Nationaal Actieplan tegen gendergerelateerd geweld (2021 - 2025) Eindrapportage door het nationaal platform van het maatschappelijk middenveld

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **2**
Dankwoord **3**
Politieke samenvatting **4**
Samenvattende conclusies 6
1. Onvolledige en ongelijke uitvoering van de maatregelen van het NAP 6
2. Overmatige afhankelijkheid van kortetermijnfinanciering 6
3. Een stagnerende intersectionele beleidswens 6
4. Onvoldoende prioriteit voor preventie 6
5. Onvoldoende erkenning van het samenwerkingsverband met het maatschappelijk middenveld 7
Transversale conclusie 7
Inleiding **8**
De indeling van deze rapportage 10
Stand van zaken 12
Rapportage **13**
Pijler 1: Het aannemen van een conceptueel referentiekader voor gendergerelateerd geweld. 13
Pijler 2: Een geïntegreerd beleid voeren waarbij alle sectoren en het maatschappelijk middenveld worden betrokken om samen op te treden tegen gendergerelateerd geweld, en kwantitatieve en kwalitatieve gegevens verzamelen om de kennis over gendergerelateerd geweld te verbeteren. 33
Pijler 3: Preventie van gendergerelateerd geweld door bewustmaking, onderwijs, vorming en responsabilisering van plegers, en door de factoren die tot dergelijk geweld leiden, aan te pakken. 76
Pijler 4: Beschermen, begeleiden en ondersteunen van slachtoffers van gendergerelateerd geweld en hun omgeving (met inbegrip van kinderen die aan dergelijk geweld worden blootgesteld) door de opvolging rond hen te centreren. 174
Pijler 5: Het strafrechtelijk beleid inzake gendergerelateerd geweld bijsturen en moderniseren, met bijzondere aandacht voor de bescherming van slachtoffers en hun erkenning als zodanig. 243
Pijler 6: Ervoor zorgen dat in het asiel- en migratiebeleid rekening wordt gehouden met gendergerelateerd geweld. 327
Pijler 7 : Optreden en strijden tegen gendergerelateerd geweld op internationaal vlak. 356

Dankwoord

Het Nationaal Platform van het maatschappelijk middenveld wenst het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen te bedanken voor het oprichten van dit Platform. Daarnaast wenst het Platform allen te bedanken die hebben bijgedragen aan de inhoud van dit rapport. Tot slot wenst het Platform het kabinet voor Gelijke Kansen te bedanken voor het mogelijk maken van dit Platform, alsook het garanderen voor de toekomst van een betere communicatie tussen politiek en maatschappelijk middenveld.

Dit document is samengesteld dankzij de verschillende organisaties die deel uitmaken van het Platform. Het Nationaal Platform van het maatschappelijk middenveld is een federaal orgaan dat bestaat uit Vlaamse, Franstalige en Duitstalige verenigingen en dat het mandaat heeft gekregen om de uitvoering van het Nationaal Actieplan in de strijd tegen gendergerelateerd geweld 2021-2025 te monitoren.

Dit werk werd gerealiseerd dankzij de verschillende verenigingen die het maatschappelijk middenveld vertegenwoordigen, namelijk:

ÇAVARIA
Centre de Prévention des Violences Conjugales et Familiales (CPVCF)
Collectif contre les violences familiales et l'exclusion - Pôles de ressources en violences conjugales
Femmes de droit
Frauenliga
GAMS
Garance
Isala
Keertij vzw, voorheen vzw ZIJN
La Voix des Femmes
Plan International Belgiique
Plateforme Citoyenne pour une Naissance Respectée (PCNR)
Punt vzw
Sensoa
Sofélia
Vrouwenraad

Wij bedanken ook Praxis asbl en Chayn om deel uitgemaakt te hebben van het Platform, evenals alle organisaties die ons hebben gesteund en de nodige gegevens hebben verstrekt om deze nota mogelijk te maken.

Politieke samenvatting

Dit is de eindrapportage van het maatschappelijk middenveld over het uitvoeren van het Nationaal Actieplan tegen gendergerelateerd geweld (NAP 2021-2025). In dit rapport wordt geëvalueerd in hoeverre België zijn verplichtingen nakomt die voortvloeien uit het Verdrag van Istanbul en het follow-up mechanisme vanuit GREVIO.

Het Platform heeft gekozen voor een analyse die zich toespitst op de werkelijke impact, de duurzaamheid en de samenhang van de maatregelen, waarbij per bevoegdheidsniveau en per overheidsinstantie een analyse werd gemaakt. Deze aanpak, die mogelijk werd gemaakt dankzij de bijdrage van actoren in het veld en de integratie van de antwoorden van de IDG, heeft als ambitie om verder te gaan dan een formele evaluatie van de voortgang van de maatregelen maar ook hun concrete effecten op de samenleving te belichten.

De evaluatie van het NAP laat een gecontrasteerd beeld zien. Tussen 2021 en 2024 heeft België belangrijke stappen gezet in de strijd tegen gendergerelateerd geweld. Er is aanzienlijke vooruitgang geboekt, met name op wetgevend en institutioneel vlak, met onder andere de goedkeuring van de Stopfeminicidewet, de versterking van de interfederale coördinatie en een voortrekkersrol op Europees en internationaal niveau. Deze vooruitgang toonde aan dat ambitieuze beleidsmaatregelen, mits gestructureerd en ondersteund, reële effecten hebben gehad.

Het rapport wijst echter ook op belangrijke structurele kwetsbaarheden, die werden versterkt door de politieke veranderingen na de verkiezingen van 2024. De afschaffing of niet-verlenging van subsidies, de toenemende versnippering van bevoegdheden en de teruggang van bepaalde prioriteiten, met name op het gebied van preventie en een intersectionele aanpak, hebben de uitvoering van belangrijke maatregelen verzwakt. De effectieve toegang tot bescherming hangt hierdoor af van criteria zoals het bezitten van een verblijfsvergunning, handicap of sociaaleconomische kwetsbaarheid, wat in strijd is met de internationale verplichtingen van België.

Een transversale vaststelling betreft de huidige afhankelijkheid van kortetermijnfinanciering, projectoproepen en overheidsopdrachten. Deze logica oefent structurele druk uit op maatschappelijke organisaties, die een steeds groter deel van hun middelen besteden aan het verzekeren van hun financiële voortbestaan, ten koste van hun fundamentele taken. Het maatschappelijk middenveld is echter een onmisbare speler en een democratische pijler binnen de huidige rechtsstaat, zonder welke de effectieve uitvoering van het NAP en het Verdrag van Istanbul niet mogelijk is.

Het rapport wijst ook op een versnippering van het bestuur/beleid, zowel tussen de verschillende bestuursniveaus als tussen de regio's, wat leidt tot uiteenlopende interpretaties van sleutelbegrippen en territoriale ongelijkheden in de bescherming van slachtoffers. Hoewel er in het verleden inspanningen tot coördinatie zijn geleverd, lijken deze vandaag te zijn verzwakt, terwijl ze juist een essentiële voorwaarde zijn voor de doeltreffendheid van het overheidsbeleid. Het is belangrijk dat nationale samenwerkingen zoals de IDG blijven bestaan zodat de verschillende maatregelen op een hegemonische manier kunnen worden geïmplementeerd. Bovendien kunnen er zo ook makkelijker best practices worden uitgewisseld waardoor er op regionaal niveau verder kan worden gebouwd aan een samenleving zonder gendergerelateerd geweld.

Deze evaluatie is niet bedoeld als aanklacht of als constatering van berusting. De geconstateerde achteruitgang is niet onvermijdelijk, maar het resultaat van omkeerbare politieke keuzes. Het rapport toont aan dat het nog steeds mogelijk is om de verworvenheden van het NAP 2021-2025 te consolideren en te verankeren, de punten die niet voldoende werden uitgevoerd te corrigeren en de impact van het overheidsbeleid te versterken, op voorwaarde dat de bestrijding van gendergerelateerd geweld wordt erkend als een structurele investering en niet als een reeks eenmalige maatregelen.

Het maatschappelijk middenveld, verenigd en vertegenwoordigd in het NAP-platform, bevestigt opnieuw zijn bereidheid om actief bij te dragen aan de opstelling en uitvoering van het volgende nationaal actieplan, in een kader van duurzame, transparante samenwerking met respect voor de expertise in het veld.

Samenvattende conclusies

1. Onvolledige en ongelijke uitvoering van de maatregelen van het NAP

Uit de algemene analyse van het NAP 2021-2025 blijkt dat minder dan de helft van de geplande maatregelen volledig werd uitgevoerd. Het Platform merkt bovendien op dat de kwalificatie van bepaalde maatregelen als “gerealiseerd” of “in uitvoering” niet altijd een weerspiegeling is van hun werkelijke impact of doeltreffendheid in de praktijk. Veel maatregelen kampen met een gebrek aan langetermijnplanning, onvoldoende middelen of een gebrek aan follow-up.

2. Overmatige afhankelijkheid van kortetermijnfinanciering

Een belangrijke transversale vaststelling betreft de financieringsstructuur. De combinatie van tijdelijke subsidies, projectoproepen en overheidsopdrachten legt een grote druk op het maatschappelijk middenveld. Deze logica dwingt de verenigingen om een steeds groter deel van hun middelen te besteden aan het zoeken naar financiering en administratieve rapportage, ten koste van hun fundamentele taken op het gebied van preventie, begeleiding en bescherming.

Deze financiële onzekerheid belemmert de ontwikkeling van een langetermijnvisie, ondermijnt de opgebouwde expertise en schaadt de continuïteit van de acties, terwijl het maatschappelijk middenveld een essentiële pijler van de democratie en een belangrijke speler is bij de uitvoering van de internationale verbintenissen van België.

3. Een stagnerende intersectionele beleidswens

Hoewel de intersectionele benadering een belangrijke pijler was van het NAP 2021-2025, constateert het maatschappelijk middenveld een geleidelijke verzwakking van dit perspectief, met name sinds 2025. Bepaalde categorieën slachtoffers – met name personen zonder verblijfsvergunning, personen met een handicap, personen die in armoede leven of personen die tot een gender minderheid behoren – ondervinden grotere belemmeringen bij de toegang tot bescherming en diensten.

Deze achteruitgang is in strijd met de herhaalde aanbevelingen van GREVIO en met de verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag van Istanbul.

4. Onvoldoende prioriteit voor preventie

Ondanks de politieke retoriek blijft preventie de zwakke schakel in het overheidsbeleid inzake gendergerelateerd geweld. Preventieve maatregelen zijn vaak versnipperd, incidenteel en onvoldoende geëvalueerd. Uit de beschikbare gegevens blijkt echter dat investeringen in preventie een essentiële hefboom zijn om geweld en de menselijke, gezondheids-, sociale en economische kosten ervan duurzaam te verminderen.

5. Onvoldoende erkenning van het samenwerkingsverband met het maatschappelijk middenveld

Ten slotte wijst het rapport op een aanhoudende kloof tussen de formele erkenning van de rol van het maatschappelijk middenveld en de middelen die daadwerkelijk ter beschikking worden gesteld. Organisaties in het veld dragen actief bij aan de uitvoering van het NAP, vaak zonder zich daar volledig bewust van te zijn of institutionele erkenning te krijgen, en onder precaire financiële omstandigheden. Deze situatie brengt de duurzaamheid van de acties en de overdracht van kennis in gevaar.

Transversale conclusie

Al deze bevindingen samen tonen aan dat het beleid ter bestrijding van gendergerelateerd geweld werkt wanneer het coherent is, structureel wordt gefinancierd en in samenwerking met het maatschappelijk middenveld wordt opgezet. Omgekeerd zijn de huidige achteruitgangen geen onvermijdelijkheid, maar het resultaat van politieke keuzes, die wel omkeerbaar zijn.

Er is nog tijd om actie te ondernemen om de verworvenheden van het NAP 2021-2025 te consolideren en de basis te leggen voor een ambitieus, doeltreffend en duurzaam toekomstplan.

Inleiding

Het Nationaal Platform van het maatschappelijk middenveld is een nationale coalitie die bestaat uit zestien Vlaamse, Franstalige en Duitstalige verenigingen. Dit Platform werd opgericht met als doel om de actoren te raadplegen uit het werkveld over het ontwerp, de uitvoering en de evaluatie van beleidsmaatregelen ter bestrijding van gendergerelateerd geweld, te formaliseren binnen het Nationaal Actieplan tegen gendergerelateerd geweld (hierna NAP 2021 - 2025).

Dit actieplan is gebaseerd op het Verdrag van de Raad van Europa inzake de voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, het zogenaamde Verdrag van Istanbul, en de aanbevelingen tot België gericht betreffende de tenuitvoerlegging van dit Verdrag. Het omvat 201 maatregelen die moeten worden uitgevoerd door de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten.

De oprichting van het Nationaal Platform is vanuit de wens om het maatschappelijk middenveld en de verenigingen nauwer te betrekken bij de tenuitvoerlegging, monitoring en evaluatie van het beleid inzake gendergerelateerd geweld, door middel van de volgende missies:

a) Een formeel advies over de implementatie van het NAP 2021-2025 uitbrengen bij de tussentijdse en eindverslagen in het kader van de evaluatie van het NAP 2021-2025.
b) Uitvoering en de mogelijke problemen bij de praktische toepassing van het NAP 2021-2025 onderzoeken en daarbij specifieke adviezen formuleren.
c) Gevolg geven aan de verzoeken van de IDG of het toekomstige multidisciplinaire expertisecentrum (MEC) of op eigen initiatief handelen en deze instanties expertise verstrekken met betrekking tot de uitvoering van de maatregelen van het NAP 2021-2025.

In wat volgt zal u het eindverslag in het kader van de evaluatie van het NAP 2021-2025 terugvinden.

Dit document geeft eerst een overzicht van de methodologie die voor dit rapport is gebruikt, waarna elke maatregel systematisch wordt geanalyseerd. Deze analyse is voornamelijk gebaseerd op de volgende rapporten:

(1) Nationaal actieplan in de strijd tegen gendergerelateerd geweld (2021-2025),
(2) GREVIO (2020) Referentie-evaluatierapport België,
(3) GREVIO (2024) Antwoord van België op het rapportformulier over de uitvoering van de aanbeveling van het Comité van Partijen, aangenomen op 15 december 2020
(4) GREVIO (2025) First thematic report Belgium
(5) GREVIO (2025) Commentaires soumis par la Belgique sur le rapport de la première procédure d'évaluation thématique
(6) Alternatief rapport van het Feministisch Platform tegen Geweld tegen Vrouwen* (2024) Een klimaat van vertrouwen creëren door ondersteuning, bescherming en gerechtigheid te bieden
(7) IGVM (2024) Tenuitvoerlegging van het Nationaal Actieplan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld 2021-2025 tussentijds rapport

We hebben ook de verschillende regelgevingen geraadpleegd, zowel op regionaal, nationaal als Europees niveau, om een beter inzicht te krijgen in de belangrijkste begrippen. De verschillende regionale actieplannen hebben ook een belangrijke rol gespeeld bij het verzamelen van gegevens om te zien welke impact het NAP in de praktijk heeft.

Naast deze verschillende analyses is er ook veel veldwerk verricht om een goed beeld te krijgen van de bekendheid met het Verdrag van Istanbul en het Nationaal Actieplan. Dit werk is gedeeltelijk in kaart gebracht aan de hand van een vragenlijst die we hebben verspreid onder de verschillende sociale diensten die het Platform in het eerste kwartaal van 2025 heeft bezocht in Wallonië.

Ten slotte hebben we contact opgenomen met de verschillende partners, zowel actoren in het veld als uit de academische en politieke wereld, om hen vragen te stellen over de invoering van specifieke maatregelen. In dit document vindt u al deze vragen en antwoorden om meer context te geven aan deze 201 maatregelen en hun toepassing.

Als vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld hebben de organisaties en het Nationaal Platform, het politiek beleid gevolgd dat werd gevoerd door de federale, regionale en lokale politieke overheden om de strijd tegen gendergerelateerd geweld door te zetten. Ze zijn gedurende deze jaren op maandelijkse basis bijeengekomen om de stand van zaken te bespreken, alsook de werkwijze van het Platform te consolideren.

Het Platform was niet alleen een plek om te monitoren maar ook een plek om samen te komen, te netwerken en van elkaar te leren. In 2025 werden ook externe organisaties uitgenodigd om hun best practices voor te leggen waardoor er niet alleen inzicht werd verschaft vanuit de respectievelijke expertises en invalshoeken maar waardoor we ook een bredere blik hebben gekregen op de verschillende maatschappelijke uitdagingen die spelen binnen de strijd tegen gendergerelateerd geweld.

Na het ontvangen van de rapportage door de IDG augustus 2025 kreeg het Platform zicht op de politieke visie en waar deze verschilde van de visie van het maatschappelijk middenveld. Dit verschil komt het sterkst naar voren bij het ontbreken van langdurige en structurele projecten en doordat de subsidiestromen steeds minder toegankelijk worden, wat voor onrust zorgt en de focus weghaalt van de kerntaken. Deze conclusie wordt bevestigd in de recente rapportage van GREVIO.

De 201 maatregelen hebben allemaal een fundamentele impact op het politiek landschap in België. In het volgend hoofdstuk vindt u een structuur die gebaseerd is op vier vragen: (1) wat is er gedaan om deze maatregel door te voeren (2) wat is de impact van de maatregel op gendergerelateerd geweld en (3) wat zijn de aanbevelingen die wij, als maatschappelijk middenveld, willen meegeven aan de verschillende politieke instellingen die zich bezighouden met deze maatregel.

Het IGVM heeft in februari 2024 zijn richtlijnen voor 2024 - 2029 gepubliceerd. Hierin staan volgende aanbevelingen:

1. De gendergelijkheid op de arbeidsmarkt versterken en de loon- en pensioenkloof bestrijden.
2. De gendergelijkheid in de systemen voor de combinatie van werk en privéleven versterken en concrete maatregelen nemen om vaders aan te moedigen meer in de gezinssfeer te investeren.
3. Een gecoördineerd beleid voeren om seksisme te bestrijden en het wettelijk kader ervan aanpassen.
4. De Genderwet aanvullen om deze beter af te stemmen op de uitdagingen waarmee de samenleving wordt geconfronteerd.
5. De strijd tegen online gendergerelateerd geweld opvoeren.

6. Een ambitieus nieuw Nationaal Actieplan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld opstellen.
7. De Feminicidewet uitvoeren.
8. Systematisch rekening houden met de verschillen tussen vrouwen en mannen bij de opmaak van elk onderdeel van het regeringsbeleid (“gender mainstreaming”).
9. Op lange termijn financiële middelen en personeel garanderen voor de Zorgcentra na Seksueel Geweld.
10. Een nationaal actieplan "Gender en Gezondheid" ontwikkelen om de genderdimensie beter te integreren in het gezondheidsbeleid en onderzoek.
11. De wettelijke erkenning en bescherming van de rechten van transgender, non-binaire en intersekse personen versterken.

De indeling van deze rapportage

Deze analyse zal zich zowel op federaal als regionaal niveau toespitsen. Gezien het complexe Belgisch politieke landschap heeft het Platform besloten om de volgende onderverdeling te hanteren om zo makkelijker de data te presenteren. Naast deze verdeling bestaat er ook, waar nodig, de specificatie van de type actor die de maatregel heeft geïmplementeerd (beleid, onderzoek, maatschappelijk middenveld)

Federaal niveau

Het federaal niveau omvat de bevoegdheden die gelden voor heel België en die omwille van hun aard nationaal georganiseerd blijven. Dit niveau is verantwoordelijk voor materies die een uniforme aanpak vereisen of verband houden met de kernfuncties van de staat, zoals defensie, justitie, sociale zekerheid, binnenlandse zaken, financiën en belangrijke delen van de volksgezondheid.

De gewesten en gemeenschappen

In het kader van de bevoegdheidsverdeling in België moet een fundamenteel onderscheid worden gemaakt tussen de bevoegdheden van de gemeenschappen en die van de gewesten. De gemeenschappen oefenen zogenaamde “persoonsgebonden” bevoegdheden uit, die rechtstreeks betrekking hebben op individuen, zoals onderwijs, cultuur, gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, en die nauw verbonden zijn met taal en gemeenschapsidentiteit. Daarentegen zijn de gewesten bevoegd voor “territoriumgebonden” materies, met andere woorden aangelegenheden die betrekking hebben op een bepaald geografisch gebied, zoals ruimtelijke ordening, leefmilieu, economie, mobiliteit en huisvesting. Deze verdelingslogica berust aldus op een structurerend principe: de gemeenschappen handelen in functie van personen, terwijl de gewesten optreden in functie van het grondgebied.

Vlaanderen

Dit luikje omvat alle bevoegdheden die worden uitgeoefend door de Vlaamse instellingen (de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, die institutioneel samengevoegd zijn). Het gaat zowel om gemeenschapsbevoegdheden (zoals cultuur, onderwijs, welzijn en taalgebonden materies) als gewestbevoegdheden (zoals ruimtelijke ordening, leefmilieu, economie, mobiliteit en werkgelegenheid) voor het Nederlandstalig taalgebied.

Wallonië

Dit onderdeeltje omvat de bevoegdheden van het Waalse Gewest en – waar relevant – de Franse Gemeenschap (Fédération Wallonie-Bruxelles). Het betreft gewestbevoegdheden (zoals economie, landbouw, energie, ruimtelijke ordening en transport) die gelden in het Waalse grondgebied, evenals gemeenschapsbevoegdheden (zoals onderwijs, cultuur en persoonsgebonden materies) voor de Franstalige bevolking.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Dit rubriekje omvat de specifieke institutionele situatie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waar bevoegdheden verdeeld zijn over meerdere actoren. Enerzijds zijn er gewestbevoegdheden (zoals stedelijke ontwikkeling, mobiliteit en economie) voor het tweetalige grondgebied van Brussel. Anderzijds worden gemeenschapsbevoegdheden (zoals cultuur, onderwijs en welzijn) in Brussel uitgeoefend door zowel de Vlaamse als de Franse Gemeenschap, evenals door gemeenschapscommissies (VGC, COCOF en GGC).

Duitstalige Gemeenschap

Hier gaat het over de bevoegdheden die worden uitgeoefend door de Duitstalige Gemeenschap, die bevoegd is voor persoonsgebonden materies ten aanzien van de Duitstalige bevolking in het oosten van het land. Het gaat onder meer om domeinen zoals onderwijs, cultuur, gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening. Daarnaast beschikt de Duitstalige Gemeenschap, in tegenstelling tot de andere gemeenschappen, ook over bepaalde gewestbevoegdheden die door het Waalse Gewest aan haar zijn overgedragen, zoals delen van het werkgelegenheidsbeleid, lokale besturen en bepaalde aspecten van ruimtelijke ordening en huisvesting. Hierdoor neemt de Duitstalige Gemeenschap een bijzondere plaats in binnen de Belgische staatsstructuur, waarbij deze zowel persoonsgebonden als een aantal territoriumgebonden bevoegdheden uitoefent binnen het eigen taalgebied.

Stand van zaken

De IDG heeft ons de volgende data gegeven over de algemene stand van zaken.

Stand van zaken	Maatregel	Totaal	%
Niet begonnen	12, 35, 36, 37, 38, 57, 68, 71, 75, 85, 87, 102, 105, 106, 115, 129, 138, 147, 149	19	9,45%
In uitvoering	1, 3, 4, 5, 9, 11, 16, 17, 21, 30, 31, 33, 42, 48, 50, 52, 53, 54, 56, 58, 59, 60, 61, 65, 66, 67, 70, 73, 74, 76, 77, 79, 80, 81, 83, 84, 89, 90, 92, 96, 98, 100, 101, 104, 108, 109, 111, 116, 118, 119, 123, 131, 132, 133, 135, 140, 141, 142, 145, 148, 150, 151, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 166, 168, 170, 172, 174, 177, 178, 179, 180, 187, 190, 192, 195, 196, 199, 201	85	42,29%
Gerealiseerd	2, 6, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 32, 34, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 51, 55, 62, 63, 64, 69, 72, 78, 82, 86, 88, 91, 94, 95, 97, 99, 103, 107, 110, 112, 113, 114, 117, 120, 121, 122, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 134, 136, 137, 139, 143, 144, 146, 152, 153, 154, 155, 156, 162, 165, 167, 169, 171, 173, 175, 176, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 188, 189, 191, 193, 194, 197, 198, 200	97	48,26%

We kunnen dus constateren dat de IDG zelf aangeeft dat minder dan de helft van de maatregelen van het NAP 2021-2025 werd uitgevoerd. Het Platform is echter niet altijd akkoord met de graad van uitvoering die wordt aangegeven (in uitvoering of gerealiseerd).

Deze constatering zal maatregel per maatregel verder worden uitgelegd in dit document. Op meerdere momenten komt de IDG met begrotingen en bedragen die zijn toegekend om bepaalde maatregelen uit te voeren.

Rapportage

Pijler 1: Het aannemen van een conceptueel referentiekader voor gendergerelateerd geweld.

Specifieke doelstelling: het aannemen van een conceptueel referentiekader en de ontwikkeling van een gemeenschappelijke geïntegreerde aanpak.

Voordat we de maatregelen een voor een doorlopen, is het belangrijk op te merken dat de huidige begripsvorming rond bepaalde concepten binnen het NAP nog niet volledig is uitgewerkt. In de volgende alinea's schetsen we kort de verschillende begrippen die binnen deze pijler worden gebruikt.

Tijdens de bijeenkomsten van deze werkgroepen hebben de leden zich op meerdere momenten zorgen gemaakt over de manier waarop gendergerelateerd geweld wordt neergezet in het NAP 2021 - 2025. Daarnaast vinden wij, als maatschappelijk middenveld, dat België geen intersectionele aanpak kan bespoedigen zonder hiervoor de nodige specifieke maatregelen te nemen zodat de huidige gendermainstreaming kan worden uitgebreid naar een intersectionele, en hierdoor intersectorale, aanpak van gendergerelateerd geweld.

Definities en terminologie

Huiselijk of intrafamiliaal geweld

Het is belangrijk dat er de komende jaren een verdere doorvoering is van de gendermainstreaming maatregelen. Het Platform hoopt dat het volgende NAP de verschillende analyses van het IGVM overneemt, zodat concepten op zowel beleidsniveau als binnen organisaties die zich bezighouden met gendergerelateerd geweld op een uniforme manier worden gebruikt. Een concreet voorbeeld is het Nationaal Actieplan 2021 - 2025 waar de term "huiselijk geweld" (de officiële vertaling van *domestic violence* zoals vermeld in het Verdrag van Istanbul) 31 keer voorkomt, terwijl dit volgens het Platform een verouderde term is die niet meer gebruikt zou mogen worden wanneer men spreekt over gendergerelateerd geweld binnen de privésfeer. De term intrafamiliaal zal gebruikt worden binnen deze analyse, ook wanneer er op beleidsniveau nog steeds de term huiselijk geweld wordt gebruikt.

Familie en slachtoffer

Het Platform merkt daarnaast op dat er methodologische verschillen zijn in de uitvoering van het Verdrag van Istanbul, en hierdoor ook van het Nationaal Actieplan, wanneer men kijkt naar de manieren waarop slachtofferschap wordt beschreven. In Vlaanderen wordt er vooral vanuit een familieperspectief naar intrafamiliaal geweld gekeken en ligt hierdoor de oplossing bij de familie zelf terwijl bij de Franstalige organisaties het accent ligt op het beschermen van het slachtoffer. Vanuit het Verdrag van Istanbul en vanuit het Nationaal Actieplan hoort de nadruk te liggen bij de slachtoffers en hun bescherming. Het is belangrijk dat het volgende Nationaal Actieplan een voortrekker is in het beschermen van het slachtoffer.

Intersectionaliteit

Binnen het Nationaal Actieplan 2021 - 2025 werd het accent gelegd op vrouwen, mensen met een beperking, mensen van de lgbtqia+ gemeenschap, kinderen en vrouwen - en kinderen - zonder verblijfsvergunning. De eerste rapportage van het GREVIO (2025) heeft aangetoond dat België ook de nadruk moet leggen op andere groepen binnen een intersectioneel denkkader:

> *Het gaat met name, maar niet uitsluitend, om vrouwen die tot nationale en/of etnische minderheden behoren, Roma-vrouwen, migrantenvrouwen, asielzoeksters of vluchtelingen, vrouwen met een handicap, vrouwen zonder verblijfsvergunning, LBTI-vrouwen, vrouwen die op het platteland wonen, vrouwen die in de* (sekswerk/)*prostitutie werken en vrouwen met een verslaving.* (GREVIO, 2025, p. 13).

Binnen de Europese Unie hebben verschillende actoren zich de afgelopen jaren beziggehouden met het verder inbedden van de term intersectionaliteit zoals deze beschreven staat in het Verdrag van Istanbul.

De Europese raad schrijft het volgende:

> (p. 5) *Discriminatie op grond van geslacht en ongelijkheid, in combinatie met andere vormen van discriminatie zoals racisme, validisme, xenofobie, lesbofobie, transfobie of leeftijdsdiscriminatie, kunnen leiden tot specifieke vormen van geweld tegen vrouwen, die bovenop hun ervaringen met geweld komen en gevolgen hebben voor hun behoeften.*
>
> (p. 18) [de Europese Raad, red.] *benadrukt dat bepaalde groepen vrouwen die met twee of meer vormen van discriminatie te maken hebben, kwetsbaarder kunnen worden voor geweld (of specifieke vormen van geweld) en/of met bijzondere moeilijkheden kunnen worden geconfronteerd. Hij dringt echter aan op een analyse van de structurele factoren die deze vrouwen in een dergelijke positie brengen en op erkenning van het feit dat binnen eenzelfde groep sommige vrouwen verschillende ervaringen of behoeften kunnen hebben.*

Maatregel 1: Het Verdrag van Istanbul bekend maken bij alle betrokken actoren en de uitvoering ervan op alle bestuursniveaus onder de aandacht brengen.

Bevoegdheden: elke Minister of Staatssecretaris vertegenwoordigd in de IDG Budget: geen budgettaire gevolgen

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel is breed toegepast binnen de verschillende overheidsinstanties dankzij de inzet van de IDG, het IGVM en andere actoren. Er zijn echter een aantal aandachtspunten die moeten worden meegenomen in het volgende NAP om de algemene kennis over het Verdrag van Istanbul te waarborgen.

Het Platform ziet dat er verschillende elementen worden ingezet om het Verdrag van Istanbul bekend te maken bij verschillende betrokken actoren en hoopt dat het beleid verder wordt doorgevoerd in het volgende NAP. Het Platform hoopt tevens dat er op lokaal niveau meer harmonisering zal plaatsvinden zodat het beleid tegen gendergerelateerd geweld verder kan worden afgestemd, conform het Verdrag.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau zijn er verschillende maatregelen genomen die ervoor zorgen dat het Verdrag beter bekend wordt binnen het politiek veld. Zo wordt er 'rekening gehouden met het Verdrag van Istanbul in politieke en administratieve communicatie' en zijn er educatieve borden over het Verdrag van Istanbul geplaatst in december 2021.

Onderzoek

Het Verdrag van Istanbul wordt vermeld in verschillende rapportages zoals bijvoorbeeld in het IWEPS rapport, *Gendergerelateerd geweld in België*. Dit rapport is een samenwerking tussen de verschillende onderzoeksinstituten van het ISS (Interfederaal Instituut voor de Statistiek), onder leiding van IWEPS (Institut Wallon de l'Évaluation, de la Prospective et de la Statistique).

Vlaanderen

Het Vlaams Actieplan ter Bestrijding van Seksueel Geweld (2020 - 2024) vermeldt het Verdrag van Istanbul niet, maar dit actieplan dateert van voor het Nationaal Actieplan.
Het staat echter ook niet vermeld in de Beleidsnota Justitie, Handhaving en Bestuursrechtspraak (2024 - 2029).
Het staat evenmin in de Beleidsnota Gelijke Kansen (2024 - 2029).

Het Verdrag van Istanbul wordt niet expliciet vermeld op Vlaams niveau. Het is belangrijk dat de komende regering hier verandering in brengt om het Verdrag te respecteren en te promoten.

Onderzoek

Het EU-GBV onderzoek is een eerste samenwerking binnen het IIS op interfederaal niveau. Statistiek Vlaanderen vindt deze samenwerking een manier om coherente, betrouwbare en vergelijkbare gegevens binnen België te verzamelen.

Maatschappelijk middenveld

Veilig Huis heeft besloten om een ander framework te gebruiken om hun werk te verrichten. Hierdoor worden het Verdrag van Istanbul en de verschillende rapportages en handboeken niet ingezet in het kader van hun beleid en werking.

Veilig Huis (voorheen Family Justice Center) is opgericht om een homogeen beleid te hebben in Vlaanderen qua preventie, bescherming en een betere samenwerking met justitie. Veilig Huis werkt op basis van aanmelding door professionele diensten en is er voor gezinnen waarin ernstige conflicten voorkomen die tot geweld leiden. Het is belangrijk dat Veilig Huis in de toekomst het Verdrag van Istanbul expliciet opneemt en implementeert in zijn beleid.

Wallonië

In het Plan droits des femmes (2020 - 2024), komt het Verdrag van Istanbul op meerdere plaatsen naar voren en wordt er gebruikgemaakt van de analysemethodes die worden voorgedragen door de Raad van Europa.

Onderzoek

De EU Survey on Gender-based Violence is ook uitgevoerd door IWEPS, die het onderzoek goed vond verlopen en die kanttekeningen plaatst bij de manieren waarop geweld anders wordt gepresenteerd door de Covid periode en de #metoo movement.

Maatschappelijk middenveld

Wallonië heeft een gefragmenteerder maatschappelijk middenveldlandschap waardoor er vele organisaties zich bezighouden met de verschillende pijlers van het NAP 21 - 25.

Platformvertegenwoordigers hebben 250 organisaties in Wallonië bezocht om hen het NAP te presenteren. Nadien hebben zij hen een vragenlijst toegestuurd, om te weten hoe zij het Verdrag van Istanbul toepassen. Het is frappant dat het middenveld niet op de hoogte is van de verplichtingen die België zowel heeft via het NAP als via GREVIO. Hierdoor zijn velen zich er niet van bewust dat hun werk bijdraagt aan de doelstellingen van het NAP. Dit leidt tot een pijnlijke constatering: organisaties werken vaak met beperkte budgetten, onbetaalde overuren en zonder langdurige subsidies voor vraagstukken die België moet oplossen. Het is belangrijk om subsidies af te stemmen op de noden.

Aanbevelingen

Het Verdrag van Istanbul wordt niet expliciet vermeld op Vlaams niveau. Het is belangrijk dat de huidige regering hier verandering in brengt om het Verdrag te respecteren. Deze vaststelling is symptomatisch voor een meer algemene onbekendheid met de kennis rond het Verdrag van Istanbul en het is belangrijk dat België bewustmakingscampagnes blijft opzetten.

Maatregel 2: Een verklarende nota voor de betrokken administraties opstellen over het Verdrag van Istanbul, de doelstellingen, definities en begrippen ervan, en de verplichtingen die België heeft onderschreven.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit. In samenwerking met de Ministers of Staatssecretarissen van de Gemeenschappen en Gewesten, belast met Gelijke Kansen of Vrouwenrechten. Budget: Geen budgettaire gevolgen

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel is toegepast door het creëren van een handboek voor professionals om het Verdrag van Istanbul te begrijpen binnen de Belgische context.

Het Platform hoopt dat het handboek wordt meegenomen in het volgende NAP en dat het verder wordt verspreid onder de verschillende actoren die zich bezighouden met de thema's van het handboek.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het onderzoek leidt tot het creëren van een handboek om zowel op politiek als op maatschappelijk vlak mensen te sensibiliseren over het Verdrag van Istanbul en gendergerelateerd geweld.

De bedoeling om "er een referentie-instrument" van te maken voor zowel de institutionele actoren als het maatschappelijk middenveld is deels geslaagd. Sommige actoren gebruiken de richtlijnen van het instituut (en dus het handboek) niet, wat verschillende elementen in vraag stelt.

De federale regering is bezig om een referentie-instrument te creëren voor zowel de institutionele als de terreinactoren die dagelijks in contact komen met slachtoffers, daders of getuigen van gendergerelateerd geweld (zowel qua magistratuur; rechters, advocaten), eerstelijnsactoren (politieagenten, maatschappelijke werkers).

Onderzoek

Het handboek voor professionals om het Verdrag van Istanbul beter te begrijpen is in 2024 afgerond. De handleiding beschrijft de doelstellingen, definities en concepten, alsook de verplichtingen die België onderschrijft. Dit handboek wordt ter beschikking gesteld van administraties, politieke en institutionele actoren die dagelijks in contact komen met slachtoffers, daders of getuigen van gendergerelateerd geweld (rechters, advocaten, politieagenten, maatschappelijk werkers, etc.).

Vlaanderen

Veilig Huis heeft aangegeven het handboek niet te gebruiken voor hun beleid. Hierdoor komt de harmonisatie van de hulpverlening voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld in het geding.

Wallonië

De vragenlijst die naar een groot aantal diensten in Wallonië is verstuurd, laat zien dat er in 2025 weinig bekendheid is omtrent het Verdrag van Istanbul. Hierdoor komt het harmoniseren van de hulp voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld in het gedrang.

Aanbevelingen

Het is belangrijk dat het IGVM zich blijft inzetten voor het bekendmaken van dit handboek zodat de verschillende concepten op federaal en regionaal niveau worden geharmoniseerd.

Maatregel 3: Instrumenten en maatregelen ontwikkelen en bevorderen, om te zorgen voor een gemeenschappelijke aanpak en een gemeenschappelijk discours inzake gendergerelateerd geweld, bij alle betrokken actoren.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Budget: Nota “go for equality”, Plusieurs mesures du PVIF Vlaams actieplan SG

In uitvoering

Samenvatting

Instrumenten voor een gemeenschappelijk discours: Deze maatregel is gerealiseerd (zie maatregel 2 en 48). Het opleidingskader 'Gendersensitief omgaan met geweld' is ontwikkeld door de UCLL en de ULiège op vraag van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. Het kader richt zich tot professionals die in contact kunnen komen met slachtoffers of daders van genderspecifiek geweld. Het streeft ernaar om een gemeenschappelijke aanpak van gendergerelateerd geweld in België te bevorderen.

Maatregel voor een gemeenschappelijke aanpak: De wet van 13 juli 2023 voor de preventie en de bestrijding van femicides en gendergerelateerde dodingen zorgt ervoor dat er een gemeenschappelijke aanpak mogelijk wordt gemaakt. Deze wet zal verder toegelicht worden in het Analyse per niveau deel van dit rapport.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De wet Stopfeminicide heeft als troef dat zij rekening houdt met de systemische dimensie van geweld, leidend naar de concepten van feminicide en dwingende controle, die tevens centraal staan in het NAP 21 - 25.

Onderzoek

Het onderzoek wordt op twee manieren gepresenteerd:

1. Een onderzoeksrapport met een overzicht van de resultaten van het onderzoek dat geleid heeft tot het opleidingskader;
2. Een opleidingshandboek dat de doelstellingen, praktische modaliteiten en onderdelen beschrijft van een opleiding over gender en gendergerelateerd geweld.

Daarnaast staan er ook een aantal videoclips ter aanvulling van het beschikbare materiaal online.

Het opleidingskader zorgt ervoor dat de deelnemers aan het einde inzicht hebben in:

1. Basisnoties van gendergerelateerd geweld;
2. Een beter begrip van wat bedoeld wordt met gender en het omgaan met situaties van gendergerelateerd geweld;
3. Een overzicht van bestaande gespecialiseerde diensten en de mogelijkheid om slachtoffers door te verwijzen.

Aanbevelingen

Het IGVM heeft een belangrijke rol in het harmoniseren van de verschillende vormen van opleidingen met betrekking tot het creëren van een gemeenschappelijk begrip van gendergerelateerd geweld. We stellen echter vast dat er grote verschillen blijven bestaan tussen de taalgemeenschappen als het aankomt op het uitvoeren van maatregelen om gendergerelateerd geweld tegen te gaan. Het is belangrijk dat België doorgaat met het inzetten op een geharmoniseerd beleid en zo verdere versnippering voorkomt.

Maatregel 4: Instrumenten en maatregelen ontwikkelen en bevorderen om rekening te houden met meervoudige en intersectionele discriminatie van alle personen die het slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Budget: Nota “go for equality” , PVIF 17 PXBL

In uitvoering

Samenvatting

Er wordt rekening gehouden met deze verplichting in alle projecten, projectoproepen en overheidsopdrachten met betrekking tot de uitvoering van de NAP-maatregelen die door het IGVM worden gecoördineerd. De toepassing van een intersectionele aanpak komt terug bij maatregel 2 en maatregel 3. Het Platform hoopt dat deze maatregel verder wordt ondersteund door de nodige besluiten en decreten in te voeren zodat het op alle niveaus wordt nageleefd.

Het Platform wil echter benadrukken dat de manier waarop subsidies momenteel zijn gestructureerd, een intersectionele benadering vaak bemoeilijkt. Door samenwerkingen te bevorderen tussen verenigingen die rond verschillende thema’s en werkterreinen actief zijn, kunnen mechanismen zoals federale coalities een middel zijn om de ontwikkeling van deze benadering te ondersteunen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke kansen en Diversiteit (legislatuur 2020 - 2024) heeft ervoor gezorgd dat in alle projecten (instrumenten, studies, wetgeving, enz.), projectoproepen en overheidsopdrachten die verband houden met de uitvoering van de maatregelen van het NAP, de intersectionele benadering wordt opgenomen. Het gaat dus niet om een specifiek instrument over intersectionaliteit, maar om ervoor te zorgen dat alle initiatieven die worden genomen om het NAP uit te voeren, rekening houden met dit perspectief.

De Wet van 28 juni 2023 houdende wijziging van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie en van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen erkent expliciet meervoudige en intersectionele discriminatie. Het feit dat het concept van intersectionaliteit in de wet werd opgenomen, is een grote stap voorwaarts.

Hetzelfde geldt voor de opname van dit principe in de Wet van 13 juli 2023 voor de preventie en de bestrijding van femicides en gendergerelateerde dodingen.

Het Platform juicht de huidige verbeteringen toe en ziet in dat er mijlpalen op wetgevend vlak zijn genomen.

1) Ondanks de bovengenoemde opgebouwde kennis blijven er onvoldoende middelen beschikbaar om de voorgestelde maatregelen te operationaliseren.
2) Daarnaast maken we ons als Platform zorgen over de toenemende fragmentatie van het politiek bestuur waardoor het homogeniseren van de strijd tegen gendergerelateerd

geweld de komende jaren moeilijker wordt. Hierdoor vrezen we dat de huidige pogingen om het Verdrag van Istanbul te implementeren langzamer zullen gaan.

Maatschappelijk middenveld

Binnen het maatschappelijk middenveld hanteren door het federale niveau ondersteunde initiatieven, zoals het Feministisch platform tegen geweld op vrouwen en genderminderheden (PFVFF – Plateforme féministe), een intersectionele benadering in hun werk.

Wat de preventie van gynaecologisch en obstetrisch geweld betreft, dat door verschillende nationale en internationale instanties wordt erkend als een vorm van gendergerelateerd geweld, werden er door het middenveld diverse tools ontwikkeld die een intersectionele benadering integreren, met steun van federale en gefedereerde entiteiten.

Onderzoek

Alexine Denonville heeft in het werk *Facteurs vulnérabilisants des violences faites aux femmes en situation d'handicap* een analyse gemaakt over de verschillende dode hoeken in het huidig beleid tegen gendergerelateerd geweld. Alhoewel de studie Violences gynécologiques et obstétricales vécues par les femmes avec une déficience intellectuelle vivant en institution zich alleen maar op het franstalige deel van het land richt, is het een belangrijk document voor het aankaarten van geweld dat vrouwen met een mentale beperking meemaken binnen de zorgsector.

Wallonië

Deze instrumenten zijn ook ontwikkeld dankzij het Intra-Franstalige plan ter bestrijding van geweld tegen vrouwen 2020-2024 van het Plan voor Vrouwenrechten 2020-2024 (FWB)**.**

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG is het Brussels wetboek voor gelijkheid, non-discriminatie en bevordiging van diversiteit (BHG - equal.Brussels) aangenomen.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat de instrumenten en maatregelen zullen leiden tot het versterken van een intersectioneel beleid omtrent gendergerelateerd geweld. Ondanks de opgebouwde kennis en het bestaan van formele richtlijnen, blijven er onvoldoende middelen beschikbaar om de intersectionele aanpak te operationaliseren. Wanneer men de output van het NAP analyseert zien we twee tendensen: enerzijds een gefragmenteerde toepassing van de verschillende maatregelen door de veelzijdigheid van projecten en anderzijds een fragmentatie van het politiek landschap, wat leidt tot verschillende toepassingen van het Verdrag van Istanbul en dit heeft een impact op de slachtoffers van gendergerelateerd geweld. Om deze trends tegen te gaan stellen we verschillende aanbevelingen voor:

(1) Op juridisch niveau: de intersectionele integratie verduidelijken en formaliseren door middel van een standaardclausule die gekoppeld wordt aan ministeriële besluiten.
(2) Intersectionaliteit toetsen: deze clausule kan tevens gebruikt worden om de impact van projecten te monitoren vanuit een intersectioneel perspectief. Door deze iedere keer toe

te voegen (denk aan een checklist, een strategische analyse of sectorale casestudies) om zo de initiatiefnemers aan te sporen om deze intersectionele lezing concreet toe te passen.

(3) Opleidingen financieren en verplichten voor medewerkers die zich bezighouden met het implementeren van het NAP om zo een homogene uitvoering te garanderen.
(4) Een aantal indicatoren (kwantitatief en kwalitatief) verplichten om na te gaan in hoeverre er rekening wordt gehouden met meervoudige discriminaties (voorbeeld: segmenteren op basis van geslacht, afkomst, migratiestatus, handicap, leeftijd maar ook de maatregelen die ingezet worden om toegang en aanvaardbaarheid te garanderen).
(5) Economische impact berekenen: de subsidiecontracten valideren in functie van de bovengenoemde clausule en monitoringsplan.
(6) Het implementeren van de ontwikkelde instrumenten prioriteren in plaats van de nadruk te leggen op de ontwikkeling van deze instrumenten.

Bovendien moet de huidige aanpak omtrent gendergerelateerd geweld verder worden meegenomen op politiek vlak door een nationale cel op te richten die zich bezighoudt met het implementeren van de intersectionele aanpak (door te rapporteren, projecten te begeleiden op methodologisch vlak en door projectaudits uit te voeren). Deze cel moet zich focussen op de betrokken FOD's.

De IDG moet behouden blijven en een gedeeld dashboard ontwikkelen zodat de inter-NAP-governance zich verder kan ontwikkelen. De verdere versnippering van beleid moet verder worden voorkomen door de input/output van IDG op regelmatige basis te archiveren zodat nieuwe leden van de IDG zich makkelijk kunnen inlezen.

Maatregel 5: Een allesomvattend beleid tegen ongelijkheid en seksisme bevorderen, door maatregelen voor te stellen die de onderliggende oorzaken aanpakken.

Bevoegdheden: Elke Minister of Staatssecretaris vertegenwoordigd in de IDG. Budget: Geen budgettaire gevolgen, Toutes les mesures du PVIF relatives à la prévention PXBL – 25 et 52

In uitvoering

Samenvatting

Het alomvattend beleid is gebaseerd op een grootschalig onderzoek van het IGVM.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Eerste lijn

Wie slachtoffer of getuige is van seksisme, kan een klacht indienen bij de politie.
Er kan ook een melding worden gemaakt bij het IGVM. Het Instituut verleent gratis en vertrouwelijk advies, onder andere om te bekijken of een slachtoffer zich burgerlijke partij kan stellen en een schadevergoeding kan vragen door een advocaat in te schakelen. In bepaalde gevallen kan het IGVM zelf slachtoffers bijstaan tijdens een rechtszaak.

Wetgeving

De wet van 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte. Die wet bestraft gedrag of handelingen, in het openbaar of in aanwezigheid van getuigen, met de bedoeling om iemand als minderwaardig te beschouwen of te minachten op basis van diens biologisch geslacht of te reduceren tot een geslachtelijke dimensie. Wie op basis van de seksismewet veroordeeld wordt, riskeert een gevangenisstraf van één maand tot één jaar en/of een geldboete van 50 tot 1.000 euro. Met deze wet is België het eerste land dat juridische ondersteuning biedt aan slachtoffers van seksisme.

Om als een seksistisch en dus strafbaar feit te worden beschouwd moet een uitspraak of handeling volgens de seksismewet voldoen aan vijf voorwaarden: 1) Het moet gaan om een gebaar of handeling: fysiek of verbaal, in directe omgang of online 2) Volgens in artikel 444 van het strafwetboek bedoelde omstandigheden: in een (online) openbare ruimte of in aanwezigheid van andere personen 3) Jegens een persoon 4) Met een ernstige aantasting van de waardigheid van deze persoon tot gevolg 5) Klaarblijkelijk bedoeld om minachting uit te drukken wegens geslacht, of iemand om dezelfde reden als minderwaardig te beschouwen of te reduceren tot diens geslacht.

Onderzoek

In 2020 organiseerde het Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) een grote online enquête, genaamd #YouToo?, om de ervaringen van Belgen met seksisme op verschillende domeinen in kaart te brengen, evenals hun reflecties op dergelijke gebeurtenissen. Thema's die aan bod kwamen, zijn gelijkheid en ongelijkheid, de publieke

ruimte, arbeid, de media, thuissituatie en persoonlijke relaties, uiterlijk en seksualiteit, en het al dan niet beroep doen op de politie na een ervaring met geweld. De enquête leverde een schat aan informatie op. De resultaten van het onderzoek werden in aparte, thematische rapporten gepubliceerd:

- Seksisme in België Resultaten van de enquête #YouToo? De genderidentiteit van de Belgen (2021)
- Seksisme in België Resultaten van de enquête #YouToo? Straatintimidatie van transgender personen (2021)
- Seksisme in België Resultaten van de enquête #YouToo? Seksuele intimidatie op het werk (2021)
- Seksisme in België Resultaten van de enquête #YouToo? #MeToo (2022)
- Seksisme in België. Wraakporno, online seksuele intimidatie en andere vormen van cyberpesten Resultaten uit de enquête #YouToo? en de enquête Wraakporno (2022)

Maatschappelijk middenveld

In 2023 lanceerde het IGVM de projectoproep “De straat is van ons!” om de zichtbaarheid van vrouwen in de openbare ruimte op duurzame wijze te vergroten. Dit project liep van augustus 2023 tot eind februari 2024 en wordt beschreven als een manier om de zichtbaarheid van vrouwen in de openbare ruimte op duurzame wijze te vergroten. Gezien de tijdlijn lijkt het echter moeilijk om deze oproep als duurzaam te bestempelen.

Vlaanderen

Het Vlaams Meldpunt Grensoverschrijdend gedrag van het Agentschap Justitie en Handhaving luistert en helpt bij meldingen van grensoverschrijdend gedrag in een context waarvoor de Vlaamse overheid bevoegd is. Onder die bevoegdheid vallen bijvoorbeeld: scholen, hogescholen en universiteiten; sportclubs; cultuurorganisaties; productiehuizen; sociaal-culturele verenigingen; zorginstellingen; lokale besturen op het gemeentelijk, provinciaal of intercommunaal niveau; de Vlaamse overheid zelf; andere Vlaamse sectoren of organisaties. Een medewerker gaat verder met de melder in gesprek om ondersteuning te bieden; te informeren over de manieren om een melding te doen bij de organisatie waar het gebeurd is, met extra ondersteuning en begeleiding als men dat wil; een traject en begeleiding op te starten als de melder graag in gesprek wil gaan met de dader; advies te geven en eventueel door te verwijzen naar andere professionele hulp zoals een CAW, lotgenotengroep of de politie.

Slachtoffers of getuigen van discriminatie die in een situatie die onder de Vlaamse bevoegdheden) vallen, kunnen dit kosteloos melden bij het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI).

Voor melding of klacht over kinderrechten in een Vlaamse situatie, kan men terecht bij het Kinderrechtencommissariaat.

In Vlaanderen lopen de laatste jaren verschillende initiatieven die zich richten op het bestrijden van seksisme in diverse domeinen. Deze variëren van bewustwordingscampagnes tot meldpunten voor discriminatie.

Wallonië

Alter Egales projectoproepen om seksisme en ongelijkheid te bestrijden.

- 2021: projectoproep met betrekking tot de vertegenwoordiging van vrouwen in alle beroepssectoren en op alle niveaus in besluitvormingsorganen en verantwoordelijke functies binnen de FWB.
- 2022: projectoproep gericht op het faciliteren van de combinatie privé- en beroepsleven.

In 2021 werd de campagne Jagis.be gelanceerd. Deze werd verspreid via TEC bussen en sociale media.

Tijdens het Waals voorzitterschap van de IMC Vrouwenrechten is er een gecoördineerde strategie aangenomen om seksistische intimidatie in de fysieke en virtuele openbare ruimte te bestrijden.

In 2022 hebben 17 projecten subsidies (totaalwaarde 200.000 euro) ontvangen om te strijden tegen seksistische intimidatie in de openbare ruimtes en tegen cyberseksisme.

In 2024 heeft Praxis 40.000 euro ontvangen om een proefproject uit te voeren om daders te responsabiliseren in het kader van seksistische intimidatie in de openbare ruimte.

Aanbevelingen

In het tussentijds rapport noteert het Platform dat er een gebrek aan coördinatie is tussen de verschillende overheidsniveaus. Deze constatering blijft aanwezig in deze tweede rapportage. In deze tweede/eindrapportage zijn er een aantal extra aanbevelingen toe te voegen:

1) Zoals beschreven in de aanbevelingen van maatregel 4 is het belangrijk om de werkelijke impact van beleid te toetsen (en de focus te leggen op preventie en voorlichtingsmaatregelen die duurzaam zijn zowel in de tijd als wat betreft de financiële middelen).
2) Een beter overzicht van de directe kosten (personeel, opleiding, communicatie, evaluatie, digitale hulpmiddelen) maken zodat er een beter beeld is van de nodige middelen die moeten worden ingezet om deze maatregel te kunnen toepassen.
3) De vermelding “zonder budgettaire gevolgen” schrappen, tenzij deze wordt gerechtvaardigd door een gedocumenteerde financiële analyse.
4) Initiatieven op nationaal niveau consolideren en coördineren.
5) Een nationale routekaart opstellen waarin de acties tegen seksisme (federaal + regionaal niveau) worden geïnventariseerd en geharmoniseerd. Hierdoor kunnen de complementaire rollen worden geïdentificeerd en de valkuilen van dubbel werk (websites, campagnes, instrumenten) worden vermeden. Deze routekaart dient tevens als archivering voor het huidige en toekomstige NAP.
6) De bewustmakingsinstrumenten (toolkits, opleidingsmodules) standaardiseren zodat deze op lokaal niveau meteen kunnen worden toegepast.
7) Een reeks structurerende indicatoren definiëren om de evolutie van seksisme en ongelijkheid te meten (door middel van onder andere: gerapporteerde prevalentie, meldingen, gebruik van diensten, kennis van rechten, veranderingen in houding - studies voor/na campagnes).
8) Structurele acties coördineren en financieren door specifieke en duurzame kredieten toe te wijzen voor de coördinatie tussen verschillende niveaus, opleidingen van

professionals (onderwijs, politie, justitie, arbeid), gerichte campagnes en onafhankelijke evaluatie.

9) Een subsidiemechanisme creëren dat de voorkeur geeft aan gecoördineerde en beproefde lokale initiatieven boven een veelheid aan kleine, geïsoleerde projecten.
10) De rapportage voor verenigingen vereenvoudigen en verlichten: samen met de actoren in het veld vereenvoudigde en bruikbare rapportageformats ontwikkelen, technische ondersteuning bieden (platform, opleiding) en een concrete analytische feedback garanderen om hun deelname te valoriseren.
11) Preventie in onderwijsinstellingen en de arbeidswereld versterken.

Maatregel 6: De mogelijkheid en de meerwaarde onderzoeken om België te voorzien van een "kaderwet" en/of samenwerkingsakkoord dat alle vormen van gendergerelateerd geweld omvat.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit; Minister van Justitie; In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten; Vlaams minister van Gelijke Kansen; Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten Budget: Geen budgettaire gevolgen

Uitgevoerd

Samenvatting

De wet van 13 juli 2023 betreffende de preventie en bestrijding van feminicides en gendergerelateerde moorden en het daaraan voorafgaande geweld wordt beschouwd als een kaderwet. Een kaderwet zou volgens het Platform alle vormen van gendergerelateerd geweld moeten omvatten, wat hier niet het geval is.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De wet van 13 juli 2023 betreffende de preventie en bestrijding van femicides en gendergerelateerde moorden wordt naar voorgeschoven als een kaderwet. Maar deze wet neemt niet alle vormen van gendergerelateerd geweld op, waardoor deze volgens het Platform niet kan worden beschouwd als een integrale kaderwetgeving. De bestaande wettelijke bepalingen zijn immers gebaseerd op een complexe lezing van het Strafwetboek, het Burgerlijk Wetboek en afzonderlijke wetten waardoor de huidige wetgeving complexer wordt in plaats van simpeler.

De stopfeminicidewet moet ervoor zorgen dat **politie** en **magistraten** over de nodige kennis beschikken. De wet schrijft daarom voor dat ze een **opleiding** moeten volgen waarbij speciale aandacht wordt besteed aan femicides, gendergerelateerde dodingen en het geweld dat daaraan voorafgaat. De wet verplicht het **gebruik van een risicotaxatie- en beheersinstrument** bij alle klachten, meldingen, verklaringen of procedures in verband met feminicide, gendergerelateerde doding en het gendergerelateerd geweld dat daaraan voorafgaat.

Het Platform heeft in 2025 vernomen dat er binnen de politie zowel trainingen zullen worden gegeven aan agenten zelf en er een beter overzicht van de verschillende wetten omtrent femicides en andere vormen van gendergerelateerd geweld wordt geboden (via de Sharepoint van de politie). Deze maatregelen werden eerst in Oost-Vlaanderen doorgevoerd en zullen in het komend jaar naar heel België worden doorgevoerd.

Er is momenteel ook een tweede werkgroep die zich focust op partnergeweld door (1) de COL 15 te actualiseren en (2) het rationaliseren van de bestaande instrumenten.

Onderzoek

De aanname van de feminicidewet zorgt ervoor dat concepten zoals (1) femicides, (2) gendergerelateerde dodingen, (3) gendergerelateerd geweld, (4) seksueel geweld, en (5) dwingende controle op punt gesteld zijn.

Hierdoor wordt het mogelijk om het fenomeen te bestuderen en officiële statistieken in te zamelen. Het NICC heeft samen met het IGVM een protocol ondertekend in januari 2025 zodat er onderzoek kan plaatsvinden naar de statistieken. Vanuit het maatschappelijk middenveld vragen we ons af waarom organisaties die zich bezighouden met feminicides niet aanwezig zijn binnen deze werkgroepen. Alhoewel er tot op heden geen officiële cijfers zijn, is het beleid van de afgelopen jaren gebaseerd op de cijfers die door het middenveld zijn verzameld.
Het Wetenschappelijk comité voor de analyse van femicides en gendergerelateerde dodingen zal in 2026 operationeel zijn.

Het IGVM heeft tevens twee gidsen gepubliceerd voor professionals: Gids voor de politie, diensten voor slachtofferhulp en de eerstelijnshulpverlening en gids voor klinisch psychologen.

Het Platform juicht de nieuwe wet toe maar hoopt dat er meer samenwerking komt tussen de bevoegde overheden en de verschillende organisaties die zich de afgelopen decennia hebben ingezet tegen gendergerelateerd geweld. Het is belangrijk dat alle actoren rond de tafel kunnen zitten zodat er geen verlies van expertise kan plaatsvinden.

Het Platform stelt vast dat de feminicidewet niet als een geïntegreerd rechtskader kan worden gebruikt omwille van het ontbreken van bepaalde vormen van gendergerelateerd geweld.

Bovendien blijft het Belgische normatieve kader inzake gendergerelateerd geweld complex en gefragmenteerd omdat het gebaseerd is op verschillende wetten, omzendbrieven, het strafwetboek, het burgerlijk wetboek, enz. Deze versnippering ondermijnt de begrijpelijkheid en toegankelijkheid van de rechten, zowel voor slachtoffers als voor professionals. In deze context is het samenbrengen van de relevante bepalingen in één enkel rechtsinstrument van groot belang voor de samenhang, de begrijpelijkheid en de doeltreffendheid.

Aanbevelingen

Het Platform juicht de Stopfeminicidewet toe en hoopt dat dit de eerste stap is voor een gemeenschappelijke aanpak tegen gendergerelateerd geweld tussen alle betrokken actoren.

De aanbevelingen van het tussentijds rapport van het Platform zijn nog steeds van toepassing:

- Een gemeenschappelijke aanpak en taal toepassen op gendergerelateerd geweld tussen alle betrokken actoren.
- Een enkele wet aannemen die alle vormen van gendergerelateerd geweld omvat die in ons rapport aan bod komen. We voegen er nu aan toe: het opstellen van een integrale wet die alle vormen van geweld omvat die in het Verdrag van Istanbul zijn opgenomen, in de EU-richtlijn van 14 mei 2024 ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Deze wet kan gestructureerd worden rond de pijlers van het Verdrag van Istanbul: preventie, bescherming van slachtoffers, vervolging van daders en gecoördineerd beleid. In deze wet moet ook het beginsel van non-regressie opgenomen

worden om de bestaande rechten en maatregelen te waarborgen zodat deze niet kunnen worden afgezwakt.

- Obstetrisch en gynaecologisch geweld opnemen in de definitie van gendergerelateerd geweld van een mogelijke "integrale kaderwet" of samenwerkingsovereenkomst die in België moet worden aangenomen. Het Verdrag van Istanbul gebruiken als het enige "kompas" voor het definiëren van alle vormen van geweld zal niet voldoende zijn, omdat het geen rekening houdt met alle soorten geweld, bijvoorbeeld obstetrisch en gynaecologisch geweld, die pas de laatste 15 jaar in Europa worden besproken. Het platform beveelt aan dat België actief steun verleent aan de opstelling door GREVIO van een algemene aanbeveling over gynaecologisch en obstetrisch geweld, overeenkomstig artikel 69 van het Verdrag van Istanbul. Er wordt aanbevolen dat België de opstelling van een algemene aanbeveling inzake gynaecologisch en verloskundig geweld actief ondersteunt, zoals ook is gebeurd voor cybergeweld overeenkomstig artikel 69 van het Verdrag van Istanbul. Een dergelijk initiatief zou België in staat stellen voort te bouwen op de recente vooruitgang die is geboekt (publicatie van een advies over gynaecologisch en obstetrisch geweld door het IGVM in maart 2026 en van het Senaatsrapport over het recht op zelfbeschikking en gynaecologisch en obstetrisch geweld in februari 2024). België zou aan deze dynamiek kunnen bijdragen door gynaecologisch en obstetrisch geweld expliciet op te nemen in zijn beleid ter uitvoering van het Verdrag van Istanbul, met name door het verzamelen van gegevens, het opleiden van de betrokken beroepsbeoefenaars, preventie, toegang tot rechtsmiddelen en institutionele erkenning van dit geweld. Een dergelijke aanpak zou de samenhang tussen de nationale verbintenissen en de ontwikkeling van de Europese normen op het gebied van de bestrijding van gendergerelateerd geweld versterken.

Maatregel 7: Nadenken over de definitie van " feminicide" en "dwangmatige controle" met het oog op een betere toepassing in de uitvoering van het beleid.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit, Minister van Justitie. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met de Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Gelijke kansen Budget: Geen budgettaire gevolgen

Uitgevoerd

Samenvatting

Beide concepten “feminicide” en “dwangmatige controle” zijn opgenomen in de Stopfeminicide wet.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De wet van 13 juni 2023 voor de preventie en de bestrijding van femicides en gendergerelateerde dodingen geeft een juridisch kader voor zowel het concept feminicide als het concept dwangmatige controle.

Onderzoek

De terminologie wordt verder vertaald voor professionals via de gidsen die het IGVM heeft gepubliceerd: Gids voor de politie, diensten voor slachtofferhulp en de eerstelijnshulpverlening en gids voor klinisch psychologen.

Maatschappelijk middenveld

Het Platform is tevreden over de doorvoering van de wet en het desbetreffende conceptueel referentiekader om over femicides, gendergerelateerde dodingen en het geweld daaraan voorafgaat te spreken. Naast de definities van feminicide en gendergerelateerde doding worden ook gendergerelateerd geweld, seksueel geweld en dwingende controle gedefinieerd.

Aanbevelingen

Tijdens het bezoek van GREVIO aan België in 2025 heeft Furia volgende input gegeven met betrekking tot het doorvoeren van maatregelen gebaseerd op gendergerelateerd geweld en de preventie van femicides:

1) Het is belangrijk dat de CAW’s (Centra Algemeen Welzijnswerk) hun focus van de familie naar het slachtoffer verschuiven zodat het slachtoffer de nodige hulp kan krijgen en zich kan emanciperen van het geweld waarin ze zich op dat moment bevindt.
2) Het opheffen van de scheiding tussen burgelijk- en strafrecht zorgt ervoor dat een gendergerichte aanpak plaats kan vinden binnen rechtszaken.

3) Naast fysiek en seksueel geweld moeten ook andere vormen van geweld erkend worden zoals psychologisch geweld en economisch geweld.
4) Alle aanwijzingen van partnergeweld moeten in aanmerking worden genomen bij echtscheidingsprocedures en voogdijregelingen.
5) Een betere kennis van gendergerelateerd geweld kan secundaire victimisatie voorkomen.

Bovendien is het ook belangrijk om preventieve maatregelen door te voeren die voor een gendergerichte aanpak zorgen omtrent (1) financiële onafhankelijkheid van de slachtoffers (betere toegang tot de woningmarkt en betere toegang tot de zorg) zoals bijvoorbeeld door het implementeren van het herstartparket (2) het verplicht maken van relationele en seksuele voorlichting in scholen in Vlaanderen zodat er meer genderbewustzijn kan worden gecreëerd.

Daderprogramma's moeten uitgebreid en versterkt worden zodat daders verantwoordelijkheid kunnen nemen voor hun daden om zo recidive te kunnen voorkomen.

Tot slot blijft een intersectionele aanpak noodzakelijk zodat slachtoffers de juiste hulp kunnen krijgen.

Pijler 2: Een geïntegreerd beleid voeren waarbij alle sectoren en het maatschappelijk middenveld worden betrokken om samen op te treden tegen gendergerelateerd geweld, en kwantitatieve en kwalitatieve gegevens verzamelen om de kennis over gendergerelateerd geweld te verbeteren.

Specifieke doelstelling: Een alomvattend en gecoördineerd beleid voeren, door een doeltreffende samenwerking tussen alle partner.

Maatregel 8: Het coördinatiemechanisme binnen de interdepartementale coördinatiegroep van het NAP 2021-2025 vernieuwen.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit
In samenwerking met alle federale, gemeenschaps- en gewestministers die in de IDG vertegenwoordigd zijn.
Budget: Budget (IVGM), PBXL

Uitgevoerd

Samenvatting

Een nieuwe IDG (Interdepartementale groep) werd in februari 2022 opgericht; in mei werd hiervan het huishoudelijk reglement goedgekeurd. Na de verkiezingen van 2024 werd de IDG in 2025 opnieuw samengesteld.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De IDG werd in februari 2022 opgericht. Daarnaast heeft de huidige IDG een audit laten uitvoeren om betere communicatie te garanderen tussen de verschillende actoren die het NAP moeten toetsen. Hierdoor wordt de huidige structuur geconsolideerd en vindt er een vernieuwing plaats.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat de inhoudelijke werking van de IDG en de IMC gelijke kansen en vrouwenrechten op elkaar worden afgestemd. Ook wenst het Platform dat de relatie tussen het maatschappelijk middenveld en de IMC blijft voortbestaan.
Het Platform hoopt dat de IDG en het maatschappelijk middenveld vaker bijeen kunnen komen, zodat het Platform, met zijn expertise als vertegenwoordiger van het maatschappelijk middenveld, zijn kennis uit de praktijk kan delen met de verschillende politieke actoren.

Maatregel 9: De middelen voor het beleid ter bestrijding van gendergerelateerd geweld daar waar mogelijk identificeren en zichtbaar maken door de specifieke budgetten voor de bestrijding van gendergerelateerd geweld in kaart te brengen.

Bevoegdheden: Elke Minister of Staatssecretaris vertegenwoordigd in de IDG Budget: Geen budgettaire gevolgen

In uitvoering

Samenvatting

De huidige cijfers (december 2025) liggen rond de 181 miljoen euro voor het uitvoeren van het NAP 2021 - 2025 voor de periode 2021 tot 2023.

Analyse per niveau

Vlaanderen

De rapportage over het NAP schrijft het volgende over de verschillende budgetten en hun doelgroep:

- Veilig Huizen: 9 miljoen
- Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag: 1 miljoen.
- Project met GAMS
- We Zien U campagne voor 1712
- Toolbox veilige Publieke ruimte met Sensoa
- Sensoa & Violett: 1,6 miljoen voor de 4 partnerorganisaties van de Vlaamse overheid.
- Toegankelijke hulp voor LGBTQIA+ met CAW Oost Vlaanderen
- Ondersteuning van lotgenotenverenigingen voor slachtoffers van seksueel geweld
- Projecten rond herstelgerichte initiatieven
- Reguliere subsidiëring van ECHO - lotverenigingen voor overlevers van kindermishandeling
- Structurele uitbreidingen:
    - Hulplijn 1712
    - Stop it Now!
    - Centra voor Algemeen Welzijnswerk
    - Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg
    - Vertrouwencentra voor Kindermishandeling
    - Het Vlaams Expertisecentrum Kindermishandelijk en Vertrouwenscentrum Brussel
        - Nu Praat ik erover
    - Ondersteuningscentrum Jeugdzorg
    - Sociale dienst van jeugdrechtbanken en de voorzieningen Jeugdhulp
    - Vlaams Mensenrechteninstituut: 5 miljoen recurrent

Het is belangrijk om te vermelden dat het totale budget dat concreet wordt besteed aan de preventie en bestrijding van gendergerelateerd geweld niet kan worden berekend. Volgens de Vlaamse regering is dit te verklaren door het feit dat de totale financiering kadert in bredere maatschappelijke opdrachten.

In de huidige context van regionalisering constateert het Platform dat de financieringsprocedures steeds complexer worden. De combinatie van subsidies op basis van projecten en subsidies via overheidsopdrachten legt een zware financiële druk op het maatschappelijk middenveld. Steeds meer tijd en middelen worden besteed aan het zoeken naar fondsen en het opstellen van verantwoording voor vaak beperkte subsidies, ten koste van de uitvoering van hun taken en het bereiken van hun fundamentele doelstellingen. Veel essentiële taken kunnen daardoor niet worden uitgevoerd, omdat ze moeten wijken voor kortlopende projecten met beperkte middelen. Het maatschappelijk middenveld wordt economisch steeds kwetsbaarder en heeft niet de mogelijkheid om een langetermijnvisie te ontwikkelen, terwijl het toch een essentiële pijler van onze democratische samenleving is, die garant staat voor burgerparticipatie, de bescherming van rechten en het toezicht op het overheidsbeleid.

Gezien deze toenemende administratieve en financiële lasten, lijkt het ons essentieel om de evaluatie- en rapportagemethoden te herzien en alternatieve instrumenten te ontwikkelen om de werkelijke impact van acties te meten zonder de organisaties die deze acties uitvoeren te verzwakken. Deze instrumenten zouden moeten worden ontworpen en geïmplementeerd in overleg met overheden, de academische wereld, actoren in het veld en beleidsmakers, om zowel nauwkeurigheid, relevantie als duurzaamheid te garanderen.

Aanbevelingen

Het Platform juicht dit initiatief (middelen beleid bestrijding gendergerelateerd geweld) toe en hoopt dat er ook plaats is voor de volgende elementen: (1) het maatschappelijk middenveld constateert dat het krijgen van subsidies steeds lastiger wordt door het moeilijker maken van de selectieprocedures (2) structurele subsidies op zowel federaal als regionaal niveau zodat het middenveld zich verder kan ontwikkelen en zijn expertise kan verankeren (3) de subsidies worden steeds vaker geregionaliseerd waardoor het middenveld minder de mogelijkheid heeft om belangrijke dossiers, bijvoorbeeld over sociale zekerheid en migratie, te monitoren.

We verwijzen ook naar de vaststellingen en aanbevelingen van GREVIO (Eerste thematisch evaluatierapport België 27 november 2025): art. 8 Verdrag van Istanbul over financiële middelen, p. 16: *a. Neem verdere maatregelen om ervoor te zorgen dat de bedragen die op alle bestuursniveaus worden toegewezen aan het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen, duidelijk identificeerbaar zijn; b. Zet de inspanningen voort om genderresponsief begroten op alle bestuursniveaus te implementeren; c. Zorg voor passende en duurzame financiering van vrouwenorganisaties die gespecialiseerde ondersteuningsdiensten aanbieden aan vrouwelijke slachtoffers van alle vormen van geweld, inclusief kleinere op de gemeenschap gebaseerde organisaties, door middel van financieringsmogelijkheden die continue en duurzame dienstverlening mogelijk maken.*

Maatregel 10: Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen meer middelen ter beschikking stellen om haar taken in de strijd tegen gendergerelateerd geweld en de coördinatie van het NAP 2021-2025 te versterken.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Budget: Nota « Go for Equality »

Uitgevoerd

Samenvatting

Dankzij de goedkeuring van de Go for Equality Nota heeft het IGVM sinds 2022 **2,5 miljoen euro** extra dotatie per jaar ter beschikking. Sinds 2023 ontvangt het IGVM een jaarlijks budget van meer dan **26 miljoen euro** om de werking van de ZSG te verzekeren.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Dankzij de goedkeuring van de Go for Equality Nota heeft het IGVM sinds 2022 **2,5 miljoen euro** extra dotatie per jaar ter beschikking. Deze dotatie is bestemd voor het uitvoeren van de maatregelen van het NAP 2021 - 2025. Het budget wordt verdeeld onder :

- Wetenschappelijk onderzoek
- Opleidingen
- Sensibiliseringscampagnes
- Pilootprojecten
- Financiering van het middenveld.

Sinds 2023 ontvangt het IGVM een jaarlijks budget van meer dan **26 miljoen euro** om de werking van de ZSG te verzekeren. Bovendien zullen er in 2026 drie nieuwe zorgcentra worden geopend.

Aanbevelingen

Het Platform bedankt de regering om deze middelen beschikbaar te stellen. Het Platform hoopt dat deze middelen op jaarlijkse basis (1) geïndexeerd worden, (2) dat de budgetten de werkelijkheid van het terrein weerspiegelen en dat (3) het middenveld voldoende wordt geïnformeerd over deze budgetten.

Maatregel 11: Binnen het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen een onafhankelijk multidisciplinair expertisecentrum oprichten om het beleid ter bestrijding van gendergerelateerd geweld te monitoren en te evalueren. Dit centrum zou ook verantwoordelijk zijn voor het verzamelen van gegevens, het uitvoeren van onderzoek en het coördineren van opleidingen.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit. In samenwerking met de betrokken federale, gemeenschaps- en gewestministers. Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp, Justitiehuizen, Gelijke Kansen
Budget: Nota « Go for Equality », PBXL 25

In uitvoering

Samenvatting

Het multidisciplinair centrum is niet operationeel. Het IGVM meldt dat het multidisciplinair expertisecentrum begin 2026 met zijn werkzaamheden zou moeten starten.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het IGVM meldt dat het expertisecentrum begin 2026 met zijn werkzaamheden zou moeten starten.

Aanbevelingen

Het Platform juicht het opzetten van deze onafhankelijke structuur toe. Het Platform stelt voor om spelers vanuit het maatschappelijk middenveld bij dit centrum te betrekken zodat de kennis die de afgelopen decennia is opgebouwd vanuit het middenveld niet verloren gaat.

Maatregel 12: Binnen het nieuwe multidisciplinair expertisecentrum (zie maatregel 11) een eenheid oprichten om de nodige expertise te verzamelen, te ontwikkelen en te verspreiden en om professionals te ondersteunen in concrete situaties van eergerelateerd geweld en gedwongen huwelijken, in samenwerking met de instanties op niveau van de deelstaten die hierrond expertise hebben/verder ontwikkelen (bv. CAW's, FJC's, Réseau Mariage et Migration,…).

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit. In samenwerking met de betrokken federale, gemeenschaps- en gewestministers. Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten Budget: Nota « Go for Equality »

Niet begonnen

Samenvatting

Het multidisciplinair centrum is opgericht maar het blijkt nog niet operationeel te zijn.

Aanbevelingen

Het Platform vraagt een spoedige operationalisering van dit centrum en hoopt dat er ook experten vanuit het middenveld naar voren worden geschoven om zo expertise vanuit verschillende hoeken te verzamelen.
Ook wijst het Platform erop dat de verschillende coalities, die via het IGVM zijn gevormd, partners kunnen zijn in het onderzoek en het opstellen van beleid inzake gendergerelateerd geweld.

Maatregel 13: Versterken van de ontplooiing van multidisciplinaire hulpverleningsvoorzieningen bij partnergeweld en/of intrafamiliaal geweld over het gehele grondgebied (Family Justice Center/IFG-Centra in Vlaanderen, Brussels proefproject gericht op een intersectorale aanpak van intrafamiliaal geweld, ontwikkeling van multidisciplinaire centra in Wallonië, ...).

Bevoegdheden: Vlaams minister van Justitie en Handhaving Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Binnenlands Bestuur; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Onderwijs Waals minister van Vrouwenrechten. In samenwerking met de Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit en de Minister van Justitie
Budget: PBXL - 46 PVIF - 49

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel wordt op regionaal niveau uitgevoerd door de verschillende regionale actoren.

Analyse per niveau

Vlaanderen

Vlaanderen heeft sinds eind 2023 negen Veilig Huizen op zijn grondgebied: Antwerpen, Kempen, Limburg en Rivierenland, én vijf nieuwe centra die in november 2023 de deuren openden in Halle-Vilvoorde, Oost-Brabant, Oost-Vlaanderen, Noord-West-Vlaanderen en Zuid-West-Vlaanderen. Eind 2025 is een Veilig Huis geopend in Aalst. Ze zorgen voor een duurzame, gecoördineerde en integrale aanpak.

Het Platform merkt op dat de aanpak van Veilig Huis, dat zich positioneert met als doel om intrafamiliaal geweld te stoppen, herhaling te voorkomen en de beschermende factoren in gezinnen versterken, gericht is op gezinnen waarbinnen sprake is van ernstige conflicten die leiden tot geweld op basis van aanmelding door professionele diensten. Het gebruik van de term gezin en het weglaten van de term slachtoffer in zijn hoofddoel baart ons zorgen, zowel als het gaat om het respecteren van het Verdrag van Istanbul als de impact van zulke doelen op het beschermen van slachtoffers (vaak vrouwen en kinderen) ten aanzien van de gewelddadige partner binnen het gezin (vaak de (ex-)man).

Wallonië

- Espace VIF Namen, 2022 - 2025: 163 000 euro
- DIVICO Luik, 2022 - 2025: 235 000 euro
- DIVICO Waals Brabant, 2024: 125 000 euro
- DIVICO Luxemburg & Henegouwen vanaf 2026

Daarnaast worden er ook een aantal interdisciplinaire proefprojecten gefinancierd die geweld tussen partners en/of geweld binnen het gezin moeten aanpakken. Dit gebeurt in Namen, Luik, Brussel, Waals-Brabant en Luxemburg). De Justitiehuizen en de DEC nemen hieraan deel.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Een proefproject (safe.brussels & equal.brussels) is uitgevoerd met als doel om de samenwerking tussen het parket, de politie, de justitiehuizen, de hulpdiensten te verbeteren in het kader van intrafamiliaal geweld.
Een CVIF (Centre de prise en charge de violences intrafamiliale) is in 2024 opgericht met een projectmedewerker om het project te dragen.

Oprichting van Olista, het centrum voor de opvang van intrafamiliaal geweld in het Brussels gewest (5 personeelsleden, 310 000 euro budget per jaar).

Aanbevelingen

Het Platform raadt aan om een uniek dossier te creëren voor kinderen (0 tot 18 jaar) bij het consultatiebureau-arts zodat bij verandering (van school veranderen, verhuizing etc.) het dossier kan worden opgevolgd bij de bevoegde instanties (PMS, CLB, ONE, K&G).

Vlaanderen

Wij merken op dat de gendercomponent met betrekking tot intrafamiliaal geweld in de definitieve tekst van het decreet (conform het Verdrag van Istanbul) ontbreekt. In wetgevende teksten staan doorgaans genderneutrale formuleringen. Dit heeft een impact op hoe multidisciplinaire hulpverlening zou moeten omgaan met gendergerelateerd geweld.

Wallonië

In een korte periode zijn er de nodige structuren bijgekomen en hebben sommigen nu toegang tot structurele subsidies. Er worden echter vaak niet genoeg mensen op een project gezet, waardoor er een risico is voor een grotere turnover alsook een slechte archivering van de opgebouwde kennis.

Maatregel 14: Ondersteuning van de ontwikkeling van een lokaal beleid ter bestrijding van intrafamiliaal geweld, onder andere de uitvoering van een impulsbeleid over 15 steden in het hele land om innovatieve benaderingen en oplossingen te ontwikkelen ter bestrijding van intrafamiliaal geweld.

Bevoegdheden: Minister van Binnenlandse Zaken. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Binnenlands Bestuur; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Gelijke Kansen; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Waals minister van Vrouwenrechten Budget: Budget ok (task force kwetsbare groepen)

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel is zowel op federaal als op regionaal niveau uitgevoerd.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het impulsbeleid is uitgevoerd door een projectoproep te plaatsen voor gemeenten en politiezones. In de periode oktober 2022 tot december 2024 zijn er in totaal 15 projecten gesubsidieerd voor een totaalbedrag van 1.500.000 euro op federaal niveau. Daarnaast zijn er ook een aantal regionale projecten doorgevoerd.

Vlaanderen

Er zijn 5 provinciale anti-geweldcoördinatoren aangesteld die 13 lokale overlegplatforms leiden. (86 000 euro)

Wallonië

50 gemeenten hebben in Wallonië steun gekregen in het kader van het plan voor sociale cohesie (PCS) voor een van de volgende acties (171 139 euro):

- Sensibilisering van buurtwerkers om signalen van geweld op te vangen
- Begeleiding van personen die het slachtoffer zijn van geweld
- Sensibilisering en begeleiding van geweldplegers
- Sensibilisering van personen die potentieel gevaar lopen voor geweld
- Sensibilisering voor de risico’s van pesterijen op sociale netwerken

Memorandum van overeenstemming tussen de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest, het Verbond van Waalse Provincies en de Provincies: lokaal beleid voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (2020 - 2024) (29 000 euro per jaar vanuit het FWB, 107 000 euro per jaar vanuit het Waals Gewest).

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Brochure Apotheek Relais vanuit de Union des Pharmaciens de Bruxelles (UPB) gepubliceerd en verspreid.

Aanbevelingen

Er zijn vele initiatieven die plaatsvinden op verschillende niveaus. Het zou interessant zijn om deze verschillende initiatieven te vergelijken en zo de nodige best practices te extrapoleren. Dit kan dan leiden tot een geuniformiseerd beleid zodat slachtoffers op dezelfde manier worden geholpen.

Om dit beleid te kunnen voeren is het belangrijk dat de overheid de nodige fondsen beschikbaar stelt om het probleem structureel aan te kunnen pakken. Bovendien is het belangrijk dat de budgetten op een transparante manier worden gecommuniceerd met het maatschappelijk middenveld zodat er een solidere basis is voor het beleid bij de verschillende actoren.

Maatregel 15: Casusoverleg zoals voorzien in artikel 458ter van Strafwetboek inzake het beroepsgeheim, intensifiëren in Vlaanderen en de reflectie hierover in Wallonië en het Brussels Gewest voortzetten.

Bevoegdheden: Minister van Justitie Minister van Binnenlandse Zaken Gemeenschappen en Gewesten Vlaams minister van Justitie en Handhaving Vlaams minister van Welzijn Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap, Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Kinderzaken en Vrouwenrechten Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Onderwijs Waals minister van Vrouwenrechten
Budget: Geen budgettaire gevolgen PBXL 46 PGSP 1.4

Uitgevoerd

Samenvatting

Het artikel 458ter is toegepast op alle politieke niveaus.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau wordt er gekeken hoe het artikel 458ter wordt toegepast en hierna zal er geprobeerd worden om deze te implementeren op gerechtelijk terrein.

Vlaanderen

Het decreet van 29 maart 2024 van Veilig Huizen maakt het mogelijk om een casusoverleg conform aan artikel 458ter te organiseren. Hiervoor dienen de volgende criteria: (1) een verhoogd risico op intrafamiliaal geweld waarbij de fysieke of psychische integriteit van een of meer leden van het cliëntsysteem in het gedrang dreigt te komen (2) een casusoverleg tussen de kernpartners is noodzakelijk om de cyclus van intrafamiliaal geweld te doorbreken (3) een aanpak afstemmen tussen de kernpartners om de cyclus van intrafamiliaal geweld te doorbreken.

Wallonië

Het casusoverleg in het kader van artikel 458ter vindt plaats binnen DIVICO Luik, Espace VIF Namen en DIVICO Waals-Brabant.

Er wordt momenteel overwogen om het artikel 458ter in te zetten bij de aanpak van juridische situaties, dit wordt besproken binnen de desbetreffende werkgroep.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het casusoverleg in het kader van artikel 458ter wordt sinds september 2025 geïmplementeerd door Olista en de betrokken partijen.

Aanbevelingen

Het Platform is verheugd over het toepassen van deze maatregel en hoopt dat er in het vervolg uitwisselingen plaatsvinden over de best practices tussen de verschillende gemeenschappen.

Specifieke doelstelling: gegevens verzamelen en kwalitatief en kwantitatief onderzoek verrichten.

Maatregel 16: Een werkgroep inzake administratieve gegevens oprichten en een jaarlijkse nationale publicatie opstellen over statistieken inzake gendergerelateerd geweld.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit In samenwerking met de bevoegde federale, gemeenschaps- en gewestministers in de IDG. Budget: Geen budgettaire gevolgen PBXL – 6 et 8 PVIF – 1, 2 et 4

In uitvoering

Samenvatting

Er is een werkgroep opgericht en die houdt zich voornamelijk bezig met het uitvoeren van de wet Stopfeminicide.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Om de uitvoering van de maatregel te versterken en te komen tot een coherent en duurzaam databeleid rond gendergerelateerd geweld, is het in de eerste plaats noodzakelijk om de werkgroep Statistieken structureel te verankeren. Dit impliceert een duidelijk mandaat, voldoende middelen en een systematische opvolging van de werkzaamheden. Het mandaat van de werkgroep dient bovendien te worden uitgebreid zodat het niet enkel feminicide omvat, maar alle vormen van gendergerelateerd geweld. Een structurele betrokkenheid van relevante actoren, waaronder ook het maatschappelijk middenveld en gespecialiseerde diensten, is hierbij essentieel.

Een werkgroep Statistieken werd in mei 2022 opgericht (IGVM, 10.000 euro) die wordt gecoördineerd door het IGVM. Er zijn vertegenwoordigers uit de lokale en federale politie, het College van procureurs-generaal, de dienst Centraal Strafregister, de dienst Strafrechtelijk Beleid, het IGVM en de kabinetten van Gelijke Kansen, Binnenlandse Zaken en Justitie.

Het hoofddoel van deze werkgroep is om de Feminicide-wet uit te voeren door de nodige gegevens te verzamelen over feminicides en gendergerelateerde dodingen/moorden en hierover jaarlijks een nationale publicatie op te stellen.

Daarnaast moeten ook gegevens over het voorafgaande geweld worden verzameld. Dit alles kan dan leiden tot de tweejaarlijkse rapportage vanuit het IGVM over femicides en gendergerelateerde moorden (oorzaken, gevolgen, frequentie (omvang en evolutie van femicides), veroordelingspercentages, doeltreffendheid van de genomen maatregelen ter uitvoering van het Verdrag van Istanbul).

Via een KB van 26 april 2024 werd het Wetenschappelijk Comité Feminicides opgericht binnen het NICC Wetenschappelijk Comité start met haar werkzaamheden rond femicides | News.belgium. Het Comité is sinds 1 oktober 2025 in de opstartfase en moet de kennis verbeteren over dynamieken die leiden tot feminicides en gendergerelateerde dodingen/moorden en aanbevelingen formuleren. De focus ligt op kwalitatief onderzoek.

Op 11 december 2025 lanceerde het IGVM Genderstat.be met daarin een rubriek gendergerelateerd geweld: GenderStat | Gendergerelateerd geweld en data over (ex)partnergeweld, seksueel geweld, stalking, seksuele intimidatie op het werk, eergerelateerd geweld.

Maatschappelijk middenveld

Het Platform apprecieert de verschillende initiatieven en hoopt dat er de komende tijd vaart achter wordt gezet om deze maatregel binnen de termijnen uit te voeren. Daarnaast wijst het Platform erop dat er binnen bepaalde organisaties al kennis is opgedaan om zowel de types moorden te beschrijven als de nodige databases op te bouwen (denk onder andere aan Stopfeminicide.be en DIVICO Luik). Deze initiatieven hebben tot op heden weinig tot geen kennis over de stand van zaken binnen de werkgroep statistiek. Gezien de technische kant van het opbouwen van deze statistieken vraagt het platform om het contact met de genoemde organisaties zo spoedig mogelijk op te nemen om zo verdere plannen uit te kunnen breiden.

Bovendien zijn sommige subsidies momenteel niet meer beschikbaar waardoor het platform Stopfeminicide.be dreigt te verdwijnen. Dit zou niet alleen een groot probleem zijn voor het middenveld maar ook voor de politiek, die zich tot op heden voornamelijk baseert op de gegevens die beschikbaar zijn via dat platform voor zijn beleid en publieke interventies.

Aanbevelingen

Om de uitvoering van maatregel 16 te versterken en te komen tot een coherent en duurzaam databeleid rond gendergerelateerd geweld, is het in de eerste plaats noodzakelijk om de werkgroep Statistieken structureel te verankeren. Dit impliceert een duidelijk mandaat, voldoende middelen en een systematische opvolging van de werkzaamheden. Het mandaat van de werkgroep dient bovendien te worden uitgebreid zodat het niet enkel feminicide omvat, maar alle vormen van gendergerelateerd geweld. Een structurele betrokkenheid van relevante actoren, waaronder ook het maatschappelijk middenveld en gespecialiseerde diensten, is hierbij essentieel.

Het Platform vraagt om het platform Stopfeminicide spoedig te herfinancieren zodat zijn toekomst wordt gewaarborgd.

Daarnaast vraagt het Platform dat de werkgroep administratieve gegevens zou rekening houden met de aanbevelingen van GREVIO en de Raad van Europa omtrent de verzameling van data. GREVIO stelt ook dat verzamelde gegevens volgende informatie moeten bevatten: het soort geweld; het geslacht van het slachtoffer en dat van de dader; de relatie tussen de dader en het slachtoffer (om te bepalen of het om intrafamiliaal geweld gaat); de leeftijd (om vast te stellen of het om minder- of meerderjarigen gaat) van het slachtoffer en van de dader; de geografische locatie.

Het Platform vraagt bovendien dat relevante middenveldorganisaties met expertise over feminicides en gendergerelateerde dodingen worden geconsulteerd in functie van de kwantitatieve studies door het IGVM en de kwalitatieve studies door het Wetenschappelijk Comité Feminicides NICC.

Maatregel 17: De verschillende instrumenten voor politieregistratie aanpassen om de informatie over plegers en slachtoffers correct weer te geven (computer- en functionele aanpassingen verrichten om te zorgen voor betrouwbare cijfers bij de ontwikkeling van het nieuwe technische platform i-Police) / blijven werken aan de verbetering en de technische overdraagbaarheid en exploiteerbaarheid van cijfers over gendergerelateerd en intrafamiliaal geweld).

Bevoegdheden: Minister van Binnenlandse Zaken Budget: Nota « Go for Equality » PBXL - 7 et 53 PGSP 1.7

In uitvoering

Samenvatting

Er werden maatregelen genomen om de nodige data te kunnen verzamelen. Het Platform vraagt aan de IDG om ook rekening te houden met Europese richtlijnen om de nodige data te vergaren.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De IDG heeft de twee volgende elementen naar voren gebracht: (1) de federale politie neemt deel aan de werkgroep statistieken inzake gendergerelateerd geweld (maatregel 16); (2) de technische aanpassingen worden afgerond.

Het Platform heeft zelf politieagenten geïnterviewd om te weten hoe deze maatregel concreet wordt toegepast.

Vanuit de Vlaamse Gemeenschap hebben we input voor aanpassingen doorgekregen. Zo wordt de nodige informatie over gendergerelateerd geweld doorgegeven via een aparte Sharepoint pagina. Daarnaast wordt er ook de nodige informatie voorzien tijdens opleidingen over gendergerelateerd geweld. Deze opleidingen worden de komende jaren over heel Vlaanderen gegeven en nadien over heel België.

Deze trainingen zullen nadien verder worden verspreid dankzij het train-de-trainerprincipe.

Er worden ook studiedagen georganiseerd om politieagenten te sensibiliseren over de verschillende tools die tot hun beschikking zijn op de Sharepoint zoals:

- Het mobiel stalking alarm
- De aanbevelingen van het IGVM
- De impulsprojecten
- Alle richtlijnen, circulaires, enz.

Het is belangrijk om te noteren dat nog niet iedereen toegang heeft gekregen tot deze website. Deze sharepoint is nog niet beschikbaar in het Duits; hieraan moet worden geremedieerd.

Maatschappelijk middenveld

Het Platform is tevreden over de verschillende aanpassingen die er gemaakt worden. Maar er zijn nog een aantal vragen (onder andere over de volledigheid van de cijfers). Een concreet voorbeeld is het “Rapport soumis par la Belgique donnant effet aux dispositions de la Convention du Conseil de l’Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l’égard des femmes et la violence domestique conformément à l’article 68, paragraphe 1 (Premier cycle d’évaluation thématique). Réceptionné par le GREVIO le 26 septembre 2024” en de tabellen daarin, waar regelmatig het jaar ontbreekt waardoor er geen breed beeld kan worden gevormd omtrent de verschillende vormen van geweld (GREVIO, 2024, Annexe 3: statistiques policières (complément à Q57): tableau 5, tableau 7). In dezelfde annex valt het ook op dat er in sommige tabellen geen onderscheid wordt gemaakt tussen mannen en vrouwen, waardoor het doel van deze tabellen niet wordt gewaarborgd (GREVIO, 2024, idem: tableau 8, tableau 9, tableau 10, tableau 12, tableau 13, tableau 15, tableau 16).

Binnen het huidige frame ontbreken er een aantal type criminaliteitstatistieken zoals (1) gedwongen sterilisatie en gedwongen abortussen (2) (indirecte) seksuele intimidatie, (3) de zogenaamde eerwraakmisdrijven.

Daarnaast ontbreken er bepaalde criminaliteitsstatistieken als men de Richtlijn 2024/1385 erbij neemt (Richtlijn (EU) 2024/1385 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld). Hier wordt onder andere de nadruk gelegd op (1) misdrijven in verband met seksuele uitbuiting van vrouwen en kinderen en cybercriminaliteit (onder andere: Artikel 5: het zonder instemming delen van intiem of bewerkt materiaal; Artikel 6: Cyberstalking; Artikel 7: Cyberintimidatie). Deze richtlijn vraagt hierbij aan de staten om rekening te houden met vrouwelijk genitale verminking (VGV), gedwongen huwelijken, het zonder toestemming delen van intiem of bewerkt materiaal (het vervaardigen, bewerken of anderszins aanpassen en vervolgens door middel van ICT openbaar maken van beelden, video’s of vergelijkbaar materiaal waarop het lijkt alsof een ander betrokken is bij seksueel expliciete handelingen) en cyberintimidatie.

Ten slotte vraagt het Platform zich af hoe het i-police-platform zal worden vervangen, zodat de uitwisseling van informatie tussen de verschillende actoren mogelijk blijft.

Aanbevelingen

Het Platform waardeert de verschillende initiatieven die binnen de politie op zowel lokaal als federaal niveau worden toegepast om een betere data-analyse mogelijk te maken. Het Platform wijst erop dat de huidige initiatieven gedragen worden door gedreven professionals, maar dat er vanuit het grotere plaatje nog de nodige verbeterpunten blijven. Zo is het belangrijk dat er voldoende financiële middelen beschikbaar blijven zodat deze trainingen de komende jaren kunnen blijven gegeven worden.

Politiële criminaliteitsstatistieken moeten verder in overeenstemming gebracht worden met de strafbare feiten vermeld in de Richtlijn (EU) 2024/1385 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld.

Ook hoopt het Platform dat er een rapportage zal worden gepubliceerd omtrent de aanpassingen en de impact van deze aanpassingen binnen de politie. Het Platform heeft zeer gedreven individuele politieagenten geïnterviewd maar merkt dat, ondanks deze wil voor verandering, deze niet door alle leden binnen de politie wordt gesteund.

Het Platform vraagt om een intersectionele aanpak waardoor het cruciaal is om aanvullende informatie te verzamelen zodat de verscheidene analyses kunnen plaatsvinden, met name: slachtoffers met een handicap, slachtoffers en hun verblijfsstatus (vluchteling, gezinshereniger, geregulariseerd, zonder papieren), en aftoetsen of het slachtoffer al eerder geconfronteerd is geweest met intrafamiliaal geweld.

Het Platform vraagt zich af in hoeverre de verschillende uitgevoerde taken gelinkt zijn met het platform i-police en in hoeverre de sluiting van dit platform de veiligheid van slachtoffers van gendergerelateerd geweld in gevaar brengt.

Maatregel 18: Het College van procureurs-generaal uitnodigen tot de voortzetting van de werkzaamheden van de werkgroep betreffende de beschikbaarheid van naar geslacht uitgesplitste gerechtelijke statistieken.

Bevoegdheden: Minister van Justitie Budget: Nota « Go for Equality »

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel is uitgevoerd maar dat betekent nog niet dat de resultaten voor het publiek toegankelijk zijn.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het College van procureurs-generaal heeft deelgenomen aan de werkgroep statistieken over gendergerelateerd geweld. We krijgen van de IDG te horen dat het College van procureurs-generaal nu naar geslacht uitgesplitste gegevens kan presenteren.

Maatschappelijk middenveld

Het Platform waardeert de uitvoering van deze maatregel en hoopt dat deze ook retroactief kan worden toegepast. Bij het inkijken van de GREVIO rapportage zien we namelijk op verschillende plekken dat er geen opsplitsing is tussen mannen en vrouwen (GREVIO, 2024):

4.1. Violences entre partenaires: tableau 4: tableau comparatif entre le nombre d'affaires d'assassinat, meurtre et homicide involontaire et le nombre d'affaires d'assassinat, meurtre et homicide involontaire avec en lien un contexte de violence entre partenaires entrées dans les parquets correctionnels de Belgique 4.2. Interdiction temporaire de résidence: tableau 6: nombre de dossiers d'interdiction temporaire de résidence entrés dans les parquets correctionnels en Belgique (2019 - 2022), tableau 7: nombre de non-respect d'interdiction temporaire de résidence entrées dans les parquets correctionnels de Belgique (2019 - 2022), tableau 12: Etat d'avancement, situation arrêtée à la date d'extraction, des affaires de viol entrées dans les parquets correctionnels de Belgique (2019 - 2022).

Aanbevelingen

Het Platform pleit ervoor dat deze cijfers conform de bepalingen in de Europese regelgeving, en hierdoor naar geslacht uitgesplitst, beschikbaar zullen worden gesteld aan de verschillende actoren binnen het middenveld.

Maatregel 19: Verbeteren van de verzameling van statistieken rond gendergerelateerd geweld op het werk.

Bevoegdheden: Minister van Economie en Werk Budget: Nota « Go for Equality »

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel over de verbetering van statistieken over gendergerelateerd geweld op de werkvloer is uitgevoerd.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De IDG legt de nadruk op de werkgroep statistiek (maatregel 18) om de dataverzameling geslachtsgebonden in kaart te brengen.

Daarnaast is een samenwerkingsproces gestart met de beroepsvereniging Co-Prev (externe diensten voor preventie en bescherming op het werk). Ze hebben de geslachtsgebonden gegevens opgenomen in hun jaarlijks verslag aan de FOD Werkgelegenheid.

Bij de FOD Werkgelegenheid wordt er rekening gehouden met het geslacht van de eisers bij de gerechtelijke beslissingen die worden ontvangen door de griffies van de arbeidsrechtbanken.
Op GenderStat.be, het nieuwe federale portaal vanaf 11 december 2025, staat in de rubriek gendergerelateerd geweld een item over seksuele intimidatie op het werk.

Maatschappelijk middenveld

Het Platform juicht de verschillende initiatieven toe en hoopt dat deze worden bestendigd en verfijnd. Het Platform merkt op dat volgens het GREVIO rapport van 2024 België nog niet in staat was om de scheiding man/vrouw te maken in hun rapportage over de periode 2020 - 2023 (GREVIO, 2024, Tableau 13: nombre total de faits enregistrés par les services de police en matière e de harcèlement au travail au cours des années 2020 - 2023).

Daarnaast noteert het Platform dat volgende enquêtes hebben plaatsgevonden evenals sensibiliseringscampagnes:

Een enquête van 2017: Nationale enquête over de impact van partnergeweld op werk, werknemers en werkplekken in België, door IGVM, DV@ WorkNet, Western University
IGVM Wend uw blik niet af ... ook niet op het werk. Handel! 2021
Op Vlaams niveau is er het rapport van de SERV, Grensoverschrijdend gedrag op het werk, (2023): met o.a. data naar leeftijd en geslacht. Niet alle indicatoren zijn uitgesplitst naar geslacht, bijvoorbeeld beroepsgroepen, kenmerken van de job, sector,.. Wie zijn de slachtoffers en wie zijn de daders?
Daarnaast heeft de Coalitie Women at Work Jump zijn resultaten rondom seksisme op hun werk gepubliceerd waarin een analyse wordt gemaakt op verschillende niveaus.

Aanbevelingen

Binnen de werkgroep statistiek IGVM een overzicht maken van instanties die data verzamelen over gendergerelateerd geweld op het werk, naar geslacht uitgesplitst en van eventuele leemtes in de data. We verwijzen ook naar de aanbevelingen van GREVIO's Belgium first thematic evaluation report (november 2025) waarin naar voren komt dat er nog steeds onvoldoende statistieken beschikbaar zijn omtrent gendergerelateerd geweld. Het Platform juicht de verschillende initiatieven alvast toe en hoopt dat het volgende NAP deze maatregel verder zal uitbreiden.

Om de gegevens op een coherente manier te verzamelen is het volgens het Platform belangrijk om:

- Ervoor te zorgen dat gegevens die worden verzameld door rechtshandhavingsinstanties, justitiële autoriteiten, de gezondheidszorg, sociale diensten en gespecialiseerde hulpverleningsinstanties worden uitgesplitst naar geslacht, leeftijd, type geweld, de relatie van de dader tot het slachtoffer, geografische locatie en andere relevant geachte factoren. Gegevens die worden verzameld door openbare en private zorgverleners dienen alle vormen van contact te omvatten die slachtoffers van geweld tegen vrouwen hebben met andere zorgverleners, inclusief ervaringen van geweld die verder gaan dan lichamelijk geweld.
- De gegevensverzameling te harmoniseren tussen rechtshandhavingsinstanties en de rechterlijke macht, met als doel het mogelijk te maken een zaak te volgen in de verschillende fasen van het strafrechtsysteem, en zo onder meer inzicht te verkrijgen in veroordelings-, uitstroom- en recidivecijfers.

Maatregel 20: Meer aandacht besteden aan de verschillende vormen van gendergerelateerd geweld in de volgende veiligheidsmonitor georganiseerd door de federale politie.

Bevoegdheden: Minister van Binnenlandse Zaken Budget: Geen budgettaire gevolgen

Uitgevoerd

Samenvatting

De Veiligheidsmonitor 2024 geeft de verschillende vormen van gendergerelateerd geweld weer (federale politie).

Analyse per niveau

Federaal niveau

Deze maatregel is uitgevoerd door de Veiligheidsmonitor van 2024 te publiceren met aanvullende gegevens omtrent gendergerelateerd geweld.

Aanbevelingen

In de toekomst moet elke jaarlijkse Veiligheidsmonitor data over gendergerelateerd geweld bevatten.

Maatregel 21: In de volgende nationale gezondheidsenquête grondiger aandacht besteden aan gendergerelateerd geweld.

Bevoegdheden: Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid Budget: Geen budgettaire gevolgen

In uitvoering

Samenvatting

De resultaten van de zevende gezondheidsenquête over de periode 2023-2024 zijn gepubliceerd op de website van Sciensano.
De thematische deelrapporten bevatten data opgesplitst naar geslacht, leeftijd, regio, socio-economische verschillen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er werd in 2024 ook gewerkt aan een thematisch verslag over de gezondheid van vrouwen.
Dit rapport bevat data over geweld op de werkvloer.

Maar het is belangrijk dat er verder wordt nagedacht over de gezondheid van vrouwen en de manier waarop gendergerelateerd geweld kan worden meegenomen in de volgende rapportage. Zoals beschreven in de rapportage van 2024 (p.7): “ Most notably, violence against women is not included in this report. While being of prime importance for women’s health, it represents a complex and wide topic with a broad and varied body of evidence that would necessitate more resources to be comprehensively addressed.”

Gezien de huidige inspanningen omtrent gendermainstreaming is het belangrijk dat er verder wordt nagedacht over gendergerelateerd geweld en dit volledig te integreren in de volgende editie/rapport van de Gezondheidsenquête. Organisaties binnen het maatschappelijk middenveld die zich bezighouden met gezondheidszorg kunnen hierbij van belang zijn, aangezien er dichter bij het veld wordt gewerkt en hierdoor de laatste trends kunnen worden gerapporteerd.

Daarnaast wensen organisaties zoals La plateforme citoyenne pour une naissance respectée de IDG erop te wijzen dat gendergerelateerd geweld ook voorkomt binnen de medische sector. Zo heeft het PCNR een onderzoek uitgebracht in 2021 dat de verschillende vormen van medisch geweld bij zwangere vrouwen beschreef. De onderzoeksresultaten moeten meegenomen worden op beleidsniveau zodat de stem van vrouwen gedragen kan worden.

Het is eveneens belangrijk om een intersectioneel perspectief te waarborgen zodat vrouwen vanuit verschillende hoeken toegang kunnen krijgen tot betere en veiligere gezondheidszorg.

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden over de genoemde stappen. Maar we stellen bijvoorbeeld vast dat geweld tegen vrouwen niet voldoende wordt opgenomen in het rapport gezondheid van vrouwen van Sciensano. We hopen dat de IDG hiervoor een gepaste oplossing vindt.

Ook wenst het Platform dat er meer onderzoek wordt gevoerd naar gendergerelateerd geweld vanuit een intersectioneel perspectief.

Maatregel 22: Uitvoeren van een nationaal prevalentieonderzoek naar gendergerelateerd geweld.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Gemeenschappen en Gewesten Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Gelijke kansen; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Gelijke KansenBudget: Budget ok (cofinanciering gevalideerd) PBXL – 5 PVIF - 4

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel is uitgevoerd door het publiceren van een eerste rapport. Het IGVM gaat hier verder mee aan de slag, wat zal leiden tot een vervolgrapport.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Deze maatregel is uitgevoerd door de federale overheid en de deelstaten door middel van een ondertekend medefinancieringsprotocol.

Onderzoek

De enquête is uitgevoerd door het onderzoeksbureau Profacts. Een werkgroep is opgericht door het Interfederaal Instituut voor Statistiek (ISS) met vertegenwoordigers van STABEL, IWEPS, VSA en IBSA, de betrokken Vlaamse administraties (Gelijke kansen, Justitie, WVG) en het IGVM.

Het onderzoek past binnen de werkzaamheden van Eurostat met als hoofddoel om de actuele gegevens te verstrekken over de omvang en de gevolgen van gendergerelateerd geweld. Hiermee kan het onderzoek bijdragen tot het ontwikkelen van beleid (preventie & hulpverlening).

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden over de uitvoering van deze maatregel. Er zijn echter een aantal aanbevelingen die moeten worden meegenomen in de volgende analyse.

Er blijven vragen omtrent de huidige methodologie die is toegepast en of deze overeenkomt met de verschillende Europese richtlijnen, alsook het Verdrag van Istanbul.

We hebben vernomen dat het Instituut op basis van de IWEPS dataset in 2026 een bijkomend rapport zal publiceren. Er is een grondig onderzoek uitgevoerd op basis van dit eerste onderzoek, onder andere met betrekking tot de gevolgen van het meegemaakte geweld, bij welke diensten meldingen zijn gebeurd, en de perceptie van gendergerelateerd geweld in België. Dit is toe te juichen.

Maar het Platform stelt ook vast met betrekking tot dit nationaal onderzoek dat de antwoorden op de vragen die aan vrouwen en mannen worden gesteld en de analyse ervan niet in overeenstemming zijn met de realiteit. De deelvragen zijn te breed geformuleerd. Er wordt bijvoorbeeld geen onderscheid gemaakt tussen één keer het slachtoffer te zijn geweest van een bepaalde vorm van geweld of veelvuldig/op een systematische manier. Het resultaat daarvan of de perceptie is dat mannen in dezelfde mate als vrouwen slachtoffer worden. Mannen hebben het bijvoorbeeld vaak over psychologisch geweld (waarvan ze één keer het slachtoffer zijn geweest).

Het is daarom belangrijk dat er bij volgende analyses een genderperspectief wordt aangehouden met contextanalyses om de verschillen tussen geweld tegen mannen en geweld tegen vrouwen te onderscheiden. Het onderzoek wordt nu gebruikt om gendergerelateerd geweld te veralgemenen waardoor mannen nu als slachtoffer worden meegenomen in actieplannen (zoals het nieuwe Vlaams Actieplan het aantoont). Dit gaat echter tegen het Verdrag van Istanbul in dat duidelijk stipuleert dat gendergerelateerd geweld niet vanuit een genderneutraal perspectief kan worden bestreden.

Het Platform stelt ook voor om nationale prevalentieonderzoeken en door het IGVM in opdracht gegeven onderzoeken te baseren op de definities en vormen van gendergerelateerd geweld zoals beschreven in de Europese regelgeving.

Er kan ook nagedacht worden over het ontwikkelen van een gecoördineerd onderzoeksprogramma met prioritaire doelstellingen, rekening houdend met bestaande administratieve enquêtes, met duidelijk omschreven methodologische benaderingen die in overeenstemming zijn met de Europese regelgeving, alsook met tijdschema’s en begrotingen.

Het toepassen van een intersectionele benadering is daarbij van belang, gedurende de hele onderzoekscyclus en de verwerking van de gegevens: formulering van de onderzoeksvragen, verzameling, analyse en communicatie van de resultaten.

De gegevens moeten relevant, vergelijkbaar en regelmatig bijgewerkt zijn (longitudinale dimensie).

Het centraliseren van de gegevens en onderzoeken online op één plek maakt deze gemakkelijk toegankelijk voor betrokken actoren en het grote publiek.

Ten slotte vragen we een systematische samenwerking met relevante maatschappelijke organisaties, bijvoorbeeld via de deelname aan stuurgroepen of begeleidingscomités bij de start van nieuw onderzoek.

Maatregel 23: Een nieuwe studie lanceren over de prevalentie van vrouwelijke genitale verminking in België.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid In samenwerking met de Gemeenschappen Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten Vlaams minister van Welzijn Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Gelijke Kansen Budget: Budget ok (IGVM) PVIF - 3

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze studie is uitgevoerd en beschikbaar online.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Deze studie is uitgevoerd door het IGVM, de FOD Volksgezondheid dankzij onderzoekers van GAMS, het Waals Agentschap voor Gezondheid, Sociale Bescherming alsook Handicap en Gezin (AVIQ).

Onderzoek

Het onderzoek gebeurde met een groot consortium aan instellingen (CGVS, fedasil, Dokters van de Wereld, ONE, Opgroeien, ULB, IWEPS) om de gegevens van 2016 te actualiseren en het aantal vrouwen en meisjes in België die reeds geconfronteerd werden met VGV te evalueren.

Wallonië

Het FWB heeft kwalitatief onderzoek gefinancierd naar gemeenschappen die getroffen worden door VGV en diens ondersteunende diensten.

Maatschappelijk middenveld

GAMS België heeft een prevalentiestudie gecoördineerd onder meisjes en vrouwen in België die genitale verminking hebben ondergaan of het risico daarop lopen. Deze studie is uitgevoerd op basis van gegevens die tot 31 december 2020 zijn verzameld en is op 24 juni 2022 gepubliceerd. Het is de vierde prevalentiestudie sinds 2010 en ze toont aan dat er in België een grote behoefte is aan preventie (meisjes die het risico lopen besneden te worden) en psycho-medisch-sociale zorg (vrouwen die al besneden zijn), gezien de voortdurende stijging van de cijfers.

Aanbevelingen

Het Platform is verheugd over de verschillende publicaties en projecten die gelanceerd zijn om meisjes en vrouwen beter te begeleiden met betrekking tot de preventie en/of hulpverlening omtrent VGV. Het Platform moedigt de IDG aan om het collectief “Reconnaissance des collectifs

d'associations luttant contre les violences faites aux femmes” (FWB) ter vernieuwen zodat het onderzoek en andere opdrachten kunnen worden voortgezet en de nodige kennis gewaarborgd blijft.

Het is dan ook belangrijk om in de toekomst opnieuw middelen toe te wijzen om deze studie te kunnen herhalen en de evolutie van de cijfers te volgen om de behoeften van meisjes en vrouwen te kunnen bepalen.

Tot nu toe werd deze prevalentiestudie om de 4 jaar herhaald zodat de evolutie van deze cijfers goed kon worden opgevolgd. Het is zorgwekkend dat de nieuwe prevalentiestudie op basis van de cijfers van 2024 met een onbepaalde termijn werd uitgesteld. Hierdoor is er geen actueel zicht meer op het aantal meisjes en vrouwen in België, die behoefte hebben aan extra bescherming en ondersteuning.

Maatregel 24: De mogelijkheid bestuderen om een mechanisme in te stellen voor de analyse van moorden op basis van gender, met bijzondere aandacht voor femicides. Met dit mechanisme wordt gestreefd naar een betere kennis over de slachtoffers (hun geslacht, leeftijd en relatie tot de pleger) en naar rapportage over de omstandigheden van deze moorden (zoals de dag en het tijdstip, de plaats en de gebruikte middelen om de daad te plegen)

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit; Minister van Justitie Minister van Binnenlandse Zaken Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Een verkennend onderzoek naar de toepassing en methodologie voor de retrospectieve analyse van femicides is afgerond in 2022 door het NICC.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het Wetenschappelijk comité feminicide binnen het NICC, voorzien in de wet StopFeminicide, is opgericht via het Koninklijk Besluit van 26 april 2024 en wordt zelf ondersteund door een begeleidingscomité dat gecoördineerd wordt door het IGVM.

Tot op heden zijn er nog geen resultaten bekend bij het maatschappelijk middenveld. Bovendien heeft het middenveld zelf de nodige vragen aangezien er weinig bekend is bij verschillende organisaties zoals DIVICO en StopFeminicide omtrent de huidige werking van dit comité. Het comité is gestart op 1 oktober 2025.

Binnen het verkennend onderzoek door het NICC in 2022 is er gekeken naar de mogelijkheid om de methodologie van Domestic Homicide Review in België toe te passen om de opvolging van zaken rondom femicides te verbeteren.

Maatschappelijk middenveld

Het Platform heeft geen kennis over de verdere analyses die zijn voortgekomen in dit comité zoals de kwalitatieve analyse van femicides om zo preventiebeleid aan te passen op de vergaarde kennis. Het is ook niet duidelijk of de rapportage al is toegestuurd naar de verschillende ministers. Het Platform merkt op dat er momenteel op politiek vlak de cijfers van de blog StopFeminicide worden gebruikt en niet de officiële cijfers, waardoor het de vraag is of het platform StopFeminicide een belangrijke rol zal spelen in het toepassen van de gelijknamige wet of niet.

Het is belangrijk om hierbij stil te staan gezien de subsidiebesparingen bij het maatschappelijk middenveld. Het platform StopFeminicide weet nog niet of het zal doorgaan met bestaan gezien deze besparingen op zowel federaal als regionaal niveau gebeuren.

Momenteel maakt het platform StopFeminicide een jaarlijks overzicht van feminicides, bekend op basis van de feminicides waarover de media rapporteren. Het wetenschappelijk comité kan

daarentegen betere contextuele inzichten bieden op basis van data van politie en justitie en de behandeling van de cases.

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden over het aanstellen van een wetenschappelijk comité en hoopt dat het een transparante, open houding zal hebben ten aanzien van de verschillende actoren die actief zijn rondom femicides. Vanuit het middenveld hebben we vanuit verschillende hoeken de dringende vraag dat de bevoegde instanties in overleg zouden gaan met het middenveld zodat er een betere coördinatie kan plaatsvinden van de verschillende rapportages en er samen naar een gemeenschappelijke aanpak kan toe worden gewerkt.

Maatregel 25: In samenwerking met relevante instellingen, diepgaand onderzoek verrichten naar de omvang van gendergerelateerd geweld tegen personen met een handicap, en daarbij in het bijzonder het middenveld en vrouwenorganisaties betrekken die werken met vrouwen en meisjes met een handicap.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit. In samenwerking met Vlaams minister van Gelijke kansen Budget: Nota « Go for Equality »

Uitgevoerd

Samenvatting

Op regionaal niveau zijn er onderzoeken uitgevoerd naar gendergerelateerd geweld tegen personen met een handicap. De thema's zijn echter zeer verschillend waardoor er sprake is van fragmentatie.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau werd in de periode 2021-2025 geen onderzoek gedaan naar gendergerelateerd geweld tegen vrouwen met een handicap.

Vlaanderen

De Universiteit van Gent heeft een studie uitgevoerd over seksueel geweld bij vrouwen met een handicap. Deze studie (2023) is een aanvullende analyse van de gegevens (interviews en enquêtes) uit de UN-MENAMAIS studie "Understanding the Mechanisms, Nature, Magnitude and Impact of Sexual Violence in Belgium" (2021), maar richt zich hier enkel op Vlaanderen.

Wallonië

Binnen de Franse gemeenschap is er een verkennende studie uitgevoerd met Femmes et Santé, Handicap et Santé en le Centre de ressources Handicap et Sexualité naar gynaecologisch en obstetrisch geweld ervaren door vrouwen met een verstandelijke beperking die in instellingen wonen. Het onderzoek heeft plaatsgevonden dankzij de steun van AVIQ, COOCF en Equal.Brussels.

Maatschappelijk middenveld

Verschillende actoren binnen het middenveld hebben de afgelopen jaren subsidies gekregen om dit thema verder te onderzoeken. Het centrum voor middelen 'handicap en seksualiteit', vzw Garance en Esenca hebben hierdoor de nodige analyses gemaakt.

Aanbevelingen

Het is belangrijk dat in toekomstige studies door de overheden of in opdracht van de overheden de intersectie handicap en gendergerelateerd geweld wordt meegenomen.

Het is ook belangrijk om de financiering van onderzoek te waarborgen zodat er de nodige kennis kan worden opgebouwd over gendergerelateerd geweld bij mensen met een handicap.

Maatregel 26: Blijvend inzetten op kwalitatief onderzoek, en dit in nauwe samenwerking met experten en middenveldorganisaties.

Bevoegdheden: Federale staat; Gemeenschappen en Gewesten; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Gelijke kansen
Budget: Nota « Go for Equality » + Belspo

Uitgevoerd

Samenvatting

Binnen de nota Go for Equality zijn er aanvullende middelen op federaal niveau toegekend op het gebied van wetenschappelijk onderzoek.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Binnen de nota Go for Equality zijn er aanvullende middelen op federaal niveau toegekend op het gebied van wetenschappelijk onderzoek.

Onderzoek

Het IGVM heeft al diverse publicaties op zijn website staan.

Vlaanderen

Sensoa heeft het onderzoek Monitor Seksuele Gezondheid in het najaar van 2025 gepubliceerd in samenwerking met The social study.

Wallonië

Het AMA onderzoek ‘ontvangst, huisvesting en ondersteuning van slachtoffers van intrafamiliaal geweld’ werd gefinancierd door Wallonië.
Daarnaast werd door de CFFB (Conseil des Femmes francophones de Belgique) een onderzoek naar reproductieve dwang uitgevoerd dankzij financiële steun van de Waalse overheid.
In samenwerking met de COCOF is er een website ontwikkeld over gendergerelateerd geweld, gericht op het brede publiek en professionals.

Maatschappelijk middenveld

Het FPGV/PFVFF (Feministisch Platform tegen geweld tegen vrouwen en genderminderheden) heeft op hun website een volledig overzicht van de verschillende instanties die zich bezighouden met gendergerelateerd geweld alsook de nodige documentatie zodat het brede publiek zich verder kan inlezen over deze thema’s.

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden over de verschillende initiatieven en hoopt dat de aanbevelingen uit het tussentijds rapport van het Platform NAP worden meegenomen in de eindevaluatie van het NAP 21 - 25.

Tussentijds rapportage

- Organisaties moeten toegang hebben tot nationale statistieken over alle vormen van gendergerelateerd geweld.
- De jaarlijkse nationale publicatie over statistieken met betrekking tot gendergerelateerd geweld moet ook gegevens bevatten over obstetrisch en gynaecologisch geweld om een goede database te hebben voor het maken van passend beleid.
- Kijk bij de volgende nationale gezondheidsenquête beter naar obstetrisch en gynaecologisch geweld als een vorm van gendergerelateerd geweld, door specifieke vragen over obstetrisch en gynaecologisch geweld op te nemen in de vragenlijsten. De verkregen gegevens moeten op transparante wijze worden gepubliceerd.
- Een specifiek deel opnemen over seksueel geweld, inclusief incest. Er zijn momenteel geen Belgische statistieken over dit onderwerp.
- Het IGVM zou alle studies systematisch en op één online plek moeten publiceren en de verenigingen informeren.
- Meer specifieke (kwalitatieve) onderzoeken naar de vormen van seksueel geweld (hands-on, hands-off, seksueel misbruik, poging tot verkrachting, verkrachting) bij mensen met verschillende soorten beperkingen (ook in voorzieningen) in Nederlandstalig, Franstalig en Duitstalig België. Op basis van de resultaten plannen van aanpak (preventie, bescherming) ontwikkelen en toepassen.

Het Platform vraagt ook om in kwalitatieve onderzoeken door de overheden of in opdracht van de overheden aandacht te hebben voor intersecties bij de vormen van gendergerelateerd geweld.

Zie ook hoger bij de aanbevelingen onder maatregel 22.

En hieronder:

Analyse van de gegevens op basis van de Europese aanbevelingen (Raad van Europa):

Er moeten gegevens worden verzameld over **alle vormen van gendergerelateerd geweld die onder het verdrag** vallen:

1) geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, zoals gedefinieerd in artikel 3;

2) negen vormen van dit geweld worden afzonderlijk gedefinieerd in de artikelen 33 tot en met 40: acht daarvan worden aangemerkt als strafbare feiten wanneer ze “opzettelijk” worden

gepleegd:

- “psychologisch geweld”,
- ‘Intimidatie’,
- “fysiek geweld”,
- “seksueel geweld, met inbegrip van verkrachting”,
- “gedwongen huwelijk”,
- “genitale verminking van vrouwen” en
- “gedwongen abortus en sterilisatie”,

terwijl een bijkomende vorm – “seksuele intimidatie” – strafbaar moet worden gesteld of aan een andere wettelijke sanctie moet worden onderworpen. De definities van deze vormen van geweld zijn als volgt: misdrijven gepleegd uit naam van de zogenaamde “eer” worden in artikel 42 van het Verdrag erkend als vallend onder een breder verbod op elke poging om crimineel gedrag te rechtvaardigen door een beroep te doen op cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde “eer”.

Coördinatie van de verzameling van administratieve gegevens, onderzoeksgegevens en onderzoek.

De noodzaak om “een algemeen kader te ontwikkelen” en “effectief samen te werken om een geïntegreerde aanpak te volgen”. De categorieën die worden gebruikt in het analytisch kader waarbinnen de gegevens worden verzameld, moeten overeenkomen met de categorieën in het conceptuele kader dat wordt gebruikt om de interventies van de genoemde officiële instanties te definiëren. Met andere woorden, de administratieve gegevens en onderzoeksgegevens moeten dezelfde definities en meeteenheden gebruiken.

De verzamelde gegevens moeten **de volgende informatie** bevatten:

- het soort geweld;
- het geslacht van het slachtoffer en dat van de dader;
- de relatie tussen de dader en het slachtoffer (om te bepalen of het geweld binnen het gezin plaatsvindt);
- de leeftijd van het slachtoffer (om te bepalen of het slachtoffer “minderjarig” is) en die van de dader;
- de geografische locatie.

Het is essentieel om in **elke fase van het strafproces** gegevens te verzamelen aan de hand van de volgende drie meeteenheden:

- het aantal slachtoffers (en hun aandeel in de totale bevolking);
- het aantal gebeurtenissen (misdrijven of incidenten) (en hun aandeel in de totale bevolking);
- het aantal daders (en hun aandeel in de totale bevolking).

Er moet ook **aanvullende informatie** worden verzameld om de analyse te vergemakkelijken, met name over: de eventuele handicap van het slachtoffer; andere kenmerken van het slachtoffer (migranten- of vluchtelingenstatus); het feit of het slachtoffer in het voorgaande jaar (of in een bepaalde periode van zijn of haar leven, inclusief zijn of haar hele leven) met

geweld te maken heeft gehad.

De gegevens moeten **op regelmatige tijdstippen** worden verzameld (artikel 11, leden 1 en 2), waarbij telkens exact dezelfde categorieën moeten worden gebruikt. Administratieve gegevens: ten minste eenmaal per jaar. Ook de enquêtegegevens moeten op regelmatige tijdstippen worden verzameld. Sommige officiële enquêtes worden jaarlijks uitgevoerd, wat een passende frequentie zou zijn voor de soorten geweld die onder het Verdrag vallen en een streefdoel zou kunnen zijn.

De gegevens moeten "**openbaar toegankelijk**" zijn (artikel 11, lid 4). Het volstaat om de gegevens op een openbare website te plaatsen, vergezeld van relevante samenvattingen (met name indicatoren). Toegang tot databases is noodzakelijk om het proces bruikbaar te maken voor specialisten. In dit verband is het een goede praktijk om alle relevante gegevens op één plaats te verzamelen, waar ze kunnen worden geraadpleegd door praktijkbeoefenaars, beleidsmakers, het maatschappelijk middenveld en het grote publiek. De volgende stap is ervoor te zorgen dat vergelijkbare gegevens worden verzameld tussen instellingen binnen hetzelfde land en vervolgens geleidelijk tussen landen.

Zo beveelt de studie van de Raad van Europa over het verzamelen van gegevens over intrafamiliaal geweld (2008) aan dat ten minste de politie, het openbaar ministerie, de (strafrechtelijke of civiele) rechtbanken van eerste aanleg, de onderzoekers die belast zijn met het vaststellen van de doodsoorzaak, de gezondheidszorg en de sociale diensten de volgende gegevens verzamelen:

- identificatie van gevallen van huiselijk geweld in vergelijking met andere zaken;
- geslacht van het slachtoffer en de dader;
- leeftijd van het slachtoffer en de dader;
- relatie tussen het slachtoffer en de dader;
- soort geweld.

Bovendien zouden de politie, het openbaar ministerie en de rechtbanken gegevens moeten verzamelen over de afloop van de zaken.

Goede praktijken:

Spanje: Het centrale register voor de bescherming van slachtoffers van intrafamiliaal geweld en gendergerelateerd geweld (Instituto Nacional de Estadística 2014) verzamelt de relevante administratieve gegevens. De ontwikkeling van dit register maakt deel uit van een breder initiatief om gendergerelateerd geweld aan te pakken, waaronder de oprichting van een waarnemingscentrum tegen intrafamiliaal geweld en gendergerelateerd geweld dat verantwoordelijk is voor de coördinatie, analyse en beleidsontwikkeling op dit gebied. Het register is ondergebracht bij het ministerie van Justitie. Het Nationaal Instituut voor de Statistiek verzamelt twee soorten gegevens: enerzijds beschermingsbevelen en anderzijds definitieve vonnissen die door het ministerie van Justitie aan het instituut worden meegedeeld.

Denemarken: Denemarken heeft een stap gezet in de richting van een betere samenhang van zijn administratieve gegevens door de relevante statistieken te bundelen in een reeks "registers" en een verdere stap door deze registers te koppelen aan identiteitsnummers (Statistics Denmark). Door deze koppeling is het mogelijk om de ervaringen van eenzelfde

persoon in de verschillende administratieve systemen te volgen aan de hand van het unieke identiteitsnummer van de betrokkene. De databases die door het koppelen van de registers zijn opgezet, worden opgeslagen door Statistics Denmark en onderzoekers hebben online toegang tot versleutelde en geanonimiseerde datasets. Denemarken beschikt over administratieve statistieken over het gebruik van openbare diensten door slachtoffers van geweld, die zijn gebundeld in een reeks “registers” en die met name betrekking hebben op het gepleegde misdrijf (politieverslag en vonnis van de rechtbank), ziekenhuisopnames, de doodsoorzaak en de plaatsing van het slachtoffer in een opvangcentrum/toevluchtsoord.

Checklist:

Artikel 11 van het Verdrag van Istanbul verplicht de partijen om administratieve gegevens te verzamelen, onderzoek te doen en ook onderzoeksgegevens te verzamelen. De onderstaande checklist is bedoeld om de naleving van deze vereisten te vergemakkelijken.

❑ Worden er gegevens verzameld door alle door de staat gefinancierde instanties die tot taak hebben slachtoffers te helpen en geweld te voorkomen? Namelijk:

o wetshandhavingsinstanties (met inbegrip van de volgende strafrechtelijke en civielrechtelijke instanties: politie, openbaar ministerie, rechtbanken, justitie en gevangeniswezen)
o gezondheidszorgdiensten (bijvoorbeeld artsen, spoedeisende hulp en traumadiensten, ziekenhuizen)
o sociale diensten, maatschappelijke hulpverleningsinstanties en gespecialiseerde slachtofferhulpdiensten (zowel officiële instanties als ngo's).

❑ Worden gegevens verzameld op basis van enquêtes?

o Is overwogen om modules over geweld tegen vrouwen op te nemen in bredere enquêtes, met name over criminaliteit of gezondheid?

❑ Worden de gegevens verzameld aan de hand van dezelfde categorieën?

o Definities van vormen van geweld (overeenkomstig de juridische nomenclatuur van het Verdrag)
o Meeteenheden die zowel slachtoffers, gebeurtenissen als daders omvatten
o Verplichte uitsplitsing van de gegevens naar geslacht, leeftijd, soort geweld, relatie tussen slachtoffer en dader en geografische locatie.

❑ Worden de volgende gegevens op regelmatige tijdstippen verzameld?

o Administratieve gegevens
o Onderzoeksgegevens. Bestaan er door de overheid gefinancierde onderzoeksprogramma's die tot doel hebben de onderliggende oorzaken en gevolgen van geweld tegen vrouwen vast te stellen?
o Kunnen deze programma's een “veroordelingspercentage” vaststellen?

❑ Worden de gegevens en analyses openbaar gemaakt?

o in beknopte vorm (inclusief indicatoren)

o in de vorm van databases.

❑ Zijn er een of meer officiële instanties belast met de coördinatie van de verzameling, analyse en verspreiding van de gegevens?

Specifieke doelstelling: een doeltreffende samenwerking met niet-gouvernementele organisaties en het middenveld uitbouwen en ondersteunen.

Maatregel 27: Het maatschappelijk middenveld nauwer betrekken bij het nationale beleid ter voorkoming en bestrijding van gendergerelateerd geweld, onder meer bij de monitoring van het nationale actieplan.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten; Vlaams minister van Welzijn; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Gelijke kansen Budget: Budget ok (IGVM) PBXL – 1 et 3

Uitgevoerd

Samenvatting

Het Nationaal Platform Middenveld is in mei 2022 opgericht.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het Nationaal Platform (NAP 21 - 25) is opgericht in mei 2022. Het Platform bestaat uit 16 Belgische organisaties uit het maatschappelijk middenveld met verschillende expertisedomeinen in het voorkomen en bestrijden van gendergerelateerd geweld. De missies van het Nationaal Platform zijn: Onafhankelijke monitoring van de uitvoering van het NAP 2021-2025; advies geven tijdens de tussentijdse en eindevaluaties van het NAP; aanbevelingen doen aan de Interdepartementale Coördinatiegroep, op hun verzoek of op eigen initiatief;
contacten onderhouden met andere verenigingen die geen deel uitmaken van het Nationaal Platform om hun expertise in hun werk te integreren.

Het Platform komt maandelijks samen in een plenaire vergadering. In functie van de tussentijdse en eindrapportages zijn werkgroepen opgericht, gekoppeld aan de 7 inhoudelijke pijlers.

Vlaanderen

Bij de opmaak van het nieuwe Vlaamse actieplan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld (2025 - 2029) werd er een beroep gedaan op organisaties die betrokken zijn in het veld.

Wallonië

Drie vertegenwoordigers van de coalitie “Ensemble contre les violences” zijn uitgenodigd door het begeleidingscomité bij het intra-Franstalige plan 2020 - 2024.

Aanbevelingen

Het Platform juicht de huidige uitvoering van de maatregel toe. De aanbevelingen uit het tussentijds rapport blijven ook actueel.

Tussentijdse rapportage:

- Verhoog de budgetten en maak ze zichtbaar. Financiële overheidsmiddelen rond gendergerelateerd geweld zijn gering in verhouding tot de omvang van de problematiek (o.a. gevolgen van geweld en de kosten van gezondheidszorg voor individuen en overheid/samenleving, de impact op de slachtoffers en hun omgeving etc.).
- Het financieren van organisaties niet beperken tot projectoproepen maar vooral hun structurele financiering verhogen. Hoewel sommige nieuwe subsidies als "structureel" worden gepresenteerd, is dit in de praktijk niet het geval (bijvoorbeeld de coalities die worden gefinancierd in het kader van de projectoproep op het gebied van gendergelijkheid, evenals de oprichting van ons eigen platform zijn in feite semi-structurele financieringen).

Bovendien vraagt het Platform NAP na afloop van het mandaat in juli 2027 dat de overheden beslissen tot de oprichting van een nieuw Platform NAP voor de volgende vijf jaar.

Maatregel 28: De mogelijkheid analyseren om structurele financiering te verstrekken aan verenigingen en verenigingscollectieven waarvan de bestrijding van gendergerelateerd geweld in hun maatschappelijk doel zit.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Gemeenschappen en Gewesten Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen Waals minister van Vrouwenrechten Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Gelijke kansen Budget: Nota « Go for Equality » PBXL – 2 PVIF - 40

Uitgevoerd

Samenvatting

Er hebben een aantal structurele financieringen plaatsgevonden voor verenigingen die werken rond gendergerelateerd geweld.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het besluit Go for equality zorgt voor een regelgevend kader voor structurele steun aan het maatschappelijk middenveld en het versterken van middenveldorganisaties die actief zijn op het gebied van de bestrijding van gendergerelateerd geweld.

Het project ‘Zolang het nodig is - Tant qu’il le faudra’ werd in maart 2022 gelanceerd.

De Belgische wetgeving creëerde in 2023 een juridisch kader waardoor verenigingen die strijden voor vrouwenrechten en gendergelijkheid structureel kunnen worden gesubsidieerd. Deze financiële steun heeft tot doel het democratische debat te bevorderen, de expertise van grote en kleine verenigingen in het veld onder de aandacht te brengen, de belangenbehartiging te ondersteunen, de samenwerking tussen verenigingen aan te moedigen en de relaties tussen verenigingen en de federale overheid te vergemakkelijken. Er werden 10 coalities opgericht voor een periode van vijf jaar met de focus op één van volgende thema’s: gendergelijkheid (3), gezondheid (1), justitie (3), migratie (1), socio-economie (2). Deze coalities moeten ook aandacht besteden aan gendergerelateerd geweld als transversaal thema.

Wallonië

Het decreet van 1 maart 2018 tot invoeging van een Titel VIII in boek I van het tweede deel van het Waalse Wetboek van Sociale Actie en Gezondheid betreffende de erkenning van de diensten en de voorzieningen voor de begeleiding van partnergeweld en gendergerelateerd geweld. Er zijn momenteel 19 erkende diensten die dankzij dit decreet structurele steun krijgen.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Binnen het BHG krijgen organisaties en verenigingen met expertise over gelijke kansen de mogelijkheid om meerjarige subsidies te ontvangen via equal.brussels. Twee organisaties (Réseau Safe at night & het Feministisch platform tegen geweld tegen vrouwen en

genderminderheden) die zich bezighouden met gendergerelateerd geweld gebruiken deze subsidies voor hun werking.

Aanbevelingen

Het Platform juicht de verschillende initiatieven toe en hoopt dat de semi-structurele financiering van de verschillende platforms/coalities wordt omgezet naar een structurele financiering.

In het tussentijds rapport van het Platform(2024, p. 15) kwam de financiering aan bod:

> Ondanks de vereenvoudigde financiering voor organisaties, blijft deze te laag opdat elke organisatie personeel zou kunnen missen om deeltijds aan de missies van het platform te werken. Een groot deel van het werk wordt daarom op vrijwillige basis gedaan, naast de werkuren.

Sinds de publicatie van dit tussentijds rapport ziet het Platform een verergering/vermindering van de structurele financiering. Dit leidt tot kleinere teams en meer tijd die naar het zoeken van subsidies gaat in plaats van de kerntaken te verrichten binnen de organisaties.

Maatregel 29: De uitwisseling aanmoedigen van praktijken inzake interdisciplinaire steun- en beschermingsmechanismen voor slachtoffers van geweld, die in de verschillende regio's van het land zijn ontwikkeld.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten; Vlaams minister van Welzijn Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Kinderzaken en Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Onderwijs; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: Nota « Go for Equality » PBXL - 46 PVIF - 49 Vlaams actieplan SG – 34

Uitgevoerd

Samenvatting

Er zijn op verschillende niveaus/regio's uitwisselingen geweest over praktijken inzake interdisciplinaire steun- en beschermingsmechanismen voor slachtoffers van geweld.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er is een digitale tool om slachtoffers van intrafamiliaal geweld te ondersteunen en te beschermen. Daarnaast zijn er uitwisselingen geweest over de infodeling, dossierbeheerssysteem en procesflow bij intersectorale samenwerking tussen de verschillende actoren (VH, Olista, DIVICO). In oktober 2025 zijn de justitiehuizen samengekomen om good practices uit te wisselen omtrent het tijdelijke huisverbod.

Aanbevelingen

Het uitwisselingsinitiatief tussen de federale en regionale overheden inzake interdisciplinaire steun- en beschermingsmechanismen voor slachtoffers van geweld moet worden verdergezet.

Maatregel 30: Het middenveld betrekken bij het nieuwe multidisciplinaire expertisecentrum rond gendergerelateerd geweld.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Budget: Nota « Go for Equality »

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel over het betrekken van het middenveld bij het multidisciplinaire expertisecentrum is niet uitgevoerd.

Analyse per niveau

De IDG (2025) geeft aan dat er een adviesraad zal worden samengesteld met vertegenwoordigers uit de academische wereld en het middenveld. De raad zal het expertisecentrum begeleiden en adviseren. Daarnaast zijn er al stappen gezet om het expertisecentrum begin 2026 te implementeren.

Aanbevelingen

Deze maatregel 30 moet worden uitgevoerd en opnieuw ingebed in het volgende NAP gendergerelateerd geweld.

Pijler 3: Preventie van gendergerelateerd geweld door bewustmaking, onderwijs, vorming en responsabilisering van plegers, en door de factoren die tot dergelijk geweld leiden, aan te pakken.

Specifieke doelstelling: het voorkomen van geweld door sensibiliserings-, informatie- en primaire preventieactiviteiten

Maatregel 31: Burgers en in het bijzonder slachtoffers en plegers, via een online platform, tijdig adequate informatie verschaffen over de bestaande ondersteunende en beschermende diensten en de mogelijke juridische maatregelen.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit In samenwerking met de Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Vlaams minister van Welzijn; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Onderwijs; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van Gelijke Kansen van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen
Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 16 - jan 2021 PBXL – 41 et 43 PVIF - 18, 19, 21 Vlaams actieplan SG - Met onder OD 1.1

In uitvoering

Samenvatting

Het platform met info over ondersteunende en beschermende diensten zal online zijn in 2026, waardoor deze maatregel niet is gerealiseerd binnen de gegeven termijnen. Het Feministisch platform tegen geweld tegen vrouwen en genderminderheden heeft de afgelopen jaren een samenvatting gemaakt van de verschillende hulpbronnen.

Analyse per niveau

Er zijn verschillende initiatieven op zowel federaal als regionaal niveau die zich bezighouden met het verschaffen van informatie voor slachtoffers en plegers van GGS. De platforms zijn gericht op het helpen van slachtoffers. Er zijn aparte organisaties die zich bezighouden met het bieden van hulp voor daders. Deze laatste zijn vaak ondergefinancierd en werken met wachtlijsten, waardoor de kans op recidive in afwachting van het proces groot is.

Federaal niveau

Het IGVM heeft op zijn website uitgebreide informatie voor slachtoffers, magistraten en hulpverleners over seksistisch en seksueel geweld en over discrirminatie op basis van geslacht en genderidentiteit. Het is duidelijk dat een intersectionele aanpak het uitgangspunt is, alhoewel de andere vormen van discriminatie behandeld worden door UNIA.

Maatschappelijk middenveld

Het Feministisch platform tegen geweld tegen vrouwen en genderminderheden heeft de afgelopen jaren een samenvatting gemaakt van de verschillende hulpbronnen. De onderverdeling is gebaseerd op (1) gendergerelateerd geweld (2) feminisme, inclusiviteit en intersectionaliteit (3) diensten en tools (4) juridisch niveau (5) feminicide (6) geweld tegen kinderen (7) feministische archieven (8) de Belgische situatie (9) Internationaal niveau. Door deze onderverdeling te maken respecteert het platform de grote lijnen van het Verdrag van Istanbul.

Vlaanderen

Er werden ook verschillende campagnes gevoerd door hulplijn 1712: deze waren gericht op getuigen van geweld of kinderen en jongeren die met geweld in aanraking komen. (Rapport IEFH, p. 19). De hulplijn 1712 ontwikkelt elk jaar campagnes die gericht zijn op specifieke vormen van geweld (p. 88, tussentijds rapport).

In mei 2025 werd er een decreet verankerd dat de oprichting en regeling van het meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag waarborgt.

Het CAW en Veilig Huis blijven de grote spelers, maar er zijn ook andere organisaties die informatie op hun website plaatsen. Daarnaast blijft 1712 een belangrijke bron voor informatie.

Ook wordt de website slachtofferzorg.be verder uitgebreid waar informatie en ondersteuning wordt aangeboden aan slachtoffers en hun naasten, nabestaanden en getuigen van verschillende misdrijven (waardonder intrafamiliaal geweld, verkrachting, aantasting van de seksuele integriteit, seksuele intimidatie).

Vanuit het maatschappelijk middenveld zien we dat er een aantal andere organisaties een actieve rol spelen in het verspreiden van informatie over gendergerelateerd geweld. Een aanzet om een lijst te maken leidde tot de volgende actoren:

<u>Kinderen & jongeren</u>

- KIMIWA (onder het VECK)
- Nupraatikerover (Vertrouwenscentrum kindermishandeling)
- JAC (via het CAW)
- Stop it Now! is het centrum ter preventie van seksueel kindermisbruik (dader l slachtoffer l naaste) (pedocriminaliteit)
- Wij Zien U (Vlaams Actieplan)
- WATWAT

<u>Volwassenen</u>

- CAW: Het CAW verspreidde door middel van nieuwsbrieven in 2021 en 2023 informatie over VGV.
- Horen, Zien, Spreken

<u>Hulp voor daders</u>

- Project M (ZIJN & Rosa - EQUI-X). Dit project heeft zowel in Ruiselede, Brugge als Gent plaatsgevonden.

Hiernaast bestaan er een aantal andere locaties waar daders naar kunnen worden doorverwezen:

- Overzicht locaties daderschap van het CAW:
    - OTiS (Antwerpen)
    - Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen (Turnhout)
    - Hulpverlening aan seksuele delinquenten (HSD) (Turnhout)
    - Leerprojecten voor daders van seksueel geweld (Turnhout)
    - Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen: Werkstraffen (Geraardsbergen)

- Stop it Now! is het centrum ter preventie van seksueel kindermisbruik (dader l slachtoffer l naaste)
- Centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG)
- Veilig huizen hebben een daderprogramma
- I.T.E.R. is een ambulant centrum voor preventie, begeleiding en behandeling van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Wallonië

Op Franstalig niveau liep er een project om een voorlichtingswebsite over geweld tegen vrouwen op te richten met als doelgroep het brede publiek, slachtoffers, naasten, daders en professionals. De website is in november 2025 online gekomen.

Het nummer 0800/30.030 blijft een belangrijke lijn binnen de Franse Gemeenschap.

We stellen vast dat op Waals niveau het onderscheid tussen volwassenen en jongeren wordt gemaakt. Daarnaast is er ook een scheiding tussen daders en slachtoffers. Voor slachtoffers bestaan er onder andere de volgende hulplijnen:

- Slachtofferhulp (via de CFWB)
- Maintenant j'en parle is een chatlijn voor kinderen die slachtoffer zijn van misbruik.

Hulp voor daders

- SéOS is de gespecialiseerde luister- en begeleidingsdienst (preventie-instrument tegen ongepast gedrag en afwijkende seksuele fantasieën).
- de Eenheid voor Forensische Psychopathologie (UPPL)
- (FWB) Praxis: dienst voor begeleiding bij partnergeweld in de provincies Luik en Henegouwen met aanvullende facultatieve financiering voor begeleiding in de provincies Namen, Waals-Brabant en Luxemburg.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In Brussel zijn er meerdere platformen waaronder stop-violence.brussels. Daarnaast bestaat er Stop it Now!, een organisatie waar men terecht kan rondom vragen en bezorgdheden rond seksuele gevoelens en gedrag ten aanzien van minderjarigen.

Duitstalige Gemeenschap

Het nummer 108 blijft een belangrijke lijn binnen de Duitstalige gemeenschap. Ook heeft de Frauenliga meerdere campagnes gelanceerd om het breder publiek bekend te maken met gendergerelateerd geweld.

Aanbevelingen

Het Platform stelt vast dat er veel gewerkt wordt op verschillende niveaus om de nodige informatiebronnen toegankelijk te maken. Er vindt een bevoegdheidsversnippering plaats die een brede en intersectionele aanpak vanuit het maatschappelijk middenveld bemoeilijkt.

Het Platform hoopt dat het nationale informatieplatform, in oprichting, dan zal blijven bestaan en verder wordt geïntegreerd in het komende NAP zodat de vergaarde kennis behouden blijft. Daarnaast wenst het Platform de volgende aanbevelingen te geven:

1. Het nationaal informatieplatform moet op systematische wijze worden geactualiseerd en een duidelijke navigatie hebben die gericht is op slachtoffers, naasten, daders en professionals.
2. De financiering van de genoemde organisaties in het Platform stabiliseren en verhogen.
3. De begrotingen bestendigen via geïndexeerde structurele subsidies.
4. Ondersteuning van gespecialiseerde verenigingen (seksueel geweld, huiselijk geweld, mensenhandel) om hun aanvullende rol ten opzichte van openbare instellingen te waarborgen.
5. Zorgen voor territoriale gelijkheid: harmoniseren van de diensten tussen de gewesten en gemeenschappen, met gemeenschappelijke normen voor kwaliteit en toegankelijkheid.
6. Zorgen voor meer zichtbaarheid en communicatie door de intensivering van publieke voorlichtingscampagnes, versterking van de verspreiding via sociale netwerken en oprichting van een gecentraliseerd federaal portaal dat verbonden is met de regionale portalen.

Het Platform hoopt dat het creëren van dit informatieplatform een eerste stap is naar een meer gecoördineerd beleid tussen de verschillende overheden. Dit kan gebeuren door de federale bevoegdheden (zoals het kabinet voor gendergelijkheid) een sturende rol te geven of door organisaties zoals het IGVM en UNIA (dit in verband met een intersectionele aanpak die beoogd wordt in dit NAP) een leidende rol te geven in het coördineren van de verschillende campagnes.

Maatregel 32: Bewustmakingscampagnes ontwikkelen om het grote publiek meer bewust te maken van en inzicht te verschaffen in de genderspecifieke en systemische aard van geweld en de gevolgen van geweld voor kinderen.

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten; Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Gelijke Kansen; Vlaams minister van Justitie en handhaving in samenwerking met Vlaams minister van Jeugd Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 2 - jan 2021 PBXL - 18 et 19 PVIF - 17 Vlaams actieplan SG - Met onder OD 1.2

Uitgevoerd

Samenvatting

De afgelopen jaren zijn er tal van projecten gelanceerd met als doel om enerzijds het publiek te informeren over het bestaan van organisaties zoals de ZSG en de verschillende hulplijnen zoals Ecoute Violences conjugales en 1217. Anderzijds hebben er zich tal van projecten geprofileerd die zich bezighielden met het sensibiliseren m.b.t. gendergerelateerd geweld bij het grotere publiek. De IDG rapporteerde voornamelijk over campagnes die zich richten op jongvolwassenen en volwassenen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Tussen november 2023 en december 2024 is er een grote nationale communicatiecampagne geweest om de ZSG meer bekendheid te geven.

Vlaanderen

De Commissie Erkenning en Bemiddeling historisch misbruik (COMEB) heeft eind 2022 een mediacampagne gelanceerd om aandacht te vragen voor de langdurige gevolgen van misbruik en geweld. Het doel was om mensen bekend te maken met COMEB en slachtoffers zo een weg te bieden naar hun specifieke aanbod. In het najaar van 2025 werd een tweede fase van de campagne gelanceerd, die gericht was op de verwijzers en intermediairen.

In de voorbije jaren zijn er veschillende bewustmakingscampagnes gevoerd rond thema's zoals seksueel geweld, kindermishandeling, grensoverschrijdend gedrag en hulpverlening. Enkele van deze campagnes zijn:

- We Zien U: sensibiliseringscampagne rond seksueel grensoverschrijdend gedrag specifiek gericht op jongeren
- Je bent niet alleen (Veilig Huizen): brengt lotgenotengroepen van Veilig Huizen onder de aandacht.
- Misschien-campagne (Vlaams Meldpunt GOG)
- Kindermishandeling neemt geen vakantie

- Raar (1712)
- Zij zouden liever op school blijven (1712)
- CAVASA (VAN & CAW - apothekersopleiding met betrekking tot intrafamiilaal geweld en psychosociale problemen)
- Campagnes van Stop It Now gericht op zowel personen met seksuele gevoelens voor minderjarigen als hun omgeving
- De nationale campagne van de Zorgcentra na Seksueel Geweld
- WijGrijpenIn: campagne gericht op het aanmoedigen van omstanders om in te grijpen wanneer ze seksueel grensoverschrijdend gedrag zien gebeuren. Toestemming start met een babbel, een campagne die inzet op het vragen van toestemming en het belang van het expliciet te maken (Sensoa)
- De campagne rond deepnudes en een campagne rond sextortion waarbij jongens net vaker slachtoffer zijn (Child Focus)
- IGVM: campagne rond toestemming en hoe dit in het strafrecht wordt bekeken
- Allesoverpesten.be
- VECK: Aanpak voor het jeugwerk in het omgaan met verontrsuting en kindermishandeling
- Pimento: integriteitsbeleid van jeugdsector (trajecten en workshops)
- WAT WAT: jongerencommunicatieplatform
- Nupraatikerover: Wat draag je met je mee?
- Nupraatikerover: Samen de stilte doorbreken

Daarnaast hebben ook organisaties zoals vzw Zijn, Zijkant en Ella vzw thematische campagnes gelanceerd, elk met hun eigen insteek en doelgroep.

Wallonië

Binnen de Franse Gemeenschap zijn er tal van projecten ontwikkeld zoals:

- Beat's N' Roots et Liminal: een toolbox tegen toxische mannelijkheid.
- Aware in progress & Men in Progress: om het grote publiek te sensibiliseren
- Et si c'était de la violence conjugale: een sensibiliseringscampagne om mensen te doen nadenken over intrafamiliaal geweld
- Rien ne justifie les violences conjugales: een sensibiliseringscampagne
- J'agis : een sensibiliseringscampagne

Maatschappelijk middenveld

Hoewel elk van deze campagnes bijdraagt aan bewustwording en gedragsverandering, stellen we vast dat er een versnippering is wat betreft aanpak en communicatie. De verschillende initiatieven zijn vaak losstaand van elkaar ontwikkeld en hebben geen duidelijke onderlinge afstemming. Dit leidt tot:

- Verminderde herkenbaarheid en impact van boodschappen
- Concurrentie tussen campagnes in het publieke en medialandschap
- Een risico op overlappende of tegenstrijdige communicatie

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- De campagne gelanceerd om het meldpunt “Ecoute Violences Conjugales” en 1712 meer naamsbekendheid te geven.
- Daarnaast heeft er ook een campagne plaatsgevonden in november 2022 genaamd Join the Fam.
- Tienduizenden witte lintjes zijn verspreid ter gelegenheid van de Internationale Dag voor de Uitbanning van Geweld tegen Vrouwen.
- Voor jongeren (tussen 13 en 18 jaar) heeft er een campagne in 2022 en 2023 plaatsgevonden over de machtsverhoudingen en sociale gevolgen van genderstereotypen.
- ONE campagne: de gevolgen van kinderen die worden blootgesteld aan intrafamiliaal geweld (op de foetus, het jonge kind en de jongeren).
- Een muurschildering door jongeren op het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling door Nupraatikerover gefinancierd.
- Crème-campagne: luisterlijn door Equal.brussels
- Gendercampagne om genderstereotypen op de arbeidsmarkt te doorbreken door Equal.brussels

Aanbevelingen

Het Platform waardeert de verscheidenheid aan campagnes en de verschillende vormen van gendergerelateerd geweld die onder de aandacht zijn gebracht en hoopt dat deze campagnes in de komende jaren blijven plaatsvinden. Het Platform maakt hierover de volgende aanbevelingen:

1. Om een langdurige impact te hebben is het belangrijk dat dit soort campagnes blijven plaatsvinden en regelmatig worden geëvalueerd.
2. Een centraal coördinatieorgaan of overlegplatform moet worden ingesteld waar geplande en lopende campagnes op elkaar worden afgestemd.
3. Een gedeeld communicatiekader moet worden ontwikkeld waarin organisaties hun eigen boodschap kunnen uitdragen binnen een herkenbare overkoepelende structuur.
4. Een jaarlijks overzicht van geplande bewustmakingscampagnes rond deze thematiek moet worden bijgehouden.
5. Dit overzicht dient als instrument om synergieën te bevorderen, overlap te vermijden en communicatiemomenten strategisch te kiezen.
6. Verplichte evaluatie van elke campagne op vlak van bereik, effect, doelgroepbereik en gedragsverandering.
7. Resultaten centraliseren en ontsluiten via een kennisplatform zodat toekomstige campagnes op evidence-based inzichten kunnen steunen.

Een geïntegreerde aanpak van bewustmakingscampagnes is essentieel om maatschappelijke impact te maximaliseren. Door in te zetten op samenwerking, afstemming en evaluatie, kunnen boodschappen krachtiger overkomen en bijdragen aan duurzame gedragsverandering in de samenleving. Het maatschappelijk middenveld wil deze samenwerking aangaan en doet dit al op een informele en vaak niet gefinancierde manier. Deze samenwerkingsverbanden moeten verder gestructureerd worden zodat er meer stabiliteit komt tussen de verschillende actoren en zo meer zichtbaarheid komt bij het grotere publiek.

Maatregel 33: Sensibiliseringscampagnes ontwikkelen die een intersectionele aanpak integreren, rekening houdend met meervoudige discriminatie, en gericht zijn op specifieke doelgroepen die te maken hebben met gendergerelateerd geweld.

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten. De leden van de federale regering in het kader van hun respectieve bevoegdheden; Vlaams minister van Gelijke Kansen; alle leden van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het kader van hun respectieve bevoegdheden; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: Nota « Go for Equality » PBXL - 18 et 19 Vlaams actieplan SG - Met onder OD 1.2 PVIF - 17

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn tal van initiatieven uitgevoerd om verschillende doelgroepen (slachtoffers en hun intersecties (lgbtqia+, migratieachtergrond, handicap - en daders) mee te nemen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

- Project toestemming door de ZSG
- Een nationale campagne ter preventie van VGV gericht op zowel de families van de meisjes als op professionals die in contact staan met de betrokken families.

Vlaanderen

- Safer Cities door Plan International om straatintimidatie tegen te gaan via het versterken van Safer Cities programma
- Convenant VVSG om best practices rondom de strijd tegen GGG in het uitgaansleven te verzamelen en ervan te leren.
- Sensoa: Toolbox voor lokale besturen in Vlaanderen en Brussel om te werken aan preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de openbare ruimte.
- Bewustmakingscampagne voor mensen met een handicap en hun omgeving over het risico op seksueel geweld.
- Verspreiding brochure en webpagina voor meer begrip voor lgbtqia+ personen door çavaria.

Wallonië

In het Waals Gewest heeft het decreet van 6 november 2008 betreffende de bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie de lijst van beschermde criteria uitgebreid (wijzigingsdecreten van 2 mei 2019, 13 juli 2023 en 26 april 2024).

26 april 2024, waarbij het criterium van gezinsverantwoordelijkheden aan de lijst van beschermde criteria werd toegevoegd. Het decreet biedt sinds de hervorming van 2019 ook een

versterkte bescherming, aangezien het voortaan rekening houdt met meervoudige discriminatie en discriminatie door associatie.

- Bewustmakingscampagne en primaire preventiecampagne voor het grote publiek, gericht op mannen en jongens als potentiële daders van intrafamiliaal geweld
- Campagnes om bekendheid te geven aan de hulplijnen Ecoute Violence Conjugales & 1712
- Campagne Join the Fam over seksuele intimidatie in de openbare ruimte en seksueel geweld in het uitgaansleven
- Vertaling van ACCESS video's in het Oekraïens
- SUbsidies voor Elles Pour Elles
- Project voor La Voix des Femmes gericht op het bereiken van deze slachtoffers
- Verspreiding van de brochure "migrant.e et victime de violence intrafamiliale" door CIRE asbl. Beschikbaar in 14 talen.
- Choisissez la meilleure version de vous-même? Et si c'était de la violence? - campagne om te begrijpen wat controle en geweld is vanuit een dadersperspectief om zo mannen aan te moedigen om deze gedragingen te identificeren en naar de luisterlijn te bellen.

<u>Maatschappelijk middenveld</u>

Het Platform ziet in dat de initiatieven een verscheidenheid aan doelgroepen hebben. Zo zien we in de verschillende genoemde initatieven dat de binariteit man/vrouw verder wordt ontwikkeld door ook mensen met een migratieachtergrond, mensen met een handicap, de lgbtqia+ gemeenschap en mensen die niet een van de landstalen spreken te integreren. Bovendien worden jongeren betrokken bij het ontwikkelen van tools zoals bij "Safer Cities".

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden over de verschillende initiatieven die zijn genomen en het toepassen van een intersectionele lens. Het Platform heeft een aantal aanbevelingen:

1. De term intersectionaliteit laat de huidige lacunes zien omtrent de aanpak van een intersectioneel denkkader. Deze kan alleen maar verder worden uitgebreid indien er op juridisch en politiek niveau verdere maatregelen worden doorgevoerd (zoals het verder uitwerken en toepassen van de kaderwetten). De huidige termen blijven vooral beperkt tot een intersectie, en niet zozeer een intersectioneel denkbeeld.
2. We juichen het toe dat er in deze maatregel het begrip van daderschap naar voren wordt gebracht. Het is belangrijk dat dit begrip verder wordt uitgewerkt en dat de verschillende organisaties die zich met daderschap bezighouden kunnen samenkomen om best practices uit te kunnen wisselen,naar het voorbeeld van de VVSG (Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten).
3. Verwijzend naar de vorige aanbeveling is het belangrijk om door te gaan met het creëren van databanken zodat er een betere samenwerking kan plaatsvinden tussen regio's en het lokale niveau. Hierdoor kunnen de campagnes en diens resultaten op eenzelfde plek gevonden worden, wat leidt tot meer transparantie omtrent de publieke uitgaven.
4. Om preventie door te kunnen voeren is het belangrijk om succesvolle projecten en initiatieven te verduurzamen door herfinanciering en structurele inbedding te waarborgen.

5. Initiatieven zoals Safer Cities gebruiken als benchmark om betere participatie van de doelgroepen mogelijk te maken. Onderzoek laat zien dat participatieve methodes voor een betere verspreiding van de campagnes zorgen.
6. Het verder ontwikkelen van evaluatie-instrumenten om de effectiviteit van deze campagnes te meten en goede praktijken te identificeren.

De maatregel is uitgevoerd maar er ontbreekt een gezamenlijke visie omtrent het gebruik van intersectionaliteit. Alhoewel er een groot aantal campagnes zijn gerealiseerd blijven de structurele subsidies uit, waardoor er een verdere fragmentatie is van het preventiebeleid.

Hierdoor ontstaan er verschillende focusgroepen tussen de regio's. Een harmonisering van het begrip intersectionaliteit kan doorgevoerd worden door een beter juridisch kader en de politiek van gender mainstreaming door te voeren met een intersectionele lens.

Maatregel 34: De zichtbaarheid van de twee multidisciplinaire centra voor VGV vergroten door middel van een voorlichtingscampagne.

Bevoegdheden: Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid Budget: Nota « Go for Equality »

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel is uitgevoerd door een samenwerking aan te gaan op federaal niveau met GAMS België. Daarnaast zijn er ook op de regionale niveaus subsidies naar GAMS België gegaan voor de bewustmaking van VGV en diens gevolgen binnen de gemeenschappen die hiermee te maken hebben.

Aanbevelingen

Het Platform steunt de uitvoering van deze maatregel en hoopt dat deze verduurzaamt in de tijd. Het Platform hoopt tevens dat de intersectionele aanpak niet wordt vergeten, zeker in de huidige context van de verstrengde migratiewetgeving.

Maatregel 35: Nadenken over de ontwikkeling van resultaatindicatoren van beleidsmaatregelen ter bestrijding van gendergerelateerd geweld.

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten. Alle leden van de federale regering in het kader van hun respectieve bevoegdheden. Alle leden van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het kader van hun respectieve bevoegdheden. Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget:

Niet begonnen

Samenvatting

Deze maatregel m.b.t. het nadenken over de ontwikkeling van beleidsmaatregelen ter bestrijding van gendergerelateerd geweld is niet uitgevoerd.

Aanbevelingen

Het Platform pleit voor de opname van deze maatregel in het volgend NAP en hoopt dat een verdere versnippering van de resultaatindicatoren hiermee wordt tegengegaan. Daarnaast is het belangrijk om de verschillende concepten uit het Verdrag van Istanbul te waarborgen. Deze resultaatsindicatoren moeten worden doorgevoerd vanuit het beleid naar de verschillende sectoren zoals het maatschappelijk middenveld, de politie, justitie en de medische sector.

Maatregel 36: Een gemeenschappelijke, gecoördineerde en langetermijnaanpak van de door de overheden gevoerde campagnes aanmoedigen.

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten. Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Gelijke Kansen; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen
Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 2 - jan 2021

Niet begonnen

Samenvatting

Deze maatregel m.b.t. een gemeenschappelijke, gecoördineerde en langetermijnaanpak van de door de overheden gevoerde campagnes is niet uitgevoerd.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat deze maatregel wordt doorgevoerd onder het volgende NAP. Tevens is het noodzakelijk de verschillende actoren die het beleid uitvoeren samen te laten komen zodat het beleid gebaseerd op best practices en noden vanuit het middenveld kan worden ontwikkeld. Om dit te waarborgen stelt het Platform voor dat dit een federale maatregel is en dat het kabinet Gelijke Kansen/minister Beenders hier het voortouw in neemt.

Maatregel 37: De mogelijkheden onderzoeken om een eenheid primaire preventie van gendergerelateerd geweld op te richten die tot taak heeft primaire preventie op alle bevoegdheidsniveaus te bevorderen en internationale instrumenten (onderzoek, conferenties, WHO-campagne...) door te geven aan alle bevoegdheidsniveaus en het maatschappelijk middenveld; een register opstellen van bestaande initiatieven inzake primaire preventie van gendergerelateerd geweld; een plaats creëren waar alle actoren praktijken inzake primaire preventie kunnen uitwisselen (bv. jaarlijkse conferentie)...

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit; Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. In samenwerking met de Gemeenschappen et de Gewesten. Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Gelijke Kansen Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen Budget: Nota « Go for Equality » PBXL – 19 PVIF - 37

Niet begonnen

Samenvatting

Deze maatregel over de oprichting van een eenheid primaire preventie van gendergerelateerd geweld is niet uitgevoerd.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er bestaat nog geen multidisciplinair centrum waardoor deze maatregel niet is uitgevoerd.

Maatschappelijk middenveld

Deze eenheid kan zich aansluiten op een continuïteit die het maatschappelijk middenveld keer op keer op gang tracht te brengen. Een voorbeeld hiervoor kan de Rencontre internationale Francophone de Formatrices d'Autodéfense féministe zijn, die Garance in 2012 heeft georganiseerd dankzij FWB, Brussel Hoofdstad en COCOF financiering.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat deze maatregel in het volgende NAP zal worden uitgevoerd en wijst de IDG erop dat het moeilijk is om internationaal onderzoek te gebruiken zonder zelf eerst een goede juridische basis te hebben en de huidige databanken verder te ontwikkelen. Als deze cel wordt opgericht, raden we aan om zich te baseren op de campagnes en het onderzoek van de WHO. Hiernaast blijft het Platform benadrukken dat dit soort initiatieven alleen mogelijk zijn indien de financiën voor preventie op structurele wijze worden toegeschreven.

Maatregel 38: Vergelijkend Belgisch en internationaal onderzoek verrichten naar primaire preventie methodologieën in België en internationaal om de meest doeltreffende methodologieën te identificeren passend voor de Belgische context.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten; Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Gelijke Kansen; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten
Budget: Nota « Go for Equality »

Niet begonnen

Samenvatting

Deze maatregel over een vergelijkend Belgisch en internationaal onderzoek naar primaire preventiemethodologieën is niet uitgevoerd.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat deze maatregel tijdens het volgende NAP zal worden uitgevoerd. Dit onderzoek kan het begin zijn voor het harmoniseren van beleid en kan ervoor zorgen dat de kosten van het beleid omtrent grensoverschrijdend gedrag beter wordt toegepast.

Maatregel 39: De implementatie van bestaande cursussen als zelfverdediging, assertiviteit, etc. op een evenwichtige manier in het hele land ondersteunen, door de financiering van opleidingen voor trainers, op basis van de goede praktijken die in de provincie Antwerpen en in de Franse Gemeenschap zijn ontwikkeld.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Gemeenschappen en Gewesten; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Sport Budget: Nota « Go for Equality » PVIF - 43

Uitgevoerd

Samenvatting

Volgens de IDG is deze maatregel uitgevoerd. Het Platform merkt echter dat de subsidies niet voldoende zijn om deze cursussen over zelfverdediging te garanderen. Een aantal voorbeelden volgen in de analyse.

Analyse per niveau

Federaal niveau

- Ontwikkeling van een opleidingsprogramma voor en door mensen met een handicap ter voorkoming en bestrijding van gendergerelateerd geweld (Garance & Dito)

Vlaanderen

- Veilig Huis Antwerpen organiseert halfjaarlijks een tweedaagse doe-cursus
- Veilig Huis Rivierenland organiseert weerbaarheidstraining in de groep voor vrouwen

Wallonië

- Financiële steun voor het ontwikkelen van een opleiding voor feministische zelfverdediging trainers (Garance)

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- Het project Femmes55+, actrices de leur sécurité (Garance)
- Project NO MEANS NO
- Het project Autodéfense pour femmes en situation de handicap en Région Bruxelles-Capitale (Garance)
- Merida jeunes filles (Garance)
- Enfants CAPables (Garance)
- Steun aan Garance voor de opleiding van trainsters in zelfverdediging voor vrouwen met aanpassing van het Flag-systeem

Maatschappelijk middenveld

Het is interessant om te zien dat sommige actoren (Garance & Veilig Huis) het merendeel van het werk doen omtrent het vormen en geven van zelfverdedigingscursussen. Er is echter geen voldoende financiering mogelijk om dit te systematiseren.

Een concreet voorbeeld: Garance wil meer mensen vormen om zelfverdediging cursussen te geven.
Hoewel sommige van onze activiteiten (cursussen feministische zelfverdediging, opleidingen voor feministische zelfverdedigingsinstructrices) worden gefinancierd, blijft dit onvoldoende. De subsidie “Tant qu'il le faudra” (Zolang het nodig is) die we hebben gekregen voor ons project met betrekking tot de toegankelijkheid van onze zelfverdedigingsactiviteiten, heeft weliswaar voor bepaalde verbeteringen gezorgd (aankoop van een magnetische inductielus voor slechthorenden, aanpassing van onze website, visuele toegankelijkheid van onze lokalen), maar dat blijft vrij minimaal gezien de huidige behoeften. Om een idee te geven: we werken momenteel aan een nieuwe editie van de opleiding tot feministische zelfverdedigingsinstructrice en ons geraamde budget bedraagt meer dan 50.000 euro, wat Garance op dit moment bij lange na niet kan opbrengen...

Aanbevelingen

Het Platform ziet een veelbelovende start en rekent op een doorbraak binnen het volgende NAP. Het Platform benadrukt dat stabiele subsidiëring voor cruciale organisaties zoals Garance en Veilig Huis noodzakelijk is, zodat zij op een duurzame en gestructureerde manier impact kunnen maken. Daarnaast herhaalt het platform dat zelfverdediging niet als preventieve maatregel mag worden beschouwd, omdat dit kan leiden tot *victim blaming* en de kern van het probleem onbehandeld laat.

Maatregel 40: De empowerment van personen met een handicap, in het bijzonder vrouwen, ondersteunen door de financiering van de initiatieven van verenigingen voor zelfverdediging van gehandicapten, en dit ter bestrijding van geweld tegen personen met een handicap.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Gemeenschappen en Gewesten; Vlaams minister van Gelijke Kansen; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-President van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met het beleid inzake bijstand aan gehandicapten; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Gelijke kansen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Sport Budget: Nota « Go for Equality » PVIF - 43

Uitgevoerd

Samenvatting:

De IDG zegt dat de maatregel is uitgevoerd door verschillende projectoproepen voor relatief lage bedragen en met een korte duur. Hierdoor zijn sommige verenigingen in financiële problemen gekomen en hebben anderen het project nooit volledig kunnen ontplooien als gevolg van de kortdurige financiering.

Analyse per niveau

Vlaanderen

- Het project “Naar een professionele en kwalitatieve ondersteuning van seksuele gezondheid voor personen met een beperking via gevormde seksuele dienstverleners” van Aditi vzw
- Liefdevolle lijven van Aditi

<u>Onderzoek</u>

Een onderzoek aan de UGent moet de verschillende knelpunten en succesfactoren in kaart brengen van de bestaande slachtofferhulp voor personen met een handicap die slachtoffer werden van seksueel grensoverschrijdend gedrag en die in een voorziening leven. Het onderzoek loopt tot eind 2025.

Wallonië

- Aanspreekpunt bij ‘La Boulaie’ in Chimay: Céline Brison een aanspreekpunt was binnen het SAJA.
- Mouvement Personnes d’Abord

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- #stopviolencesfemmeshandicap (Garance)
- NO MEANS NO (Garance)

- Autodéfense pour femmes en situation de handicap en Région Bruxelles Capitale

Maatschappelijk middenveld

Vanuit de organisaties die subsidies hebben ontvangen voor de projecten blijkt er nood te zijn aan structurele en meerjarige financiering om daadwerkelijk een impact te kunnen hebben op de verschillende doelgroepen. Bovendien blijkt de administratieve-financiële vorm van een overheidsopdracht een lastige keuze voor het uitvoeren van dit type werk. Enerzijds omdat het tot nodeloze competitie leidt tussen organisaties die samen sterker zouden staan in plaats van te moeten vechten voor de magere subsidies, anderzijds omdat het een langetermijnvisie bemoeilijkt (alles moet dan gericht worden op het type subsidie in plaats van het emanciperen van de doelgroep).

Het Platform is van mening dat de financiële logica van overheidsopdrachten ons opsluit in een niet-transformatieve visie op de samenleving. Naast de concurrentie tussen verenigingen onderling, reduceert de uitvoering van maatregelen uit overheidsactieplannen via overheidsopdrachten de contracterende verenigingen tot leveranciers in plaats van partners. Zij dragen alleen alle financiële en andere risico's van een overheidsverantwoordelijkheid en staan voor de moeilijke keuze om ofwel aanzienlijke verliezen te lijden, ofwel de last van het systeem op hun personeel en publiek te laten drukken.

Een voorbeeld is de casus van Garance:

Garance legt uit:
Zoals gezegd lijkt de looptijd van één jaar ons volstrekt ongeschikt voor het doel en de doelgroep van deze maatregel. We waren dan ook niet in staat om aan de eisen van deze overheidsopdracht te voldoen. Daarom hebben we ons project moeten stopzetten, wat grote financiële verliezen voor onze organisatie met zich meebracht. We hebben namelijk de reeds gemaakte kosten moeten terugbetalen (bijvoorbeeld: kosten voor vertaling in LSD – gebarentaal – en in VGT – Vlaamse Gebarentaal –, vergoeding van personen met een handicap die onze vergaderingen bijwoonden, onze referenten voor dit project, enz. (...) Bovendien riep de kortetermijnvisie van deze overheidsopdracht bij ons echte vragen op over de periode na het project: het opleiden van opleiders zonder budget te voorzien om hen daarna te vergoeden, lijkt ons geen echte impact te hebben.

Aanbevelingen

Het Platform erkent de verschillende projectoproepen die door de overheid zijn gefinancierd en geeft de volgende aanbevelingen zodat deze maatregel op een duurzame manier kan worden uitgevoerd:

- De financiering moet onderdeel zijn van een meerjarenplan. Dit om de planning van de projecten aan te passen aan het tempo van de betrokken personen en zo een intersectionele aanpak (die rekening houdt met de situatie van de deelnemers) te bestendigen.
- Overheidsopdrachten vervangen voor meerjarenplannen zodat de opdracht kan worden uitgevoerd met de nodige financiële hulp en zodat de impact daadwerkelijk gemeten kan worden.

Specifieke doelstelling: voorkomen van geweld door middel van sensibiliseringsactiviteiten over de gelijkheid van vrouwen en mannen.

Maatregel 41: Ondersteuning van projecten of initiatieven die inzetten op het voorkomen van genitale verminking, op eergerelateerd geweld in de ruimste zin (bvb 'gezinsdrama's') of praktijken die mensen in een ongewenst seksueel of relationeel keurslijf dwingen.

Bevoegdheden: Vlaams minister van Gelijke Kansen; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel ter ondersteuning van projecten om VGV en eergerelateerd geweld te voorkomen, is op regionaal niveau uitgevoerd. Hierdoor loopt men het risico om verschillende aanpakken te hanteren. Het kan handig zijn om in contact te blijven op federaal niveau om zo best practices uit te kunnen wisselen.

Analyse per niveau

Vlaanderen

- VGV bestrijden (GAMS) (2025 - 2026)
- K zie u zitten (Stad Mechelen) omtrent partnerkeuze, gender, seksualiteit en grenzen bespreken (jongeren 14 - 25 jaar) - de handleiding en methodiek blijft beschikbaar.
- Gezin in Balans bij vzw GemmA gendergelijkheid en keuzevrijheid binnen gezinnen met een migratieachtergrond (tienermeisjes 14 - 18 jaar) - brochure “Jouw leven, jouw keuzes” is beschikbaar
- Project Eergerelateerd geweld (Veilig Huis Limburg) Expertise en casus opbouw. Deze training is afgerond met een conferentie en zal de komende jaren worden uitgerold naar andere Veilig Huizen.
- Medewerkers Veilig Huizen, politie & parketmedewerkers namen deel aan trainingen om VGV
- Eerstelijnsprofessionals opleiding (CAW Rivierenland)
- Specialisatie in slachtoffers van mensenhandel en opvang hiervan (CAW Antwerpen)

Wallonië

- AVIQ subsidie voor GAMS (1) het bevorderen van de gezondheid van vrouwen die getroffen zijn door VGV in de Waalse regio via campagnes, opleidingen van professionals en overleg tussen de betrokken actoren (2) uitvoeren van een gemeenschapsdiagnose over de behoefte en vragen inzake seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen getroffen door VGV in het Waalse gewest.
- Subsidiëring als dienst dienst of begeleidingsstructuur voor gendergerelateerd geweld van de Luikse en Namense afdelingen van GAMS,
- Erkenning en subsidiëring van de vzw Geweld en gedwongen huwelijken in Bergen

- Subsidiëring van het Luikse platform tegen eergerelateerd geweld en gedwongen huwelijken

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- Preventie, opvang en begeleiding van slachtoffers van vrouwelijke genitale verminking (VGV) en eergerelateerd geweld (GAMS)
- Posttraumatische begeleiding van verbannen personen in precair verblijf die op de vlucht zijn voor geweld (Woman'Do vzw)
- Association pour le droit des des étrangers (ADDE)
- Begeleiding van buitenlandse slachtoffers van intrafamiliaal geweld (AVEVI)
- Welcome project (Oasis Belgium vzw) vrouwen van Zuidoost-Azië die risico lopen op intrafamiliaal geweld, seksuele uitbuiting en andere vormen van misbruik
- Ontwerp en verspreiding van een brochure over de preventie van gedwongen huwelijken, beschikbaar in 18 talen
- Nieuwe website en opleiding over gedwongen huwelijken door "Gewestelijke school voor openbaar bestuur" (GSOB) (Réseau Mariage et Migration)
- DPO project: Partner- en seksueel geweld: opsporing, opvang en doorverwijzing (Fédération Laïque de Centres de Planning Familial) meerjarige subsidie (2021 - 2025)

Aanbevelingen

Het Platform juicht de genomen initiatieven toe en hoopt dat deze maatregel in het volgende NAP gehandhaafd blijft. Bij de verschillende beleidskeuzes die de komende periode op het gebied van asiel en migratie zullen worden gemaakt, moet met deze maatregel rekening worden gehouden.

Maatregel 42: Ondersteuning van projecten of initiatieven die inzetten op mannelijkheid en de preventie van geweld, bij voorkeur bij jongeren.

Bevoegdheden: Vlaams minister van Gelijke Kansen; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; In samenwerking met de Vlaamse minister van Jeugd; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel over de ondersteuning van projecten of initiatieven die zich inzetten op mannelijkheid en preventie van geweld, wordt op sporadische wijze uitgevoerd als gevolg van het ontbreken van structurele subsidies waardoor er geen structurele verbeteringen kunnen plaatsvinden. Het is belangrijk dat deze maatregel wordt meegenomen naar het volgende NAP.

Analyse per niveau

Vlaanderen

Beleid

- Equischools (samenwerking RoSa vzw & ZIJN vzw) over de constructie van genderidentiteit en de strijd tegen discriminatie.
- Project M - Ruiselede: educatief pakket voor gedetineerden met link tussen mannelijkheid en geweld.
- We Zien U - **succes** dat verder gezet wordt in de nieuwe legislatuur.
- Sensoa
- JKP-project (Plan International, UAntwerpen)
- De Aanstokerij en digitale partner Yondr
- Pimento
- (N)iets mis mee?!
- Oké - spel om seksueel grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar te maken.

Maatschappelijk middenveld

- MoveMen
- MenEngage

De maatregelen zijn in essentie uitvoerbaar en verschillende projecten tonen aan dat ze effectief geïmplementeerd zijn binnen een afgebakende periode, doelgroep en met duidelijk afgebakende doelstellingen (bijv. Equischools, Project M, EQUI-X, Sensoa-methodieken). Er is bovendien sprake van samenwerking met ervaren organisaties (zoals RoSa vzw, Sensoa, Plan International), wat de uitvoerbaarheid ondersteunt.

De korte looptijden, versnipperde focus en sterk afhankelijke projectstructuur maken de structurele uitvoerbaarheid beperkt. Zonder meerjarige visie, inbedding in bestaande structuren

(bijvoorbeeld onderwijs, jeugdwelzijn, justitie), of verankering in beleidslijnen, dreigt de impact tijdelijk en beperkt te blijven.

Voorbeeld: Equischools en Project M zijn inhoudelijk interessant, maar missen schaalbaarheid en continuïteit. De afhankelijkheid van éénmalige subsidies (zoals €119.900 voor 1 jaar) roept vragen op over hun blijvende meerwaarde.

Feedback vanuit de achterban
Partners uit de praktijk signaleren positieve betrokkenheid, maar ook vermoeidheid door gefragmenteerde projectlogica. Er is weinig ruimte voor langetermijnwerking, opvolging of expertise opbouw. Jongeren voelen zich niet altijd voldoende gehoord of betrokken in de opzet van campagnes of methodieken, ondanks een retoriek van participatie. Het bereik van sommige campagnes (bv. de Duitstalige aanpassing met een budget van slechts €11.600) lijkt meer symbolisch dan effectief.

Wallonië

- Poésie masculine - gedrag veranderen door mannen op te voeden en vrouwen te deconditioneren.
- InforJeunes vzw is een toegangspoort voor alle jongeren die op zoek zijn naar informatie en ondersteuning in alle aspecten van hun leven. Het gaat hier dus niet om een specifiek project rondom mannelijkheid.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- BALE vzw richt een Brussels Centrum voor de Bestrijding van Intimidatie bij Jongeren (CBLHEJ)
- LuCy 2: Lutte contre la CYber-violence (Habitat et Renovation) - project dat cyberhaat en cybergeweld aanpakt in het hart van sociale woonwijken.
- AtMOsphères - Reactie op spanningen in de openbare ruimte tussen politieagenten jongeren
- Campagne om jongeren bewust te maken van intimidatie en seksueel geweld

Maatschappelijk middenveld

Ondersteuning van initiatieven die inzetten op mannelijkheid en de preventie van geweld gebeurde slechts sporadisch en zeker niet structureel. Er bestaan goede initiatieven zoals MoveMen of Menable maar deze worden onvoldoende erkend of gesteund. Door hier onvoldoende op in te zetten, heeft men geen of onvoldoende tegenwicht gegeven tegenover een cultuurswitch met ernstige gevolgen. Jongens en mannen die zich verloren, onbegrepen of aangevallen voelen, zijn op andere plaatsen hun heil gaan zoeken. Autoritaire figuren en influencers hebben sterk ingezet op het gevoel van verwarring van jongens en mannen en met ongenuanceerde en vaak misogyne meningen antwoorden geformuleerd op de problemen van deze jongens en mannen. Met de recente aandacht voor de zogenoemde *manosfeer* zijn er als reactie tal van initiatieven opgestart. Deze initiatieven worden echter vaak overhaast opgezet, missen een doordacht kader en sluiten niet aan bij de leefwereld van de doelgroep, waardoor ze het risico lopen hun doel volledig voorbij te gaan.

Aanbevelingen

Stop met versnippering.

Deze maatregel is deels uitgevoerd en het is broodnodig om er de komende jaren veel sterker op in te zetten. Het middenveld ziet deze maatregel als een gemiste kans, vooral als men kijkt naar de vele initiatieven die onvoldoende ondersteund zijn geweest de afgelopen jaren. Binnen het volgende NAP is het belangrijk om mannelijkheid te koppelen aan verantwoordelijkheid zodat mannen de kans krijgen om zich te emanciperen. Daarnaast is het belangrijk om de shift van potentiële slachtoffers naar potentiële daders te maken zodat mannen de mogelijkheid krijgen om gendergerelateerd geweld niet alleen als een externe factor te zien maar er ook risicofactoren in weten te herkennen.

Daarom pleiten we voor de volgende elementen:

1. Er moet een gecoördineerde en geharmoniseerde aanpak komen van deze maatregel op federaal niveau. Er zijn te veel losse initiatieven zonder samenhang. Wat ontbreekt, is een integrale beleidsvisie met duidelijke doelstellingen, fasering en meetbare output.
2. De nadruk moet worden gelegd op structurele verankering. In plaats van eenmalige projecten moet ingezet worden op structurele partnerschappen met scholen, gevangenissen, jeugdwerkingen, enz.
3. Evalueer effectiever. Projecten zouden enkel financiering mogen krijgen mits op voorhand uitgetekende impactevaluatie. Zonder meetbare gedragsverandering is het maatschappelijke rendement onduidelijk. Binnen de huidige evaluatie ontbreken er een aantal initiatieven aangezien deze nog lopend zijn.
4. Centraliseer en ontsluit tools. Jongeren en jeugdwerkers verdwalen in het woud aan methodieken. Er is nood aan een toegankelijk platform met gevalideerde tools en duidelijke richtlijnen.
5. Meer financiële steun is noodzakelijk voor dit onderwerp.
6. Onderzoek moet op structureel en federaal niveau worden gecoördineerd zodat er de nodige data beschikbaar komen om een langetermijnvisie te ontwikkelen.
7. De digitaliseringscomponent (zoals het metaverse project) lijkt innovatief maar vrijblijvend, met een groot risico op symbolische acties zonder reële impact.

Het Platform juicht initiatieven zoals het verspreiden van educatieve pakketten en de breed verspreide campagnes toe. Deze tonen de effectiviteit van de maatregel. De voortzetting en uitbreiding van projecten (bv. het JKP-project in het metaverse en de actualisering van het Vlaggensysteem) wijzen op positieve voorlopige evaluaties of ten minste op beleidsmatige ondersteuning.

Maatregel 43: Inzetten op seksuele opvoeding in het algemeen en op preventie-initiatieven m.b.t. grensoverschrijdend gedrag, in het bijzonder voor kwetsbare groepen zoals mensen met een beperking. We onderzoeken mogelijkheden en zetten in op het versterken van scholen, leerkrachten, hulpverleners en andere instanties die met jongeren en mensen met een handicap werken, ook m.b.t. het leren kennen van grenzen.

Bevoegdheden: Vlaams minister van Gelijke Kansen; Vlaams minister van Welzijn; In samenwerking met de Vlaamse minister van Jeugd; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met onderwijs Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Het maatschappelijk middenveld ziet dat seksuele opvoeding onder druk staat door zowel het vernietigen van de eindtermen in Vlaanderen als de rellen in Wallonië. Het is belangrijk dat deze maatregel wordt meegenomen naar het volgende NAP.

Analyse per niveau

Vlaanderen

De vernietiging van de eindtermen (juni 2022) en de daaruit resulterende ‘minimumdoelen’ zetten de aanwezigheid van seksuele en relationele opvoeding in de Vlaamse schoolcontext sterk onder druk.

Sensoa ontwikkelt educatieve pakketten en methodieken om seksueel grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar te maken in onderwijs- en zorgcontexten. Sensoa biedt ook een leerlijn rond relationele en seksuele vorming aan waar per leeftijd de belangrijkste onderwerpen worden belicht. Dit kan een houvast bieden aan leerkrachten om te weten welke inhoud ze best wanneer brengen. Vervolgens is er ook nog een pedagogische methodiek, het Vlaggensysteem, dat ondersteuning biedt aan professionals om seksueel gedrag bij kinderen en jongeren correct in te schatten en gepast te reageren aan de hand van duidelijke gedragscriteria. Voor mensen met een verstandelijke of fysieke beperking bestaat de aangepaste methodiek ‘Buiten de Lijnen’, specifiek ontwikkeld om hun noden en die van hun begeleiders te ondersteunen. Er is ook een online leerpad ontwikkeld op de Sensoa academie: Hoe geef je seksuele vorming? Hier is specifiek ook aandacht voor polarisatie in de klas en lesgeven in superdiverse klassen.

Pimento is een Vlaams expertisecentrum dat leerkrachten, jeugdwerkers en begeleiders ondersteunt bij het werken met kinderen en jongeren. Hun missie is om jongeren te versterken in hun persoonlijke ontwikkeling en sociale relaties. Ze bieden vormingen, trajecten en educatief materiaal aan.

Aditi vzw is een Vlaamse organisatie die zich richt op het ondersteunen van personen met een beperking en ouderen bij vragen rond relaties, intimiteit en seksualiteit. Ze vertrekken vanuit de visie dat iedereen, ongeacht beperking of leeftijd, recht heeft op een eigen seksuele beleving.

Wallonië

Hoewel de maatregel geen betrekking lijkt te hebben op Wallonië en/of de Federatie Wallonië-Brussel in de bevoegde ministeries in het Nationaal Actieplan, is het interessant om op dit vlak een aantal zaken op te merken. Er zijn gezinsplanningcentra in Wallonië die zich hebben gespecialiseerd in EVRAS-activiteiten voor mensen met een handicap van alle leeftijden. Er bestaan ook gespecialiseerde diensten om personen met een handicap in staat te stellen hun seksualiteit zonder oordeel en in alle veiligheid te beleven (zoals bijvoorbeeld de vzw Aditi).

In de EVRAS-samenwerkingsovereenkomst, die in 2023 werd aangenomen, staat niets over personen met een handicap.

Wat de veralgemening van EVRAS betreft, zijn animaties verplicht geworden voor het gewoon onderwijs (in het 6e leerjaar van het basisonderwijs en het 4e leerjaar van het secundair onderwijs) en het gespecialiseerd onderwijs (maturiteit IV, in fase 2 van vorm 3 en in het vierde jaar van vorm 4). In dit kader zijn er richtlijnen opgenomen in de EVRAS-gids (bestemd voor EVRAS-animatoren en die aanwijzingen zijn en geen verplichtingen) om de thema's aan te passen aan en te behandelen in het licht van de specifieke kenmerken van een publiek met een handicap. Er wordt een hele reeks aanpassingen en goede praktijken opgesomd in functie van de verschillende handicaps (fysiek en mentaal) die kunnen voorkomen. Bijvoorbeeld:

- Voorzie korte, gevarieerde en concrete activiteiten in kleine groepen.
- Neem de tijd om een thema te behandelen en wacht tot het goed door de groep is begrepen.
- Pas de taal en woordenschat aan aan de groep.
- Houd rekening met de zintuiglijke bijzonderheden van de locatie (met name voor een groep personen met autismespectrumstoornis).
- Bied activiteiten aan die zijn afgestemd op de sterke punten en interesses van de groep. Enz.

Aanbevelingen

Vlaanderen

In Vlaanderen moet seksuele en relationele opvoeding verplicht worden in scholen. Relationele en seksuele vorming is nu niet meer verplicht in het secundair onderwijs. Het moet worden meegenomen in het volgende NAP en verankerd worden. De huidige minimumdoelen schieten tekort en scholen kiezen zelf hoeveel aandacht ze hieraan schenken, waardoor RSV in realiteit vaak niet op de agenda staat. De volgende aanbevelingen zijn daarom belangrijk:

- De verspreiding en implementatie van de beschikbare tools structureel ondersteunen via vormingstrajecten en beleidskaders binnen onderwijs, zorg en welzijn.
- Interdisciplinaire samenwerking stimuleren tussen onderwijs, jeugdhulp, gehandicaptenzorg en justitie.
- Materialen regelmatig actualiseren op basis van wetenschappelijke inzichten en feedback uit het werkveld.
- De lerarenopleiding moet leraren voorbereiden op het geven van relationele en seksuele opvoeding door hun gesprekstechnieken te leren om met gevoelige materie en

afwijkende meningen om te gaan. Leraren in opleiding krijgen ook informatie mee over de seksuele ontwikkeling.

- De Vlaamse minimumdoelen zijn aangepast in zowel het basis- en het secundair onderwijs:
    - Hierin worden volgende onderwerpen vermeld:
        - inzetten op de preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag door onder meer:
            - Het belang van grenzen aangeven en respecteren
            - Leren omgaan met afwijzing
            - Het begrip toestemming en hoe je dit praktisch aanpakt
            - Informatie over gendernormen en de impact daarvan
            - Overzicht waar je terecht kan met vragen rond seksueel grensoverschrijdend gedrag

Wallonië

Binnen de Franse Gemeenschap is het belangrijk om door te gaan met het consolideren van EVRAS zodat kinderen en jongeren beter beschermd kunnen worden tegen gendergerelateerd geweld.

Daarnaast is het ook belangrijk om te investeren in initiatieven zoals Enfants CAPable zodat jongeren zich beter kunnen verdedigen indien ze zich in een gevaarlijke situatie bevinden.

Maatregel 44: De objectieve en systematische voorlichting versterken van kinderen en jongeren over hun rechten, hun keuzes en hun mogelijkheden met betrekking tot hun lichaam (toestemming voor medische behandeling, keuzevrijheid met betrekking tot contraceptie, enz.) in het kader van de EVRAS-activiteiten, de interventies van de Centres Pyscho-Médico-Sociaux (CPMS) en in het kader van de Promotion de la Santé à l'école (PSE).

Bevoegdheden: Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Onderwijs; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Jeugdzaken; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met onderwijs
Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel is uitgevoerd en het blijft belangrijk om de positieve benadering van seksualiteit niet te vergeten binnen opvoedingsprogramma's over seksualiteit.

Analyse per niveau

Vlaanderen

De Vlaamse minimumdoelen voor het secundair onderwijs behandelen onder andere de verschillende keuzes rond anticonceptie, noodanticonceptie en testen en soa's. Maar er is weinig aandacht voor een positieve seksualiteitsbeleving.

Wallonië

De samenwerkingsovereenkomst (AC) EVRAS heeft de basis gelegd voor de algemene invoering van EVRAS in het (reguliere en gespecialiseerde) onderwijs. Dit is een goede basis.

Maar het is noodzakelijk om tot een echte veralgemening te komen, dat betekent het organiseren van activiteiten gedurende de hele schooltijd van jongeren en dit niet te beperken tot enkele uren gedurende slechts enkele jaren. De EVRAS-gids (bestemd voor EVRAS-animatoren) is volledig en voorziet thema's en richtlijnen voor alle leeftijdsgroepen, niet alleen voor de groepen die momenteel onder de AC vallen. Dit vereist een duurzame financiering door de kabinetten die bij de AC betrokken zijn, om zeker de reeds verplichte jaren te garanderen. In een tweede fase is het belangrijk om dit ook meer te veralgemenen.

Een bijkomend aandachtspunt is de structurele mismatch tussen de grote vraag van scholen en het beperkte aantal erkende aanbieders. Volgens de AC mogen enkel erkende organisaties EVRAS-activiteiten organiseren in scholen voor de verplichte leerjaren. De federaties van CPF, PSE en PMS ontvangen automatisch een erkenning, hoewel PSE en PMS hiervoor niet worden gefinancierd, wat eveneens belangrijke vragen oproept over haalbaarheid en kwaliteitsborging.

Elke aanvraag voor een label moet worden goedgekeurd door een toekenningscomité (bestaande uit de administraties van de federale entiteiten die de AC hebben ondertekend en andere organisaties) dat door de overeenkomst is opgericht. Deze certificering heeft tot doel te garanderen dat EVRAS wordt gegeven door deskundige operators op een objectieve, neutrale

en niet-indoctrinerende manier. De criteria voor de toekenning van het label zijn echter soms nog vaag en/of zeer beperkt, met restrictieve criteria, met name wat betreft de opleiding van het personeel van de organisatie die het label aanvraagt. Het aantal EVRAS-operatoren is dus beperkt en kan niet aan alle verzoeken van scholen voldoen. Bovendien is er geen financiering voorzien om het aanbod van basisopleidingen uit te breiden, waardoor aan de voorwaarde van basisopleiding voor operatoren die een label aanvragen zou kunnen worden voldaan en het opleidingsaanbod zou kunnen worden uitgebreid. Scholen hebben soms dus geen keuze en moeten niet-gelabelde EVRAS-operatoren vragen om deze verplichte EVRAS-activiteiten te komen geven, wat volledig in strijd is met de AC EVRAS.

Bovendien voorziet de AC a priori geen sancties voor scholen die weigeren deze activiteiten in de betreffende jaren te organiseren. Het is dus verplicht maar niet bindend.
Ten slotte moet worden opgemerkt dat de goedkeuring van de AC EVRAS in september 2023 heeft geleid tot een desinformatie campagne over wat er in de animatie aan bod komt en tot een instrumentalisering van de inhoud van de EVRAS-gids, die echter alleen bedoeld is voor EVRAS-professionals. Dit alles heeft geleid tot talrijke incidenten en controverses: brandstichting in scholen, soms zeer gewelddadige bedreigingen tegen EVRAS-professionals, de redacteuren van de gids en de politici die betrokken zijn bij de AC, en beroepen bij het Grondwettelijk Hof en de Raad van State. Hoewel deze gebeurtenissen vooral eind 2023 plaatsvonden, is de desinformatie nooit echt gestopt. Het is nog steeds noodzakelijk om deze te bestrijden.

Aanbevelingen

Het Nederlandstalige middenveld vraagt meer aandacht voor het thema positieve seksualiteitsbelevingen en niet te blijven hangen bij een “biologische” visie van seksualiteit (soa’s etc.).

Het is belangrijk dat er middelen zijn om aan kennisopbouw en kennisverspreiding te kunnen doen. De kennis is er, maar betrokken organisaties krijgen niet voldoende financiële ondersteuning om naar scholen te gaan. Dit is de goedkoopste oplossing. (cf EVRAS systeem).
Volgende zaken zijn nodig in Vlaanderen:

1. De Onderwijsinspectie schrijft een evaluatierapport over hoe scholen aan de (seksuele) gezondheid werken en doet daarbij suggesties ter verbetering zoals bijvoorbeeld via een Onderwijsspiegel.
2. De minister van onderwijs zorgt ervoor dat relationele en seksuele vorming uitgebreid aan bod komt in de nieuwe onderwijsdoelen voor het basisonderwijs en buitengewoon onderwijs, steeds op maat van kinderen , waar seksuele gezondheid deel van uitmaakt.
3. De minister van onderwijs expliciteert de verwachting naar scholen om een gezondheidsbeleid te ontwikkelen, inclusief seksuele gezondheid.
4. De minister van onderwijs raadt hogescholen/universiteiten aan om in de lerarenopleiding structureel lessen aan te bieden rond seksuele ontwikkeling en gespreksvoering rond gevoelige thema’s zoals seksuele gezondheid.

Het Franstalige middenveld vraagt dringend om de volgende aanbevelingen door te voeren.

1. In eerste instantie het budget voor de veralgemening van EVRAS bestendigen en garanderen.

2. Ditzelfde budget verhogen om een echte effectieve veralgemening te bereiken, d.w.z. in alle leerjaren en met meer uren.
3. Het aanbod van basisopleidingen EVRAS door erkende operators uitbreiden, zodat organisaties die een label aanvragen, hier ook daadwerkelijk van kunnen profiteren.
4. Een duidelijk en openbaar standpunt innemen van de politici die betrokken zijn bij de EVRAS over de doelstellingen van deze, om de massale desinformatie rond EVRAS te bestrijden.
5. Opleidingen die een “système drapeaux” gebruiken moeten verder worden ontwikkeld en aangeboden worden tijdens de verschillende opleidingsmomenten voor leerkrachten. Hiernaast moet het vlaggensysteem ook worden meegenomen binnen de AVIQ en hiervoor de nodige financiering krijgen.

Maatregel 45: Gendertraining integreren in de inhoud van de basisopleiding (en bijscholing) voor leraren en onderwijzend personeel. Deze opleiding zal met name gericht zijn op de integratie van het belang van sociale en genderdiversiteit en op de deconstructie van genderstereotypen (deconstructie van seksistische vooronderstellingen die de verkrachtingscultuur voeden, interculturele/ intersectionele dimensie, onbewuste mechanismen van discriminatie, enz.).

Bevoegdheden: Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Onderwijs; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Hoger Onderwijs; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Hoger onderwijs Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Op regionaal niveau zijn er verschillende beleidsbeslissingen genomen om seksuele voorlichting en genderstereotypen aan te pakken.

Analyse per niveau

Vlaanderen

Het decreet van 2 december 2021 tot hervorming van de initiële lerarenopleiding regelt de structuur en inhoud van de lerarenopleiding in Vlaanderen en heeft onder andere als doelstelling om thema's zoals genderdiversiteit en deconstructie van genderstereotypen structureel te integreren in de opleiding van leerkrachten. De maatregel vermeldt specifiek dat deze gendertraining vanaf het schooljaar 2024-2025 wordt geïmplementeerd. Hier is momenteel nog weinig zicht op of dit aan het gebeuren is.

Wallonië

Integratie van de genderdimensie in het decreet van 2 december 2021 tot hervorming van de initiële lerarenopleiding. Artikel 2 van het decreet definieert de essentiële termen waarmee in de gehele tekst rekening moet worden gehouden, de begrippen relationele, emotionele en seksuele voorlichting (EVRAS) en gender.

Aanbevelingen

Deze maatregel moet worden toegepast en uitgebreid naar de initiële opleidingen in de volgende sectoren: politie, sociale sector, gezondheidszorg en justitie. Het is van essentieel belang dat toekomstige professionals vanaf het begin worden opgeleid om slachtoffers van gendergerelateerd geweld te begeleiden en te ondersteunen. Zij moeten ook in staat zijn om de mechanismen van dwingende controle die door daders worden gebruikt, te identificeren.

Deze opleidingen moeten worden gegeven door actoren uit het maatschappelijk middenveld die vertrouwd zijn met het terrein en expert zijn in deze thema's. Deze opleidingen moeten deel uitmaken van de gemeenschappelijke basisopleiding.

Ze moeten ook worden geëvalueerd.

De uitbreiding van deze maatregel is essentieel. Ze moet worden opgenomen in het volgende NAP om de huidige anti-EVRAS- en anti-genderbewegingen tegen te gaan. Het is belangrijk om structurele financiële steun te voorzien voor de verschillende actoren die deze opleidingen aanbieden (EVRAS, processen van partnergeweld en overheersing, gender en gezondheid, …).

Maatregel 46: De kwaliteit van EVRAS te waarborgen, met name door genderbewust en gericht te werken aan de empowerment van meisjes en vrouwen, en de samenhang te vergroten van de praktijken en de opleidingen.

Bevoegdheden: Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Onderwijs; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Hoger Onderwijs; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Hoger onderwijs; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Onderwijs; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Jeugdzaken Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel is uitgevoerd, maar er moet waakzaam worden toegezien zodat deze maatregel structureel en duurzaam kan worden geïmplementeerd, gezien de dreiging die uitgaat van de huidige anti-EVRAS- en anti-genderbewegingen.

Analyse per niveau

Vlaanderen

Maatschappelijk middenveld

Sensoa werkte in samenwerking met Pimento en Icoba de website Grenswijs uit. Op deze website worden organisaties aangemoedigd om een beleid op te maken rond grensoverschrijdend gedrag in zijn geheel. Het is nodig dat organisaties zowel inzetten op een kwalitatief, reactief en preventief beleid. Verdere ondersteuning om een beleid te maken is nodig.

Wallonië

EVRAS heeft een gids gepubliceerd die sterk bekritiseerd wordt door actoren die onvoldoende geïnformeerd zijn. Het gaat om een misverstand over bepaalde onderwerpen, gaande van ‘kleine’ problemen zoals het publiek waarvoor deze gids bedoeld is:

Het samenwerkingsakkoord van 7 juli 2023 tussen de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de veralgemening van relationele, affectieve en seksuele vorming (EVRAS) heeft tot doel EVRAS systematisch, gestructureerd en rechtvaardig voor jongeren te maken, met gemeenschappelijke inhoud, erkende aanbieders en opvolging. Wij verwelkomen dit initiatief.

Het akkoord voorziet dat het systeem regelmatig wordt geëvalueerd en kan worden aangepast op basis van de resultaten en de behoeften. Deze bepaling is op het eerste gezicht een goede zaak. Op dit moment zijn enkel de bevoegde autoriteiten (FWB, RW, COCOF) in staat om deze wijzigingen door te voeren, namelijk het aanpassen van de inhoud, het bijsturen van de prioriteiten en het herzien van de pedagogische instrumenten. Het lijkt ons echter essentieel dat

ook experten uit het werkveld en de sector betrokken kunnen worden bij de evaluatie- en aanpassingsprocessen van het systeem.

Aanbevelingen

Het Platform maakt zich ernstig zorgen over de lange termijn planning van EVRAS en hoopt dat er meer aandacht naar uitgaat binnen het volgende NAP om gendergerelateerd geweld tegen minderjarigen verder uit te sluiten. Daarnaast geeft het Platform de volgende aanbevelingen:

1. Organisaties uit het maatschappelijk middenveld betrekken bij de evaluatie en actualisering van het EVRAS-systeem, op gelijke voet met de publieke autoriteiten (FWB, COCOF, RW).
2. Vlaanderen moet zich laten inspireren door het EVRAS-model en een gelijkaardig systeem invoeren en toepassen. Het is aangewezen om een bepaald aantal uren relationele en seksuele vorming verplicht te maken, eventueel gegeven door een actor uit het maatschappelijk middenveld.
3. Zowel in Vlaanderen als in het Franstalige deel van het land volstaan enkele uren verspreid over het volledige schooltraject niet om jongeren de nodige kennis en vaardigheden te laten verwerven. Leerkrachten, die de leerlingen kennen, kunnen deze thema's op verschillende manieren in de lessen aan bod laten komen en blijven nadien beschikbaar om vragen te beantwoorden; zij zijn essentieel. Het is daarom belangrijk dat leerkrachten zelf deze competenties verwerven (via initiële en/of permanente vorming).

Maatregel 47: Richtsnoeren voor EVRAS opstellen en aannemen op basis van de voorstellen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), de Internationale Federatie voor Gepland Ouderschap (IPFF) en de Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (UNESCO). Op basis van deze richtlijnen een "School EVRAS"-label invoeren algemeen toegepast op alle instellingen voor alle organisaties die activiteiten in scholen willen uitvoeren, gedurende het gehele leerplan en vanaf de kleuterschool.

Bevoegdheden: Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Onderwijs Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Er zijn richtlijnen voor EVRAS opgesteld en er is een “School EVRAS”-label ingevoerd.

Analyse per niveau

Wallonië

Er zijn de nodige samenwerkingsovereenkomsten aangenomen die de EVRAS animaties verplichten in het zesde leerjaar van de lagere school en het vierde middelbaar.
De EVRAS gids is gepubliceerd met de nodige inhoud voor professionals.

De toekomst van EVRAS wordt met de dag onduidelijker met de huidige budgettering. Het is belangrijk om EVRAS de komende jaren verder te ontwikkelen zodat gendergerelateerd geweld onder minderjarigen kan afnemen en de anti-genderbeweging verder kan worden tegengegaan.

Aanbevelingen

Het EVRAS systeem en de samenwerking met de Franse Gemeenschap moeten gewaarborgd blijven.

Specifieke doelstelling: Opleiding voor professionele sectoren.

Maatregel 48: Een gemeenschappelijke aanpak van gendergerelateerd geweld ontwikkelen door een opleidingskader te ontwikkelen voor per soort beroepsgroepen die in contact kunnen komen met slachtoffers of daders van gendergerelateerd geweld. Dit kader moet een gender-, systemische en intersectionele benadering van geweld integreren.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten. Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Gelijke Kansen; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Sport
Budget: Geen budgettaire gevolgen PVIF - 30 et 38

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn verschillende initiatieven gelanceerd om een opleidingskader te bieden over een gemeenschappelijke aanpak van gendergerelateerd geweld aan de verschillende beroepsgroepen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Een opleidingskader is door de UCLL en ULG ontwikkeld zodat een gemeenschappelijk taalgebruik verder kan worden gehomogeniseerd. Deze studie is via het Instituut (IGVM) verspreid door middel van een rapport, alsook didactisch materiaal om zo professionals de nodige tools te geven om genderspecifiek geweld te identificeren.

Vlaanderen

Binnen Veilig Huizen is er de training gegeven ‘Intensieve casusregie bij complexe situaties van intrafamiliaal geweld’. Sensoa heeft Veilig Huizen getraind via het Train-the-trainer programma door de module Spreken over Seksuele Gezondheid te geven.

De opleiding Seksueel Geweld is gegeven aan medewerkers van Veilig Huizen en hun partners (zie maatregel 51).

Tot slot werd er een training over eergerelateerd geweld aangeboden aan medewerkers van Veilig Huizen en hun respectievelijke partners. (zie maatregel 51).

Er hebben meerdere campagnes plaatsgevonden om het nummer/hulplijn 1712 bekender te maken.

Wallonië

Een werkgroep met de gespecialiseerde verenigingssector is samengekomen met een opleidingsaanbod omtrent geweld bestemd voor de overheid en politieke leiders.

Er is ook een website ontwikkeld om het grote publiek en professionals te informeren over gendergerelateerd geweld.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In Brussel bestaan er wel degelijk initiatieven die aansluiten bij de doelstelling van een gemeenschappelijke en gendersensitieve aanpak. Equal.brussels coördineert verschillende opleidingen en samenwerkingsplatforms voor professionals die in contact komen met daders of slachtoffers van gendergerelateerd geweld. Daarnaast is er een kadaster van opleidingen, waarin bestaande trainingen worden opgelijst, en bieden zowel middenveldorganisaties als onderwijsinstellingen gespecialiseerde vormingen aan die vaak een gender- en intersectionele benadering integreren. Echter ontbreekt het nog aan één uniform en verplicht opleidingskader dat systematisch wordt toegepast over alle beroepsgroepen heen.

Aanbevelingen

Het Platform verwelkomt de publicatie van het rapport door het Instituut en hoopt dat dit zal bijdragen aan het op gang brengen van dialoog tussen de regionale partners en zo een coherente gendergevoelige aanpak over het hele Belgische grondgebied mogelijk maakt.

Het Platform moedigt de makers van het volgende NAP aan om deze maatregel verder te verankeren door de verschillende opleidingen systematisch aan te bieden aan alle betrokken beroepsgroepen: politie, justitie, gezondheidszorg, sociale sector en onderwijs, met bijzondere nadruk op preventie. De opleidingsstructuren moeten op een continue manier worden opgezet, zodat professionals hun praktijken kunnen aanpassen aan de behoeften en contexten. Ze moeten bovendien op coherente wijze aansluiten bij de basis die in de initiële opleiding wordt aangeboden en verschillende concepten omvatten, zoals intersectionaliteit, een kernbegrip in het huidige NAP.

Maatregel 49: Het verder aanmoedigen van de bevoegde instanties voor de opleiding van magistraten en advocaten om in de opleidingen verder rekening te houden met enerzijds de specifieke kenmerken van slachtoffers en daders van gendergerelateerd geweld, alsook met de toepassing van specifieke instrumenten en reglementering (verplichte opleiding voor magistraten over intrafamiliaal en seksueel geweld, opleiding voor Commissies voor Juridische Bijstand met betrekking tot seksueel geweld, opleiding voor pro deo-advocaten in Bureaus voor Juridische Bijstand, opleiding voor justitieassistenten enz.).

Bevoegdheden: Minister van Justitie Gemeenschappen; Vlaams minister van Justitie en Handhaving Budget: Nota « Go for Equality » CIM DDF/IMC VR Vlaams actieplan SG – 31 en 51

Uitgevoerd

Samenvatting

Het Lawyers Victim Assistance (LVA) project wordt sinds januari 2026 verder uitgebreid van het BHG naar de rest van het land.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau wordt er een basistraining gegeven door het Instituut voor gerechtelijke opleiding ‘Basisopleiding inzake seksueel- en intrafamiliaal geweld’ met de volgende modules:

(1) Inleiding door het IGVM
(2) Intrafamiliaal geweld
(3) Seksueel geweld

Vlaanderen

De Orde van de Vlaasme Balies (OVB) organiseerde een basisopleiding over seksueel geweld. In augustus 2025 was het nog niet duidelijk of deze opleiding deel zal uitmaken van de permanente vorming.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Op Brussels niveau bestaat het Lawyers Victim Assistance project waar advocaten in vier dagen tijd worden opgeleid om slachtoffers van gendergerelateerd geweld. Sinds 1 februari 2026 kunnen slachtoffers van seksueel of intrafamiliaal geweld gratis hulp krijgen van een gespecialiseerde advocaat, waardoor er een grotere noodzaak is om advocaten en magistraten verder op te leiden. Het LVA project zal onder de nieuwe regering naar de rest van het land verspreid worden.

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden met de huidige uitbreiding van het LVA project naar heel België en hoopt dat deze de principes van het Verdrag van Istanbul respecteert.

Maatregel 50: Ontwikkelen, voortzetten en versterken van de basis- en voortgezette opleiding voor politiediensten, zodat beter rekening kan worden gehouden met de specifieke kenmerken van slachtoffers en daders van gendergerelateerd geweld (inventarisatie en actualisering van de basis- en voortgezette opleiding voor politiediensten, opleiding van politieassistenten, enz.).

Bevoegdheden: Minister van Binnenlandse Zaken Budget: Nota « Go for Equality » PBXL – 10 et 11

In uitvoering

Samenvatting

Er worden op verschillende niveaus opleidingen aangeboden maar deze missen de nodige overkoepeling en ze worden vaak gedragen door enkele actoren in plaats van deze op institutioneel niveau door te voeren.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De verschillende opleidingen worden door middel van accreditatiedossiers opgemaakt voor functionele en permanente opleidingen door het Coördinatiecomité van de Geïntegreerde Politie (dit comité is bevoegd dankzij de wet van 26 maart 2014 houdende optimalisatiemaatregelen voor de politiediensten). Dit geldt ook voor de volgende opleidingen:

1. Opleiding voor zedeninspecteurs
2. Opleiding voor politieassistenten

Daarnaast wordt ook aandacht gegeven aan intrafamiliaal geweld en gendergerelateerd geweld binnen de basisopleiding in de volgende modules:

1. Slachtofferonthaal voor Aspirant Agent van de Politie
2. Onthaal en bijstand voor Aspirant Hoofdinspecteur

Een politiecommissaris legt ons uit: er zijn verschillende opleidingen die worden gegeven binnen de proeftuin in Oost Vlaanderen en die verder zullen worden uitgebreid in het voorjaar van 2025. Dit project is door heel België goedgekeurd en zal hiernaast ook binnen de politiescholen worden gegeven.

De trainingen:

1) Er is een training van 8 uur over seksueel geweld
2) Er is een train-de-trainersysteem dat wordt opgezet zodat referentiepersonen andere politieambtenaren zullen trainen (er bestaan *prof fiches* zodat de trainers de nodige informatie tot hun beschikking hebben om de interventie goed te laten verlopen)
3) In de basisopleiding wordt voorzien dat politieagenten om de vier/vijf jaar 4 uur training krijgen over gendergerelateerd geweld en intrafamiliaal geweld.

Daarnaast wordt er ook een selectie gedaan voor de opleiding zedeninspecteur. Kandidaten wordt gevraagd om de rape myth analysis uit te voeren om te zien of mensen zelf voor deze

opleiding hebben gekozen en de nodige voorkennis hebben.

De politie-inspecteur legt uit dat de mindset anders is vandaag en dat iedereen ervan overtuigd is dat gendergerelateerd geweld en intrafamiliaal geweld een aparte aanpak nodig hebben.

Er vinden ook de nodige studiedagen plaats, zoals over:

1) Het mobiel stalkingalarm
2) Aanbevelingen die worden gegeven door het IGVM
3) De impulsprojecten

Tot slot is er een sharepoint waar politieagenten de nodige informatie kunnen vinden omtrent het Verdrag van Istanbul, het NAP en de strijd tegen gendergerelateerd geweld. Hier staan dus ook alle richtlijnen, circulaires etc. Het is belangrijk om te noteren dat nog niet iedereen toegang heeft tot het platform. Dit zal in de loop van 2025 veranderen.

Brussels Hoofdstedelijke Gewest

De EVA-cellen krijgen steun van equal.brussels bij de opleiding van de politie in het kader van de EVA cellen. Hiernaast worden er ook de nodige projectoproepen geplaatst voor het ontwikkelen van EVA-cellen op Brussels grondgebied.

Bovendien zijn er ook opleidingen die worden aangeboden door equal.brussels omtrent

1) Cyberpesten en cyberseksisme
2) Incest
3) Intrafamiliaal geweld
4) Slachtofferonthaal

Maatschappelijk middenveld

De expertise van het maatschappelijk middenveld wordt regelmatig naar voren gebracht tijdens politieopleidingen (zoals de aanwezigheid van de CVPCF of Veilig Huis om trainingen te geven over intrafamiliaal geweld).

Vlaanderen

Oost-Vlaanderen neemt een voortrekkersrol in het opleidingsaanbod door verschillende opleidingen op lokaal niveau voor te stellen en met de bedoeling om deze later door te trekken naar heel België. Alle informatie staat genoteerd onder de rubriek federaal niveau.

Aanbevelingen

Het Platform verwelkomt de ontwikkeling van verschillende opleidingen en een ketenaanpak.

De voorgestelde maatregelen lijken ons echter ruim onvoldoende in het licht van de uitdagingen op het terrein. Vier uur opleiding volstaat niet om de mechanismen te doorgronden die spelen in de verschillende cycli van gendergerelateerd geweld (intrafamiliaal geweld, seksueel geweld, enz.). Hoewel er op verschillende niveaus een verhoogd bewustzijn kan worden vastgesteld, blijven slachtoffers te vaak onbegrepen en wordt hun getuigenis onvoldoende ernstig genomen.

Om op lange termijn de mentaliteiten en de cultuur te veranderen die verschillende vormen van geweld normaliseren en minimaliseren, moet er zwaar geïnvesteerd worden in de uitbouw van opleidingstrajecten, met betrokkenheid van experten uit het middenveld en met bijzondere aandacht voor primaire preventie van gendergerelateerd geweld. Daarnaast moeten politiefunctionarissen specifiek worden opgeleid om actief te luisteren, zodat zij meldingen van geweldsituaties adequaat kunnen opvangen en zo secundaire victimisatie kunnen voorkomen.

Tot slot is het van belang dat deze opleidingen op het volledige grondgebied worden uitgerold, om te garanderen dat slachtoffers overal een kwaliteitsvolle opvang en begeleiding krijgen, ongeacht hun woonplaats.

Maatregel 51: Versterken van de opleiding van gezondheidsprofessionals inzake intrafamiliaal geweld, seksueel geweld en VGV.

Bevoegdheden: Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid Gemeenschappen en Gewesten; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Vlaams minister van Welzijn; Ministers van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met Gezondheid; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Hoger onderwijs Budget: Budget ok PBXL – 11 PVIF - 31, 34 Vlaams actieplan SG - Met onder OD 3.1

Uitgevoerd

Samenvatting

Dankzij verschillende subsidiestromen heeft GAMS veel geïnvesteerd in de opleidingen van professionals die in contact komen met VGV (zowel binnen de sociale sector, de medische sector, de educatieve sector, de asielsector, de politie en Opgroeien).

Analyse per niveau

Federaal niveau

De FOD Volksgezondheid heeft een ondersteuning gefinancierd die de detectie, behandeling en de doorverwijzing van slachtoffers van intrafamiliaal en seksueel geweld en vrouwelijke genitale verminking wil verbeteren door zorgverleners binnen ziekenhuizen en ZSG op te leiden.

Maatschappelijk middenveld

In 2023 heeft GAMS 2.438 professionals opgeleid (oftewel 400 meer dan in 2022).

Vlaanderen

Trainingen over intrafamiliaal en seksueel geweld werden aangeboden aan de medewerkers van Veilig Huizen en hun partners (CAW, politie, parket, justitieassistenten, OCMW, etc.).

Het CAW Rivierenland heeft een project om eerstelijns professionals in Vlaanderen op te leiden rond eergerelateerd geweld.

Medewerkers van Kind en Gezin hebben opleidingen gevolgd over deze thematieken.

Het Agentschap Opgroeien heeft de nodige opleidingen gevolgd van GAMS.

Maatschappelijk middenveld

Domus Medica heeft samen met Cavaria, TransgenderInfopunt en het ICRH-Gent een project ingediend om huisartsen te sensibiliseren, te informeren en op te leiden om gendersensitieve zorg te bieden met aandacht voor de LGBTQIA+ gemeenschap. Daarnaast heeft Domus Medica samengewerkt met het CAW omtrent het organiseren van fysieke vormingsmomenten

over intrafamiliaal geweld, het organiseren van een webinar over kindermishandeling en de kindreflex, het online aanbieden van vorming omtrent intrafamiliaal geweld aan huisartsen, intervisies voor huisartsen over intrafamiliaal geweld (LOK) en een proactieve samenwerking opzetten met andere organisaties die zich bezighouden met geweld.

Wallonië

Hulpverleningscentra die gespecialiseerd zijn in intrafamiliaal geweld krijgen jaarlijkse trainingen. Daarnaast is er extra budget uitbesteed om extra trainers op te leiden en in te kunnen zetten vanaf 2023.

De huisartsenorganisatie SSMG krijgt extra ondersteuning voor huisartsen om vroegtijdig intrafamiliaal en seksueel geweld op te sporen met het oog op een multidisciplinaire samenwerking en een betere kwaliteit van de zorg.

Daarnaast is er een programma om hulpverleners LGBTQIA+ personen beter te begeleiden door middel van een inclusieplan door het schrijven van een referentiegids voor gezondheidsmedewerkers (zoals gyneacologisch geweld, genitale verminking etc.).

Gynaecologisch en obstetrisch geweld begint erkend te worden dankzij de specifieke opleidingen die sinds 2021 zijn opgesteld door organisaties zoals la plateforme pour une naissance respectée en SIPS.

Ook op universitair niveau is er een tendens om meer inzicht te krijgen in vormen van genitaal geweld tegen vrouwen en andere vormen van seksueel en seksistisch geweld.

Een docente van een vroedvrouwenopleiding legt uit :

Ik ben als sociale wetenschapper juist aangenomen om het ook over gender te hebben. Tijdens mijn lessen wordt er op verschillende momenten gesproken over gender vanuit een intersectioneel perspectief : vrouwen met een migratieachtergrond en hoe lastig het is voor hen om toegang te hebben tot een veilige abortus en ik heb ook een hoofdstuk over het continuum van gendergerelateerd geweld binnen incestgevallen. Hiernaast heb ik het ook veel over gender binnen de zorg, zoals de verschillende kwesties rondom racisme door zowel het mediterraneans syndroom als de interculturele relaties te behandelen.

Nu is het zo dat ik het puur vanuit een sociologisch perspectief benader en hierdoor het preventieve aspect niet meeneem. Ik weet dus niet zeker of we kunnen spreken van preventie.

Duitstalige Gemeenschap

Binnen het opleidingsprogramma *Berufsvereinigung für Krankepflege und Pflegehelfer* van het KPVDB vindt er een bewustmakings- en voorlichtingscursus rondom intrafamiliaal geweld plaats.

Maatschappelijk middenveld

Een verdere ontwikkeling van samenwerking tussen het ONE en het GAMS vindt plaats zodat het consultatieteam VGV-gerelateerde incidenten sneller kan waarnemen en deze kan doorsturen naar SOS Enfants.

SOS Viol heeft extra steun ontvangen voor opleidingen rondom seksueel geweld alsook andere verenigingen zoals Brise le Silence.

Het implementeren van deze maatregel blijkt vaak gelinkt te zijn aan jaarlijks hernieuwbare subsidies waardoor het lastig is voor organisaties, zoals het SSMG of SOS viol, om een inzicht te hebben over toekomstige acties rondom gendergerelateerd geweld.

Aanbevelingen

Hoewel maatregel 51 formeel als uitgevoerd kan worden beschouwd, blijft de concrete uitvoering ervan gefragmenteerd en in sterke mate afhankelijk van initiatieven van het middenveld en jaarlijkse financiering. Het ontbreken van een structurele en verplichte verankering van gendergerelateerd geweld — inclusief gynaecologisch en obstetrisch geweld — in zowel basis- als permanente opleidingen voor zorgprofessionals, beperkt de systemische impact van deze maatregel aanzienlijk.

Daarnaast ontbreekt een transversaal monitoringmechanisme dat toelaat de dekking van de opleidingen en hun effect op de professionele praktijken te evalueren. Preventie van geweld binnen de zorgsector vereist een duidelijk regelgevend kader, gedeelde referentiekaders en een structurele financiering die de continuïteit en kwaliteit van de opleidingen waarborgt.

Het Platform is tevreden met de verruiming van de kennis omtrent VGV en hoopt dat deze maatregel verder wordt doorgevoerd via het komende NAP. Het is belangrijk om te noteren dat een specifieke maatregel voor vormen van geweld zoals gynaecologisch en obstetrisch geweld noodzakelijk is.

Het Platform hoopt dat de strijd tegen gendergerelateerd geweld verder wordt afgebakend door een structurele subsidiëring zodat een langdurige implementatie van de verschillende opleidingen mogelijk wordt gemaakt.

Maatregel 52: Opstellen en toegankelijk maken van een kadaster van opleidingen ter professionalisering van diverse sectoren, gekoppeld aan het gemeenschappelijk kader, georganiseerd door openbare instellingen en NGO's.

Bevoegdheden: Federale staat Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit; Gemeenschappen en Gewesten; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Gelijke Kansen; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Hoger Onderwijs; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Hoger onderwijs Budget: Geen budgettaire gevolgen PBXL – 9 et 10 PVIF - 32, 33, 35, 36, 37 et 39 Vlaams actieplan SG - Met onder OD 3.1 CIM DDF/IMC VR – Fiche 3 - jan 2021

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel is binnen verschillende regio's in uitvoering.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau is er in opdracht van het IGVM een opleidingskader over gendergerelateerd geweld ontwikkeld door de UCLL en ULiège. Er ontbreekt echter een kadaster dat gelinkt kan worden aan dit onderzoek. Conform aan maatregel 72 bestaat er een kadaster omtrent cybergeweld.

Vlaanderen

Er is nog geen kadaster op Vlaams niveau.

Wallonië

Een website omtrent gendergerelateerd geweld is gepubliceerd in 2025 en deze omvat alle nodige informatie voor slachtoffers en professionals. Deze website heeft een pagina over intrafamiliaal geweld en een pagina omtrent seksueel en (cyber)seksistisch geweld.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Op Brussels niveau bestaat er een kadaster dan men kan downloaden vanaf de website be.brussels. Het Platform hoopt dat dit kadaster regelmatig wordt bijgewerkt en zo up-to-date wordt gehouden.

Aanbevelingen

Het Platform waardeert de verschillende initiatieven en hoopt dat er binnenkort op federaal en Vlaams niveau soortgelijke kadasters zullen worden gepubliceerd en deze regelmatig zullen worden geüpdatet.

Maatregel 53: De betrokken actoren attent maken op het ontbreken van een wetenschappelijke basis voor het concept " ouderverstotingssyndroom" voor echtscheidingssituaties waarin er sprake is van partnergeweld.

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Vlaams minister van Welzijn; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: Geen budgettaire gevolgen CIM DDF/IMC VR – Fiche 18 - jan 2021 PVIF - 31

In uitvoering

Samenvatting

Er worden verschillende stappen gezet om de mythe over ouderverstotingssyndroom te verbreken maar dit blijft momenteel erg versnipperd, ondanks het onderzoek dat door het IGVM is uitgebracht.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het IGVM heeft een onderzoek laten uitvoeren over het ouderverstotingssyndroom en het gebruik ervan in België.

Binnen de FOD Justitie is er vertegenwoordiging binnen de werkgroep “Contactbreuken tussen ouders en kinderen na beëindigde partnerrelaties” op initiatief van het Platform Kindermishandeling. Het platform kindermishandeling heeft tevens een werkgroep georganiseerd genaamd “Conflictueuze scheidingen en contactbreuk”. De werkgroep omvat een brede waaier aan actoren, waaronder vertegenwoordigers van de FOD Justitie, het openbaar ministerie en de magistratuur (familie- en jeugdrechters), parketcriminologen, de politie, evenals beleids- en hulpverleningsactoren zoals Agentschap Opgroeien, de betrokken Vlaamse departementen, de justitiehuizen en het Kinderrechtencommissariaat.

Vlaanderen

De CAW’s zetten telkens het kind centraal tijdens de begeleiding rond scheiding. Ze vertalen hierbij de noden van het kind naar de ouders.

De medewerkers van de hulplijn 1712 hebben een webinar tot hun beschikking over het thema “Complexe scheiding”.

Wallonië

Er is een duidelijke tendens tot sensibilisering van professionals over het ontbreken van een wetenschappelijke basis voor het concept “ouderverstotingssyndroom”, onder meer via opleidingen georganiseerd door instellingen zoals het Institut de formation judiciaire en het Institut pour l'égalité des femmes et des hommes.

Maatschappelijk middenveld

Six décryptages pour en finir avec les violences domestiques van vzw Mères Veilleuses die door middel van podcasts verschillende thema's aansnijden (intrafamiliaal geweld: na scheiding, het juridisch parcours van het slachtoffer, het ouderverstotingssyndroom en de mythe daarrond, trauma, intrafamiliaal geweld stoppen door een globale strijd te voeren).

Aanbevelingen

Deze maatregel moet meegenomen worden naar het volgende NAP om zo verder uitgebreid te worden en om het parket, de sociale werkers en andere actoren die in contact komen met complexe scheidingen beter in te lichten over de mythe van het ouderverstotingssyndroom. Het concept “ouderverstotingssyndroom” mag in situaties van partnergeweld en intrafamiliaal geweld daarom nooit meer worden gebruikt.

Maatregel 54: Opleiden van professionele hulpverleners die in contact komen met prostituees, zodat zij situaties van geweld kunnen herkennen, hen kunnen informeren over hun rechten en over de hulp die zij kunnen krijgen.

Bevoegdheden: Nota « Go for Equality » Budget: PVIF - 31

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn verschillende initiatieven die op lokaal niveau worden opgezet maar er ontbreekt een gemeenschappelijk opleidingskader waardoor er niet voldoende trainers zijn om binnen de preventie het nodige werk uit te voeren.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er ontbreekt een overkoepelend beleid opdat professionele hulpverleners in alle landsdelen situaties van geweld beter kunnen herkennen in het kader van sekswerk/prostitutie.

Vlaanderen

Violett vzw (voorheen Pasop) ontwikkelde initiatieven ter preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag en geweld ten aanzien van sekswerk.ster.s. Violette biedt ook de nodige opleidingen aan voor eerstelijnsmedewerkers waarbij het vlaggensysteem van Sensoa als basis wordt gebruikt. Dit leidt tot (1) vormingen in zorgcentra (2) de ontwikkeling van een communicatiewijzer (3) gids voor klanten.

Violett heeft in 2012 onderzoek gevoerd naar preventieve maatregelen omtrent gendergerelateerd geweld bij sekswerk.st.ers. Het zou interessant zijn om soortgelijk onderzoek opnieuw plaats te laten vinden om zo te zien wat de impact is van de huidige wetgeving omtrent de veiligheid van sekswerk.st.ers.

Daarnaast geeft Utsopi ook de nodige steun aan sekswerkers/prostituees die te maken krijgen met geweld.

Wallonië

TEH (Espace P Namur) organiseerde de nodige opleidingen voor eerstelijnsdiensten alsook opleidingen voor werknemers van de ZSG.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Vzw Alias heeft een Plan ter bestrijding van fysiek geweld, pesterijen en discriminatie door mannen en trans prostituees/sekswerkers in de openbare ruimte in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Aanbevelingen

Hoewel er in het BHG, Wallonië en Vlaanderen enkele initiatieven werden ondersteund, blijven deze sporadisch en vinden ze plaats op aanvraag, afhankelijk van de behoeften van de verschillende structuren/beroepsbeoefenaars. Het opleidingsaanbod varieert sterk naargelang het geografisch gebied en blijft zeer beperkt, omdat het zich uitsluitend op bepaalde aspecten concentreert (bijvoorbeeld preventieve gezondheidszorg) en alleen wordt aangeboden wanneer er expliciet om wordt gevraagd.

Vanuit het opleidingsaanbod ontbreekt er vaak de expertise voor het begeleiden van vrouwen en genderminderheden die de prostitutie/sekswerk wensen te verlaten. Er bestaan nochtans organisaties die deze opleidingen kunnen geven over heel het grondgebied. Het is van fundamenteel belang dat de opleidingen die aan professionals worden aangeboden, rekening houden met de expertise van de verenigingen die de verbanden leggen tussen sekswerk/seksuele uitbuiting en seksueel geweld. Sommige van deze organisaties bieden al opleidingen aan, maar vanwege een gebrek aan middelen gebeurt dit slechts sporadisch en op verzoek.

We blijven vaststellen dat professionals uit alle sectoren zich vaak machteloos voelen ten opzichte van sekswerk binnen hun doelgroepen. Het is een onderwerp dat vaak taboe blijft en teams durven de vraag niet te stellen of zien het nut ervan niet in. Systematische opleidingen voor alle professionals blijven dus een essentiële noodzaak om sekswerk.st.ers te kunnen identificeren en adequaat op te vangen (gezondheidszorg, politie, justitie, psychosociale sector, jeugdhulpverlening, enz.).

Om een kwalitatief hoogstaande opleiding aan alle professionals te garanderen, is het van fundamenteel belang om **een opleidingsmodule over het fenomeen sekswerk/prostitutie in het algemeen** (en niet alleen over gezondheidsbevordering of risicobeperking) te ontwikkelen, waarin met name de verbanden tussen prostitutie en seksueel geweld, traumatische herinneringen en posttraumatische stressstoornissen aan bod komen. In deze modules moet rekening worden gehouden met de expertise van alle instanties die ondersteuning en begeleiding bieden aan prostituees/sekswerkers, met inbegrip van deze die expertise hebben in de begeleiding van personen die uit de prostitutie willen stappen.

Maatregel 55: Oog hebben voor een gendergerelateerde dimensie in het Actieplan Mensenhandel.

Bevoegdheid: Minister van Justitie Budget:

Niet uitgevoerd

Samenvatting:

Deze maatregel is uiteindelijk uitgevoerd.

Aanbeveling:

Deze maatregel kan opnieuw opgenomen worden in het volgende Actieplan strijd tegen mensenhandel.

Maatregel 56: De realiteit van LGBTQI+-mensen in de opleidingen voor professionals bij de politie, en in de medische, de psychosociale sector, enz. integreren. We moedigen aan om dit ook in de justitiële sector te doen.

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten. De leden van de federale regering in het kader van hun respectieve bevoegdheden; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Gelijke Kansen. Alle leden van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het kader van hun respectieve bevoegdheden. Minister van de Franse Gemeenschap belast met Gelijke Kansen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: Nota « Go for Equality » Vlaams actieplan SG – 25 PGSP 1.6

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn een aantal projecten uitgevoerd met de focus op LGBTQIA+ sensitief handelen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Domus Medica heeft het project LGBTQIA+ sensitief handelen binnen de eerstelijnsgezondheidszorg ontwikkeld dankzij federale middelen

Maatschappelijk middenveld

Genre Pluriels is een van de weinige organisaties die gerichte opleidingen biedt aan de verschillende sectoren en is het hardst getroffen onder de vorige regering. Genre Pluriels heeft al zijn subsidies verloren waardoor deze opleidingen in het gedrang worden gebracht. Dit terwijl Genre Pluriels een voortrekkersrol heeft bij het organiseren van opleidingen voor professionals in zowel het Nederlands als in het Frans, waardoor er kennis en ervaring kan worden uitgewisseld tussen de gemeenschappen. Het is belangrijk dat deze expertise niet verloren gaat.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In 2025 werd een workshop aangeboden over LGBTQIA+ slachtoffers van intrafamiliaal geweld door het VIF (dankzij safe.brussels & RainbowHouse). Hiernaast zijn er ook de nodige onderzoeken gevoerd zoals in 2022 het Focus n°3 van het Observatorium genaamd “LGBTQIA+foob geweld in het Brussels Hoofdstelijk Gewest”.

Vlaanderen

Justitieassistenten krijgen een opleiding “seksueel geweld” waarbij de diversiteitsensitieve zorg ter sprake komt. Het is niet duidelijk of deze opleiding herhaald wordt.

Daarnaast fungeert het CAW Oost-Vlaanderen sinds 2019 als referentie-CAW inzake de LGBTQIA+ thematiek. Er werd hiertoe een referentiepersoon aangesteld. Een van de

opdrachten van deze persoon betreft het informeren en sensibiliseren van CAW-hulpverleners over het transthema om gendersensitief te werk te gaan. Tot slot heeft het CAW-Boysproject (een project voor mannen en transvrouwen die werkzaam zijn als sekswerker) de nodige expertise opgebouwd.

1712 heeft een aparte homofoob en transfoob geweld meldingscategorie. Bovendien werd de website 1712 LGBTQIA+ vriendelijker gemaakt.

Maatschappelijk middenveld

Punt.vzw organiseert “Mijn Punt is Anders” om de lotgenotengroepen inclusief te maken. Hiernaast is er ook de campagne Ikwilnie.

Wallonië

Het Waals Gewest verdubbelt de structurele subsidie aan Maisons Arc-en-Ciel (Fédération Prisme) waarbij de organisatie informatie, sensibilisering en professionals opleidt die werken met de LGTQIA+ gemeenschap. Dit leidde tot de ontwikkeling van het platform PratiQ. Prisme heeft zijn aanbod aan opleidingen voor professionals de laatste jaren flink uitgebreid. Het is belangrijk dat dit op Waals niveau verder kan worden geïnstitutionaliseerd.

Aanbevelingen

Het IGVM stelde de afgelopen jaren een toename van LGBTQIA+ geweld vast, waardoor deze maatregel uiterst pertinent is. Het platform hoopt dat deze maatregel wordt meegenomen naar het volgende NAP en verder wordt uitgebreid. Om dit te doen stelt het Platform volgende aanbevelingen voor :

1. Een verdere samenwerking met zowel lokale, regionale als federale organisaties die zich inzetten voor de rechten van LGBTQIA+ mensen.
2. De structurele subsidies verder uitbouwen zodat deze organisaties zich verder kunnen professionaliseren en de nodige trainingen kunnen geven.
3. Een uitbreiding van kennis over gendergerelateerd geweld bij LGBTQIA+ mensen bevorderen door onderzoek te voeren naar deze specifieke doelgroep.

Specifieke doelstelling: responsabilisering van- en omgaan met plegers.

Maatregel 57: Opstarten van gesprekken tussen de federale staat en de deelstaten met het oog op het versterken van de samenwerking inzake de behandeling van plegers van partnergeweld, waarbij ten minste de federale overheden van binnenlandse zaken, justitie, sociale zaken en volksgezondheid betrokken worden, en op deelstatelijk niveau de overheden verantwoordelijk voor gezinsbeleid, psychosociale hulpverlening, justitiehuizen, jeugdhulp en geestelijke gezondheidszorg, om op deze manier de basis te leggen voor een samenwerkingsakkoord.

Bevoegdheden: Federale staat: Minister van Justitie. Minister van Binnenlandse Zaken; Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. Gemeenschappen en Gewesten: Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen
Budget: Geen budgettaire gevolgen

Niet begonnen

Samenvatting

Er zijn geen gesprekken tussen de federale staat en de deelstaten opgestart over de versterking van de samenwerking inzake de behandeling van plegers van partnergeweld.

Analyse per niveau

Deze maatregel is niet uitgevoerd.

Aanbevelingen

Het Platform betreurt dat deze maatregel nog niet is uitgevoerd en hoopt dat deze maatregel wordt meegenomen naar het volgende NAP zodat een samenwerking tussen de verschillende regionale entiteiten verder kan worden uitgewerkt.

Maatregel 58: Op basis van de evaluatie van de samenwerkingsakkoorden inzake de begeleiding en behandeling van seksuele delinquenten nieuwe samenwerkingsakkoorden sluiten.

Bevoegdheden: Federale staat: Minister van Justitie, Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. Gemeenschappen en Gewesten: Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Vlaams minister van Welzijn, Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen, Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid, Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen, Waals minister van Vrouwenrechten, Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen, Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 13 - jan 2021 Vlaams actieplan SG – 39 en 40

In uitvoering

Samenvatting

De verschillende samenwerkingen op regionaal niveau zijn opgesteld, met uitzondering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De verschillende samenwerkingen op regionaal niveau zijn opgesteld, met uitzondering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Vlaanderen

Er werd een nieuwe overeenkomst afgesloten.

Wallonië

De Raad van State heeft een Advies 75.409/VR van 1 maart 2024 opgesteld over het voorontwerp van wet, het voorontwerp van decreet van de Franse Gemeenschap en een voorontwerp van het decreet van het Waalse Gewest houdende instemming met het samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest betreffende de begeleiding en behandeling van daders van seksuele strafbare feiten.

Daarnaast hebben het AVIQ en het AGMJ een tekst opgesteld inzake het samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest omtrent de begeleiding en behandeling van daders van seksuele strafbare feiten.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Er is nog geen samenwerkingsakkoord afgesloten.

Duitstalige gemeenschap

Er werd een nieuwe overeenkomst afgesloten.

Aanbevelingen

Het Platform verwelkomt de implementatie van de verschillende akkoorden en hoopt dat er een verdere versterking zal plaatsvinden rond de structurele samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus om te komen tot een geharmoniseerde en geïntegreerde aanpak van de begeleiding van plegers van gendergerelateerd geweld.

Daarnaast moet er worden geïnvesteerd in duurzame ondersteuning van het middenveld, onder meer door het verankeren van stabiele financieringsmechanismen en het stimuleren van innovatieve samenwerkingsvormen, zodat de samenwerkingsakkoorden effectief en op lange termijn kunnen worden uitgevoerd.

Maatregel 59: Evalueren van de inhoud en capaciteit van begeleidingsprogramma's voor daders van gendergerelateerd geweld, inclusief gedetineerde daders, en bijsturen waar nodig.

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Gemeenschappen: Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: PVIF – 64 et 65 Vlaams actieplan SG – 38, 41 en 42

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn de afgelopen jaren verschillende projecten ontwikkeld met betrekking tot begeleiding van daders, zowel op overheidsniveau als met het maatschappelijk middenveld.

Analyse per niveau

Vlaanderen

Justitiehuizen

Op verzoek van de gerechtelijke of administratieve overheid volgen Justitiehuizen daders op met het doel recidive te voorkomen. Binnen die opvolging kan een gedragstraining (gestandaardiseerde opleiding) worden opgelegd als voorwaarde in een strafrechtelijke opdracht. Er zijn verschillende modules, onder andere voor plegers van zedenfeiten en van intrafamiliaal geweld.
De uitvoering van die trainingen gebeurt door partners/organisaties in een samenwerkingsverband, niet rechtstreeks door de Justitiehuizen zelf.

Vlaamse Justitiehuizen geven daarvoor middelen aan onder andere de CAW (Centra Algemeen Welzijnswerk) en CGG (Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg). Hiernaast bestaat er het masterplan Forensische zorg waar stappen worden gezet om het bestaande aanbod te analyseren om zo de lokale noden in kaart te brengen en het aanbod hierop af te stemmen.

Veilig Huizen

Binnen de Veilig Huizen zijn er gespecialiseerde psychologen die de nodige psychologische hulp kunnen bieden aan (potentiële) daders.

CAW

In 2024 liep er een project rond hulpverlening van seksuele delinquenten in de gevangenis van Beveren, Brugge, Haren, Hasselt en Merksplas. Dit project werd verlengd tot december 2025 en werd gelinkt aan het huidige aanbod waarvoor CAW Limburg, de Kempen, Oost-Vlaanderen, Brussel en Zuid-West-Vlaanderen een specifieke opdracht hebben.

Maatschappelijk middenveld

Project M (MoveMen) is een evidence-based traject dat inzet op kritisch denken over gender en geweld. Het wil via een reeks workshops positieve vormen van mannelijkheid promoten en intrafamiliaal en gendergerelateerd geweld voorkomen". Deze trajecten hebben plaatsgevonden in het PLC in Ruiselede, het Penitentiair centrum in Brugge en in de gevangenis van Gent.

Wallonië

Er zijn verschillende campagnes gevoerd door de COCOF en de Waalse regio omtrent intrafamiliaal geweld (partnergeweld) door de campagne "Et si c'était de la violence conjugale" om zo het debat te openen over controlerende en gewelddadige gedragingen te openen.

De subsidies voor Praxis zijn meerjaarlijks geworden waardoor er meer draagvlak is om hulp aan daders verder te ontwikkelen. Echter is er nog steeds onvoldoende capaciteit om alle daders/delinquenten van gendergerelateerd geweld tijdig op te volgen.

Daarnaast zien we dat interdisciplinaire teams zich op het Waals grondgebied zich verder ontwikkelen (zoals het VIF).

Aanbevelingen

Het is belangrijk om verder te investeren in dit soort initiatieven zodat de kans op recidive bij plegers van gendergerelateerd geweld vermindert. Bovendien moeten potentiële daders de kans krijgen om deel te nemen aan soortgelijke projecten om zo de primaire preventie verder door te zetten.

Maatregel 60: Evalueren van verschillende benaderingen om na te gaan welke methoden en instrumenten de beste impact op het terugdringen van recidive hebben.

Bevoegdheden: Federale staat: Minister van Justitie; Gemeenschappen: Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen. In samenwerking met de Gewesten: Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: Nota « Go for Equality » Vlaams actieplan SG – 44

In uitvoering

Samenvatting

Onderzoek en evaluatiemomenten m.b.t. methoden en instrumenten hebben relevante aanknopingspunten opgeleverd, die nu verder moeten worden onderzocht met het oog op de implementatie van deze maatregel over het terugdringen van recidive in het kader van het volgende NAP.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Onderzoek

Binnen de Onderzoeksdienst Criminologie van het NICC liep er geen specifiek onderzoek naar gendergerelateerd geweld maar is in oktober 2025 de expertisegroep feminicides en gendergerelateerde dodingen opgericht, die in 2026 geoperationaliseerd zal worden. De focus ligt op kwalitatief onderzoek.

Daarnaast is het project DOT (Database on Offender Trajectories, NICC) en de recidivemonitor in werking gekomen. Deze projecten zullen op termijn systematische en longitudinale metingen bieden.

Deze verschillende projecten zijn een goed begin om maatregel 60 te implementeren. Momenteel ontbreken de nodige evaluaties om te zien welke impact het project DOT heeft gehad.

Vlaanderen

Binnen de Vlaamse justitiehuizen werd het RNR model geïntroduceerd (Risk - Need - Responsivity model). Dit model wordt gebruikt om risico's, behoeften en persoonlijke kenmerken van daders in kaart te brengen. Daardoor kunnen interventies beter afgestemd worden. Dit verhoogt de slagkracht van justitiële interventies. Alle justitieassistenten daderbegeleiding werden getraind in het RNR-model. Daarnaast werd het gebruik van risicotaxatie ingevoerd, waarvoor psychologen werden aangeworven. Alhoewel er op internationaal vlak een consensus is, is het niet duidelijk of deze aanpak is geëvalueerd.

Daarnaast is er een pilootunit voor zedendelinquenten in Dendermonde georganiseerd. Deze zal de nodige infrastructuur, bewaking en organisatie van detentie verbeteren. Het gaat om een gespecialiseerd therapeutisch aanbod dat gericht is op risicofactoren uit de risicotaxatie met aandacht op re-integratie.

Daarnaast wordt in Brugge een nieuwe methodiek uitgevoerd die voorziet in intensieve begeleiding en doorverwijzing naar het behandelaanbod buiten de gevangenis, met een focus op re-integratie en herstel.

Beide projecten missen de nodige evaluaties om nu al in te schatten of ze succesvol zijn en in welke mate er kan bijgestuurd worden.

Wallonië

Onderzoek

Het Recidive en Resistance onderzoek (project MJ-RED) toetst de effecten van justitiehuis interventies op recidive en desistance (IGMV, NICC & Algemene Administratie van Justitiehuizen (AGMJ)).

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden met de implementatie van deze maatregel op federaal en Waals niveau met de uitvoering van verschillende onderzoeken. Het Platform hoopt dat deze onderzoeken verder worden gestroomlijnd zodat er de nodige evaluaties op alle niveaus plaatsvinden.

Maatregel 61: Evalueren van de bestaande voorzieningen voor telefonische hulpverlening voor (potentiële) daders van seksueel geweld (zoals Stop it now). Op basis van deze evaluatie bekijken of de noodzaak bestaat om een aanvullende voorziening zoals een chatlijn te creëren.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten: Vlaams minister van Welzijn; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Justitiehuizen Budget: Nota « Go for Equality » PVIF – 48 Vlaams actieplan SG – 18 en 23

In uitvoering

Samenvatting

Het is niet duidelijk of de bestaande voorzieningen voor telefonische hulpverlening voor (potentiële) daders van seksueel geweld allemaal zijn geëvalueerd.

Analyse per niveau

Vlaanderen

1712 is een hulplijn waar slachtoffers van gendergerelateerd geweld terechtkunnen. Het is echter geen specifieke hulplijn voor (potentiële) daders.

Het platform Stop it Now! is een Vlaamse telefoonlijn en chatdienst die gericht is op preventie van seksueel kindermisbruik en ondersteuning van mensen met zorgen over hun eigen seksuele gevoelens of gedrag ten aanzien van minderjarigen, evenals hun naasten. Cijfers laten zien dat er degelijk behoefte is aan dit type hulplijn.

Wallonië

SéOS (Service d'Ecoute et d'Orientation Spécialisé) is een voorziening die sinds 2021 actief is via de vzw uppl. Séos bestaat uit : (1) telefoonlijn (2) e-mailadres (3) sinds 2022 een chatdienst. Sinds 2024 heeft Séos een jaarlijkse structurele subsidie (UPPL is erkend als dienst die hulp verleent aan daders).

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Op het niveau van het BHG bestaat er een antenne van Stop it now! Deze antenne heeft echter een tijd lang geen stabiele subsidies gekregen waardoor deze tijdelijk werd stilgelegd. Bovendien zijn de openingstijden erg gelimiteerd.

Aanbevelingen

Hoewel er de voorbije jaren hulpverleningsinitiatieven voor (potentiële) plegers van seksueel geweld — zoals Stop it Now! — werden ontwikkeld en gediversifieerd, blijft de uitvoering ervan gefragmenteerd, onvoldoende geëvalueerd en structureel kwetsbaar.

In het bijzonder verhindert het ontbreken van een systematische, onafhankelijke en publieke evaluatie dat de toegankelijkheid, kwaliteit en daadwerkelijke impact van deze instrumenten op de preventie van grensoverschrijdend gedrag ten volle kan worden ingeschat. Daarnaast beperken territoriale verschillen en de afhankelijkheid van niet-structurele financiering de continuïteit en reikwijdte van deze initiatieven.

Daarom wordt aanbevolen om:

1. Een structureel en geharmoniseerd evaluatiekader te ontwikkelen voor bestaande instrumenten (telefonische hulplijnen, chat, begeleiding), met aandacht voor toegankelijkheid, kwaliteit en impact.
2. Te voorzien in meerjarige en structurele financiering om de continuïteit en toegankelijkheid van deze diensten op het volledige grondgebied te garanderen.
3. De coördinatie tussen de verschillende beleidsniveaus te versterken om te komen tot een coherente en gelijkwaardige dekking.
4. Op basis van deze evaluaties de nood aan aanvullende begeleidingsvormen (met inbegrip van digitale tools) verder te onderzoeken, met aandacht voor complementariteit en toegankelijkheid.

Een dergelijke aanpak zou deze instrumenten versterken als essentiële hefbomen voor de primaire preventie van seksueel geweld.

Specifieke doelstelling: gendergerelateerd geweld en intimidatie op de werkvloer bestrijden.

Maatregel 62: Het ratificeren en uitvoeren van het IAO-Verdrag 190 (overeenkomstig de aanbevelingen van het IGVM: de mogelijkheden onderzoeken om de wetgeving en het beleid ter bestrijding van geweld en intimidatie op het werk te verbeteren, de inspanningen op het gebied van welzijn op het werk voort te zetten en de genderdimensie te integreren).

Bevoegdheden: Minister van Economie en Werk; Gemeenschappen en Gewesten: Vlaams minister van Werk; Minister van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Werk; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Gelijke Kansen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Werk
Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 8 - jan 2021 PBXL 22 et 24

Uitgevoerd

Samenvatting

Het IAO-Verdrag 190 is geratificeerd en de nodige stappen zijn gezet om het door te voeren.

Analyse per niveau

Federaal niveau

In 2023 heeft België het IAO-Verdrag 190 inzake geweld en intimidatie in de wereld van werk na de instemmingswet van 2022 verder geïmplementeerd via de Welzijnswet, aanvullende (antidiscriminatie)wetten, zoals:

1) Het koninklijk besluit van 7 mei 2023 tot vaststelling van specifieke maatregelen betreffende het welzijn op het werk van dienstboden en huispersoneel in boek X van de codex over het welzijn op het werk maakt onder andere de interne procedure voor psychosociale risico's op het werk toegankelijk voor deze werknemers. Deze procedure wordt tevens uitgebreid naar huishoudelijk personeel.
2) De verbetering van de uitvoering van Verdrag nr. 190 via de wetgeving inzake welzijn (de wet van 4 augustus 1996, gewijzigd bij de wetten van 7 april 2023 en 5 november 2023, en de Codex Welzijn op het Werk). Hierbij wordt de definitie van seksuele intimidatie werd geharmoniseerd met die van de Genderwet en de richtlijn 2006/54/EG.

Daarnaast wordt er op de website van de FOD Werkgelegenheid nu onder de definitie van seksuele intimidatie gesteld dat seksueel intimiderend gedrag kan worden beschouwd als seksuele intimidatie door de rechter, zelfs wanneer het slachtoffer niet expliciet zijn of haar weigering aan de dader heeft kenbaar gemaakt.

De discriminatiegrond wordt verbreed door zowel pesterijen op het werk als geweld op het werk als dusdanig te beschouwen. Sinds 1 juni 2023 bestaat er een ruimere bescherming tegen nadelige maatregelen voor slachtoffers van seksuele intimidatie (alsook pesterijen of geweld op het werk).

Tot slot moeten werkgevers met meer dan 50 personeelsleden sinds 2023 een vertrouwenspersoon aanduiden. Het is niet duidelijk of deze persoon ook de nodige trainingen moet hebben gevolgd om gendergerelateerd geweld (seksuele intimidatie) op te kunnen volgen.

Wallonië

Het decreet van 19 mei 2023 houdende instemming, voor wat betreft de aangelegenheden waarvan de uitoefening door de Franse Gemeenschap aan het Waals Gewest werd overgedragen, met het Verdrag nr. 190 van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de uitbanning van geweld en intimidatie in de arbeidswereld, aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar 108e zitting te Genève op 21 juni 2019 (Waals Gewest).

Aanbevelingen

Het Platform vindt dat deze maatregel is toegepast en hoopt dat de gendermainstreaming een positieve impact zal hebben op preventief beleid tegen gendergerelateerd geweld en intimidatie op de werkvloer. Om dit te concretiseren hoopt het middenveld dat er een verplichting komt om binnen psychosociale trainingen/opleidingen een module toe te voegen over seksuele intimidatie en andere vormen van gendergerelateerd geweld.

Maatregel 63: De strijd tegen intimidatie en seksueel geweld op het werk opvoeren door meer opleiding, sensibilisering en informatie te verstrekken aan preventieactoren in bedrijven en administraties.

Bevoegdheden: Federale staat: Minister van Economie en Werk; Minister van Ambtenarenzaken; Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit. Gemeenschappen en Gewesten: Vlaams minister van Werk; Minister van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Werk; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Gelijke Kansen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met de Overheidsinstanties Budget: PBXL – 15, 16, 22, 23 et 24. PVIF – 35 et 54

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel is uitgevoerd dankzij het MWOHW op federaal niveau en de verschillende projecten op regionaal niveau.

Analyse per niveau

Federaal niveau

In het kader van het MWOHW plan (federaal plan mentaal welzijn op het werk) werd een nationale sensibiliseringscampagne rond psychosociale risico's, gericht op welzijn specialisten, leidinggevende en werknemersvertegenwoordigers, georganiseerd in 2023.

Daarnaast is er een brochure bestemd voor managers uitgegeven in 2025 waarin twee educatieve tools worden besproken die voor (toekomstige) managers een mensgerichte managementstijl beschrijven. Binnen de eerste tool, bestemd voor opleidingsinstellingen voor praktijkmanagers, omvatten de aangeboden materialen de verschillende vormen van pesterijen, **waaronder seksuele intimidatie**. Het doel is om deelnemers aan de opleiding bewust te maken van dit probleem. Eén hoofdstuk is gewijd aan de preventie en aanpak van ongewenst gedrag op het werk, met name situaties van seksuele intimidatie.

Een studiedag #metoo op het werk - hoe ver staan we werd georganiseerd om preventieadviseurs bewust te maken van geweld en seksuele intimidatie op het werk (2023).

Een workshop voor preventieadviseurs over de psychosociale aspecten en vertrouwenspersonen over seksueel online geweld op het werk (2024).

Een filmclip door de FOD Werkgelegenheid op Youtube met algemene informatie over het verdrag vanuit het oogpunt van de IAO, de FOD, werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers en het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen.

Vlaanderen

Via de sectorconvenanten en de addenda omtrent non discriminatie en inclusie (diversiteit en inclusie) ondernemen 39 sectoren diverse acties op vlak van de bestrijding van discriminatie en

het verhogen van inclusie door het motiveren en begeleiden van ondernemeningen om een werkomgeving te creëren waarin elke persoon zich welkom, gerespecteerd en gewaardeerd voelt. Er zijn ook andere sensibiliseringsmomenten die worden georganiseerd zoals de “Dag van de Inclusie”.

Daarnaast zetten partnerschappen “inclusieve werkvloeren” zich in om ondernemingen te ondersteunen bij diverse inclusievraagstukken. Ze bieden diepgaande ondersteuning bij concrete veranderingstrajecten, resulterend in een verankerd instroom- en retentiebeleid rond inclusie en diversiteit. Deze partnerschappen worden gesubsidieerd in het kader van een ESF oproep “inclusieve ondernemingen”.

Het platform “Inclusief ondernemen: Mijn inclusieve werkvloer” is online, sinds het najaar van 2024. Het doel van het platform is om bekendheid en bewustzijn te creëren over de mogelijkheden en manieren om inclusieve werkvloeren te organiseren. Het platform wil bedrijven inspireren om een inclusief beleid te voeren en hen aan te zetten tot acties om hun onderneming en werkvloer zo te organiseren dat kwetsbare groepen makkelijker kunnen instromen en tewerkgesteld kunnen blijven. Er wordt gewerkt met een expertendatabase, en via een samenwerking met MVO Vlaanderen, worden goede praktijken gepubliceerd.

Op 29 april 2024 werden 2 nieuwe actieplannen gelanceerd voor de cultuur- en mediasector. Het plan voor de cultuursector wordt gecoördineerd door het departement Cultuur, Jeugd en Media, dat voor de mediasector door Mediarte. Deze lopen tot eind 2025.

Wallonië

Binnen het Waals Gewest zijn volgende programma's opgestart:

1. Het opzetten van gesprekken met de personeelsdienst van de FWB.
2. Diverse bijeenkomsten georganiseerd met vertegenwoordigers van het EAP om specifieke training en / of bewustmaking te bieden aan het personeel van de Waalse administratie.
3. MOOC “Optreden tegen seksistisch en seksueel geweld”: beschikbaar gesteld aan regionale ambtenaren. Bewustmaking van de administraties over seksistisch en seksueel geweld op het werk. Beschikbaar op de platformen MyTalent en SPRB GOB Academy + opleidingen voor het DPO-instrument met de PLCPF.
4. MOOC “Optreden tegen seksistisch en seksueel geweld” mede gefinancierd door Wallonië: beschikbaar voor ambtenaren van de FWB- en RW-administraties op de website van de École d’Administration Publique. Er is vastgesteld dat de opleiding “Diversiteits- en gelijkheidsbeheer in teams en bestrijding van discriminatie” via EAP niet specifiek ingaat op seksueel en seksistisch pesten op de werkvloer.
5. De te trainen personen zijn geïdentificeerd maar nog niet opgeleid (voor de FWB betreft dit: vertrouwenspersonen, bemiddelingsdienst, HR-contactpersonen, welzijnscontactpersonen, sociale dienst (AS en psychologen).

Voor de Waalse Regio betreft dit: vertrouwenspersonen, sociale dienst, HR-diensten, welzijnscontactpersonen). In het kader van het FOCOMAN-traject (voortgezette opleiding voor managers) zal het thema voortaan kort worden behandeld tijdens de sessie over welzijn. De administraties van RW en FWB hebben bijgedragen aan de integratie van informatie in het opleidingsmateriaal. Het opnemen van deze beknopte informatie in de Focoman-opleiding is een eerste stap.

Aanbevelingen

Deze maatregel werd uitgevoerd. Het is belangrijk dat deze maatregel opnieuw wordt opgenomen in het volgende NAP om de strijd tegen gendergerelateerd geweld op de werkvloer te kunnen voortzetten. Er moet worden overgestapt van punctuele sensibiliseringsacties naar een structureel en verplicht beleid ter preventie van seksistisch en seksueel geweld op het werk, gebaseerd op systematische opleidingen, geharmoniseerde instrumenten, opvolgingsindicatoren en een afstemming met IAO-Conventie 190.

Maatregel 64: Consolideren van de steun aan KMO’s bij de uitvoering van preventieplannen voor psychosociaal welzijn, met name door gebruik te maken van instrumenten zoals Oira (online risk assessment tool) of de Sobane-strategie, met oog op het identificeren en evalueren van goede praktijken om deze plannen vanuit een genderperspectief te promoten en/of te verbeteren.

Bevoegdheden: Minister van Economie en Werk Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Op federaal niveau bestaan er momenteel geen tools die zich specifiek richten op gendergerelateerd geweld voor KMO’s.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er zijn een aantal OiRA-tools ontwikkeld om micro- en kleine ondernemingen te ondersteunen bij het uitvoeren van een risicobeoordeling. Ze bieden hulp aan voor bedrijven om op een eenvoudige wijze tot een gedocumenteerde en sectorspecifieke risicoanalyse te komen.

De strategie wordt ondersteund door de FOD Werkgelegenheid en is beschikbaar via publicaties en tools. Hoewel beide instrumenten waardevolle ondersteuning bieden bij het aanpakken van psychosociale risico's, is er momenteel **geen expliciete focus op gendergerelateerde aspecten binnen deze tools**. Thema's zoals genderstereotypen, seksisme of intersectionaliteit worden niet specifiek behandeld.

Aanbevelingen

Het Platform stelt vast dat er verschillende tools beschikbaar zijn maar deze bevatten nog geen gendermainstreamingstrategieën. Het Platform beveelt daarom de volgende pistes aan:

1. Ontwikkeling van aanvullende modules rond gendergerelateerde psychosociale risico’s
2. Training en sensibilisering van deze modules
3. Monitoring en evaluatie van de modules

Maatregel 65: De bescherming van slachtoffers van intimidatie en seksuele intimidatie versterken door de benaderingen van de welzijnswet en de antidiscriminatiewetgeving op federaal, gewestelijk en gemeenschapsniveau beter op elkaar af te stemmen, zodat meer belang wordt gehecht aan de criteria van (gender)discriminatie, waaronder die in verband met gender. In dit verband analyseren hoe beter rekening kan worden gehouden met de gevolgen van intimidatie voor de psychische en lichamelijke gezondheid van het slachtoffer.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit; Minister van Economie en Werk. In samenwerking met de Gemeenschappen en Gewesten: Vlaams minister van Werk; Minister van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Werk; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Gelijke Kansen; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Hoger Onderwijs, Onderwijs en Sociale Promotie; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen Budget:

In uitvoering

Samenvatting

In de antidiscriminatiewetten en de welzijswet zijn aanpassingen doorgevoerd voor de bescherming van slachtoffers van intimidatie en seksuele intimidatie op het werk.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er zijn aanpassingen in de 3 antidiscriminatiewetten opgenomen en in de Welzijnswet om de bescherming van slachtoffers van intimidatie en seksuele intimidatie op het werk te versterken. Deze wijzigingen zijn vastgelegd in de wet van 7 april 2023 en het koninklijk besluit van 1 mei 2023, en zijn in werking getreden op 1 juni 2023.

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden dat deze aanpassingen in de antidiscriminatiewetten zijn doorgevoerd en hoopt dat er bij het volgende NAP duidelijke richtlijnen voor de werkgevers worden ontwikkeld op federaal niveau zodat deze kunnen worden doorgevoerd binnen de verschillende sectoren.

Maatregel 66: De wetgeving inzake psychosociale risico's op het werk vanuit genderperspectief analyseren en in voorkomend geval de nodige aanpassingen uitvoeren om de bescherming van slachtoffers op het werk te versterken.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit; Minister van Economie en Werk Vlaams minister van Onderwijs Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel is uitgevoerd maar het blijft belangrijk om alle vormen van gendergerelateerd geweld binnen de professionele context mee te nemen in de analyse van wetgeving inzake psychosociale risico's op het werk.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Zie ook maatregel 19: De verbetering van de statistische gegevens afkomstig van de preventie- en beschermingsdiensten op het werk of van de inspectie van het welzijn op het werk, om de procedures geslachtsgebonden in kaart te brengen, wordt meegenomen door de werkgroep die bedoeld is in maatregel 16.

De FOD Werkgelegenheid voerde een evaluatie uit van de wetgeving inzake psychosociale risico's op het werk. In 2023 werd hiervoor een enquête gelanceerd bij o.a. preventieadviseurs, vertrouwenspersonen en werkgevers. Het doel was na te gaan hoe de wetgeving wordt toegepast en waar verbeteringen nodig zijn. Binnen deze vragenlijst komt alleen seksuele intimidatie voor in deel 9 en 10. Andere vormen van gendergerelateerd geweld worden niet expliciet vernoemd. Samenvatting van het rapport ver de evaluatie van de collectieve dimensie van de wetgeving met betrekking tot werkgerelateerde psychosociale risico's. Het volledig rapport is beschikbaar op aanvraag

Maatschappelijk middenveld

Hoewel dergelijke initiatieven gericht zijn op het verbeteren van de wetgeving inzake psychosociale risico's, is het op basis van de beschikbare informatie niet duidelijk in hoeverre er expliciet aandacht wordt besteed aan een genderperspectief binnen deze evaluaties.

De Belgische overheid heeft de ILO conventie C190 aangenomen. België heeft deze conventie nog niet correct en met een kritische blik geïmplementeerd. Een plan van aanpak moet hierdoor verder worden uitgevoerd.

Aanbevelingen

Het Platform feliciteert de overheid met het inzetten op een genderperspectief om psychosociale risico's op de werkvloer beter te kunnen analyseren. Het Platform formuleert de volgende aanbevelingen:

1. Om de ILO C190 uit te kunnen voeren is een plan van aanpak en een betere samenwerking met de sociale partners noodzakelijk.
2. Het is belangrijk om alle vormen van gendergerelateerd geweld op de werkvloer in acht te nemen wanneer er analyses moeten worden uitgevoerd over de psychosociale risico's.

Maatregel 67: Aanmoedigen dat in de opleiding voor preventieadviseurs inzake psychosociale aspecten rekening wordt gehouden met een gender- en intersectionele analyse van seksisme en gendergerelateerd geweld op het werk en gebruik te maken van instrumenten om slachtoffers weerbaarder te maken en daders ter verantwoording te roepen.

Bevoegdheden: Minister van Economie en Werk Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel over rekening houden met een gender- en intersectionele analyse van gendergerelateerd geweld in de opleiding voor preventieadviseurs inzake psyschosociale aspecten, wordt uitgevoerd en moet opnieuw worden meegenomen naar het volgende NAP.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op 24 maart 2022 lanceerde de Minister van Werk het Nationaal Actieplan ter verbetering van het welzijn van werknemers bij de uitvoering van hun werk 2022–2027. Dit plan bevat de strategische doelstellingen die moeten gerealiseerd worden op het vlak van welzijn op het werk.

Concreet betekent dit dat de opleiding van preventieadviseurs psychosociale aspecten (PAPA) mechanismen omvat voor het herkennen en aanpakken van discriminatie op basis van geslacht en seksuele geaardheid, met betrekking tot geweld en intimidatie op de werkplek. Daarnaast worden instrumenten aangereikt om slachtoffers te versterken en daders ter verantwoording te roepen. Gendergerelateerd geweld wordt nooit expliciet vermeld in het plan.

Aanbevelingen

Hoewel deze initiatieven zijn genomen, blijft het belangrijk om de effectieve implementatie en de kwaliteit van deze opleidingen te monitoren en te evalueren, om te verzekeren dat ze daadwerkelijk bijdragen aan een veiligere en inclusieve werkomgeving waarbij het accent wordt gelegd, indien noodzakelijk, op gendergerelateerd geweld.

Daarnaast is het belangrijk dat er een externe monitoring/centrum wordt opgericht waar de strijd van seksueel geweld/intimidatie op de werkvloer centraal staat zodat er kan worden ingezet op breder niveau op zowel preventie als hulpverlening.

Specifieke doelstelling: Bestrijding van online geweld.

Maatregel 68: Een federaal plan voor de bestrijding van digitaal seksueel geweld zal nog in 2021 door de staatssecretaris voor gendergelijkheid in samenwerking van de bevoegde ministers, in het bijzonder de minister van justitie, aan de regering worden voorgelegd. Dit plan zal voorzien in een samenwerking met telecom- en sociale mediabedrijven in de strijd tegen online seksueel geweld.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit in samenwerking met de betrokken federale ministers. Budget: PVIF – 6 et 7 PGSP 1.2 et 1.5 CIM DDF – IMC VR Fiche 22 « Cyberviolence sexiste, seksistisch cybergeweld »

Niet begonnen

Samenvatting

Het Platform ziet dat er verschillende initiatieven hebben plaatsgevonden maar er werd geen federaal plan voor de bestrijding van digitaal seksueel geweld opgesteld.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau is er een website opgericht omtrent digitaal seksueel geweld. Deze is samen met onder andere Garance vzw ontwikkeld, waardoor het maatschappelijk middenveld heeft kunnen samenwerken met het IGVM in de implementatie van actief beleid tegen digitaal gendergerelateerd geweld.

Hervorming van het seksueel strafrecht

Er is een wetswijziging doorgevoerd om het strafrecht en de handhavingscapaciteit aan te passen aan digitale vormen van seksueel geweld, waardoor beelden die zonder toestemming op het internet zijn verspreid te bestrijden en internetbedrijven te verplichten hieraan mee te werken. Sinds maart 2022 zijn hierdoor de termen consent en seksuele integriteit kernbegrippen geworden.

Deze aanpassingen zorgen ervoor dat

1. Het verspreiden van niet-consensuele beelden wordt gecriminaliseerd
2. De definities van consent en integriteit zijn aangescherpt
3. Er aanvullende wetgeving is opgesteld om platformen en technologiebedrijven te betrekken bij het verwijderen van schadelijke content en deze justitieel op te sporen.

Eerstelijn

1. Het meldpunt misbruikbeelden.be van Childfocus geeft gebruikers de kans om beelden anoniem te rapporteren. Deze worden vervolgens doorgestuurd naar de politie of INHOPE die het verder verwerkt.
2. De ZSG bieden momenteel nog geen gespecialiseerde zorg maar kunnen helpen indien de beelden van misbruik zijn gefilmd en het slachtoffer naar hen stapt.

3. De hulplijn 1712 biedt het nodige advies en kan doorverwijzen en ervoor dat de drempel om naar de politie te stappen wordt verkleind.

Aanbevelingen

Het huidig beleid met betrekking tot digitaal seksueel geweld blijft nog erg gefocust op repressie. Naast justitie en handhaving moeten ook de nodige preventieve maatregelen worden genomen om zo digitaal seksueel geweld tegen te gaan.

Daarnaast is het belangrijk om de nodige financiële middelen vrij te maken bij het nieuwe NAP zodat het beleid daadwerkelijk kan worden geïmplementeerd.

Bovendien moet België zich inzetten voor het respecteren van de Digital Services Act en de daaropvolgende maatregelen rond digitaal gendergerelateerd geweld zodat er geen achteruitgang plaatsvindt in de komende jaren.

Tot slot kan er nog een federaal/nationaal plan voor de bestrijding van digitaal seksueel geweld opgesteld worden.

Maatregel 69: Ontwikkelen van een informatieplatform over cyberseksisme, met bijvoorbeeld een gids voor de bescherming van digitale toepassingen, goede online praktijken, handleidingen voor het melden van digitaal seksueel geweld, een preventiekit en contactgegevens van hulpdiensten.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit; Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken; Minister van Telecommunicatie. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Waals minister van Vrouwenrechten; Vlaams minister van Media; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Jeugd en Media Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 22 (point VII.a.4) - juin 2021

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel inzake het ontwikkelen van een informatieplatform over cyberseksisme is uitgevoerd, dankzij het creëren van verschillende gidsen op zowel federaal als regionaal niveau.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Een federale website digitaal seksueel geweld is ontwikkeld en online sinds 2024 over online seksueel geweld dankzij het IGVM. Concepten zoals cyberseksisme, online veiligheid en consent en beeldmisbruik zorgen voor een beter begrip van gendergerelateerd geweld op online platforms.

Vlaanderen

Daarnaast bestaat er slachtofferzorg (Departement Zorg) om potentiële slachtoffers van de nodige informatie te voorzien.

Sensoa speelt een belangrijke rol in het beschikbaar stellen van informatie over cyberseksisme.

Wallonië

Er is een website voor slachtoffers om hen de nodige hulp te bieden ten aanzien van potentiële daders.

Aanbevelingen

Deze maatregel is gerealiseerd door verschillende tools en materiaal aan het grote publiek te presenteren. Het is belangrijk om door te gaan met het sensibiliseren van mensen door de beschikbaarheid van dit materiaal te garanderen en de zichtbaarheid hiervan te meten.

Maatregel 70: Inzetten op politionele/justitiële/institutionele acties ter verbetering van aangifte en handhaving van alle vormen van digitaal seksueel geweld.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Minister van Binnenlandse Zaken Minister van Justitie Minister van Telecommunicatie Budget: Geen budgettaire gevolgen

In uitvoering

Samenvatting

De aanpassing van de wetgeving leidt tot betere richtlijnen voor de ondersteuning van slachtoffers tijdens de aangifte van digitaal seksueel geweld en het onderzoek, alsook de nodige instrumenten voor de verwijdering van schadelijke inhoud op het internet.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Een omzendbrief is rondgestuurd naar de geïntegreerde politie over niet-consensuele verspreiding van seksuele beelden en opnames (IGVM) in functie van een uniforme politionele aanpak, duidelijke richtlijnen voor de magistraten voor de registratie en de behandeling van klachten alsook een slachtoffergerichte benadering.

Daarnaast is er binnen het College van procureurs-generaal een werkgroep digitaal geweld (COL cybergeweld).

Het IGVM heeft een advies over het gebruik van stalkerware in de context van ex-partnergeweld gepubliceerd (2022).

Bovendien heeft de Wet van 31 juli 2023 om justitie menselijker, sneller en straffer te maken IV voor de nodige aanpassingen gezorgd waardoor de opsporingsbevoegdheden als de civielrechtelijke mogelijkheden tot snelle verwijdering van online inhoud (belangrijk bij digitaal seksueel geweld) werden versterkt :

1. Artikel 90ter van het Wetboek van Strafvordering: uitbreiding naar voyeurisme, niet consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud waardoor opsporingsdiensten communicatie kunnen onderscheppen of informatiesystemen kunnen onderzoeken in deze dossiers.
2. Artikel 584 van het Gerechtelijke Wetboek: de procedure in kort geding te optimaliseren bij niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud. De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg moet erop toezien dat het bevel alle noodzakelijke identificatiegegevens bevat zodat het verwijderen of ontoegankelijk maken bij alle verspreiders effectief kan worden gerealiseerd.

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden dat zowel de toegankelijkheid van de aangfite als de effectiviteit van de handhaving bij digitaal seksueel geweld door de wetswijzigingen worden versterkt.

Het Platform wijst de IDG erop dat het aantal meldingen van digitaal seksueel geweld in België stijgt en hoopt dat er verdere maatregelen zullen worden genomen in het volgende NAP om slachtoffers de nodige hulp te bieden indien ze slachtoffer worden van digitaal seksueel geweld. Daarnaast is het belangrijk dat zowel de politie, de magistratuur als andere professionals die met (potentiële) slachtoffers in contact komen verder worden opgeleid, om zo op preventie in te zetten en secundaire victimisatie te voorkomen.

Maatregel 71: Analyseren van de meldingen, om de platformen en operatoren met een hoger risico te identificeren, en samen met hen kwalitatieve preventieprogramma's ontwikkelen.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Minister van Telecommunicatie Budget: Geen budgettaire gevolgen

Niet begonnen

Samenvatting

Er vindt dataverzameling plaats over digitaal geweld door middel van de meldingen die het IGVM ontvangt. Er zijn een aantal preventieprogramma's ontwikkeld maar het is niet duidelijk of deze zich baseren op de cijfers van het IGVM.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het IGVM registreert en voert een trendanalyse uit waardoor er regelmatig cijfers beschikbaar zijn over meldingen van digitaal seksueel geweld. Deze zijn zowel op de website van het IGVM terug te vinden als op de nieuwe website GenderStat, waar alle statistieken bijeen worden gebracht.

Maatschappelijk middenveld

Child Focus houdt via zijn hotline voor online kindermisbruik infomateriaal bij in samenwerking met internationale systemen zoals IHOPE/ICCAM. Deze data zijn beschikbaar op betternet.

Belgian Safer Internet Center heeft de nodige pedagogische tools, trainingen en bewustmakingscampagnes voor jongeren, professionals en ouders. Het is echter niet duidelijk of deze tools worden ontwikkeld op basis van de verzamelde gegevens.

Het IGVM heeft samen met Garance een toolkit ontwikkeld over digitaal seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat er een formele, continue risicoprofielenanalyse van specifieke platforms of operatoren wordt ontwikkeld door de overheid zodat de datasets omtrent de meldingen kunnen leiden tot een preventief beleid.

Daarnaast is het belangrijk om social media en telecom-operatoren verder te analyseren zodat de platform-risicoanalyses en de preventieprogramma's gericht kunnen worden ontwikkeld en toegepast.

Deze maatregel ‘Analyseren van de meldingen, om de platformen en operatoren met een hoger risico te identificeren, en samen met hen kwalitatieve preventieprogramma's ontwikkelen’ moet in het volgend NAP opnieuw worden opgenomen en daadwerkelijk worden uitgevoerd.

Maatregel 72: Ontwikkelen van opleidingen en instrumenten voor professionals die werken met slachtoffers van intrafamiliaal geweld, teneinde online seksueel geweld door (ex-)partners te voorkomen en hen beter te beschermen, ook buiten de werkplek.

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten: Vlaams minister van Welzijn; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 22 (point VII.b.5) - juin 2021 PBXL 13

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel, met name de ontwikkeling van opleidingen en tools ter voorkoming van online seksueel geweld voor professionals IFG, is gerealiseerd maar is voornamelijk ondersteund door kortlopende trajecten, waardoor er geen mogelijkheid is om deze tools te verbeteren in de komende jaren.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau zijn er verschillende projecten:

Politie

Cyber Help: de federale politie heeft in de 6 politiezones van Brussel een app ontwikkeld om klachten rond cybercriminaliteit beter te registreren en te behandelen.

Het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) neemt de coördinatie op zich voor de implementatie van de Digital Services Act waardoor de rapportering van online meldingen zou moeten verbeteren. Het is moeilijk om te toetsen of ze gendergerelateerd geweld specifiek behandelen. Het is in ieder geval niet zichtbaar in hun jaarplanning noch op hun website.

Het Arachnid project wordt vermeld maar dit project heeft geen preventiecomponent waardoor het los staat van maatregel 72.

Maatschappelijk middenveld

Project Secur'Net om slachtoffers online veiliger te maken en preventie van geweld door ex-partners door (ex-)partners te ondersteunen (2022 - 2023) door Collectif contre les Violences familiales et l'Exclusion

Chayn Belgium verzorgt opleidingen voor politiepersoneel rond online seksueel geweld en cyberintimidatie, gericht op het correct ontvangen en begeleiden van slachtoffers. Deze trainingen worden voornamelijk op regionaal en lokaal niveau georganiseerd, zoals bij de politie van Brussel, en zijn niet opgenomen in een formeel nationaal opleidingscurriculum voor alle

Belgische politiezones. Het initiatief maakt deel uit van bredere inspanningen om politie en andere professionals beter toe te rusten tegen moderne vormen van gender- en online geweld.

Child Focus wordt een Trusted Flagger waardoor het rapporteren van schadelijke content online (CSAM) efficiënter zal worden.

De programma's worden vaak ontwikkeld door het maatschappelijk middenveld op basis van kortlopende subsidies waardoor er vaak niet de nodige structurele middelen beschikbaar zijn voor het implementeren van kwalitatieve preventieprogramma's (een voorbeeld is Chayn, een organisatie met vele vrijwilligers, die samenwerken met de politie op basis van eenmalige subsidies).

Vlaanderen

Binnen het Vlaams Actieplan gendergerelateerd geweld (2020 - 2024) ligt er een focus op het opleiden van professionals wat betreft online seksueel geweld tegen slachtoffers.

Wallonië

De IMC Vrouwenrechten heeft in juni 2021 cyberpesten als thema meegenomen in een samenwerking tussen het Waals Gewest en de Duitstalige gemeenschap.

Hiernaast zijn er ook MOOC-opleidingen over gendergerelateerd en seksueel geweld in bedrijven beschikbaar.

Het gaat hier voornamelijk over het ontwikkelen van trainingen met de focus op de professionals waardoor er minder directe preventieprogramma's beschikbaar zijn voor de bescherming van slachtoffers.

Brussels Hoofdstedelijke Gewest

De Brusselse politie heeft sinds 2023 een train-the-trainer training over cyberpesten en cyberseksisme in Brussel (in samenwerking met Chayn en equal.brussels).

Aanbevelingen

De maatregel wordt uitgevoerd door opleidingen, tools, onderzoek en preventie te combineren maar er blijft een verschil tussen de beschikbare middelen voor meldingen en ontwikkeling van kwalitatieve preventieprogramma's.

De programma's worden vaak ontwikkeld door het maatschappelijk middenveld op basis van kortlopende subsidies waardoor er vaak niet de nodige structurele middelen beschikbaar zijn voor het implementeren van kwalitatieve preventieprogramma's (een voorbeeld is Chayn, een organisatie met vele vrijwilligers, die samenwerken met de politie op basis van eenmalige subsidies).

Het gaat hier voornamelijk over het ontwikkelen van trainingen met de focus op de professionals waardoor er minder directe preventieprogramma's beschikbaar zijn voor slachtoffers.

Aangezien de focus bij de hogervermelde initiatieven niet altijd ligt op het ‘ontwikkelen van opleidingen en instrumenten voor professionals die werken met slachtoffers van intrafamiliaal geweld, teneinde online seksueel geweld door (ex-)partners te voorkomen en hen beter te beschermen, ook buiten de werkplek’, stellen we voor om deze maatregel opnieuw in het volgend NAP op te nemen.

Maatregel 73: Een bewustmakingscampagne voor volwassen gebruikers van sociale netwerken lanceren om hen te herinneren aan strafbare vormen van online seksisme en haatzaaiende online uitlatingen en om slachtoffers door te verwijzen naar de bevoegde diensten.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit; Minister van Justitie. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten: Vlaams minister van Media; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 22 (point VII.a.2) - juin 2021

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn een aantal federale en regionale sensibiliseringsintiatieven genomen ter preventie van online seksisme en haatzaaiende uitlatingen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er is een toolkit ontwikkeld over toestemming en grensoverschrijdend seksueel gedrag online (IGVM) om het brede publiek te sensibiliseren rondom cyberseksisme en haatzaaiende online uitlatingen.

Vlaanderen

Mediawijs.be (Vlaams Kenniscentrum Digitale en mediawijsheid) biedt informatie aan jongeren, ouders, voogden, leerkrachten over cyberpesten, haatspraak en seksisme (meegenomen tijdens communicatiecampagnes en studiedagen).

EDUbox Cybersecurity is een samenwerking tussen verschillende actoren om jongeren in het secundair onderwijs te sensibiliseren over online accounts, haatspraak en privacy. Hieronder valt de EDUbox Sexting om jongeren bewust te maken over consent, sexting, sextortion en andere risico's.

De influencer FAQ is gerealiseerd om richtlijnen te bieden aan influencers omtrent online gedrag, inclusief haatspraak, sexting, grooming en cyberpesten.

Vlaanderen legt de nadruk op educatie, digitale mediawijsheid en gerichte campagnes voor jongeren en influencers.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De campagne Share and Like richt zich expliciet op cyberpesten en online seksisme en geweld.

De #zerosexism is een sensibiliserings- en empowerment campagne tegen seksisme en seksuele intimidatie. Deze campagne is zowel een communicatiecampagne als een intensivering van de samenwerking met het Brussels maatschappelijk middenveld, en de organisatie van een slotevenement voor het grote publiek en burgers.

Aanbevelingen

Deze maatregel focust op bewustmaking en preventie van online seksisme en haatspraak. Federale initiatieven zorgen voor brede tools. Op Vlaams niveau zien we een ontwikkeling van tools voor jongeren en influencers. Op Brussels niveau zien we initiatieven die zich richten op social media gebruikers op zowel regionaal als lokaal niveau.

Het Platform hoopt dat deze maatregel verder zal worden ontwikkeld onder het volgende NAP en dat er dan ook duidelijk aandacht is voor volwassen gebruikers van sociale netwerken om hen te herinneren aan strafbare vormen van online seksisme en haatzaaiende online uitlatingen.

Maatregel 74: De door het maatschappelijk middenveld ontwikkelde instrumenten tegen digitaal geweld identificeren en publiceren in de vorm van een register.

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten: Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Onderwijs; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Media Budget: PVIF - 21 ; Nota « Go for Equality »

Uitgevoerd

Samenvatting

Het IGVM heeft een register gepubliceerd met tools van het maatschappelijk middenveld over digitaal geweld.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het IGVM register is opgezet met alle instrumenten, publicaties en projecten van het maatschappelijk middenveld. Het register wordt geactualiseerd met relevante informatie. Er is momenteel nog geen sprake van een systematische periodieke update.

Maatschappelijk middenveld

Het FPGV/PFVFF heeft een tweetalige website met informatie over verschillende thema's inzake gendergerelateerd geweld.

Vlaanderen

De website Mediawijs.be bevat de nodige informatie maar het gaat hier niet om een website die vanuit een gendergerelateerd geweld perspectief is opgebouwd.

Wallonië

De website 'Victimes' voor slachtoffers is online te vinden. Op deze site staan diverse nuttige tools.

Aanbevelingen

Het Platform verwelkomt het opzetten van dit register en hoopt dat het regelmatig zal worden geüpdatet.

Maatregel 75: Met het oog op het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie en in samenhang met de strategie 2020-2025 van de Europese Commissie voor de gelijkheid van mannen en vrouwen, een actieprogramma opstellen om een gemeenschappelijke aanpak te ontwikkelen ten aanzien van operatoren van online diensten, waarin hun verantwoordelijkheden en minimumcriteria voor bescherming tegen digitaal seksueel geweld worden bepaald.

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten: Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Media
Budget: Geen budgettaire gevolgen

Niet begonnen

Samenvatting

Alhoewel België geen specifiek actieprogramma heeft uitgevoerd m.b.t. een gemeenschappelijke aanpak ten aanzien van operatoren van online diensten, waren genderkwesties, en hierdoor gendergerelateerd geweld, belangrijke pijlers tijdens het EU-voorzitterschap van België.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Tijdens de Belgische Raad-voorzitterschap (eerste helft van 2024) werd een politiek akkoord bereikt over een EU-richtlijn ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Deze richtlijn bevat bepalingen die onder meer online-geweld en cyberstalking, cyberharassment en non-consensuele verspreiding van intieme beelden criminaliseren en voorziet in gemeenschappelijke minimumnormen op EU-niveau. Dit werd beschouwd als een belangrijke wetgevende mijlpaal van het Belgische voorzitterschap.

Daarnaast heeft de EU-Gender Equality Strategy 2020-2025 de verplichting gecreëerd om gendergerelateerd geweld, inclusief online-aspecten, aan te pakken en Lidstaten aan te zetten tot gemeenschappelijke actie en uitwisseling van goede praktijken.

Aanbevelingen

Het platform hoopt dat België zich de komende jaren blijft inzetten rondom genderkwesties en gendergerelateerd geweld op Europees niveau.

Specifieke doelstelling: Acties uitwerken ter bestrijding van seksuele intimidatie en geweld in de openbare ruimte.

Maatregel 76: Identificeren van openbare en privé initiatieven ter bestrijding van seksuele intimidatie in de openbare ruimte en deze via een register publiceren.

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid Waals minister van Vrouwenrechten Ministre de la Communauté française, en charge de l'Enfance, de la Santé, de la Culture, des Médias et des Droits des Femmes Ministre de la Communauté française en charge de l'Enseignement supérieur, de l'Enseignement de la Promotion sociale, des Hôpitaux universitaires, de l'Aide à la jeunesse, des Maisons de Justice, de la Jeunesse, des Sports et de la Promotion de Bruxelles Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: Nota « Go for Equality » PBXL – 14, 17, 20, 26, 27, 28, 29, 30. Vlaams actieplan SG - 5 PGSP 1.2 et 1.9 PVIF 5 et 21

Niet uitgevoerd

Samenvatting

Er is geen register van openbare en privé-initiatieven ter bestrijding van seksuele intimidatie in de openbare ruimte gecreëerd.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het IGVM heeft wel een register dat opleidingen over gendergerelateerd geweld inventariseert. Het register wordt geactualiseerd op basis van relevantie. Dit register is echter niet specifiek toegespitst op seksuele intimidatie en geweld in de openbare ruimte.

Vlaanderen

De Toolbox 'veilige publieke ruimte' voor lokale besturen aangeboden vanuit Sensoa, in samenwerking met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) is sinds het voorjaar 2025 beschikbaar voor alle lokale besturen.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat dit register van openbare en privé-initiatieven ter bestrijding van seksuele intimidatie in de openbare ruimte via het volgend NAP zal worden gepubliceerd en verspreid onder de verschillende terreinactoren die mogelijk te maken krijgen met slachtoffers van seksistisch en seksueel geweld in de openbare ruimte (zoals het geval was bij Join the FAM van de MIVB). Tevens kan er worden gekeken naar soortgelijke campagnes zoals Safer Cities dat momenteel wordt uitgerold.

Maatregel 77: In het beheerscontract van de NMBS en andere vervoersmaatschappijen, maatregelen opnemen ter voorkoming van en bescherming van seksuele intimidatie op het openbaar vervoer en het veilig en inclusief inrichten van openbare ruimtes, zoals stations en metrostations.

Bevoegdheden: Minister van Mobiliteit; Vlaams minister van Mobiliteit; Waals minister van Mobiliteit; Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Mobiliteit Budget: Geen budgettaire gevolgen PBXL – 17, 37 et 38 PGSP 6.2 CIM DDF-IMC VR Fiche 21, mesure 7

In uitvoering

Samenvatting

Het is niet duidelijk of er in het beheerscontract van de NMBS en de andere vervoersmaatschappijen maatregelen zijn opgenomen ter voorkoming van en bescherming van seksuele intimidatie op het openbaar vervoer en het veilig en inclusief inrichten van openbare ruimtes.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De federale overheid heeft een contract voor openbare dienstverlening afgesloten inzake de ontwikkeling van een waarschuwingssysteem whats'app/SMS geïntegreerd in de nieuwe IT-infrastructuur voor het Service operation center (SOC) van de NMBS.

Daarnaast werkt de NMBS samen met andere openbare vervoersmaatschappijen (de Lijn, MIVB, TEC) rond respect-campagnes om agressie, grensoverschrijdend gedrag en onveiligheid tegen personeel en reizigers aan te pakken.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De MIVB/STIB heeft de afgelopen jaren in de volgende campagnes geïnvesteerd : (1) preventie- en bewustmakingscampagne op haar website (2) opleidingen en sensibilisering voor het personeel rond de herkenning/reactie ten aanzien van seksisme of intimidatie in het openbaar vervoer (3) technische voorzieningen zoals noodknoppen, praatpalen en camerabewaking en (4) educatieve activiteiten rondom gendergerelateerd geweld met bestemming tot jongeren. Er vindt hier ook de nodige samenwerking plaats met het maatschappelijk middenveld samen met Plan International.

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden met de verschillende sensibiliserings- en opleidingscampagnes en hoopt dat deze verder zullen worden gevoerd in het volgende NAP.

Daarnaast blijft het belangrijk om ook te investeren in de infrastructuren door samen te werken met partners uit het middenveld, zoals Safer Cities bijvoorbeeld.

Tot slot moet deze maatregel 77 opnieuw worden opgenomen in het volgend NAP.

Maatregel 78: Evalueren van de wet van 22 mei 2014 die tot doel heeft seksisme in de openbare ruimte te bestrijden.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Minister van Justitie Budget: Geen budgettaire gevolgen

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel is gerealiseerd en het rapport Evaluatie Seksismewet is hier te vinden.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De evaluatie van de wet van 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme wijst op een beperkte concrete toepassing, ondanks het symbolische en juridische belang ervan. Het aantal gerechtelijke veroordelingen blijft zeer laag in verhouding tot de omvang van het fenomeen, en vervolgingen zijn zeldzaam. Wanneer ze plaatsvinden, houden ze vaak verband met andere strafbare feiten. Deze situatie kan onder meer worden verklaard door moeilijkheden bij de interpretatie van de wet, in het bijzonder wat betreft het bewijs van de intentie en de ernst van de feiten, evenals door een onderrapportering van seksistisch gedrag.

De evaluatie wijst ook op belangrijke tekortkomingen, met name op het vlak van online seksisme. De wet wordt nauwelijks toegepast op gevallen van cyberseksisme, onder meer door juridische obstakels en een kader dat onvoldoende aangepast is aan de digitale realiteit. Meer algemeen slaagt de huidige aanpak er moeilijk in om het vaak repetitieve en structurele karakter van seksisme te vatten. Hoewel de wet aansluit bij internationale doelstellingen, lijkt zij achter te lopen op recente evoluties op Europees niveau, met name inzake intimidatie in de openbare ruimte en online.

Aanbevelingen

Het Platform juicht de evaluatie van deze seksismewet toe en stelt voor om deze wet te versterken om de doeltreffendheid ervan te verbeteren.

In het evaluatierapport worden de volgende elementen naar voren geschoven.
Zo worden er verschillende pistes voorgesteld om de effectiviteit van de wet te versterken:

1. de ontwikkeling van preventie- en sensibiliseringsmaatregelen,
2. de versterking van de opleiding van actoren op het terrein (politie, magistratuur).

Op wetgevend vlak wordt aanbevolen om de definitie van seksisme te verduidelijken, de invoering van specifieke strafbaarstellingen (met name voor intimidatie, ook online) te overwegen en meer gebruik te maken van administratieve sancties. Deze aanpassingen zijn

bedoeld om beter in te spelen op de huidige realiteit en de ondersteuning van slachtoffers te verbeteren.

Maatregel 79: Het indienen van meldingen van en klacht tegen straatintimidatie en handelingen die onder de wet tegen seksisme van 2014 vallen, vergemakkelijken via een online formulier en het ontwikkelen van strategieën die slachtoffers aanzetten tot het melden of het indienen van klachten, via safe disclosure.

Bevoegdheden: Minister van Binnenlandse Zaken Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Er bestaan verschillende platforms zoals Police-on-web, Unia en het IGVM waar men incidenten die onder de seksismewet vallen kan melden, maar het centraliseren van de klachten lijkt te ontbreken.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De maatregel werd slechts gedeeltelijk uitgevoerd. Hoewel er in België verschillende online meldingsmogelijkheden bestaan (bijvoorbeeld via Unia, IGVM, de politie en middenveldorganisaties), ontbreekt een centraal en specifiek meldformulier gericht op straatintimidatie en feiten onder de seksismewet van 2014. Daarnaast is er geen duidelijke, gecoördineerde strategie vastgesteld die inzet op safe disclosure om slachtoffers actief aan te moedigen meldingen te doen. Hierdoor blijft de toegankelijkheid versnipperd en wordt het potentieel om meldingsbereidheid te verhogen niet volledig benut.

Aanbevelingen

Het Platform juicht het creëren van het platform police-on-web aan. Om de effectiviteit van deze maatregel te versterken, wordt aanbevolen een gecentraliseerd en gebruiksvriendelijk online meldpunt te ontwikkelen dat specifiek gericht is op straatintimidatie en feiten onder de seksismewet, met een duidelijke doorverwijzing naar bevoegde instanties zoals politie en hulpdiensten. Dit meldpunt dient ingebed te worden in een bredere safe disclosure-strategie, waarbij slachtoffers laagdrempelig, eventueel anoniem en met behoud van controle over hun melding, incidenten kunnen rapporteren. Daarnaast is het essentieel om de zichtbaarheid van het meldpunt te vergroten via gerichte sensibiliseringscampagnes en om de samenwerking tussen betrokken actoren (politie, justitie en middenveldorganisaties) te versterken. Tot slot wordt aanbevolen om systematisch gegevens te verzamelen en de werking van het systeem periodiek te evalueren, zodat de meldingsbereidheid en de opvolging van klachten duurzaam kunnen worden verbeterd.

Maatregel 80: Aanmoedigen van een voortgezette opleiding inzake seksuele intimidatie in de openbare ruimte voor politiediensten die met dit probleem te maken krijgen, teneinde het te herkennen, op passende wijze op te treden wanneer een situatie zich voordoet, slachtoffers naar behoren op te vangen en klachten doeltreffend te behandelen.

Bevoegdheden: Minister van Binnenlandse Zaken Budget: Geen budgettaire gevolgen CIM DDF – IMC VR – Fiche 21, mesure 4

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel over de aanmoediging van een voortgezette opleiding inzake seksuele intimidatie in de openbare ruimte voor politiediensten is deels uitgevoerd en wordt door middel van verschillende opleidingen geïmplementeerd. Deze implementatie gebeurt niet op een homogene manier.

Analyse per niveau

Op verschillende niveaus zijn er trajecten opgestart om politieagenten te sensibiliseren over seksuele intimidatie in de openbare ruimte, met als doel: het gedrag tijdig herkennen, adequaat te reageren, slachtoffers correct te ondersteunen en klachten effectief te behandelen. Op termijn zal dit zorgen voor het versterken van het vertrouwen van slachtoffers in politie en justitie waardoor de meldingsbereidheid bij slachtoffers verhoogd kan worden. Diverse politiezones en justitiële opleidingen bieden modules over gendergerelateerd geweld en seksuele intimidatie, vaak in samenwerking met externe partners en NGO's. Er zijn een aantal proeftuinen in Oost Vlaanderen waar agenten dankzij korte trajecten de nodige kennis kunnen opdoen. Deze proeftuinen zullen later over heel het Belgisch grondgebied plaatsvinden zodat men de nodige kennis kan opdoen (en opfrissen).

In de tussentijd ontbreekt er een gecoördineerd nationaal opleidingsprogramma, wat leidt tot de volgende tekortkomingen:

1. Er is geen uniforme implementatie of standaardisering van de inhoud en frequentie van trainingen.
2. Er bestaat geen systematische monitoring van de deelname, de kwaliteit van de opleidingen of de effectiviteit in de praktijk.
3. De uitvoering is versnipperd over verschillende politiezones, waardoor de consistentie en impact beperkt blijven.

Aanbevelingen

Hoewel er opleidingsinitiatieven inzake seksuele intimidatie in de openbare ruimte voor politiediensten die met dit probleem te maken krijgen bestaan, zijn deze nog onvoldoende systematisch ingebed. Voor een structurele impact op de herkenning, aanpak en opvolging van seksuele intimidatie in de openbare ruimte is een gecoördineerd nationaal opleidingsprogramma met monitoring en evaluatie noodzakelijk.

Het Platform geeft de volgende aanbevelingen:

1. Ontwikkel een nationaal, gecoördineerd opleidingsprogramma voor alle politiediensten, met duidelijke doelstellingen, inhoud en frequentie.
2. Integreer modules over herkenning van seksisme, slachtofferopvang en klachtverwerking in reguliere trainingstrajecten van politie en justitie.
3. Implementeer systematische monitoring en evaluatie van de opleidingen, inclusief feedback van deelnemers en indicatoren voor verbeterde dienstverlening aan slachtoffers.
4. Stimuleer samenwerking met het maatschappelijk middenveld, om praktijkvoorbeelden en casussen te integreren en de bewustwording te vergroten.
5. Zorg voor communicatie en sensibilisering bij het brede politiekorps, zodat alle medewerkers op de hoogte zijn van procedures en beschikbare ondersteuning.

Maatregel 81: De proactieve politie-initiatieven inzake seksuele intimidatie ("police bait") evalueren en overwegen deze uit te rollen naar andere politiezones indien zij als goede praktijken worden geïdentificeerd.

Bevoegdheden: Minister van Binnenlandse Zaken Budget: Geen budgettaire gevolgen, CIM DDF – IMC VR- fiche 21, mesure 12

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel, met name de evaluatie van proactieve politie-initiatieven inzake seksuele intimidatie, is geëvalueerd op basis van de evaluatie van de seksismewet waaruit blijkt dat deze praktijken geen impact hebben op de civiele zaken die voor de rechter komen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het huidig beleid zorgt ervoor dat de baitdossiers van de politie vaak als enige daadwerkelijk voor de rechter verschijnen als het aankomt op de toepassing van de wet van 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte (seksismewet). In de evaluatie van het IGVM wordt het vooral duidelijk dat het nog lastig is voor niet-bait zaken om te kunnen pleiten voor een rechter (Aanbeveling van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen nr. 2022-R/10 over de wet ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte, p. 33)

Bovendien kan het platform geen totaaloverzicht of rapport vinden waarin wordt beschreven welke politie bait-initiatieven er zijn geweest, de effectiviteit meet en aanbevelingen formuleert voor uitrol in andere zones.

Hoewel er geen formele evaluatierapporten zijn gepubliceerd, zijn er wel enkele signalen dat lokale politiezones positieve ervaringen hebben gedeeld over proactieve aanpakken in deze materie. Dergelijke ervaringen worden soms besproken in regionale fora of binnen de politiediensten zelf, maar zonder landelijke validatie of overdraagbaar evaluatiekader.

Aanbevelingen

Het Platform merkt op dat de seksismewet door de baitdossiers kan worden toegepast maar stelt ook nog tekortkomingen vast. Het Platform wenst dat deze maatregel kan bijdragen aan een coherente en impactvolle aanpak van seksuele intimidatie in de openbare ruimte door de politie. Om evaluatiemomenten goed te laten verlopen stelt het Platform daarom volgende maatregelen voor:

1. Standaardiseer evaluatiecriteria: Ontwikkel een uniforme set van indicatoren en criteria om proactieve initiatieven zoals *policebait* te evalueren.
   Criteria kunnen onder meer omvatten: effectiviteit bij het detecteren van seksuele intimidatie, naleving van privacy- en ethische normen, tevredenheid van slachtoffers en betrokkenheid van politiemedewerkers.
2. Centraliseer rapportage en monitoring: Creëer een nationaal platform of register waar alle lokale pilots en initiatieven worden gedocumenteerd.

Verplicht politiezones om hun acties en resultaten periodiek te rapporteren, zodat vergelijking en evaluatie mogelijk worden.

3. Voer formele evaluaties uit: Laat onafhankelijke of interne teams systematisch de effectiviteit en impact van bestaande initiatieven beoordelen. Betrek hierbij ook slachtofferervaringen en feedback van betrokken politiemedewerkers.
4. Identificeer en formaliseer goede praktijken: Op basis van de evaluatie worden succesvolle initiatieven erkend als “goede praktijk” en opgenomen in een nationale richtlijn of toolkit voor politiezones. Documenteer werkmethoden, uitdagingen en geleerde lessen om overdraagbaarheid te waarborgen.
5. Stimuleer uitrol naar andere politiezones: Ontwikkel een gestructureerd plan om succesvolle proactieve initiatieven uit te rollen naar andere zones, inclusief ondersteuning, opleiding en follow-up.
   Voorzie middelen en coördinatie om uniforme implementatie mogelijk te maken.
6. Waarborg ethische en juridische kaders: Zorg dat *policebait* of vergelijkbare interventies altijd voldoen aan privacy-, mensenrechten- en operationele regelgeving, zodat de inzet verantwoord blijft en publieke vertrouwen versterkt.

Maatregel 82: Er zal worden nagedacht over een theoretisch kader en een op empirische evaluatie gebaseerde opleidingsaanpak voor jongens en mannen ontwikkelen die seksuele intimidatie in openbare ruimten doeltreffend vermindert.

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten: Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast; met Jeugdhulp en Justitiehuizen Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugd Budget: PVIF – 8 + objectif opérationnel 4

Uitgevoerd

Samenvatting

De huidige implementatie blijft beperkt en onvoldoende concreet. Er is geen sprake van een gemeenschappelijk theoretisch kader en op een empirische evaluatie gebaseerde opleidingsaanpak voor jongens en mannen die de seksuele intimidatie in de openbare ruimten verminderen. Er is geen gestructureerd programma, noch een systematische vertaling naar beleid of praktijk. De nadruk ligt eerder op algemene preventie-initiatieven, zonder gerichte aanpak van de beoogde doelgroep.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau is deze maatregel niet uitgevoerd. Het nadenken over een theoretisch kader is niet gebeurd. Er zijn niet de nodige middelen om daadwerkelijk beleid te voeren aangezien duidelijke doelstellingen en evaluatiemomenten ontbreken. Binnen het huidige beleid is het bovendien moeilijk om een nationaal programma te ontwikkelen en rust deze maatregel voornamelijk op regionale bevoegdheden.

Vlaanderen

Op Vlaams niveau zijn er een aantal initiatieven. Deze kunnen worden opgesplitst in twee categorieën:

1) Het veilig maken van de openbare ruimte: dit gebeurt voornamelijk op stedelijk niveau zoals het initiatief Safer Cities aantoont.
2) Bewustmakingscampagnes over seksuele intimidatie. Hierbij worden zowel daders, slachtoffers als omstaanders aangesproken.

Enkele voorbeelden hiervan zijn:

1) We Zien U, een project dat jongeren bewust maakt rond seksueel grensoverschrijdend gedrag (hierbij wordt de nadruk zowel op de steun aan slachtoffers als op de norm richting daders gelegd). Het zou interessant zijn om in de toekomst een diepergaande

educatieve of specifieke mannengerichte aanpak hieraan te koppelen, zoals MoveMen dit aanbiedt binnen sommige van hun opleidingen.
2) Plan Samenleven, een project dat steden en gemeenten stimuleert rond sensibilisering, preventie en opleiding van professionals.
3) City Confessions, een educatief spel gericht op grensoverschrijdend gedrag in de publieke ruimte. Het is belangrijk dat dit initiatief op grotere schaal wordt uitgevoerd.

Het gaat voornamelijk om sensibiliseringscampagnes, wat een goede basis is. Het is echter belangrijk om deze maatregel verder uit te voeren zodat er gericht, empirisch onderbouwd en pedagogisch werk kan worden uitgevoerd bij de doelgroep (jongens en mannen).

Wallonië

Binnen de Franse Gemeenschap is er een soortgelijke trend waarbij er de nadruk wordt gelegd op zowel het veilig maken van de openbare ruimte als op de nodige bewustmakingscampagnes. Een aantal voorbeelden hiervan zijn:

1) J'agis: een initiatief dat is uitgevoerd binnen het openbaar vervoer (TEC) om te strijden tegen het banaliseren van seksistisch geweld en voor gedragsverandering. Het gaat zowel om een sensibiliseringscampagne als een platform dat de nodige tools geeft om een analyse te maken op basis van machtsstructuren en mannelijkheid.
2) Poésie Masculine is een intimidatie simulator die door Synergie Wallonië een subsidie heeft gekregen om dit instrument verder te ontwikkelen. Vanuit verschillende hoeken krijgt het platform feedback dat dit initiatief een goed begin is, maar dat er noodzaak is om deze simulator verder te ontwikkelen. Uit bevragingen is gebleken dat er niet voldoende tijd is na de wandeling om te reflecteren, waardoor er soms verkeerde conclusies worden getrokken. Het platform juicht de verschillende opleidingen en de bewustmaking rond Poëzie masculine toe.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Een gids "Security by design" is ontwikkeld waar de focus ligt op preventie van seksistische en seksuele intimidatie. Het doel is om meer veiligheidsvoorzieningen te creëren in de openbare ruimte.

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden met de verschillende initiatieven en stelt vast dat de nieuwe regeringen ook de nodige stappen ondernemen om rond thema's van mannelijkheid te werken. Het Platform hoopt dat het middenveld hierbij de nodige expertise kan overbrengen zodat er een degelijk en lange termijn georiënteerd beleid kan worden gevoerd.

Het Platform formuleert volgende aanbevelingen:

1. Maak van deze maatregel een concreet nationaal programma zodat er duidelijke doelstellingen, een tijdslijn en voldoende budget kan worden vrijgemaakt om de verschillende campagnes (sensibiliseren, pedagogisch, publieke ruimte) te kunnen voeren.
2. Ontwikkel hiervoor structurele educatieve trajecten rond positieve mannelijkheid.

3. Baseer het beleid op empirisch onderzoek en zoek hierbij de nodige samenwerking met het maatschappelijk middenveld om zo de nodige praktijkervaring te betrekken bij de onderzoeken.
4. Zorg voor het verankeren van de expertise van het maatschappelijk middenveld door de bestaande initiatieven op te schalen.

Pijler 4: Beschermen, begeleiden en ondersteunen van slachtoffers van gendergerelateerd geweld en hun omgeving (met inbegrip van kinderen die aan dergelijk geweld worden blootgesteld) door de opvolging rond hen te centreren.

Specifieke doelstelling: het beschikbaar stellen van aangepaste ondersteunende diensten aan slachtoffers.

Maatregel 83: De huisvesting in vlucht- en opvanghuizen of transitwoningen kan als noodoplossing dienen voor de bescherming van slachtoffers in direct gevaar. Om op lange termijn bij te dragen tot de wederopbouw van een zelfstandig leven, zal bij de toewijzing van sociale huurwoningen de nodige aandacht gaan naar personen in een precaire woonsituatie. Op die manier kan de brug worden gemaakt tussen noodoplossing en stabiele huisvesting.

Bevoegdheden: Gewesten: Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Wonen; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Huisvesting; Minister van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met Sociale Actie; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke Kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen
Budget**:** PBXL - 47 et 48 PVIF – 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61 et 62

In uitvoering

Samenvatting

Verschillende projecten vinden plaats rond huisvesting in het kader van de wederopbouw van een zelfstandig leven voor slachtoffers maar de wachtlijsten blijven momenteel te lang voor de noodopvang en sociale huurwoningen.

Analyse per niveau

GREVIO concludeert in zijn eerste thematisch rapport dat er nog een structureel tekort is aan opvangplaatsen voor vrouwen en genderminderheden. Deze vaststelling wordt ook vanuit het maatschappelijk middenveld naar voren gebracht.

Vlaanderen

In het kader van de toewijzing van sociale huurwoningen gaat bijzondere aandacht naar kandidaat-huurders in een precaire woonsituatie. Een kandidaat-huurder die in een noodwoning, crisisopvang, transitwoning, opvangtehuis of hotel verblijft, krijgt een hoge score voor de prioriteit woonnood (17 punten van de maximaal 20). Een nieuw toewijzingssysteem voor de woonmaatschappijen (fusie van sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren) werd eind 2021 goedgekeurd en trad in werking op 1 januari 2024. In dit toewijzingssysteem is een verplicht aandeel van 20% versnelde toewijzingen van kandidaat-huurders met een bijzondere nood of in precaire omstandigheden opgenomen. Hieronder zit onder meer de volgende doelgroep: de kandidaat-huurder die verblijft in een opvangtehuis, noodwoning, crisisopvang, transitwoning of hotel. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om maximaal 1/3 van het patrimonium toe te wijzen aan kandidaat-huurders die behoren tot een specifieke doelgroep.

Sinds 2020 wordt er jaarlijks een open oproep gelanceerd vanuit het beleidsdomein Wonen om aan de hand van een systeem van cofinanciering tussen gemeenten en het Vlaams gewest het aanbod noodwoningen te verruimen. Er kan subsidie aangevraagd worden voor het bouwen, kopen, renoveren en inrichten van (al dan niet verplaatsbare) noodwoningen. Een eerste oproep in 2020 resulteerde in 73 gesubsidieerde projecten voor in totaal 259 noodwoningen. In juni 2021 werd een tweede oproep gelanceerd. Er werden 56 projecten gesubsidieerd voor de realisatie van in totaal 150 noodwoningen. De derde projectoproep in 2022 leverde in totaal 56 noodwoningen op. De oproepen in 2023 en 2024 resulteerden in toegekende subsidies voor respectievelijk 121 en 29 noodwoningen. Eind juni 2025 werd een nieuwe projectoproep voor noodwoningen gelanceerd. (voor de jaarlijkse projectoproep noodwoningen is het volgende geraamd budget beschikbaar: € 12.000.000 voor 2020, € 8.000.000 voor 2021, € 4.000.000 voor 2022, € 8.000.000 voor 2023, € 8.000.000 voor 2024, € 11.000.000 voor 2025, Vlaanderen).

Er zal worden afgestemd tussen het beleidsdomein Welzijn en het beleidsdomein Wonen om een vlotte doorstroom uit de vluchthuizen en beveiligde opvang naar meer duurzame huisvesting maximaal te faciliteren.

Binnen de CAW's werd in 2024 de module 'IFG residentieel' (= residentiële opvang in een vluchthuis of andere opvangvorm naar aanleiding van een situatie van intrafamiliaal geweld) voor 568 cliënten ingezet.

Wallonië

In 2021 en 2022 is een projectoproep gelanceerd om de toegankelijkheid van opvangcentra voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld te verbeteren (92 extra opvangplaatsen en 7 extra personeelsleden). Hiernaast worden ondernemingen van de sociale economie gestimuleerd om vormen van erkende samenwerkingen die actief zijn in de vastgoedsector om huisvesting te creëren voor vrouwen die meer zelfstandigheid nodig hebben.
Action Social 150 zal in 2026 extra opvangplaatsen creëren.
Opvangplaatsen die bestemd zijn voor Oekraïense vluchtelingen zullen op lange termijn opvangplaatsen worden voor vrouwen.
Projet 234 (PRW) financierde opvanghuizen die Artikel 97 inzetten van het CWRASS om zo de strijd tegen intrafamiliaal geweld aan te gaan.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Er zijn 2 opvanghuizen voor vrouwelijke slachtoffers van geweld en jonge LGBTQIA+ personen in gezinsbreuk opgericht: 1 gebouw voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld (19 personen, 7 kamers, opening juli 2022) en 1 gebouw voor jonge LGBTQIA+ personen (14 personen, opening september 2022). Daarnaast zal er een derde gebouw ter beschikking worden gesteld voor slachtoffers.

Tot slot zorgt het artikel 36 van het Besluit van het Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende organisatie van de verhuur van woningen beheerd door Société du Logement de la Région Bruxelloise of door vastgoedvennootschappen met een openbare dienst ervoor dat het aantal woningen voor personen die vallen onder de voorwaarden van dit artikel wordt verhoogd (er is een verplichting om minimaal 3% van het totaal toewijzingen van het voorgaande jaar te besteden, met erkende opvangcentra voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld).

Duitstalige Gemeenschap

Prisma vzw kan 5 vrouwen opvangen die slachtoffer zijn van intrafamiliaal geweld. Het is belangrijk op te merken dat dit symptomatisch is voor een breder beleid : landelijke gebieden beschikken over minder opvangplaatsen voor vrouwen (en kinderen) van intrafamiliaal geweld, terwijl deze wel noodzakelijk zijn.

Aanbevelingen

Het Platform stelt vast dat er een wil is om meer opvangplaatsen te creëren maar dat er een grote discrepantie is tussen de huidige capaciteit en de aanbevelingen van GREVIO. Deze constatering wordt ook gedragen door het middenveld gezien regelmatig vrouwen en kinderen niet kunnen worden doorverwezen, en hierdoor niet in veiligheid kunnen worden gebracht. Het is belangrijk dat de verschillende gewesten een intersectionele aanpak ontwikkelen zodat minderheden (vrouwen met een handicap, vrouwen met een migratieachtergrond, LGBTQIA+ personen) ook toegang kunnen hebben tot de nodige opvang.

Daarnaast is het belangrijk om ervoor te zorgen dat alle slachtoffers van intrafamiliaal geweld toegang hebben tot opvanghuizen. Hiervoor is het enerzijds belangrijk om intersectioneel beleid door te voeren zodat vrouwen met een handicap, vrouwen met een migratieachtergrond, vrouwen die buiten de grote steden wonen en LGBTQIA+ minderheden toegang hebben tot opvang. Er zijn ook een aantal vrouwen die buiten deze intersectionele lens vallen maar desalniettemin geen toegang hebben tot opvanghuizen. Vrouwen die eigenaar zijn van een woning kunnen geen toegang krijgen tot noodhuizen, zo meldt het CVFE. Het is belangrijk om hiermee rekening te houden en de nodige flexibiliteit te hebben zodat alle slachtoffers van intrafamiliaal geweld geholpen kunnen worden.

Het is belangrijk dat er de komende jaren fors wordt geïnvesteerd in toegankelijke huisvesting voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld en hier een intersectionele lens voor te gebruiken. Dit om de Europese richtlijnen te respecteren zoals vermeld in het GREVIO rapport maar ook omdat de huidige huizenmarkt het steeds moeilijker maakt voor vrouwen om adequate huisvesting te vinden wanneer ze te maken hebben met partnergeweld (o.a. vanwege het economisch geweld dat plaats kan vinden).

Het pack Nouveau Départ (Herstartpakket) dat goedgekeurd werd door de vorige IMC moet ingevoerd worden zodat vrouwen na een scheiding de nodige financiële, juridische en sociale steun hebben om hun leven weer op gang te zetten.

Maatregel 84: Garanderen van de toepassing van deze visie dat slachtoffers in hun huis moeten kunnen blijven, door de geweldpleger te verwijderen, en waarbij de veiligheid van het slachtoffer en de kinderen wordt gewaarborgd. Er wordt bekeken of en hoe er systemen van (financiële) steun moeten worden uitgebouwd.

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Gewesten: Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Waals minister van Vrouwenrechten Budget: PVIF - 65

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel over de toepassing van de visie dat slachtoffers in hun huis moeten kunnen blijven door de geweldpleger te verwijderen, is moeilijk uit te voeren omdat het om een intentie gaat. Het Platform stelt vast dat er stappen zijn gezet zowel op federaal als op regionaal niveau. Deze maatregel moet meegenomen worden naar het volgende NAP.

In het kader van de strijd tegen intrafamiliaal geweld hanteert België een visie die ernaar streeft het slachtoffer en de kinderen in de gezinswoning te houden en de dader van het geweld uit de woning te verwijderen. Om deze visie te concretiseren, zijn op verschillende beleidsniveaus verschillende maatregelen ontwikkeld.

Analyse

Het **tijdelijk huisverbod (THV)** wordt nog steeds weinig gebruikt. Het wordt door het parket als omslachtig en inefficiënt beschouwd en kent verschillende beperkingen: de korte duur (30 dagen), de afhankelijkheid van de huisvestingsomstandigheden van het slachtoffer, het ontbreken van een doeltreffende doorverwijzing door de familierechtbanken en de ongeschiktheid voor bepaalde gezinssituaties. Bovendien maakt de emotionele belasting voor slachtoffers die in een gewelddadige omgeving blijven, het soms moeilijk om thuis te blijven.

Het **middenveld** wijst op deze beperkingen en benadrukt het gebrek aan informatie voor vrouwen over de duur of de opheffing van de maatregelen, met name in Brussel, waar THV/ITR vrijwel onbestaande is.

Een **interfederale werkgroep**, die in 2022 is opgericht met verschillende actoren (Praxis, magistraten, federaties van opvangtehuizen), onderzoekt nieuwe pistes, met name tijdelijke huisvesting voor de daders.

Er zijn wetshervormingen gaande om slachtoffers sneller en flexibeler toegang te geven tot schadevergoeding, met name via een **versnelde procedure voor de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers**.

Ten slotte wordt er gesproken over een **“masterplan voor bescherming**”, met gespecialiseerde begeleiding aan huis en een toenemend gebruik van elektronische enkelbanden, waardoor de intersectorale coördinatie ten behoeve van de veiligheid van slachtoffers wordt versterkt.

Analyse per niveau

Federaal

De wet van 15 december 2022 leidt tot een facultatieve versnelde procedure voor de algemene afdeling van de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan occasionele redders.

De wet van 18 januari 2024 om justitie menselijker, sneller en straffer te maken III brengt de termijnen om verzoeken in te dienen bij de commissie financiële hulp op 5 jaar. Dit geldt ook voor minderjarige slachtoffers.

Op federaal niveau vormt het Mobiel StalkingAlarm (MSA) een belangrijk antwoord in kritieke situaties, met name na een scheiding. Het wordt geactiveerd op basis van een risicoanalyse en is gebaseerd op de omzendbrief COL 03/2023, die de coördinatie tussen het parket en de politiediensten garandeert. Sinds de algemene invoering ervan in 2023 heeft het MSA ongeveer 200 slachtoffers beschermd. Het maakt een snelle politie-interventie mogelijk dankzij geolokalisatie en vooraf verzamelde informatie. Dit leidt tot betere communicatie tussen het parket en de politie. Echter is besloten om het platform i-police te stoppen, waardoor het digitaliseren van politiediensten een stap achteruit gaat. Het is nog niet duidelijk hoe de huidige regering de informatieuitwisseling gaat aanpakken. Alhoewel er veel kritiek was op het project i-police (zowel qua data verzameling als biases die het platform heeft), is het stopzetten van de digitalisering van de politie grote stap achteruit.

Vlaanderen

Binnen Vlaanderen wordt het Elektronisch Toezicht (VCET) uitgevoerd zodat er via een elektronische enkelband een contactverbod met het slachtoffer kan worden opgelegd. Het VCET reageert via een gps-systeem op waarschuwingen wanneer de dader en het slachtoffer zich in elkaars nabijheid bevinden. Een proefapplicatie maakt het mogelijk om toe te zien op de naleving van het contactverbod.

Wallonië

Oprichting van een specifieke werkgroep over de opvang van geweldplegers in opvangcentra in juni 2022 met Praxis, de federaties van opvangcentra, de referentiemagistraten VIF van Doornik en Bergen en het parket van Bergen.

Brussels Hoofstedelijk Gewest

Het Tijdelijk Huisverbod (THV) moet ervoor zorgen dat daders een contactverbod hebben ten aanzien van hun slachtoffer. Deze maatregel is echter niet altijd uitvoerbaar zoals het Brussels parket het heeft aangetoond. In 2023 heeft het parket een aantal maatregelen op pauze gezet vanwege het personeelstekort. Hierdoor rijst de vraag of het THV traject daadwerkelijk op een hegemonische manier kan worden toegepast.

Aanbevelingen

De Wet van 15 mei 2012 betreffende het tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld wordt niet op eenduidig toegepast. Hierdoor ontstaan er grote discrepanties omtrent de manieren waarop de wet wordt toegepast.

Er is nood aan een betere communicatie tussen het parket, de politie, sociale werkers en de medische wereld. De verschillende ZSG bijvoorbeeld, laten zien dat samenwerking mogelijk is en deze trend moet worden doorgezet voor andere types gendergerelateerd geweld. Tijdens de scheiding (of de uithuisplaatsing) loopt het slachtoffer het hoogste risico op feminicide, waardoor het belangrijk is om deze periode extra te monitoren. Een enkelband zonder het nodige toezicht kan een contraproductief effect hebben.

Maatregel 85: In overleg met het College van procureurs-generaal, onderzoeken hoe naast de politie en de referentiemagistraten ook gezondheidswerkers als referentiepersonen met een duidelijk mandaat kunnen worden aangewezen om de doorverwijzing van slachtoffers via de gezondheidszorg in de praktijk te brengen en zij een belangrijke schakel kunnen vormen tussen de hulpverleningsdiensten en de politie.

Bevoegdheden: Minister van Justitie Gewesten; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van Binnenlandse Zaken; Minister van Justitie; Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid
Budget: Nota « Go for Equality »

Niet begonnen

Samenvatting

Deze maatregel is deels uitgevoerd dankzij een overleg met het College van procureurs-generaal rondom de verschillende schakels in de aanpak van intrafamiliaal geweld. Daarnaast zorgen de ZSG voor een betere samenwerking tussen zorg, justitie en politie. Tot slot zijn er een aantal opleidingen beschikbaar om intrafamiliaal geweld tijdig te herkennen en de slachtoffers naar de juiste instellingen door te sturen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het College van procureurs-generaal heeft een overleg gehad rondom intrafamiliaal geweld. Echter is het niet duidelijk hoe dit op lange termijn voor een betere doorverwijzing van slachtoffers en de ketenaanpak zal impact hebben.

De verschillende justitiële opleidingsinstituten geven de nodige opleidingen rondom intrafamiliaal geweld.

ZSG worden door heel het land opgericht en hebben duidelijke protocollen rondom seksueel geweld. Ze hebben echter geen units voor intrafamiliaal geweld, waardoor ze maar deels aan deze maatregel voldoen.

Vlaanderen

De Ketenaanpak Intrafamiliaal Geweld in Vlaanderen is een samenwerking tussen politie en parket, hulpverlening en bestuur. Door samen te werken pakken ze intrafamiliaal geweld op een multidisciplinaire manier aan. De kernpartners van de ketenaanpak zijn: de Vertrouwenscentra Kindermishandeling, de Centra Algemeen Welzijnswerk, het Agentschap Opgroeien, vertegenwoordigers uit de regionale netwerken geestelijke gezondheidszorg, de afdeling Justitiehuizen, lokale politie, het parket

Daarnaast bestaan er de nodige opleidingen om zowel zorgpersoneel als personeel van Veilig Huis en het CAW te vormen.

Wallonïe

In Wallonië ligt de focus eerder op de sociale begeleiding via welzijnssectoren. Hierdoor is de rol minder formeel voor gezondheidswerkers en referentiepersonen.

De opleidingen die in Wallonië worden aangeboden zijn niet structureel ingebed.

Bovendien blijft de link met justitie zwak, waardoor een ketenaanpak niet kan worden uitgevoerd zolang instellingen zoals Divico, Vivico en Olista niet verder geïnstitutionaliseerd worden.

Aanbevelingen

Het is essentieel dat deze maatregel wordt geconcretiseerd en structureel wordt verankerd, zodat gezondheidswerkers effectief een volwaardige rol kunnen opnemen in de doorverwijzing van slachtoffers van intrafamiliaal geweld. Vandaag blijft hun betrokkenheid te vaak beperkt tot detectie en informele doorverwijzing, zonder duidelijk mandaat of ondersteuning. Daarom is het in de eerste plaats noodzakelijk dat er, in overleg met onder meer het College van procureurs-generaal en de gezondheidssector, een formeel kader wordt ontwikkeld waarin gezondheidswerkers erkend worden als referentiepersonen. Dit kader moet hun rol, verantwoordelijkheden en grenzen helder definiëren, zodat zij op een veilige en juridisch onderbouwde manier kunnen handelen.

Daarnaast is er dringend nood aan duidelijke en uniforme richtlijnen rond informatie-uitwisseling en het beroepsgeheim. Veel zorgverleners ervaren vandaag onzekerheid over wanneer en hoe zij informatie mogen delen met politie of justitie, wat een drempel vormt voor effectieve doorverwijzing. Het maatschappelijk middenveld pleit daarom voor praktische tools, zoals beslissingsbomen en protocollen, die zorgverleners ondersteunen in het maken van deze afwegingen, met respect voor zowel het vertrouwen van de patiënt, het recht op het privéleven van de patiënt als de veiligheid van het slachtoffer.

Verder is het cruciaal om te investeren in structurele en verplichte opleidingen voor gezondheidswerkers. Deze opleidingen moeten zich niet alleen focussen op het herkennen van signalen van intrafamiliaal geweld, maar ook op gesprekstechnieken, risicotaxatie en samenwerking met justitie. Daarbij is het belangrijk dat deze vormingen interdisciplinair worden opgevat, zodat zorgverleners, politie en magistraten elkaar beter leren kennen en begrijpen. Goede praktijken, zoals de werking van de Zorgcentra na Seksueel Geweld, tonen aan dat een geïntegreerde aanpak met duidelijke afspraken en korte lijnen tussen sectoren leidt tot betere bescherming van slachtoffers. Het is dan ook aangewezen om dit model verder uit te breiden naar (andere) vormen van intrafamiliaal geweld.

Tot slot benadrukt het Platform het belang van een structurele ketenaanpak, waarbij gezondheidswerkers niet op zichzelf staan maar deel uitmaken van een breed netwerk van hulpverleningsdiensten, politie en justitie. Initiatieven zoals Veilig Huis illustreren hoe een multidisciplinaire aanpak kan bijdragen aan een meer gecoördineerde en doeltreffende ondersteuning van slachtoffers. Om dit te realiseren, zijn bijkomende middelen nodig voor coördinatie, overleg en opvolging, evenals een systematische monitoring van de doorverwijzingen via de gezondheidszorg. Alleen door deze structurele verankering kan deze maatregel uitgroeien van een beleidsintentie tot een effectieve praktijk die slachtoffers sneller en beter beschermt.

Maatregel 86: Binnen het multidisciplinaire expertisecentrum (zie maatregel 11) een interfederale werkgroep oprichten, om in samenwerking met stakeholders (gynaecologen, vroedvrouwen, enz.) de aanbevelingen voor professionals inzake obstetrisch en gynaecologisch geweld op te volgen.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit; Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten: Vlaams minister van Welzijn; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Huisvesting; Minister van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met Gezondheid; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke Kansen en Huisvesting Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Een interfederale werkgroep over gynaecologisch en obstetrisch geweld is opgericht, gecoördineerd door het IGVM.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De werkgroep brengt de volgende actoren samen: vertegenwoordigers van de departementen die verantwoordelijk zijn voor Gezondheid en Gelijkheid op federaal, gemeenschaps- en regionaal niveau; beroepsverenigingen (gynaecologen, vroedvrouwen); patiëntenverenigingen en leden van het maatschappelijk middenveld, via de Coalitie gender en gezondheid; experten in mentale en perinatale gezondheid.

Tussen oktober 2024 en begin 2026 richtte de werkgroep zich op het opstellen van een officiële definitie van gynaecologisch en obstetrisch geweld in België en op het formuleren van prioritaire aanbevelingen voor de beleidsmakers.

Hoewel deze acties een belangrijke voorbereidende stap vormen, blijft de concrete en blijvende implementatie van de aanbevelingen in zorgstructuren nodig. Er bestaat immers nog geen verplicht of stimulerend mechanisme om deze aanbevelingen in ziekenhuizen en beroepspraktijken te integreren, noch is er opvolging en evaluatie van de uitvoering voorzien.

Wallonië

De initiatieven steunen voornamelijk op verenigingen en netwerken, zoals het Centrum voor gespecialiseerde middelen en verenigingen van vroedvrouwen.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Er zijn enkele ziekenhuizen, zoals het UZ Sint-Pieter, waar perinatale experten aanwezig zijn en initiatieven worden opgezet.

Aanbevelingen

Het Platform waardeert de eerste stappen die gezet zijn en hoopt dat de aanbevelingen van de werkgroep omgezet worden in effectieve praktijken binnen de ziekenhuizen. Dat is alleen mogelijk indien er voldoende middelen worden toegewezen op de verschillende niveaus waar deze maatregel moet worden toegepast.

Het is essentieel om zorgprofessionals op te leiden en te ondersteunen door verplichte en gestructureerde opleidingen over gynaecologisch en obstetrisch geweld aan te bieden en operationele protocollen te ontwikkelen, zodat betere zorg kan worden geboden en signalen kunnen worden herkend.

Daarom is een federale coördinatie belangrijk om deze verschillende aanbevelingen in de praktijk te implementeren, waarbij rekening wordt gehouden met de regionale realiteiten.

Het is ook aangewezen om het thema blijvend onder de aandacht te houden, de betrokkenheid van overheid en medische sector te waarborgen en het maatschappelijk middenveld te betrekken bij de opvolging en evaluatie van de implementatie.

Maatregel 87: Nagaan of het haalbaar is een “referentiefunctie gendergerelateerd geweld" te implementeren in de ziekenhuizen, naar analogie met de alcoholpreventieprojecten.

Bevoegdheden: Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid Budget: Nota « Go for Equality »

Niet begonnen

Samenvatting

Maatregel 87 beoogt te onderzoeken of het haalbaar is om een referentiefunctie rond gendergerelateerd geweld te implementeren binnen ziekenhuizen, naar analogie met bestaande modellen zoals alcoholpreventie.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau werd vooral ingezet op coördinatie en kennisopbouw. De interfederale werkgroep, onder leiding van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, vormt een belangrijke stap in het erkennen van gendergerelateerd geweld binnen de gezondheidszorg.

De betrokkenheid van de FOD Volksgezondheid en diverse beroepsverenigingen wijst op een groeiend bewustzijn binnen de medische sector. Toch blijft de maatregel voorlopig beperkt tot het ontwikkelen van definities en het formuleren van aanbevelingen.

Er is nog geen concreet federaal kader dat ziekenhuizen verplicht of ondersteunt bij het invoeren van een referentiefunctie.

De Zorgcentra na seksueel geweld zijn wel ingebed in ziekenhuizen.

Maatschappelijk middenveld

Daarnaast spelen ook middenveldactoren, zoals de Coalitie Gender en Gezondheid, een belangrijke rol in het agenderen van gendergerelateerd geweld binnen de zorg.

Toch zijn er belangrijke lacunes, want er is nog geen structurele implementatie van de referentiefunctie gendergerelateerd geweld in ziekenhuizen. Hiernaast ontbreekt er een uniforme aanpak tussen regio’s.

Vlaanderen

In Vlaanderen bestaan diverse opleidings- en vormingsinitiatieven rond gendergerelateerd geweld voor zorgpersoneel. Deze zijn niet uniform of centraal georganiseerd. Het gaat bijvoorbeeld om postgraduaat en gespecialiseerde opleidingen, trainingen over vrouwelijke genitale verminking door GAMS,...

Wallonië

Op Waals niveau zijn er vooral organisaties die opereren buiten de ziekenhuiscontext. Er zijn initiatieven zoals la Plateforme pour une naissance respectée die voor de nodige kennis zorgen. Echter wordt er nog niet voldoende samengewerkt met dit soort initiatieven.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Binnen ziekenhuizen en de zorgsector zijn er wel individuele initiatieven en groeiende aandacht voor thema's zoals gynaecologisch en obstetrisch geweld en perinatale mentale gezondheid.

Er bestaat nog geen referentiefunctie of aanspreekpunt rond gendergerelateerd geweld in de Brusselse ziekenhuizen.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat deze maatregel evolueert van een verkennende maatregel naar een concrete en structureel verankerde beleidsmaatregel. De oprichting van de interfederale werkgroep vormt een belangrijke eerste stap, maar moet nu worden vertaald naar een haalbaarheidsstudie over de effectieve implementatie van de referentiefunctie gendergerelateerd geweld in de ziekenhuizen. Het is daarbij cruciaal dat er ook een duidelijk federaal kader wordt ontwikkeld dat ziekenhuizen ondersteunt en stimuleert om een referentiefunctie rond gendergerelateerd geweld in te voeren. Deze functie moet helder omschreven zijn, met duidelijke taken, verantwoordelijkheden en positionering binnen de ziekenhuisstructuur.

Daarnaast is het van groot belang dat deze referentiefunctie gepaard gaat met voldoende middelen en opleiding. Zorgverleners moeten niet alleen in staat zijn om signalen van gendergerelateerd geweld te herkennen, maar ook om gepast te reageren, slachtoffers te ondersteunen en hen door te verwijzen naar gespecialiseerde diensten. Het maatschappelijk middenveld pleit daarom voor structurele en verplichte opleidingen, evenals voor de ontwikkeling van praktische richtlijnen en protocollen.

Verder moet er aandacht gaan naar een intersectionele benadering. Gendergerelateerd geweld manifesteert zich verschillend naar bepaalde factoren zoals handicap, migratieachtergrond, sociaaleconomische positie of seksuele oriëntatie. De referentiefunctie moet hier rekening mee houden, zodat alle slachtoffers – inclusief de kwetsbare groepen – toegang hebben tot aangepaste en kwaliteitsvolle zorg.

Tot slot is het essentieel dat deze maatregel wordt ingebed in een bredere ketenaanpak, waarbij ziekenhuizen nauw samenwerken met hulpverleningsdiensten, politie en justitie. Enkel door deze structurele samenwerking kan worden gegarandeerd dat slachtoffers niet alleen worden herkend binnen de zorg, maar ook effectief toegang krijgen tot bescherming en verdere ondersteuning. Monitoring en evaluatie van de implementatie zijn daarbij noodzakelijk om de effectiviteit van de maatregel op lange termijn te waarborgen.

Maatregel 88: Onderzoeken of de wet van 18 juni 2018 binnen ziekenhuizen kan worden geoperationaliseerd om systematisch gegevens over VGV te registreren in de relevante medische dossiers.

Bevoegdheden: Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid Budget: Geen budgettaire gevolgen

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel over het onderzoek naar de operationalisering van de wet van 18 juni 2021 is uitgevoerd en moet doorgezet worden onder het volgende NAP.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De omzendbrief van 2023 ter uitvoering van de wet van 18 juni 2018 (over de registratie van VGV in medische dossiers) is inderdaad opgesteld en naar de ziekenhuizen verstuurd.

Wat de systematische registratie van VGV betreft, is er geen zicht op wat er in de praktijk gebeurt in de dossiers op ziekenhuisniveau. GAMS België onderneemt hierin actie via een opleidingsproject voor gezondheidsprofessionals in ziekenhuizen, uitgevoerd in opdracht van de FOD Volksgezondheid.

Een van de verwachte effecten is een betere identificatie van gevallen van VGV en bijgevolg een betere registratie in de dossiers. Dit kan pas worden gecontroleerd nadat een nieuwe prevalentiestudie is uitgevoerd bij vrouwen en meisjes in België die met VGV te maken hebben gehad.

Tijdens deze opleidingen, die worden gegeven aan verloskundigen, gynaecologen en pediaters, wordt herinnerd aan deze registratieplicht. In totaal werden in 2024 en 2025 54 opleidingen gegeven in ziekenhuizen in heel België.

Aanbevelingen

Er zal bijkomend onderzoek moeten worden gedaan naar de effectieve implementatie van deze wet van 18 juni 2018 over de registratie van gegevens over VGV.

Maatregel 89: Het aantal VGV-opvolgingsprotocollen op kraamafdelingen verhogen.

Bevoegdheden: Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel over de verhoging van het aantal VGV-opvolgingsprotocollen is niet helemaal gerealiseerd aangezien deze nog maar in 8 ziekenhuizen geïmplementeerd zijn.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Een ander onderdeel van het project met de FOD Volksgezondheid is het ondersteunen van ziekenhuizen in de begeleiding bij het opstellen van een specifiek protocol voor de medische opvolging van zwangere vrouwen met VGV.

Het dient benadrukt te worden dat het hier gaat om een verloskundig protocol, niet om de medische behandeling van VGV in het algemeen.

Aanbevelingen

Een achttal ziekenhuizen maakte reeds gebruik van deze ondersteuning, wat relatief weinig is ten opzichte van het aantal ziekenhuizen waar een vorming werd gegeven. Hier moeten zij dus nog meer worden aangemoedigd met nadruk op de noodzaak en voordelen van een dergelijk protocol zodat de ondersteuning van vrouwen die geconfronteerd werden met VGV tijdens hun zwangerschap geen dode letter blijft.

Maatregel 90: Zorgen voor toegang tot gespecialiseerde posttraumatische psychologische follow-up voor slachtoffers van partnergeweld en/of intrafamiliaal geweld.

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten: Vlaams minister van Welzijn; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met Sociale Actie en Gezondheid; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke Kansen en Huisvesting; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met de Overheidsinstanties Budget: PVIF - 40

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel i.v.m. het zorgen voor toegang tot gespecialiseerde posttraumatische psychologische follow-up voor slachtoffers van IFG is deels uitgevoerd.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De website www.slachtoffers.be / www.victimes.be staat online met de nodige informatie voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld.

Vlaanderen

De Centra Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) in Vlaanderen zorgen voor de volgende initiatieven:

1) Uitbreiding forensische werking van CGG, hierbij hoort ook intrafamiliaal geweld en preventieve hulpverlening.
2) Veilig Huizen hebben vanaf 2024 structureel budget waardoor ambulante geestelijke gezondheidszorg beter plaats kan vinden,dit zowel voor plegers (recidivepreventie), slachtoffers (groepsinterventies en therapie) als expert ondersteuning binnen de ketenaanpak.

Wallonië

Binnen de Maisons de Justice (AGMJ), zijn er 21 erkende partnerdiensten waaronder 17 slachtofferhulpdiensten en 4 gespecialiseerde diensten:

1) SOS Viol
2) Oasis België
3) Brise le Silence
4) CPVCF

Na Covid zijn deze diensten structureel versterkt.

Alhoewel er sinds 2021 gedecentraliseerde permanenties plaatsvinden is het belangrijk om verder in te zetten op de veiligheid van vrouwen, kinderen en genderminderheden buiten de grote steden.

Daarnaast vinden er specifieke en voortgezette opleidingen plaats voor erkende diensten met de focus op posttraumatische psychologische opvolging.

De opening van een opvangcentrum voor minderjarigen zorgt voor opvang van slachtoffers van gedwongen huwelijken en eergerelateerd geweld. Er wordt ook geïnvesteerd in een Projet Éducatif Particulier zodat de jongeren individuele begeleiding hebben. Esperanto vzw is sinds 2022 erkend waardoor er 5 extra opvangplaatsen zijn gekomen.

De FWB investeert in hoog-risicogroepen zoals minderjarigen en slachtoffers van eergerelateerd geweld. Het is belangrijk dat beleid verder wordt doorgezet door meer opvangplaatsen te openen en ook vrouwen, kinderen en genderminderheden buiten de grote steden de nodige hulp te bieden.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Safe.brussels heeft de volgende projecten gesteund:

1) Woman'Do: posttraumatische begeleiding van mensen met een migratieachtergrond en met een precaire verblijfssituatie
2) Casa Legal: vzw die advocaten en sociale professionals samenbrengt om personen met juridische en psychosociale moeilijkheden te begeleiden.
3) CPVF: Centrum voor Preventie van gendergerelateerd en intrafamiliaal geweld

De financiering van initiatieven blijft relatief beperkt en met het uitblijven van een nieuwe regering in Brussel is de situatie verslechterd voor sommige organisaties zoals Casa Legal, waardoor vrouwen, kinderen en genderminderheden in gevaar komen.

Duitstalige Gemeenschap

Binnen de Duitstalige gemeenschap neemt Prisma vzw een leidende rol met de aanwerving van twee psychologen (met mogelijkheid tot uitbreiding). De capaciteit blijft beperkt maar de kleinschaligheid zorgt ook voor een flexibele aanpak.

Aanbevelingen

De structurele verschillen tussen de regio's blijven groot, wat ook GREVIO heeft opgemerkt in zijn eerste thematisch rapport. Daarnaast is het ook belangrijk om te benadrukken dat er methodologische verschillen zijn met enerzijds een intersectionele aanpak binnen het BHG en de FWB (focus op kwetsbare groepen) terwijl er in Vlaanderen anderzijds eerder sprake is van een systematische aanpak (focus op een ketenaanpak en het gezin als cliëntsysteem).

Het Platform heeft ook vragen over deze verschillende aanpakken en hoopt dat er bij het volgende NAP aandacht zal worden besteed aan de evaluatie van deze maatregel en het aanpassen ervan indien nodig.

Maatregel 91: Rekening houden met de problematiek van secundaire victimisatie bij de richtlijnen en de opleiding van professionals die betrokken zijn bij de opvang van een zorg aan slachtoffers.

Bevoegdheden : Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten: Vlaams minister van Welzijn; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke Kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen
Budget: PVIF - 31

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel over rekening houden met secundaire victimisatie is gedeeltelijk uitgevoerd, met duidelijke vooruitgang in richtlijnen en opleidingen. De implementatie blijft echter ongelijk en onvoldoende structureel verankerd in alle sectoren en regio's.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau zijn er verschillende opleidingen uitgerold, zowel binnen de politie als de magistratuur. Daarnaast zijn er initiatieven zoals de ZSG (Zorgcentra na Seksueel Geweld) die een geïntegreerde aanpak tonen waarbij secundaire victimisatie expliciet wordt vermeden.

Toch blijven er knelpunten: opleidingen zijn niet altijd verplicht of systematisch, en de toepassing van richtlijnen varieert sterk tussen parketten en politiezones.

Vlaanderen

In Vlaanderen is er vooruitgang binnen de welzijnssector, met aandacht voor trauma-informed care in organisaties zoals CAW's en vertrouwenscentra. Ook in opleidingen voor hulpverleners is er meer aandacht voor de impact van secundaire victimisatie.

De uitdaging ligt vooral in de afstemming tussen sectoren (welzijn, politie, justitie) en in het garanderen van uniforme kwaliteitsstandaarden. Niet alle professionals krijgen dezelfde diepgang in opleiding, en structurele opvolging ontbreekt vaak.

Wallonië

In Wallonië zijn gelijkaardige stappen gezet, maar de implementatie verloopt minder homogeen. Er bestaan initiatieven binnen slachtofferhulp en justitie, maar deze zijn vaak projectmatig en minder ingebed in structureel beleid.

Er is nood aan meer systematische opleiding en duidelijke richtlijnen die breed worden toegepast. Samenwerking tussen actoren blijft een aandachtspunt.

Brussel Hoofdstedelijk Gewest

In Brussel is de context complex door de meertaligheid en institutionele versnippering. Er zijn wel innovatieve praktijken en samenwerkingen, maar de toegang en kwaliteit van slachtofferopvang verschillen sterk.

Professionals worden niet altijd uniform opgeleid rond secundaire victimisatie, en coördinatie tussen federale en gemeenschapsbevoegdheden vormt een bijkomende uitdaging.

Aanbevelingen

Het Platform verwelkomt de verschillende initiatieven en geeft de volgende aanbevelingen:

1. Maak opleidingen rond secundaire victimisatie verplicht en recurrent voor alle betrokken professionals (politie, justitie, zorg en welzijn).
2. Ontwikkel en implementeer bindende richtlijnen die in alle regio's en sectoren op dezelfde manier worden toegepast.
3. Versterk intersectorale samenwerking zodat slachtoffers niet telkens hun verhaal opnieuw moeten doen.
4. Zorg voor structurele monitoring en evaluatie van de toepassing van deze maatregel, met betrokkenheid van slachtoffers zelf.
5. Investeer in een trauma-sensitieve aanpak als standaard binnen alle diensten die met slachtoffers werken.
6. Garandeer voldoende middelen voor gespecialiseerde opvang en opleiding, zodat goede praktijken duurzaam kunnen worden verankerd.

Maatregel 92: De betrokkenheid van de OCMW's aanmoedigen in het kader van de multidisciplinaire coördinatie en voorzieningen op lokaal niveau met andere partners zoals politie, hulpverlening en parket.

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken. Gewesten: Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Vlaams minister van Binnenlands Bestuur; Minister van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met Sociale Actie Budget: PBXL46

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel m.b.t. de OCMW's is bezig om uitgevoerd te worden. Er bestaan multidisciplinaire initiatieven maar deze zijn niet over heel het land op dezelfde manier geïmplementeerd wat leidt tot grote verschillen in de aanpak van casussen. Op de mate van betrokkenheid van de OCMW's is er geen duidelijk zicht.

Analyse per niveau

Vlaanderen

Veilig Huizen zorgt voor een multidisciplinaire samenwerking met onder andere OCMW's.

Wallonië

Binnen het Franstalig landschap is de intersectorale aanpak minder geharmoniseerd waardoor er lokale multidisciplinaire netwerken bestaan die werken rond intrafamiliaal geweld.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Olista zorgt voor een multidisciplinair overleg waarbij de OCMW's meedoen. Deze intersectorale aanpak zorgt op termijn voor de nodige gecoördineerde informatiestromen. Deze samenwerking is wettelijk verankerd door onder andere de Wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgelijk recht en van burgelijk procesrecht (458ter en 458quater) en diens omzendbrief.

Aanbevelingen

De maatregel rond de betrokkenheid van de OCMW's bij multidisciplinaire coördinatie moet opnieuw worden opgenomen in het volgende Nationaal Actieplan (NAP) en concreter worden uitgewerkt. Daarnaast bestaan er multidisciplinaire initiatieven, maar deze worden niet op uniforme wijze in het hele land geïmplementeerd, wat leidt tot aanzienlijke verschillen in de afhandeling van casussen. In deze context is het ook aangewezen om meer rekening te houden met de noden van LGBTQI+ slachtoffers van geweld in opvangcentra, onder meer door het voorzien van aangepaste en veilige ruimtes en door een beroep te doen op organisaties met expertise en ervaring met deze doelgroep.

Maatregel 93: Rekening houden met de behoeften van LGBTQI+-personen die slachtoffer zijn van geweld in vluchthuizen, bijvoorbeeld door hierin passende en veilige ruimtes te ontwikkelen en organisaties in te schakelen met deskundigheid en ervaring met deze doelgroep.

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten: Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met Sociale Actie; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Gelijke Kansen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke Kansen en Huisvesting; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: Nota « Go for Equality » PVIF - 56

In uitvoering

Samenvatting

In Vlaanderen en Wallonië zijn er initiatieven genomen die rekening houden met de behoeften van LGBTQI+ personen die slachtoffer zijn van geweld.

Analyse per niveau

Vlaanderen

Er bestaan opleidingen voor alle CAW's met een focus op (1) een gendersensitieve opvang (2) inclusieve begeleiding (3) preventie van geweld tegen LGBTQIA+ personen (4) specifieke aandacht voor jongeren. Er zijn geen aparte LGBTQIA+ specifieke residentiële structuren maar wel een integratie van LGBTQIA+ personen in een breed opvangnetwerk.

Wallonië

Er is een pilootproject om personeel op te leiden in opvanghuizen om zo het personeel te sensibiliseren, de competenties te verhogen en een veilige opvang context creëren.

Daarnaast is Ihsane Jarfi opvang een noodopvang voor jonge LGBTQIA+ personen die verstoten zijn uit hun familie of sociale netwerk, waar sinds 2021 jongeren terechtkunnen. Het project heeft naast de noodopvang ook andere activiteiten om mensen te sensibiliseren over LGBTQIA+ kwesties door middel van projecten, herdenkingen en marsen alsook culturele en educatieve activiteiten.

Aanbevelingen

Het Platform stelt vast dat zowel aan Franstalige als aan Nederlandstalige kant de nodige stappen in de goede richting worden gezet.

Het is belangrijk dat deze verschillende initiatieven worden geïntegreerd in de tijd door de LGBTQIA+ dimensie verder te verankeren in de bestaande opvang en ook specifieke opvangplaatsen te creëren voor LGBTQIA+ personen zodat deze de nodige bescherming kunnen genieten.

Bovendien moet de projectmatige aanpak omgezet worden in structurele en financiële verankering. In die zin moet deze maatregel in het volgend NAP geherformuleerd worden.

Maatregel 94: Steun verlenen aan gespecialiseerde verenigingen voor begeleiding en juridische bijstand die werken met slachtoffers van gendergerelateerd geweld die moeilijkheden ondervinden op het gebied van asiel en migratie.

Bevoegdheden: Federale staat en Gewesten: Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Waals minister van Vrouwenrechten Budget: Nota “Go for equality”

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel inzake steun verlenen aan gespecialiseerde verenigingen die werken met slachtoffers van gendergerelateerd geweld die moeilijkheden ondervinden op het vlak van asiel en migratie, is deels uitgevoerd.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het Federaal Migratiecentrum en het Belgische Commissariaat-Generaal voor Vluchtelingen en Staatlozen (CGVS) hebben samenwerkingen opgezet met bepaalde ngo’s die juridische bijstand bieden aan slachtoffers van gendergerelateerd geweld binnen asielprocedures.

Er zijn richtlijnen ontwikkeld om ervoor te zorgen dat gendergerelateerd geweld wordt meegenomen bij de beoordeling van asielaanvragen, zoals de erkenning van risico’s bij terugkeer naar het land van herkomst.

Vlaanderen

In Vlaanderen gebeurt de ondersteuning vooral via het welzijns- en integratiebeleid.

Organisaties zoals de CAW’s (Centra Algemeen Welzijnswerk) bieden begeleiding aan slachtoffers van geweld, inclusief personen met een migratieachtergrond.
Er zijn gespecialiseerde initiatieven rond intrafamiliaal geweld en mensenhandel, vaak in samenwerking met opvangstructuren en juridische hulpverleners.
Vlaanderen financiert ook organisaties die werken rond integratie en kwetsbare doelgroepen, waaronder vrouwelijke migranten in precaire situaties.

Wallonië

In Wallonië bestaat een netwerk van diensten die slachtoffers van geweld ondersteunen, ook in migratiecontext.
SAJ (Services d’Aide à la Jeunesse) en gespecialiseerde diensten bieden ondersteuning aan kwetsbare gezinnen en minderjarigen.
Er zijn organisaties die werken rond intrafamiliaal geweld, vrouwenrechten en mensenhandel, vaak in samenwerking met opvangcentra.
Juridische ondersteuning voor migranten wordt deels geleverd via gespecialiseerde verenigingen en gesubsidieerde structuren.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In Brussel werken organisaties zoals La Voix des Femmes, GAMS, Vluchtelingenwerk Vlaanderen en Fédération des Maisons d'Accueil pour Femmes (FMFA) aan psychosociale begeleiding en juridische bijstand voor vrouwelijke asielzoekers die slachtoffer zijn van partnergeweld of andere vormen van gendergerelateerd geweld.

Aanbevelingen

Het Platform geeft de volgende aanbevelingen:

1. Creëer een nationaal samenwerkingskader tussen migratiediensten, justitie en gespecialiseerde ngo's om slachtoffers van gendergerelateerd geweld beter te ondersteunen.
2. Zorg voor structurele financiering zodat NGO's langdurig begeleiding en juridische bijstand kunnen bieden, inclusief in minder stedelijke gebieden.
3. Ontwikkel trainingen voor medewerkers van asiel- en migratiediensten over de specifieke risico's en behoeften van slachtoffers van gendergerelateerd geweld.
4. Implementeer een monitorings- en evaluatiesysteem om de effectiviteit van begeleiding en juridische bijstand te meten en knelpunten in de praktijk te identificeren.

Maatregel 95: De opvang en begeleiding van slachtoffers van gedwongen huwelijken, eergerelateerd geweld en tienerpooiers versterken.

Bevoegdheden: Gemeenschappen en Gewesten: Vlaams minister van Welzijn; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met Sociale Actie; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke Kansen en Huisvesting; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met de Overheidsinstanties
Budget: PVIF - 59

In uitvoering

Samenvatting

De maatregel met betrekking tot opvang en begeleiding van slachtoffers van gedwongen huwelijken, eergerelateerd geweld en tienerpooiers, is gedeeltelijk uitgevoerd via lokale en regionale initiatieven. Er ontbreekt echter een structureel nationaal kader met voldoende middelen, multidisciplinaire samenwerking en systematische evaluatie. Het maatschappelijk middenveld benadrukt dat zonder structurele aanpak kwetsbare slachtoffers geen adequate bescherming en begeleiding krijgen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op politiek vlak worden deze problematieken erkend binnen justitie, politie en de sociale diensten. Er bestaan federale programma's rond opleiding en sensibilisering van magistraten, politieagenten en maatschappelijk werkers.

Er werden samenwerkingsakkoorden afgesloten tussen federale diensten, lokale welzijnsactoren en scholen om signalen van eergerelateerd geweld of gedwongen huwelijken vroegtijdig te detecteren. Er is echter geen publiek en systematisch rapport dat aangeeft hoe deze federale maatregelen worden toegepast of geëvalueerd.

Vlaanderen

Safe at Home voorziet tijdelijke opvang en begeleiding voor slachtoffers van eergerelateerd geweld en gedwongen huwelijken.
Lokale organisaties en de CAW's (Centra Algemeen Welzijnswerk) bieden psychosociale ondersteuning en juridische begeleiding.
Het programma Project Eer focust op preventie en ondersteuning van jongeren die risico lopen op gedwongen huwelijken of eergerelateerd geweld.
Deze initiatieven zijn vaak tijdelijk, geografisch beperkt en onvoldoende geïntegreerd in een volledig opvang- en begeleidingsnetwerk.

Wallonië

Organisaties zoals Femmes Prévoyantes Socialistes (FPS) en bepaalde OCMW's bieden begeleiding, informatie en tijdelijke opvang aan slachtoffers.
Projecten zoals Project Intégration Jeunes ondersteunen kwetsbare jongeren, ook diegenen die risico lopen op gedwongen huwelijken.
Net als in Vlaanderen blijven de geografische dekking en de financiële continuïteit beperkt.

Aanbevelingen

De uitvoering van maatregel 95 blijft grotendeels ad hoc: initiatieven bestaan, maar zijn beperkt in tijd, capaciteit en territoriale dekking. De coördinatie tussen federale en regionale autoriteiten is onvoldoende, waardoor de toegang tot adequate ondersteuning voor sommige slachtoffers moeilijk is. Opleiding van politie, magistraten en sociale werkers bestaat, maar er ontbreekt een uniforme multidisciplinaire aanpak die alle actoren omvat. Er is geen systematische opvolging of evaluatie van de doeltreffendheid van bestaande programma's. Daarom formuleert het Platform volgende aanbevelingen:

1. Ontwikkeling van een structureel nationaal kader: Een gecoördineerd nationaal systeem creëren voor opvang en begeleiding van slachtoffers. Structurele financiering voorzien om continuïteit en capaciteitsuitbreiding te garanderen.
2. Versterking van regionale initiatieven: Bestaande programma's zoals Safe at Home, Project Eer en FPS uitbreiden naar alle provincies. De samenwerking verbeteren tussen CAW's, OCMW's, sociale diensten en politie om doorverwijzing en ondersteuning te vergemakkelijken.
3. Opleiding en sensibilisering: Verplichte opleidingen ontwikkelen voor politie, magistraten, sociale werkers en scholen over eergerelateerd geweld, gedwongen huwelijken en pooierschap waarbij minderjarigen betrokken zijn. Culturele sensibilisering, risicobeoordeling en vroegdetectie integreren.
4. Multidisciplinaire samenwerking en casusoverleg: Regelmatige overlegmomenten stimuleren met politie, justitie, sociale diensten, scholen en gespecialiseerde ngo's. Multidisciplinaire opvolging van complexe dossiers verzekeren.
5. Opvolging en evaluatie: Indicatoren ontwikkelen om de effectiviteit van opvang en begeleiding te meten. Een jaarlijks rapport publiceren met opvangcapaciteit, doorverwijzingen en resultaten van interventies.
6. Specifieke aandacht voor kwetsbare slachtoffers: Prioriteit geven aan minderjarigen, migranten en slachtoffers die geïsoleerd zijn door sociale, culturele of taalbarrières. Een globale begeleiding garanderen: psychosociale steun, juridische bijstand en toegang tot onderwijs of werk.

Maatregel 96: De toegankelijkheid van huisvesting en opvang voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld met een precair verblijfsstatuut evalueren.

Bevoegdheden: Gewesten: Minister van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met Sociale Actie; Waals minister van Vrouwenrechten; Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 9 - jan 2021 PVIF - 55

In uitvoering

Samenvatting

Hoewel er verkennende stappen zijn gezet, ontbreekt een systematische evaluatie en een coherente, structurele aanpak om de noden van deze doelgroep te vertalen naar beleid en concrete dienstverlening. In de praktijk blijft de opvang en huisvesting voor slachtoffers met een precair verblijfsstatuut ad hoc, ontoereikend en regionaal ongelijk verdeeld.

Analyse per niveau

Vlaanderen

In Vlaanderen zijn er sociale diensten en opvanginitiatieven die slachtoffers van geweld ondersteunen, maar deze richten zich niet specifiek op personen met een precair verblijfsstatuut. Lokale opvangcentra en CAW's bieden psychosociale begeleiding en tijdelijke noodopvang, maar toegang tot structurele huisvesting blijft beperkt voor mensen zonder reguliere verblijfsrechten.

Wallonië

Er zijn in Wallonië opvangstructuren en sociale diensten die kwetsbare groepen ondersteunen, maar hun capaciteit om slachtoffers van gendergerelateerd geweld met een precair verblijfsstatuut te huisvesten blijft beperkt en niet systematisch afgestemd op deze specifieke doelgroep. Het beleid blijft grotendeels reactief en versnipperd.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In Brussel zijn er initiatieven rond opvang en begeleiding van mensen in kwetsbare situaties, inclusief slachtoffers van geweld. Organisaties die actief zijn rond gendergerelateerd geweld, opvang voor slachtoffers en migranten bieden begeleiding, tijdelijke opvang en psychosociale hulp.

Toch blijft de toegang tot huisvesting specifiek voor slachtoffers met een precair verblijfsstatuut problematisch. Dergelijke slachtoffers vallen vaak tussen de mazen van het sociale vangnet omdat hun verblijfsstatus hun toegang tot reguliere opvang en sociale huisvestingprogramma's belemmert. De coördinatie tussen diensten voor migratie, justitie, slachtofferhulp en jeugdhulp is onvoldoende gestructureerd om deze specifieke noden effectief op te vangen.

Aanbevelingen

De opvang die er is blijft ad hoc, regionaal ongelijk en onvoldoende afgestemd op deze doelgroep. Er ontbreekt bovendien specifiek beleid voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld zonder verblijfsstatus die opvang nodig hebben waardoor ze vaak niet kunnen worden opgevangen.

Er bestaan geen gespecialiseerde structurele opvangprogramma's voor personen met een precair verblijfsstatuut, waaronder slachtoffers van geweld in prostitutie/sekswerkers. Professionals (hulpverlening, jeugdhulp, politie) ervaren een gebrek aan tools en protocollen om deze slachtoffers te identificeren, door te verwijzen en te huisvesten.

Het Platform komt hierdoor tot de volgende aanbevelingen:

1. Voltooien en publiceren van de evaluatie: Maak de resultaten van de Waalse werkgroep (2022) publiek beschikbaar en breid dit uit met een evaluatie op Vlaams en Brussels niveau. Zorg dat deze evaluatie kwantitatieve gegevens bevat (caps, wachtlijsten, gebruik, barrières) en kwalitatieve inzichten (ervaringsverhalen, knelpunten, obstakels).
2. Ontwikkel een integraal beleidskader: Creëer een nationaal en regionaal gecoördineerd kader dat opvang toegankelijk maakt voor slachtoffers met een precair verblijfsstatuut, los van regio of verblijfsrecht. Betrek migratiediensten, gezinshulp, slachtofferhulp, jeugdhulp en sociale diensten in de definitie van het beleid.
3. Structurele financiering van opvangplaatsen: Voorzie structurele middelen om gespecialiseerde opvangplaatsen te creëren in Vlaanderen, Wallonië en Brussel. Zorg dat deze opvangcapaciteit permanent beschikbaar is en niet enkel tijdelijk of projectmatig.
4. Training en capaciteitsopbouw: Ontwikkel en implementeer een verplichte opleiding voor professionals rond gendergerelateerd geweld, migratiestatus en precair verblijf, inclusief de impact op toegang tot huisvesting. Integreer modules over prostitutie, minderjarigen, seksuele uitbuiting en gerelateerde dynamieken.
5. Verbeter coördinatie en doorverwijzing: Zet multidisciplinaire casusbesprekingen op waarbij migratiediensten, opvangcentra, jeugdhulp en slachtofferhulp samenwerken. Zorg voor protocollen die slachtoffers zonder regulier verblijfsrecht systematisch identificeren en doorverwijzen naar opvang en begeleiding.
6. Monitoring en impactevaluatie: Stel meetbare indicatoren op (toegangsniveaus, doorlooptijden, succespercentages) om de effectiviteit van opvangtrajecten te monitoren. Publiceer jaarlijks een rapport over de situatie van huisvesting en opvang voor deze doelgroep.

Maatregel 97: Passende zorg en steun garanderen voor meisjes en vrouwen die het slachtoffer zijn van of het risico lopen op VGV door de actiemogelijkheden van gespecialiseerde verenigingen in het hele land te vergroten en door de synergieën tussen actoren in het veld te versterken.

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten: Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met Sociale Actie; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Kinderzaken en Gezondheid; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke Kansen Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Er zijn verschillende acties ondernomen om meisjes en vrouwen die slachtoffer zijn of risico lopen op vrouwelijke genitale verminking (VGV) te ondersteunen. Gespecialiseerde organisaties, zoals GAMS België, bieden preventie, begeleiding, juridische en psychosociale ondersteuning.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De samenwerking tussen GAMS en Fedasil zorgt ervoor dat de nodige kennis en expertise kan worden meegenomen binnen overheidsinstellingen zoals Fedasil.

Maatschappelijk middenveld

GAMS neemt het voortouw in het implementeren van de nodige steun en door te verwijzen naar passende zorg voor meisjes en vrouwen die slachtoffer zijn of die risico lopen om VGV te ondergaan. GAMS geeft hiernaast de nodige praktische tools ontwikkeld zoals verschillende handleidingen.

Vlaanderen

In Vlaanderen is GAMS eveneens actief. In Gent bestaat er naast GAMS ook de Vrouwenkliniek, een multidisciplinair centrum dat de nodige begeleiding biedt.

Wallonië

In Wallonië is GAMS eveneens actief.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In Brussel bestaat er naast GAMS ook CeMAVIE, een multidisciplinair centrum dat de nodige begeleiding biedt.

Aanbevelingen

Het Platform benadrukt de noodzaak van:

1. Structurele en stabiele financiering van gespecialiseerde verenigingen, zodat preventie en begeleiding continu gewaarborgd zijn.
2. Versterking van samenwerking en coördinatie tussen federale, Vlaamse en Franstalige instanties om landelijke uniformiteit te creëren.
3. Uitbreiding van de preventie- en sensibilisatieprogramma's, vooral in gebieden waar de dekking momenteel beperkt is, zoals het Noordwesten, Westen en Zuidwesten van het land.
4. Professionalisering en opleiding van actoren op het terrein, inclusief medische, sociale en juridische professionals, zodat zij risico's tijdig kunnen detecteren en gepast kunnen doorverwijzen.
5. Monitoring en evaluatie van bestaande maatregelen om hiaten in de uitvoering snel te identificeren en bij te sturen.

Door deze aanbevelingen te volgen kan de begeleiding van meisjes en vrouwen die risico lopen of slachtoffer zijn van VGV efficiënter, veiliger en consistenter over het hele land worden georganiseerd.

Maatregel 98: Een begeleiding voorzien, onder andere via gespecialiseerde opvang- en huisvestingsfaciliteiten voor personen, in het bijzonder vrouwen en meisjes die de prostitutie willen verlaten.

Bevoegdheden: Gewesten: Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met Sociale Actie; Waals minister van Vrouwenrechten Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn eerste stappen gezet om de nodige opvangplaatsen voor vrouwen en meisjes, die de prostitutie willen verlaten, te creëren maar het blijft een belangrijk aandachtspunt voor het volgende NAP.

Analyse per niveau

Federaal niveau

In 2022 werd sekswerk gedecriminaliseerd waardoor er meer arbeidsrechtelijke bescherming en de mogelijkheid tot reguleren werd ingevoerd en de scheiding tussen vrijwillige sekswerker en uibuiting/prostitutie helderder kan worden vastgesteld. Er bestaan wel gespecialiseerde opvangstructuren zoals Payoke (Vlaanderen), Pag-Asa (Brussel) en Sürya (Wallonië) voor slachtoffers van mensenhandel (inclusief seksuele uitbuiting). Deze zijn op federaal niveau erkend en gesubsidieerd door meerdere overheidsniveaus. Het is belangrijk dat er op federaal niveau de nodige informatie en opleidingen worden verankerd zodat werknemers die met deze groep werken, sneller en beter kunnen handelen.

Maatschappelijk middenveld

Isala is een expertisecentrum voor sekswerkers/prostituees dat zich expliciet inzet voor de begeleiding en de uitstapbegeleiding van sekswerkers/prostituees. Door de gezondheidswerking wordt er een vertrouwensrelatie gecreëerd waardoor het signaleren van dwang makkelijker wordt en dus ook de uitstapwens. Het gaat hier echter niet om een residentieel exitcentrum maar om een doorverwijzings- en begeleidingspunt.

Utsopi (de Belgische Unie van Sekswerkers) is een organisatie die zich inzet voor de rechten, erkenning en het welzijn van sekswerkers. Deze organisatie zet zich actief in rond de monitoring van de werkomstandigheden na decriminalisatie. Alhoewel Utsopi geen exitprogramma's heeft, kan deze organisatie wel helpen met rechtenbewustzijn en informatievoorzieningen.

Vlaanderen

Violett is een organisatie die zich richt op preventieve gezondheidszorg voor sekswerkers en prostituees en werkt met een laagdrempelig contactpuntmodel om signalen van dwang en uitstapwensen beter te detecteren en doorverwijzing naar gespecialiseerde opvang te faciliteren

Aanbevelingen

Er zijn tot nu toe nog geen gecoördineerde initiatieven genomen op het gebied van opvang en gespecialiseerde huisvesting voor mensen die uit sekswerk/prostitutie willen stappen.

Bovendien is het problematisch dat de meeste gefinancierde initiatieven betrekking hebben op structuren die het verband tussen sekswerk/prostitutie en seksueel geweld of mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting en de prostitutiemarkten niet erkennen (zoals erkend door de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa)

Het is van fundamenteel belang dat verenigingen die worden gefinancierd om trajecten voor het verlaten van sekswerk/prostitutie op te zetten, blijk geven van een dergelijke expertise.

Wat betreft de gespecialiseerde structuren voor begeleiding bij het verlaten van sekswerk/prostitutie, blijft de toegekende financiering zeer beperkt en maakt deze het niet mogelijk om duurzame opvang- en huisvestingsdiensten te ontwikkelen.

Het is dus absoluut noodzakelijk om alternatieven voor sekswerk/prostitutie te bieden aan alle personen die deze willen verlaten, met inbegrip van toegang tot huisvesting. Wij vragen om de oprichting van opvangcentra voor vrouwen en meisjes, zonder voorwaarden met betrekking tot verblijfsstatus. Momenteel is het immers vaak onmogelijk om opvang te vinden voor vrouwen met een precaire verblijfsstatus. Dit vormt een belangrijke risicofactor voor seksueel geweld en voor het terechtkomen in prostitutie.

De structurele financiering van organisaties die gespecialiseerd zijn in het helpen van vrouwen om uit sekswerk/prostitutie te stappen, moet een prioriteit blijven.

Maatregel 99: Verenigingen steunen die programma's ontwikkelen waardoor personen, die dit wensen uit de prostitutie kunnen stappen.

Bevoegdheid: Federale staat en Gewesten: Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met Sociale Actie; Waals minister van Vrouwenrechten
Budget: PVIF - 42

In uitvoering

Samenvatting

Hoewel bepaalde initiatieven in Brussel en Wallonië werden ondersteund, blijven deze projecten tijdelijk en geografisch beperkt. Bovendien is het problematisch dat de meerderheid van de gefinancierde initiatieven geen rekening houdt met de verbanden tussen prostitutie, seksuele uitbuiting, mensenhandel en de prostitutiemarkt, zoals erkend door de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa. Het is essentieel dat verenigingen die worden gefinancierd om uitstapprogramma's te ontwikkelen, over deze expertise beschikken.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau zijn subsidies en projectoproepen beschikbaar via het Federaal Actieplan tegen Mensenhandel, waardoor ngo's financiële steun kunnen krijgen voor uitstapprogramma's uit prostitutie, inclusief begeleiding, opleiding, huisvesting en psychosociale ondersteuning.
Echter werd slechts één organisatie met specifieke expertise en methodologie rond een holistische begeleiding naar uitstap uit prostitutie gefinancierd, namelijk de vzw Isala. Hoewel dit positief is, blijft de impact beperkt: andere organisaties zoals Cherut (actief in Vlaanderen en Brussel) of Oasis-Belgium werden niet opgenomen, en de financiering blijft eerder projectmatig dan structureel.

Vlaanderen

In Vlaanderen bieden verschillende organisaties begeleiding aan sekswerkers, maar de financiële ondersteuning blijft beperkt en projectmatig.

Bijvoorbeeld:
De organisatie Cherut, actief in Brussel en Vlaanderen, biedt individuele begeleiding, tijdelijke opvang en ondersteuning naar werk voor personen die uit de prostitutie willen stappen.

Lokale initiatieven, geleid door sociale centra of buurtwerkingen, bieden soms tijdelijke en beperkte ondersteuning aan kwetsbare groepen, maar zonder geïntegreerd of duurzaam programma.

Wallonië

In Wallonië concentreert de ondersteuning zich voornamelijk op enkele organisaties, met een beperkte geografische dekking:

De vzw Isala is de enige Waalse organisatie die specifieke financiering kreeg voor een gestructureerd en methodologisch programma rond uitstap uit prostitutie, inclusief volledige psychosociale begeleiding en opvolging op middellange en lange termijn.
Andere Waalse organisaties bestaan, maar kregen onvoldoende financiering om holistische en duurzame trajecten uit te bouwen. De meeste programma's blijven tijdelijk en beperkt in de tijd.

Aanbevelingen

De initiatieven blijven gefragmenteerd en dekken niet het volledige Belgische grondgebied.
De meeste gefinancierde organisaties erkennen de verbanden tussen prostitutie, seksueel geweld en mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting niet systematisch, wat de doeltreffendheid van de programma's beperkt. Gestructureerde en duurzame uitstap- en socio-professionele integratietrajecten blijven grotendeels afwezig. Het Platform geeft daarom de volgende aanbevelingen:

1. Structurele financiering te voorzien voor organisaties die uitstapprogramma's uit prostitutie aanbieden, om continuïteit en een brede geografische dekking te garanderen.
2. Te waarborgen dat gefinancierde organisaties expertise hebben over de verbanden tussen prostitutie, seksuele uitbuiting en mensenhandel.
3. De coördinatie tussen federale en regionale initiatieven te versterken en goede praktijken te verspreiden.
4. Evaluatiemechanismen op te zetten om de effectiviteit van programma's te meten, met bijzondere aandacht voor veiligheid, autonomie en empowerment van de deelnemers.

Maatregel 100: Globale en multidisciplinaire ondersteuningsmechanismen ontwikkelen voor personen in de prostitutie eveneens rekening houden met hun kwetsbaarheid bij de toegang tot sociale en economische rechten.

Bevoegdheden: Federale staat en Gewesten: Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met Sociale Actie; Waals minister van Vrouwenrechten. In samenwerking met de Gemeenschappen: Vlaams minister van Welzijn; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Begroting, Ambtenarenzaken, Gelijke Kansen; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Jeugdzaken, Volksgezondheid, Cultuur, Media en Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke Kansen
Budget**:** PVIF - 42

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel is slechts gedeeltelijk uitgevoerd. Er werden al wel drie verenigingen (ECPAT, Pasop, Isala) erkend als hulp- en zorgdienst voor prostituees die tot taak hebben sociaal isolement te doorbreken, en deelname aan het sociale, economische, politieke en culturele leven mogelijk te maken, sociale erkenning te bevorderen, het welzijn en de levenskwaliteit te verbeteren, autonomie te bevorderen, een passend luisterend oor en ondersteuning te bieden, de toegang tot zorg te verbeteren en de risico's van overdracht van SOA's te verminderen, en veilige huisvesting te bieden aan mensen die een prostitutienetwerk willen verlaten. Er werden geen specifieke acties ondernomen rond het registreren en aanpassen van beleid voor sekswerkers/prostituees die slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld.

Analyse per niveau

Wallonië

De FWB registreert sinds 2024 systematisch het geslacht van het slachtoffer door de justitieassistenten. Hierdoor vindt er een aanpassing van de dataverzameling plaats en kan intrafamiliaal geweld worden geïdentificeerd.

Aanbevelingen

De drie als hulp- en zorgdienst voor prostituees erkende verenigingen (ECPAT, Pasop, Isala) moeten de nodige financiële middelen blijven krijgen.

Bovendien pleit het Platform voor een bijkomende maatregel inzake dataverzameling met betrekking tot de problematiek van intrafamiliaal geweld.

Dergelijke maatregel zorgt voor genderbewuste monitoring waardoor intrafamiliaal geweld op termijn makkelijker kan worden geïdentificeerd en beter beleid kan worden gemaakt rond de slachtofferprofielen. Deze registratie zorgt ervoor dat de kwetsbaarheden van sekswerkers/prostituees zichtbaarder worden als het aankomt op gendergerelateerd geweld, wat op termijn voor betere ondersteuning zal zorgen dankzij de verzamelde data.

Deze data met genderindicatie kunnen het beleid beïnvloeden. Momenteel ontbreekt echter een categorisatie rond sekswerkers/prostituees in de data, wat nochtans van belang is om beleidsmaatregelen te kunnen nemen.

GREVIO benadrukt immers het belang van gesegregeerde, betrouwbare en systematische data zodat slachtoffers in kwetsbare situaties beter kunnen worden geïdentificeerd. Deze registratie moet zowel de status als sekswerker/prostituee als de sociaal-economische situatie van het slachtoffer omvatten.

Maatregel 101: Een stand van zaken opmaken van de zorg voor mannelijke slachtoffers van partnergeweld en/of intrafamiliaal geweld over het hele grondgebied, opsporen van mogelijke lacunes en uitwisseling van bestaande ervaringen.

Bevoegdheden: Federale staat In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten Vlaams minister van Welzijn Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen Waals minister van Vrouwenrechten Minister van de e Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke Kansen Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Sinds 2024 moeten justitieassistenten het geslacht van slachtoffers registreren.

Analyse per niveau

Vlaanderen

Sinds januari 2024 moeten justitieassistenten die belast zijn met de opvang van slachtoffers het geslacht van slachtoffers systematisch registreren.

Op Vlaams niveau zal er een mapping plaatsvinden waardoor er mogelijk een lacune-identificatie kan plaatsvinden (het gaat hier om een brede benadering die niet genderspecifiek is).

Het Platform ziet dat er intentie is om deze maatregel uit te voeren maar dat er nog onvoldoende territoriale evaluaties hebben plaatsgevonden.

Wallonië

Binnen de FWB is er een structurele wijziging gebeurd in januari 2024 waardoor justitieassistenten van het AGMJ (Administration Générale des Maisons de Justice) systematisch het geslacht van slachtoffers moeten registreren. Hierdoor kan intrafamiliaal geweld en het geslacht van het slachtoffer beter worden geregistreerd.

Het Platform hoopt dat deze registratiemaatregel op termijn voor de nodige evaluaties zal zorgen zodat er territoriale mappings, lacune analyses en een systematische uitwisseling van best practices kan plaatsvinden.

Aanbevelingen

Deze maatregel is deels uitgevoerd. Het is belangrijk dat de data i.v.m. de zorg voor mannelijke slachtoffers van partner- of intrafamiliaal geweld niet enkel op regionaal niveau maar ook op nationaal niveau worden verzameld zodat er de nodige analyses kunnen plaatsvinden om zo op termijn het beleid aan te passen door zowel op regionaal, interregionaal als op nationaal niveau te evalueren.

Het is tevens belangrijk dat er naast de publicaties omtrent de toegankelijkheid van opvang voor mannelijke slachtoffers en de (aangepaste) begeleiding er ook de nodige ruimte wordt gecreëerd om verder in te zetten op preventieve maatregelen (zoals werken rond stigma's rondom mannelijkheid).

Maatregel 102: Een grensoverschrijdend netwerk oprichten voor personen die vrezen voor hun veiligheid op lange termijn (in het bijzonder slachtoffers van eergerelateerd geweld) door vast te stellen welke diensten verantwoordelijk zijn voor het onderhouden van een dergelijke samenwerking met hun Europese tegenhangers.

Bevoegdheden: Federale staat. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten: Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke Kansen; Vlaams minister van Welzijn; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Waals minister van Vrouwenrechten Budget: Note « Go for Equality »

Niet uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel m.b.t. de oprichting van een grensoverschrijdend netwerk voor personen die vrezen voor hun veiligheid op lange termijn (zoals eergerelateerd geweld) is niet uitgevoerd.

Aanbevelingen

Het is belangrijk om deze maatregel mee te nemen naar het volgende NAP.

Specifieke doelstelling : telefonisch onthaaldiensten voor slachtoffers.

Maatregel 103: De mogelijkheid bestuderen om de telefonische hulplijnen volledig gratis te maken voor de betrokken operateur door het wijzigen van het KB van 2 februari 2007 betreffende de nooddiensten.

Bevoegdheid: Minister van Telecommunicatie. In samenwerking met de Gemeenschappen: Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 24 november 2021 PBXL- 42

Uitgevoerd

Samenvatting

De mogelijkheid om telefonische hulplijnen gratis te maken werd effectief onderzocht en heeft geleid tot een aanpassing van het regelgevend kader via het koninklijk besluit van 12 juli 2023.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau werd een belangrijke stap gezet met de publicatie van het koninklijk besluit van 12 juli 2023, dat het koninklijk besluit van 2 februari 2007 betreffende de nooddiensten wijzigt. Deze aanpassing kadert binnen de uitvoering van artikel 107 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie.

Dit nieuwe KB creëert een juridisch kader om oproepen naar nooddiensten en bepaalde hulplijnen beter te reguleren, onder meer met betrekking tot toegankelijkheid en kostprijs. Het doel is om drempels voor gebruikers weg te nemen en ervoor te zorgen dat personen in noodsituaties – waaronder slachtoffers van gendergerelateerd geweld – zonder financiële belemmeringen contact kunnen opnemen met hulpdiensten.

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden met het nieuwe Koninklijk Besluit. Het Platform hoopt dat er naast het implementeren van het KB de volgende aanbevelingen worden meegenomen:
1. Monitor en evalueer de toepassing van het KB in de praktijk, met aandacht voor toegankelijkheid en gebruik.
2. Versterk sensibilisering zodat slachtoffers weten dat hulplijnen gratis en veilig toegankelijk zijn.

Maatregel 104: Een gestructureerde samenwerking tot stand te brengen tussen de 101 en 112-noodnummers en de telecommunicatiediensten rond intrafamiliaal, fysiek, psychisch of seksueel geweld of ernstige verwaarlozing (0800 30030, SOS Enfants 103, 0800 98100, 0800 90 901, 1712, enz) die erkend zijn door de deelstaten, met als doel voorrang te geven aan de oproepen van deze lijnen in de dispatching centra en de callcenters van de noodnummers.

Bevoegdheden: Minister van Binnenlandse Zaken; Minister van Telecommunicatie. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten: Vlaams minister van Welzijn; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Kinderzaken en Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten Budget: PBXL – 42 PVIF - 44

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel is in uitvoering. Bepaalde organisaties hebben toegang tot de noodcentrales 112 via specifieke inbelnummers. Aan deze inbelnummers wordt een prioriteit gekoppeld (de operator dient wanneer een inbelnummer een hoge prioriteit heeft deze oproep prioritair te behandelen). Organisaties die nog geen inbelnummer hebben, kunnen dit aanvragen bij de Directie 112. De opportuniteit om een specifiek inbelnummer toe te kennen wordt geval per geval bekeken.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Alhoewel de technische mogelijkheid tot samenwerking alsook de nodige flexibiliteit bestaat om deze samenwerking uit te voeren, is er momenteel geen structureel samenwerkingskader zichtbaar. De toekenning gebeurt per geval en er is geen vermelding rond formele samenwerkingsprotocollen, noch zijn er uniforme criteria. Hierdoor is er geen verplichte prioritering voor erkende geweldhulplijnen zoals 1712 enz.

Dit leidt tot mogelijke ongelijke behandeling waardoor organisaties zonder inbelnummer geen automatische prioriteit hebben en afhankelijk zijn van de administratieve beoordeling. Er zijn momenteel geen feedbackmechanismen tussen de verschillende belcentrales waardoor er geen duidelijkheid bestaat over een gemeenschappelijk beleid over gendergerelateerd geweld.

Aanbevelingen

Er zijn ontmoetingsmomenten tussen verschillende actoren maar het is belangrijk dat deze worden gesystematiseerd zodat er een betere samenwerking kan plaatsvinden rond gendergerelateerd geweld. Hierdoor kunnen er betere en snellere antwoorden komen indien er sprake is van gendergerelateerd geweld. Om dit mogelijk te maken moeten er de nodige protocollen worden geïmplementeerd tussen de verschillende actoren, zodat de samenwerking gestructureerd en institutioneel verankerd wordt.
Daarnaast kan een administratieve regeling ervoor zorgen dat de procedures transparanter en voorspelbaarder kunnen zijn.

Maatregel 105: De mogelijkheid bekijken van de implementatie van het toekomstige unieke Europees noodnummer 116 voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld in de Belgische context.

Bevoegdheden: Gemeenschappen en Gewesten Budget:

Niet uitgevoerd

Samenvatting

De mogelijkheid van de implementatie van het toekomstige unieke Europees noodnummer 116 werd niet bekeken.

Aanbevelingen

Een uniek, onafhankelijk en duidelijk herkenbaar contactpunt creëren waar alle slachtoffers van seksistisch en seksueel geweld zonder angst terecht kunnen, waar ze informatie krijgen, begeleid worden en doorverwezen worden naar de juiste instanties op basis van hun specifieke behoeften.

Het Spaans model:

Inspiratie putten uit Viogen, een Spaans systeem voor geïntegreerde opvolging van gendergerelateerd geweld, zou een intelligente en gecoördineerde behandeling van meldingen mogelijk maken: een gecentraliseerde en beveiligde database, opsporing van terugkerende patronen, uitwisseling van informatie tussen diensten en snelle activering van de nodige institutionele mechanismen. In combinatie met een ambitieuze publieke campagne over gendergerelateerd geweld zou een dergelijk systeem slachtoffers eindelijk een duidelijk en toegankelijk referentiepunt bieden – en bijdragen aan het voorkomen van misbruik door het onderwerp zichtbaar, begrijpelijk en serieus te maken voor de hele bevolking en de betrokken professionals.

Maatregel 106: De toegankelijkheid van klachtenvoorzieningen, websites en mobiele toepassingen verbeteren om tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van personen met een handicap, in het bijzonder vrouwen.

Bevoegdheden: Minister van Binnenlandse Zaken Budget:

Niet uitgevoerd

Samenvatting

De verbetering van de toegankelijkheid van klachtenvoorzieningen, websites en mobiele toepassingen voor personen met een handicap, in het bijzonder vrouwen, is niet gebeurd.

Aanbevelingen

Het is belangrijk om deze maatregel mee te nemen naar het volgende NAP.

Maatregel 107: Noodnummers toegankelijker maken voor personen met een handicap, in het bijzonder vrouwen.

Bevoegdheden: Minister van Binnenlandse Zaken. Gemeenschappen en Gewesten: Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Gelijke Kansen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke Kansen Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel is uitgevoerd door SMS & chat functies te introduceren voor personen met een handicap.

Met de app 112.be is het mogelijk om via chat of tekstberichten te communiceren met de noodcentrale 112 en het CIC101. De chat wordt opgestart wanneer de oproeper zich geregistreerd heeft als ‘dove, slechthorende persoon of persoon met een spraakbeperking’.

Aanbevelingen

Het is belangrijk om deze SMS- en chatfuncties verder te promoten.

Specifieke doelstelling: Ondersteuning van de financiële zelfstandigheid van eenoudergezinnen die het slachtoffer zijn van geweld.

Maatregel 108: Rekening houden met gendergerelateerd geweld bij de opvolging van de uitvoering aanbevelingen van de Rekenkamer betreffende DAVO, onder andere met het oog op het verbeteren van de procedures bij niet-betaling van alimentatie.

Bevoegdheden: Minister van Justitie Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Naar aanleiding van het advies van de Rekenkamer over de werking van DAVO (Dienst voor Alimentatievorderingen) is er een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar een universeel en automatisch alimentatiesysteem.

Analyse per niveau

Federaal niveau

In maart 2023 werd de evaluatiecommissie DAVO opnieuw geïnstalleerd. Deze commissie maakt jaarlijks een evaluatierapport over DAVO en stelt daarin maatregelen voor om de werking van DAVO te verbeteren. Deze evaluatierapporten worden aan de minister van Financiën en aan de Kamer bezorgd.

RGKMV

De Raad van gelijke kansen voor mannen en vrouwen pleitte ervoor in het Advies nr. 173 van 13 juni 2025 om de niet-betalingen van alimentatie mee te nemen in het vijfde federaal plan voor armoedebestrijding (Minister van Armoedebestrijding).

Onderzoek

Het IGVM heeft in 2024 een haalbaarheidsstudie laten uitvoeren betreffende een universeel en automatisch alimentatiesysteem.

Maatschappelijk middenveld

Het middenveld pleit al jaren om de toegang tot alimentatie te versnellen door het DAVO systeem te versterken/aan te passen.

Daarnaast heeft de vorige Interministeriële Conferentie Vrouwenrechten/ CIM in 2024 het pack nouveau départ goedgekeurd. Dit herstartpakket is een belangrijke manier voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld om na een relatiebreuk hun leven opnieuw op te bouwen. Het is belangrijk dat dit herstartpakket zo snel mogelijk wordt doorgevoerd.

Aanbevelingen

Het Platform stelt tevreden vast dat de evaluatiecommissie DAVO opnieuw is geactiveerd en hoopt dat het jaarlijks evaluatierapport (inclusief de aanbevelingen) als beleidsinstrument zal worden ingezet.

DAVO moet meer slagkracht krijgen (cf. regeerakkoord) en de overheid moet aan de slag gaan met de pistes die in de haalbaarheidsstudie worden voorgesteld om te komen tot een universeel en automatisch alimentatiesysteem, met de bedoeling om economisch intrafamiliaal geweld tegen te gaan.

Het Platform wijst de IDG op het herstartpakket (pack nouveau départ) dat door de IMC in 2024 is goedgekeurd maar nog niet is doorgevoerd en hoopt dat het onder het volgende NAP zal worden uitgewerkt.

Maatregel 109: Met oog op het beperken van het contact met de gewelddadige ex-partner, in het kader van initiële verzoeken en de verzoeken tot verlengingen van voorschotten op onderhoudsverplichtingen bij de DAVO, nagaan hoe de procedures kunnen worden vereenvoudigd door de noodzakelijke informatie rechtstreeks bij de bevoegde administraties in te winnen.

Bevoegdheden: Minister van Justitie Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Het haalbaarheidsonderzoek naar een universeel en automatisch alimentatiefonds werd gepubliceerd in 2024. Het bevat een aantal mogelijke pistes.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De Dienst voor Alimentatievorderingen moet ervoor zorgen dat het economisch geweld dat gepaard gaat bij scheidingen wordt verminderd door voorschotten voor kinderen te bieden in de afwachting van het afdwingen van de alimentatie bij de ex-partner. Dit gebeurt sinds 2004 naar aanleiding van de DAVO-wet van 2003.

Onderzoek

Zie ook Maatregel 110. In 2023 heeft een eerste begeleidingscomité plaatsgenomen rondom het haalbaarheidsonderzoek naar een universeel en automatisch alimentatiefonds. Deze studie is in november 2024 gepubliceerd.

Tot op heden is er nog geen concrete invoering van het universeel en automatisch fonds (uitbreiding DAVO) en ontbreekt er informatie over de vereenvoudiging van de procedures.

Maatschappelijk middenveld

Vie Féminine heeft in 2024 het herstartpakket (le pack nouveau départ) gelanceerd. Dit voorstel wordt besproken binnen de IMC (2026).

Aanbevelingen

Een automatisch en universeel alimentatiefonds is in lijn met de GREVIO aanbevelingen. Het zal de verplichting om te beschermen tegen economisch geweld structureel maken waardoor er een vermindering van afhankelijkheid ten aanzien van de dader in het kader van intrafamiliaal geweld ontstaat en het doorbreekt de controlemechanismen die gelinkt zijn aan de financiële druk. Het is belangrijk dat deze maatregel verder wordt uitgewerkt en het fonds zo spoedig mogelijk wordt geïmplementeerd met het oog op een intersectionele aanpak aangezien

vrouwen met een migratieachtergrond en vrouwen op het platteland vaker moeite hebben om toegang te krijgen tot de nodige economische steun.

Maatregel 110: Onderzoeken hoe we via DAVO nog sneller kunnen tussenkomen in situaties van IFG, bijvoorbeeld via de oprichting van een universeel en automatisch fonds dat rekening zou houden met alle alimentatievorderingen van kinderen en ex-partners die slachtoffer van geweld waren. Daarbij wordt de impact op de werkingskosten geëvalueerd.

Bevoegdheden: Minister van Financiën; Minister van Justitie; Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting:

Er is een haalbaarheidsstudie inzake de oprichting van een universeel en automatisch fonds voor alimentatie gepubliceerd in 2024.

Federaal niveau

Uitwerken van een haalbaarheidsstudie met betrekking tot de oprichting van een universeel en automatisch alimentatiefonds dat niet alleen toegankelijk is voor mensen met betalingsproblemen, maar ook voor alle ouders en ex-echtgenoten/partners die alimentatie ontvangen, uitgevoerd door de KU Leuven en UAntwerpen (2023, € 125.000, federale staat).

De studie werd gepubliceerd in november 2024: Haalbaarheidsstudie betreffende een universeel en automatisch alimentatiestelsel | Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Aanbevelingen

De overheid moet aan de slag gaan met de pistes die in de haalbaarheidsstudie worden voorgesteld om te komen tot een universeel en automatisch alimentatiesysteem, met de bedoeling om economisch intrafamiliaal geweld tegen te gaan.

Maatregel 111: Onderzoeken hoe we slachtoffers van geweld beter kunnen beschermen tegen de economische gevolgen van geweld, onder andere veroorzaakt door de schulden die de ex-partner van het slachtoffer tijdens de relatie is aangegaan.

Bevoegdheden: Minister van Justitie Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Er is onderzoek uitgevoerd over hoe slachtoffers te beschermen en economisch geweld te beschouwen als een vorm van gendergerelateerd geweld.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Onderzoek

Er is een impactanalyse uitgevoerd die nagaat welke wetswijzigingen nodig zijn om slachtoffers van geweld tussen ex-partners beter te beschermen tegen de economische gevolgen van met name schulden die de ex-partner tijdens hun leven samen heeft gemaakt. Dit opent de deur naar de erkenning van economisch geweld.

Vlaanderen

Er is een Signaalnota financiële drempels na IFG in het kader van het project rond de dagprijssubsidie bij opvang in een vluchthuis (Vlaanderen - WVG)

Aanbevelingen

Deze maatregel erkent impliciet economisch geweld als een structureel probleem. Het Platform stelt echter vast dat er alleen sprake is van een analyse zonder concrete wetswijzigingen, noch van snellere beschermingsmechanismen tegen schuldeisers. Hierdoor is er geen vrijwaring bij bewezen geweld.

GREVIO benadrukt bovendien dat economisch geweld een erkende vorm van geweld tegen vrouwen (en genderminderheden) is en dat staten slachtoffers moeten beschermen tegen financiële schade. Financiële onafhankelijkheid is essentieel voor de veiligheid van vrouwen en genderminderheden.

Daarom is het belangrijk dat deze maatregel in het volgende NAP wordt geconcretiseerd door de nodige wettelijke bescherming te implementeren tegen schuldenoverdracht. Er moeten meer preventieve maatregelen worden aangenomen om economische schade te voorkomen en structurele hervormingen plaats te laten vinden.

Specifieke doelstelling: ondersteuning van slachtoffers van seksueel geweld.

Maatregel 112: De Zorgcentra na Seksueel Geweld (ZSG) verder uitrollen over het hele land, hun financiering permanent maken en ze zodanig ontwikkelen dat hun aanpak, doelstellingen en praktijken overeenstemmen met de richtsnoeren van het Verdrag van Istanbul en dat ze verbonden zijn met vrouwenverenigingen, diensten die gespecialiseerd zijn in de opvang van slachtoffers van geweld, enz.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit; Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid; Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten: Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Gelijke Kansen en Gezondheid Budget: Gepland budget ; PBXL – 45 ; PVIF - 49

Uitgevoerd

Samenvatting

Er zijn zeven ZSG bijgekomen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er zijn zeven nieuwe centra geïmplementeerd sinds 2020 en deze hebben de juridische verankering via de wet van 18 april 2024 wat betreffend de Zorgcentra na Seksueel Geweld (dat in werking is getreden op 1 januari 2025). Deze ZSG zorgen voor een uitgebreide samenwerking met justitie, politie en op lokaal niveau met Vertrouwenscentra Kindermishandeling/de équipes SOS Enfants voor de hulp aan en opvolging van minderjarige slachtoffers van seksueel geweld die zich aanmelden bij een ZSG. Tot slot zorgen de ZSG (gecoördineerd door het IGVM) de nodige sensibiliseringscampagnes.

De werking van de ZSG is juridisch verankerd in de wet van 18 april 2024 betreffende de Zorgcentra na Seksueel Geweld die van kracht gaat vanaf 1 januari 2025. Deze wet duidt het Instituut aan als orgaan dat op nationaal niveau de coördinatie van de ZSG garandeert.

Aanbevelingen

Maatregel 112 blijft een van de sterkst geïmplementeerde maatregelen van het NAP 2021 - 2025 wat betreft de institutionalisering, structurele financiering, geografische uitrol en multidisciplinaire crisiszorg.

Partnerschappen tussen de ZSG moeten verder ontwikkeld worden zodat er een betere begeleiding kan plaatsvinden na de acute fase. Secundaire victimisatie moet worden vermeden via coherente zorgketens.

Het Platform juicht de toename van ZSG toe en hoopt dat er de komende jaren verder zal worden ingezet op de volgende punten:

- Alle slachtoffers van seksueel geweld moeten toegang hebben tot de ZSG. Momenteel ontvangt het platform echos dat vrouwen zonder verblijfsstatus, sekswerkers/prostituees en vrouwen uit het platteland meer moeite hebben om toegang te krijgen tot de ZSG;
- Een betere toegankelijkheid van de gespecialiseerde crisiscentra;
- Interculturele sensitieve medische, forensische en psychologische zorg garanderen;
- De nodige kennis rondom LGBTQIA+ slachtoffers verder verdiepen;
- De eventuele financiële en administratieve drempels moeten verder worden weggewerkt;
- Een grotere beschikbaarheid zodat alle slachtoffers van seksueel geweld toegang hebben tot de nodige hulp. Het huidig beleid focust sterk op acuut seksueel geweld waardoor niet-acuut seksueel geweld en seksueel gendergerelateerd geweld buiten de acute context vaak ontbreekt;
- De ZSG moeten doorzetten in het ontwikkelen van een langdurige opvolging binnen de tweedelijnszorg;
- De data-analyse moet worden versterkt via de invoering van het expertisecentrum zodat de ZSG voldoende worden gemonitord. Het maatschappelijk middenveld kan hierbij een bijdrage leveren als veldwerkers.

Hierdoor wordt art. 25 van het Verdrag van Istanbul deels uitgewerkt.
Deze punten worden ook door GREVIO benadrukt, de expertengroep vraagt expliciet dat:

- De ondersteuning niet mag eindigen na de acute fase
- Staten duurzame hersteltrajecten moeten waarborgen

Maatregel 113: De opvang van slachtoffers in het ZSG verbeteren, met bijzondere aandacht voor mensen met een handicap, mensen in migratiesituaties (waaronder vrouwen zonder verblijfsvergunning) en LGBTQI+personen.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten Vlaams minister van Welzijn Vlaams minister van Gelijke Kansen Minister van de Franse Gemeenschap belast met Gelijke Kansen Waals minister van Vrouwenrechten Budget: Geen budgettaire gevolgen

Uitgevoerd

Samenvatting

Er blijven veel drempels bestaan om toegang te hebben tot de ZSG. Het is belangrijk dat deze maatregel verder wordt uitgebreid onder het volgende NAP.

Analyse per niveau

Nationaal niveau

Vanuit de IDG wordt de nadruk gelegd op de verschillende vormingen die plaatsvinden voor het personeel van de ZSG, zoals bijvoorbeeld modules met bijzondere aandacht voor bepaalde specifieke groepen, waaronder personen met een handicap LGBTQIA+ personen en personen met een migratieachtergrond, multiculturaliteit in de zorgcontext.

Maatschappelijk middenveld

Het maatschappelijk middenveld krijgt tot de dag van vandaag echo's dat het moeilijker is voor vrouwen met een migratieachtergrond, mensen met een handicap LGTBQIA+ personen, sekswerkers/prostituees als vrouwen die op het platteland wonen om toegang te hebben tot ZSG.

Aanbevelingen

Gezien de discrepantie tussen de vele maatregelen die zijn genomen vanuit het IGVM en de ZSG en de actoren uit het terrein is het belangrijk dat er bij het nieuwe NAP verder wordt ingezet op het verbeteren van de relaties tussen de ZSG en het maatschappelijk middenveld.

Daarnaast moeten er meer sensibiliseringscampagnes komen zodat slachtoffers weten wat hun rechten zijn door naar een ZSG te stappen. Zo blijkt het vaak lastig voor vrouwen met een migratieachtergrond om naar een ZSG te gaan omdat ze bang zijn het land te worden uitgezet. Tot slot is het belangrijk dat de verschillende ZSG statistieken uitbrengen met een intersectionele invalshoek zodat de drempels kunnen worden verlaagd.

Maatregel 114: Verder inzetten in de juridische verankering/validatie van de ZSG's onder meer door o.m. het college van procureurs-generaal uit te nodigen een omzendbrief uit te werken met richtlijnen voor de parketten en de politiediensten en door federale wettelijk reglementering vast te leggen. Op termijn wordt er samengewerkt met de deelstaten om de juridische verankering van de ZSG volledig vast te leggen.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit. In samenwerking met de Minister van Justitie; de Minister van Binnenlandse Zaken en de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten: Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 17 - jan 2021

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel werd uitgevoerd dankzij de goedkeuring van de wet van 18 april 2024 betreffende de Centra voor de Zorg na Seksueel Geweld.

Aanbevelingen

Het Platform verwelkomt de uitvoering van deze maatregel en hoopt dat deze verder gaat dan louter een wettelijke verankering. Daartoe formuleert het platform de volgende aanbevelingen:

1. Voorzie bindende en geharmoniseerde protocollen tussen de politie, het parket en de ziekenhuizen om de opvang te uniformiseren.
2. Stel duidelijke richtlijnen op voor de politie en het parket door een omzendbrief van het College van procureurs-generaal uit te werken die de rol van de ZSG in de strafprocedure verduidelijkt, de praktijken van de parketten harmoniseert en normen oplegt voor de opvang en het verhoor van slachtoffers.
3. Zorg voor een verplichte opleiding voor politieambtenaren en magistraten over seksueel geweld en de ZSG.
4. Garandeer toegang voor iedereen die nood heeft aan de ZSG door het netwerk uit te breiden en te zorgen voor een 24/7 onthaal over het hele grondgebied zonder discriminatie (handicap, gender, onregelmatig verblijf). Het is ook belangrijk om het publiek hierover te informeren via sensibiliseringscampagnes gericht op verschillende minderheden en deze regelmatig te herhalen. Daarnaast is het belangrijk om "antennes" te voorzien in landelijke gebieden.
5. Zorg voor voldoende en duurzame middelen door een structurele financiering te garanderen en multidisciplinaire teams te versterken, evenals de beschikbaarheid van opgeleid personeel, om overbelasting van bestaande centra te voorkomen.
6. Voer evaluaties in met duidelijke indicatoren, zoals het type slachtoffer (met een intersectionele benadering en met anonimisering van slachtoffers), doorlooptijden en

gerechtelijke vervolgingen, om de impact van de ZSG in de komende jaren te kunnen meten.

Maatregel 115: Advies vragen aan de Federale Raad voor geestelijke gezondheidszorgberoepen naar de haalbaarheid inzake het ontwikkelen van criteria voor erkenning als traumapsycholoog en voor de opleiding van traumapsychologen.

Bevoegdheden: Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid Budget: geen budgettaire gevolgen

Niet uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel is niet uitgevoerd. Hoewel de thematiek van traumazorg en gespecialiseerde psychologische ondersteuning duidelijk meer aandacht heeft gekregen binnen het beleid, is er geen zichtbaar bewijs dat er een formeel advies werd uitgebracht door de Federale Raad voor geestelijke gezondheidszorgberoepen over de haalbaarheid van een erkenning als traumapsycholoog. Evenmin zijn er tot op heden federale criteria of een wettelijk kader ontwikkeld voor de erkenning of opleiding van traumapsychologen. De maatregel blijft dus grotendeels onvoltooid.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau werd de problematiek van geestelijke gezondheidszorg en gespecialiseerde zorg voor trauma wel erkend als belangrijk beleidsdomein. De Federale Raad voor geestelijke gezondheidszorgberoepen speelt hierin een adviserende rol en wordt regelmatig betrokken bij vraagstukken rond erkenning en kwaliteitsnormen van zorgberoepen. Toch is er geen publiek beschikbare informatie die aantoont dat de Raad een specifiek advies heeft uitgebracht over de invoering van een erkenning als traumapsycholoog. Bovendien bestaat er vandaag geen beschermde titel of wettelijk vastgelegd competentieprofiel voor traumapsychologen. Dit wijst erop dat de maatregel op federaal niveau niet concreet werd omgezet in regelgeving of in beleidsinstrumenten.

Regionaal niveau

Op regionaal niveau ligt de focus voornamelijk op de organisatie en financiering van geestelijke gezondheidszorg, inclusief traumazorg. Verschillende initiatieven rond psychologische ondersteuning en slachtofferzorg bestaan reeds, maar deze zijn niet noodzakelijk gekoppeld aan een specifieke erkenning als traumapsycholoog. De afwezigheid van een federaal kader zorgt er bovendien voor dat regionale initiatieven versnipperd blijven en dat er geen uniforme kwaliteitsstandaarden of opleidingsvereisten bestaan. Hierdoor blijft de expertise rond traumazorg ongelijk verdeeld en afhankelijk van lokale initiatieven.

Wallonië

In Wallonië (en ruimer in de Fédération Wallonie-Bruxelles) is de aanpak van traumazorg voornamelijk gebaseerd op een netwerk van verenigingen en geestelijkegezondheidsdiensten. Centra voor geestelijke gezondheidszorg, slachtofferhulpdiensten en gespecialiseerde

organisaties spelen een centrale rol, met een vaak multidisciplinaire benadering die psychologische, sociale en juridische dimensies combineert. Er bestaan verschillende initiatieven rond seksueel en intrafamiliaal geweld, maar deze blijven afhankelijk van lokale dynamieken en beschikbare middelen. Bij gebrek aan een formele erkenning van de titel van traumapsycholoog varieert de expertise naargelang de structuur en de gevolgde opleidingen, wat leidt tot een zekere versnippering van het aanbod.

Vlaanderen

In Vlaanderen wordt traumazorg meer ingebed in een gestructureerde en geïntegreerde aanpak binnen de geestelijke gezondheidszorg. De netwerken van de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) organiseren meer gecoördineerde zorgtrajecten, met bijzondere aandacht voor standaardisering van praktijken, de ontwikkeling van richtlijnen en de professionalisering van hulpverleners. Er is geïnvesteerd in permanente vorming en specialisatie, wat bijdraagt aan een grotere homogeniteit in het zorgaanbod. Toch bestaat er, ondanks deze meer uitgewerkte structuur, geen wettelijke erkenning van de titel van traumapsycholoog.

Brussels Hoofstedelijk Gewest

In het BHG wordt de organisatie van traumazorg gekenmerkt door een grote diversiteit aan actoren en een institutionele complexiteit die voortvloeit uit het naast elkaar bestaan van Franstalige en Nederlandstalige structuren, evenals de betrokkenheid van verschillende beleidsniveaus. Het gewest beschikt over een rijk aanbod, onder meer dankzij de aanwezigheid van gespecialiseerde organisaties rond seksueel geweld en de begeleiding van kwetsbare groepen, evenals innovatieve initiatieven. Deze diversiteit gaat echter gepaard met een aanzienlijke versnippering en coördinatieproblemen tussen de verschillende actoren. De toegang tot diensten kan variëren afhankelijk van taal, administratief statuut of traject van personen, waardoor het systeem voor slachtoffers soms moeilijk te doorgronden is.

Aanbevelingen

Het Platform benadrukt de nood aan een meer gestructureerde en uniforme aanpak. In de eerste plaats wordt aanbevolen om effectief een formeel advies te vragen aan de Federale Raad voor geestelijke gezondheidszorgberoepen en dit ook publiek beschikbaar te maken. Op basis daarvan zouden duidelijke federale criteria moeten worden ontwikkeld voor de erkenning van traumapsychologen, inclusief een afgebakend competentieprofiel en kwaliteitsnormen.

Daarnaast pleiten organisaties voor de uitwerking van een erkend opleidingskader, zodat professionals op een gestandaardiseerde manier worden opgeleid in traumazorg. Dit moet gepaard gaan met voldoende investeringen in opleiding en permanente vorming. Verder is een nauwere samenwerking tussen het federale en regionale niveau essentieel om te komen tot een coherent beleid, waarbij erkenning, opleiding en praktijk op elkaar worden afgestemd.

Tot slot wordt benadrukt dat de ontwikkeling van deze erkenning moet vertrekken vanuit de noden van slachtoffers, met aandacht voor toegankelijkheid, kwaliteit en continuïteit van zorg. Een duidelijke erkenning van traumapsychologen kan bijdragen aan betere zorgverlening en meer vertrouwen bij slachtoffers van geweld.

Specifieke doelstelling: bescherming en ondersteuning van kinderen blootgesteld aan gendergerelateerd geweld.

Maatregel 116: Versterking van de samenwerking tussen de verschillende diensten die gespecialiseerd zijn in de zorg voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld, enerzijds, en de diensten die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor kinderen, anderzijds.

Bevoegdheden: Gemeenschappen en Gewesten: Vlaams minister van Welzijn; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid en belast met de vroege kinderjaren in de Franse Gemeenschapscommissie; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Kinderzaken en Vrouwenrechten; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke Kansen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: PVIF - 63

In uitvoering

Samenvatting

Verschillende initiatieven inzake de versterking van de samenwerking tussen diensten zorg voor slachtoffers gendergerelateerd geweld en diensten zorg voor kinderen vinden plaats op regionaal niveau maar er ontbreekt een kader op nationaal niveau alsook vormen van overleg op federaal niveau.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er zijn op verschillende niveaus overlegfora opgericht en versterkt: het interfederaal platform ter bestrijding van mensenhandel, de gecoördineerde strategieën tegen VGV, de halfjaarlijkse bijeenkomsten over eergerelateerd geweld en mensenhandel.

Dit leidt tot een structurele overlegcultuur met de integratie van middenveldcoalities in sommige fora zoals het NAP. Daarnaast is het ook goed dat gendergerelateerd geweld thematisch kan worden afgestemd zodat er een intersectionelere aanpak kan plaatsvinden (VGV, eergerelateerd geweld, mensenhandel).

Het is onduidelijk of deze overlegcultuur ook daadwerkelijk leidt tot geïntegreerde casusgerichte samenwerking. Er is ook geen vermelding van structurele gezamenlijke casusopvolging tussen geweld- en kinderzorgdiensten op federaal niveau. Deze regionalisering leidt tot verschillende werkculturen en een andere aanpak van gendergerelateerd geweld.

Vlaanderen

In Vlaanderen is Kindreflex geïmplementeerd (ondersteund door Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling) en dat leidt tot een samenwerking tussen verschillende actoren (CAW, CGG, Ziekenhuizen, Jeugdsector). Kindreflex geniet van een geïntegreerde en reguliere subsidie-enveloppe van uit het VECK.

Daarrnaast speelt Veilig Huis een belangrijke rol in het implementeren van een integrale aanpak van intrafamiliaal geweld met een samenwerking tussen CAW, CGG en Hulplijn 1712.

CAW is een netwerkorganisatie, waardoor zowel slachtofferhulp wordt aangeboden als wordt gelinkt met de jeugdhulp via JAC. Dit is geen specifieke actie, maar maakt deel uit van de dagelijkse praktijk.

Wallonië

Op Waals niveau zijn er de afgelopen jaren verschillende structuren ontwikkeld vanuit het maatschappelijk middenveld en dat leidt tot een betere samenwerking tussen de verschillende sectoren door middel van overleg- en coördinatiestructuren zoals de het follow-up comité van het intra-Franstalig plan tegen geweld op vrouwen (met vertegenwoordiging van de coalitie Ensemble contre les violences).

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Er is een proefproject rondom de intersectorale impact van IFG opgestart en binnen de politie zijn er de EVA-cellen alsook de JUD- en IFG-cellen opgericht.

Duitstalige Gemeenschap

De werkgroepen *AG-Leuchtturm* en *Lokaler Rat für Opferbeistand* zijn de basis voor een structurele dialoog die institutioneel is ingebed. Hiernaast vinden er regelmatig uitwisselingen plaats tussen de gespecialiseerde spelers.

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden met de structurele overlegmechanismen en de intersectorale netwerken. Het is belangrijk op te merken dat de structurele aanpak op Vlaams niveau door middel van Kindreflex en Veilig Huis ook de structurele personele versterking in lijn heeft met artikel 7 en 26 van het Verdrag van Istanbul. Tegelijkertijd stellen we vast dat de samenwerking vaak overleg- en netwerkgericht is maar niet overal casusgericht is. Bovendien ontbreekt er een nationaal kader voor geïntegreerde risicobeoordeling wat leidt tot grote discrepanties tussen de regionale niveaus.

Het Platform stelt volgende aanbevelingen voor:

1. Organiseer regelmatig federale/nationale overlegmoment over de versterking van de samenwerking tussen de verschillende diensten die gespecialiseerd zijn in de zorg voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld, enerzijds, en de diensten die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor kinderen, anderzijds.
2. Ontwikkel een nationaal kader dat samenwerking tussen diensten rond gendergerelateerd geweld en kinderzorg structureel vastlegt.
3. Versterk casusgerichte samenwerking via multidisciplinaire teams en gezamenlijke opvolging van dossiers.
4. Implementeer een uniforme risicobeoordeling die zowel gendergerelateerd geweld als de impact op kinderen integreert.

5. Veranker goede praktijken zoals Kindreflex en Veilig Huis en maak ze overdraagbaar naar andere regio's.
6. Voorzie structurele middelen en personeel om samenwerking duurzaam te ondersteunen.
7. Garandeer interfederale coördinatie en voorkom verdere versnippering van beleid en overleg.
8. Betrek het middenveld structureel in zowel beleid als uitvoering.
9. Ontwikkel monitoring en evaluatie van de samenwerking en publiceer hierover regelmatig.

Maatregel 117: Bestaande praktijken en richtsnoeren in diensten die gespecialiseerd zijn in bijstand en steun aan kinderen bundelen om een beter inzicht te krijgen in de risico's en schadelijke gevolgen waaraan kinderen die getuige zijn van geweld, worden blootgesteld.

Bevoegdheden: Gemeenschappen in samenwerking met de Gewesten: Vlaams minister van Welzijn; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen
Budget: PVIF - 21

Uitgevoerd

Samenvatting

In Vlaanderen ligt de focus op hulplijn 1712 die werkt met bestaande richtlijnen en gedeelde handelingskaders, gericht op het inschatten van risico's en mogelijke schade bij kinderen die getuige zijn van geweld. In Franstalig België werd een gezamenlijke website ontwikkeld met data, onderzoeken en tools.

Analyse per niveau

Vlaanderen

In Vlaanderen is maatregel 117 nauw verbonden met de werking van hulplijn 1712 en het beleid rond kindermishandeling. Binnen 1712 worden bestaande richtlijnen en gedeelde handelingskaders gebruikt om risico's en schade bij kinderen die getuige zijn van geweld in te schatten; medewerkers hebben bevoegdheid om bij vermoedens van kindermishandeling door te verwijzen naar het Vertrouwenscentrum. Daarnaast investeert het Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling in sensibilisering, kennisontwikkeling en ondersteuning van de 1712-werking, inclusief deskundigheidsbevordering en kennisuitwisseling onder professionals. Deze praktijk sluit aan bij het doel van maatregel 117 om richtsnoeren te bundelen en toe te passen.

Wallonië & Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Op het niveau van het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Franse Gemeenschap (inclusief de COCOF) wordt gewerkt aan een gezamenlijke website die instrumenten, studies, campagnes, onderzoek, statistieken en nuttige hulpmiddelen voor zowel professionals als het grote publiek bundelt. Dit initiatief draagt bij aan de doelstelling van maatregel 117 om kennis en tools centraal beschikbaar te stellen. Regionale beleidsactoren zoals equal.brussels coördineren daarnaast gewestelijk beleid ter bestrijding van gendergerelateerd geweld, wat de aansluiting tussen NAP-maatregelen en lokale uitvoering vergemakkelijkt.

Aanbevelingen

Het Platform vraagt om duidelijke, meetbare doelstellingen en zichtbare resultaten voor specifieke maatregelen, waaronder de bundeling van richtlijnen rond kinderen die getuige zijn van geweld. Dit helpt bij transparantie en evaluatie.

1) Bredere betrokkenheid van sectorpartners: organisaties in de zorg, politie, onderwijs en psychosociale sector roepen op tot stelselmatige uitwisseling van kennis en best practices over risico-inschatting en hulpverlening aan kinderen die geweld hebben meegemaakt, waardoor de richtlijnen effectiever worden ingebed in dagelijkse praktijk.
2) Meer systematische evaluatie en rapportage: het middenveld pleit voor een continue monitoring met regelmatige publieke voortgangsrapporten die de stand van zaken per maatregel weergeven, zodat belanghebbenden, waaronder slachtoffers en professionals, zicht hebben op wat concreet is gerealiseerd en waar hiaten blijven.

Maatregel 118: De systemen evalueren die uitwisselingen tussen beroepsbeoefenaars en gebruikers over ouderschap aanmoedigen en die het mogelijk maken zorgwekkende gezinssituaties op te sporen (zoals "Kindreflex" of het DPO-instrument (Détection, Prise en charge et Orientation des victimes) en de mogelijke uitbreiding ervan tot politie en justitie bestuderen, met name wat betreft situaties van partnergeweld en/of geweld binnen het gezin.

Bevoegdheden: Federale staat: Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken; Gemeenschappen en Gewesten: Vlaams minister van Welzijn; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Vlaams minister van Jeugd; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: Vlaams actieplan SG – 56

In uitvoering

Samenvatting

Hoewel er aanzienlijke vooruitgang is geboekt wat betreft de evaluatie van systemen die zorgwekkende gezinssituaties opsporen, ontbreekt er informatie over de uitbreiding van deze systemen naar politie en justitie.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau monitort en coördineert het IGVM de uitvoering van maatregel 118. Deze is nog niet volledig uitgevoerd.

Vlaanderen

Het Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling (VECK) realiseerde met subsidies vanuit de Vlaams minister van Justitie het pilootproject ‘Handle with Care’. Daarmee werd een Mechelse proeftuin opgestart, waarbij de lokale politie en de kleuter- en lagere scholen de handen in elkaar slaan om de impact en de gevolgen van intrafamiliaal geweld op kinderen te verminderen.

De Kindreflex werd en wordt uitgerold binnen de Vlaamse Justitiehuizen en het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht (VCET).

Het project “Ondersteuning van het Jeugdwerk in het omgaan met verontrusting, en in het bijzonder kindermishandeling (KIMIWA)” (2021-2023) is het resultaat van 2 jaar samenwerking tussen jeugdwerk en jeugdhulp. Het hoofddoel is een uitgewerkte aanpak die jeugdwerkers ondersteunt en aanzet tot actie wanneer ze verontrust zijn of een eerste vermoeden hebben van onveiligheid bij een kind of een jongere. De Ambrassade staat in voor de verdere opvolging en de implementatie Kindreflex in CAW, CGG en ziekenhuizen via projectsubsidie aan het VECK.

De projectmatige middelen voor de kindreflex werden opgenomen in de reguliere subsidie-enveloppe van het Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling, de partnerorganisatie van de vertrouwenscentra kindermishandeling.

Wallonië

In het Waals Gewest heeft de ONE een referentiekader ontwikkeld, het Référentiel de Soutien à la parentalité, dat professionals helpt bij het opsporen van zorgwekkende gezinssituaties en het versterken van de ouderlijke capaciteit. Dit kader wordt toegepast binnen welzijns- en jeugdhulpsystemen, maar er is geen duidelijk bewijs van een structurele integratie bij politie en justitie.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest richt het DPO-project van de Fédération Laïque de Centres de Planning Familial (projectoproep door safe.brussels) zich op het detecteren van partner- en seksueel geweld, het verbeteren van opvang en doorverwijzing van slachtoffers, en het ontwikkelen van sensibiliseringsmateriaal voor professionals via opleidingen, colloquia en workshops. Hoewel het project in pilotvorm goed functioneert en opleidingsmodules oplevert, is het nog onduidelijk in welke mate het structureel geïntegreerd is binnen politie en justitie.

Aanbevelingen

Hoewel er verschillende projecten zijn opgezet om gendergerelateerd geweld vroegtijdig te detecteren en kinderen als directe of indirecte slachtoffers beter te beschermen, blijven deze initiatieven vaak regionaal of sectoraal beperkt.

Het Platform pleit daarom voor een uniform federaal risicobeoordelingskader, zodat ongelijke implementatie tussen de landsdelen wordt tegengegaan. Een dergelijke uniformisering kan ook zorgen voor een betere toepassing van het Verdrag van Istanbul, dat een nationale verantwoordelijkheid benadrukt voor preventie, opsporing en bescherming van slachtoffers, in plaats van uitvoering enkel op gewest- of sectorniveau.

Daarnaast is er behoefte aan een structurele integratie van de verschillende instrumenten en methodieken bij politie, parket en justitie, zodat een continuüm van bescherming en doorverwijzing gewaarborgd is.

Tot slot pleit het middenveld voor een systematische monitoring en regelmatige, publieke voortgangsrapporten, zodat inzicht bestaat in effectiviteit, hiaten en best practices, en beleidsmaatregelen tijdig kunnen worden bijgestuurd.

Specifieke doelstelling: de meldingen van geweld aanmoedigen, ook door professionals.

Maatregel 119: Verhogen van de zichtbaarheid van geweld en de zorg aan slachtoffers,door de verspreiding van meldcodes en de integratie ervan in de praktijk van de beroepsbeoefenaars. (cfr handleidingen over de drie meldcodes die samen met de Orde der artsen zijn ontwikkeld, meldcode over het verband tussen dierenmishandeling en geweld binnen het gezin, meldcode voor het notariaat bij echtscheidingen, bewustmaking op het werk, enz.).

Bevoegdheden: Federale staat, Gemeenschappen en Gewesten: Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Minister van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met Sociale Actie Budget: Gedeeltelijk gepland budget (IGVM); Vlaams actieplan SG – 57 en 58 ; PVIF 31 et 49

In uitvoering

Samenvatting

De maatregel moet verder worden geïmplementeerd zodat de verschillende meldcodes een reflex worden voor professionals.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Artsen en zorgverleners

Volgende meldcodes zijn ingevoerd voor artsen en zorgverleners door middel van het verspreiden van drie handleidingen:

1) Handleiding bij de Meldcode seksueel geweld (IGVM, 2021)
2) Handleiding bij de Meldcode Partnergeweld (IGVM, 2021)
3) Handleiding bij de Meldcode Vrouwelijke genitale verminking (VGV)

Deze handleidingen zijn vooral gericht op de verspreiding en minder op de implementatie controle van deze codes.

Er is bewijs dat er aandacht is besteed aan training en informatieverstrekking, maar publieke rapportage over de mate waarin deze meldcodes systematisch zijn geïntegreerd in de dagelijkse praktijk van alle beroepsbeoefenaars — inclusief niet-zorgsectoren zoals politie, notariaat of andere sectoren — ontbreekt of blijft onduidelijk in de beschikbare tussentijdse en eindrapportages van het NAP. Het eindrapport van het NAP 2021-2025 biedt een algemene balans van de geboekte vooruitgang, maar vermeldt niet expliciet de mate van implementatie van maatregel 119 als afgerond proces.

Ambtenaren van de burgerlijke stand

Ambtenaren hebben een Meldcode voor het signaleren van gedwongen huwelijken (IGVM, 2019).

Het is niet duidelijk of de evaluatie heeft geleid tot het bijsturen van deze meldcode, noch of het een verplichting is.

Vlaanderen

Een onderzoek is uitgevoerd (UGent) om het kaderdecreet van het Vlaams integratiebeleid (Agentschap Justitie en Handhaving) voor te bereiden. Er is helaas nog geen concrete decretale inwerkingtreding.

Aanbevelingen

België heeft de meldcodes ontwikkeld en verspreid, maar de verplichte toepassing ervan is niet zichtbaar. Daarnaast is het niet duidelijk of de integratie in professionele standaarden of tuchtrecht plaatsvindt.
De meldcodes blijven normatief en informatief en zijn hierdoor niet afdwingbaar. De daadwerkelijke integratie in professionele praktijken is hierdoor onvoldoende aantoonbaar.

Het is belangrijk dat deze maatregel in het volgende NAP focust op het effectieve gebruik door de beroepsbeoefenaars en de evaluatie en bijsturing ervan.

Maartregel 120: Een Europees seminarie organiseren over de rol van onderzoek van de uitwendige genitaliën bij de preventie en bescherming van VGV en seksueel geweld, met deelname van deskundigen op het gebied van ethiek, pediatrie, forensische geneeskunde, kinderrechten, preventie bij jonge kinderen en schoolgeneeskunde, met het oog op de totstandbrenging van een ambitieus beleid voor de preventie en de vroegtijdige opsporing van geweld bij kinderen. In bijzonderheid rekening houden met de noodzaak van het betrekken van experten (zoals GAMS) in deze procedures.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit. In samenwerking met de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. De Gemeenschappen en de Gewesten; Vlaams minister van Welzijn; Minister van de Franse Gemeenschapscommissie, belast met Sociale Actie en Gezondheid; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Gelijke Kansen en Gezondheid
Budget: Nota « Go for Equality » PVIF - 52

Uitgevoerd

Samenvatting

In december 2023 werd dit Europees seminarie over preventie en bescherming van VGV effectief georganiseerd, met een budget van 80.000 euro op federaal niveau en werd de samenwerking met experten zoals GAMS gerealiseerd.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het seminarie in december 2023 werd volledig gefinancierd door de federale overheid en betrok de beoogde expertisegebieden, waaronder pediatrie, forensische geneeskunde en kinderrechten. De samenwerking met gespecialiseerde organisaties zoals GAMS en Femmes de droit zorgde ervoor dat praktijkervaring en specifieke kennis over VGV en seksueel geweld werden ingebracht in de discussies. Het evenement bood een platform om de rol van uitwendig genitaal onderzoek bij preventie en bescherming van kinderen en vrouwen systematisch te bespreken, en leverde input voor de verdere ontwikkeling van beleid en richtlijnen op nationaal en Europees niveau.

Aanbevelingen

Het Platform benadrukt dat het seminarie een waardevolle stap is in de beleidsontwikkeling, maar wijst op enkele aandachtspunten voor vervolgacties. Het rapport: Voorkomen & Beschermen: Naar een beleid voor vroegtijdige preventie en identificatie van seksueel geweld en vrouwelijke genitale verminking bij kinderen werd daarom gepubliceerd.

Het wordt aanbevolen om continue samenwerking met gespecialiseerde organisaties zoals GAMS en Femmes de droit te waarborgen bij toekomstige beleidsmaatregelen, om de aansluiting bij de praktijk en de bescherming van slachtoffers te behouden.

Tot slot pleit het Platform voor een regelmatige evaluatie en monitoring van de impact van dit soort initiatieven, zodat duidelijk kan worden in hoeverre de preventie en vroegtijdige opsporing van geweld bij kinderen en vrouwen daadwerkelijk versterkt wordt.

Maatregel 121: Een specifieke sensibiliseringscampagne organiseren, zodat de mensen die dicht bij een slachtoffer of pleger staan (buren, collega's, vrienden, enz.) en getuigen beter in staat zijn het probleem van partnergeweld en de impact op kinderen te herkennen en adequaat ermee aan de slag te gaan.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten: Vlaams minister van Welzijn; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Vrouwenrechten;Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap, belast met Gelijke Kansen en Gezondheid
Budget: Nota « Go for Equality » PVIF - 17 et 18

Uitgevoerd

Samenvatting

De vooropgestelde sensibiliseringscampagne voor omstaanders, die getuigen zijn van partnergeweld en intrafamiliaal geweld, is in verschillende vormen uitgevoerd. Er ontbreekt echter een impactevaluatie.

Analyse per niveau

Federaal niveau

In het kader van de lockdown en de toename van intrafamiliaal geweld werd op federaal niveau de campagne « Act Against Violence » opgezet in 2021. Deze campagne riep slachtoffers en getuigen op om contact op te nemen met hulplijnen zoals 0800/30030 (FR), 1712 (NL) en 108 (DE), en werd breed verspreid via tv-spotjes op piekuren, advertenties in Metro, sociale media en affiches op openbare plaatsen.

Vlaanderen

In Vlaanderen heeft de hulplijn 1712 verschillende campagnes gevoerd (zie ook maatregel 32) om vormen van intrafamiliaal geweld uit de taboesfeer te halen en bespreekbaar te maken zoals de sensibiliseringscampagne rond intrafamiliaal geweld in Vlaams-Brabant, gericht op eerstelijnsprofessionals met het oog op het beter herkennen van signalen van geweld en het aanreiken van praktische hulpmiddelen en risicowijzers. Deze regionale campagnes sluiten aan bij de doelstellingen van maatregel 119 om getuigen en betrokkenen beter te informeren, maar zijn vaak gericht op specifieke doelgroepen en vallen daarmee deels buiten een nationale integrale uitvoering.

Wallonië

In Wallonië zijn er eveneens campagnes en acties rond intrafamiliaal geweld en partnergeweld gevoerd, vaak met focus op het sensibiliseren van professionals en betrokken groepen. Regionale beleidsactoren en welzijnsdiensten zetten sensibilisering en bewustmaking rond geweld op, en werken hiertoe samen met hulpdiensten en sociale organisaties. Er ontbreekt

echter overheidsinformatie die aantoont dat deze regionale campagnes structureel zijn opgeschaald of opgezet binnen een gecoördineerd, gewestoverschrijdend kader dat breder iedereen (zoals collega's, buren, vrienden, werkplekken) bereikt, zoals de oorspronkelijke maatregel beoogde.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG bestaan regionale platforms rond intrafamiliaal geweld die sensibiliseringsacties en campagnes ondersteunen en uitbouwen in samenwerking met partners uit het maatschappelijk middenveld, politie, parket en lokale welzijnsdiensten. Hiermee wordt wel systematisch informatie verspreid binnen georganiseerde netwerken, maar ook hier is geen openbare evaluatie beschikbaar die aantoont dat de campagne breed is ingezet onder alle doelgroepen zoals familie, vrienden en collega's van slachtoffers of daders.

Aanbevelingen

Het Platform erkent dat er belangrijke stappen zijn gezet door federale en regionale sensibiliseringscampagnes om geweld — en de impact daarvan op slachtoffers en hun omgeving — zichtbaarder te maken en getuigen te mobiliseren om hulp te zoeken of signalen te herkennen. Tegelijkertijd wordt benadrukt dat deze initiatieven vaak sector- of doelgroepgericht blijven, waardoor sommige omstaanders — zoals buren, collega's of vrienden — mogelijk onvoldoende bereikt worden buiten de context van professionele dienstverlening.

Daarom pleit het Platform voor een meer geïntegreerde, nationale aanpak die campagnes niet alleen regionaal of tijdelijk inzet, maar structureel en breed opneemt op alle niveaus, met duidelijke coördinatie tussen federale en gewestelijke beleidsactoren.

Een uniforme communicatie- en bewustmakingsstrategie kan zorgen voor meer coherente impact bij verschillende doelgroepen, waarbij zowel slachtoffers als omstanders worden bereikt. Daarnaast benadrukt het middenveld het belang van systematische monitoring en evaluatie van deze campagnes, zodat duidelijk wordt in hoeverre de doelstellingen van vroege herkenning, adequate reactie door getuigen en betere zorg voor slachtoffers daadwerkelijk gerealiseerd worden. Dergelijke evaluaties kunnen ook bijsturing mogelijk maken en het beleid verder versterken in de strijd tegen intrafamiliaal geweld.

Pijler 5: Het strafrechtelijk beleid inzake gendergerelateerd geweld bijsturen en moderniseren, met bijzondere aandacht voor de bescherming van slachtoffers en hun erkenning als zodanig.

Specifieke doelstelling: zorgen voor snelle en passende justitiële en politiële reactie.

Maatregel 122: In het nationaal veiligheidsplan en de kadernota integrale veiligheid wordt gendergerelateerd geweld als één van de prioriteiten naar voren geschoven.

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten: Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen; Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Minister-president van de Waalse Regering; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Minister-President van de Duitstalige Gemeenschap
Budget: geen budgettaire gevolgen

Uitgevoerd

Samenvatting

Het Nationaal Veiligheidsplan, dat strategische prioriteiten vastlegt voor de geïntegreerde politie en de veiligheidsdiensten, noemt intrafamiliaal en seksueel geweld uitdrukkelijk als thema's die de komende jaren doelgericht en geïntegreerd moeten worden aangepakt.

Analyse per niveau

Federaal niveau

In het Nationaal Veiligheidsplan 2022-2025 was er een hoofdstuk over seksueel en intrafamiliaal geweld, als vormen van gendergerelateerd geweld.

Op federaal niveau is gendergerelateerd geweld als prioriteit opgenomen in het meest recente Nationaal Veiligheidsplan 2026-2029 van de geïntegreerde politie. Het plan identificeert intrafamiliaal en seksueel geweld als een van de zeven centrale veiligheidsthema's waarop de politie haar inspanningen moet richten, naast andere fenomenen zoals georganiseerde criminaliteit en cybercriminaliteit.

De Kadernota Integrale Veiligheid fungeert daarbij als het overkoepelend beleidskader dat de federale strategische lijnen uitstippelt en aangeeft dat geweld criminaliteit en persoonlijke integriteit aangeeft als belangrijke prioriteiten binnen de veiligheidsstrategie.

Vlaanderen

In Vlaanderen is er het Vlaams actieplan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld 2025-2029, dat specifieke acties bevat rond seksueel geweld, intrafamiliaal geweld, eergerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking. Dit geeft aan dat de Vlaamse regering het thema ook als prioriteit heeft overgenomen in haar eigen beleidskaders en

actieplanning, in lijn met het geïntegreerde veiligheidsdenken van het Nationaal Veiligheidsplan en de Kadernota Integrale Veiligheid.

Wallonië

Het Waals Gewest heeft zijn eigen acties en beleidskaders rond gendergerelateerd geweld, waarbij regionale welzijnsdiensten en beleidsactoren sensibilisering, preventie en strijd tegen intrafamiliaal geweld opnemen in regionale plannen. Ook hier staat gendergerelateerd geweld op de agenda, zij het in overeenstemming met de regionale bevoegdheden in welzijn en sociale beleidsdomeinen én in samenwerking met andere partners.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG wordt beleid rond gendergerelateerd geweld gecoördineerd door equal.brussels, dat regionale plannen, sensibilisering, opleidingen en campagnes organiseert rond partner- en intrafamiliaal geweld en andere vormen van gendergerelateerd geweld.

Ook hier zijn regionale platforms en acties opgezet om informatie over deze veiligheidsthema's te verspreiden en de samenwerking tussen institutionele partners en het maatschappelijk middenveld te versterken. Hiermee wordt gendergerelateerd geweld opgenomen in de regionale visie op veiligheid en welzijn, in aansluiting op de prioritisering ervan in het federale NVP en de integrale veiligheidskaders.

Aanbevelingen

Hoewel gendergerelateerd geweld nu expliciet is opgenomen als een prioriteit in nationale veiligheidsstrategieën zoals het Nationaal Veiligheidsplan en de kadernota integrale veiligheid, wijst het maatschappelijk middenveld erop dat deze erkenning niet automatisch zorgt voor blijvende structurele uitvoering en impact.

Er is behoefte aan duidelijke indicatoren, meetinstrumenten en verantwoordelijkheden, zodat daadwerkelijk kan worden nagegaan welke resultaten geboekt worden op het terrein.

Het Platform beveelt aan dat beleidsplannen zoals het NVP en de KIV vergezeld gaan van concrete uitvoerings- en evaluatieschema's, zodat de strijd tegen gendergerelateerd geweld niet enkel op papier blijft staan maar ook leidt tot tastbare verbetering in de preventie van geweld, de bescherming van slachtoffers en de strafrechtelijke aanpak van daders.

Daarnaast dringt het Platform er bij het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) en de federale regering op aan om de integratie van gendergerelateerd geweld in integrale veiligheidsstrategieën te koppelen aan financiering, capaciteitsopbouw en training op alle niveaus (politie, justitie, welzijnsdiensten) om een coherente benadering over de hele keten te realiseren.

Tot slot vraagt het middenveld om een sterke koppeling tussen de nationale en regionale actoren, met structurele samenwerking tussen federale, Vlaamse, Waalse en Brusselse beleidskaders, zodat de priorisering van gendergerelateerd geweld in de veiligheidsplanning ook vertaald wordt naar effectieve maatregelen en resultaten voor slachtoffers en gezinnen.

Maatregel 123: Elke politieambtenaar wordt in het kader van basispolitiezorg in staat geacht om de aangepaste opvang te verzekeren van slachtoffers van intrafamiliaal en partnergeweld. Deze dienstverlening moet 24u per dag beschikbaar zijn. Politiezones hebben oog voor zwaardere, hoog risico en complexere dossiers. En garanderen de doorstroom naar de hiervoor gespecialiseerde diensten.

Bevoegdheden: Minister van Binnenlandse Zaken. In samenwerking met de Gemeenschappen: Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen Budget: PBXL - 52

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn een groot aantal initiatieven ontwikkeld de afgelopen jaren waardoor er meer bekendheid is bij politieagenten rond intrafamiliaal partnergeweld en de manier waarop slachtoffers dienen te worden opgevangen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau is een opleidingskader ontwikkeld door de UCLL en ULG, met verspreiding via het IGVM in de vorm van rapporten en didactisch materiaal, zodat politieprofessionals een gemeenschappelijk taalgebruik en de nodige tools hebben om genderspecifiek geweld te herkennen (maatregel 48).

Maatregel 50 bouwt hierop verder door accreditatiedossiers op te stellen voor functionele en permanente opleidingen via het Coördinatiecomité van de Geïntegreerde Politie. Dit betreft opleidingen voor zedeninspecteurs, politieassistenten en basispolitiezorg, inclusief modules rond intrafamiliaal en gendergerelateerd geweld:

1. Slachtofferonthaal voor Aspirant Agent
2. Onthaal en bijstand voor Aspirant Hoofdinspecteur

Daarnaast zijn er verschillende concrete trainingen opgezet:

1. 8-uur durende trainingen rond seksueel geweld
2. Train-the-trainer-systemen, met prof-fiches voor trainers
3. Periodieke bijscholing in de basisopleiding (4 uur training elke 4-5 jaar)
4. Selectie en vooropleiding voor zedeninspecteurs via de rape myth analysis

Verder zijn er studiedagen en projecten zoals:

1. Mobiel stalkingalarm
2. Aanbevelingen van het IGVM
3. Impulsprojecten

Een SharePoint-platform is beschikbaar voor politieagenten met richtlijnen, circulaires, informatie over het Verdrag van Istanbul en het NAP, hoewel toegang nog niet voor iedereen gegarandeerd is en vanaf 2025 volledig beschikbaar zal zijn.

Vlaanderen

In Vlaanderen neemt Oost-Vlaanderen een voortrekkende rol in het opleidingsaanbod door lokale opleidingen te organiseren die later in heel België worden uitgerold. De Ketenaanpak Intrafamiliaal Geweld ondersteunt multidisciplinaire samenwerking tussen politie, parket en welzijnsdiensten, en versterkt de doorverwijzing van slachtoffers naar gespecialiseerde diensten.

Wallonië

In Wallonië zijn regionale welzijnsdiensten en politie betrokken bij acties tegen intrafamiliaal en partnergeweld, met nadruk op preventie, sensibilisering en samenwerking met gespecialiseerde hulpverlening. Er is echter geen publieke documentatie die bevestigt dat de opvang volledig uniform en 24/7 beschikbaar is in alle politiezones.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De EVA-cellen in Brussel krijgen ondersteuning van equal.brussels bij de opleiding van politieambtenaren. Projectoproepen stimuleren de verdere ontwikkeling van EVA-cellen in het gewest. Daarnaast biedt equal.brussels opleidingen aan over:

1. Cyberpesten en cyberseksisme
2. Incest
3. Intrafamiliaal geweld
4. Slachtofferonthaal

Deze initiatieven zorgen voor systematische informatie-uitwisseling binnen de EVA-cellen, maar er ontbreekt een openbare evaluatie van de volledige implementatie van maatregel 123.

Maatschappelijk middenveld

Het maatschappelijk middenveld levert expertise in politieopleidingen via organisaties zoals CVPCF of Veilig Huis, die trainingen verzorgen over intrafamiliaal geweld en gendergerelateerd geweld. Hun betrokkenheid versterkt de praktische toepassing van kennis en sensibilisering binnen de politie.

Aanbevelingen

Het Platform juicht de veelzijdigheid aan initiatieven toe en hoopt dat er meer stroomlijning zal doorgevoerd worden onder het volgende NAP. Hiervoor heeft het platform de volgende aanbevelingen opgesteld:

1. Uniforme nationale implementatie: Zorg dat maatregel 123 structureel en uniform wordt uitgevoerd in alle politiezones, inclusief 24/7 opvang en gegarandeerde doorverwijzing naar gespecialiseerde diensten.
2. Monitoring en evaluatie: Voer regelmatige evaluaties uit van de uitvoering van deze maatregel en publiceer de resultaten, inclusief effectiviteit, hiaten en best practices.

3. Opleiding en capaciteitsopbouw: Breid train-the-trainersystemen en periodieke bijscholing uit naar alle politierekruten, inclusief toegang tot het SharePoint-platform, zodat kennis over genderspecifiek en intrafamiliaal geweld breed beschikbaar is.
4. Versterking samenwerking met maatschappelijke organisaties: Blijf de expertise van het maatschappelijk middenveld actief betrekken in opleidingen, projecten en EVA-cellen om praktijkervaring en gespecialiseerde kennis te integreren.
5. Regionale afstemming: Zorg voor sterke coördinatie tussen federale, Vlaamse, Waalse en Brusselse actoren zodat regionale initiatieven aansluiten bij nationale doelstellingen en een coherent beleid ontstaat.
6. Duurzame bewustwording en cultuurverandering: Stimuleer een mindset binnen de politie waarin intrafamiliaal en gendergerelateerd geweld wordt erkend als aparte, gespecialiseerde domeinen die een specifieke aanpak vereisen.

Maatregel 124: Een lijst opstellen van alle contactpersonen voor huiselijk geweld aangewezen in het kader van de COL 4/2006 en deze verspreiden onder de politie en de referentiemagistraten van het Openbaar Ministerie + alle goede praktijken, nieuwe wetgeving en initiatieven van andere sectoren verspreiden binnen deze nieuw opgerichte netwerken.

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken. In samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten: Vlaams minister van Welzijn: Vlaams minister van Justitie en Handhaving: Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Gelijke kansen: Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met preventie en veiligheid: Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen
Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Er zijn concrete initiatieven genomen om deze informatie te centraliseren en te verspreiden, onder andere via het SharePoint-platform van de politie (Wikipol), dat wetgeving, procedures, initiatieven, goede praktijken en contactpersonen voor intrafamiliaal geweld en seksuele delicten omvat. De lijst wordt jaarlijks bijgewerkt en houdt rekening met de richtlijnen van het parket.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau zijn de referentiemagistraten identificeerbaar voor de politie. De SharePoint van de politie (Wikipol) verzamelt alle relevante informatie over intrafamiliaal geweld en seksuele delicten, met jaarlijkse updates. Deze centralisatie zorgt voor uniforme toegang voor alle politiediensten, inclusief de maatschappelijk assistenten van de Federale Politie.

Vlaanderen

In Vlaanderen organiseert Sensoa vzw een platform rond grensoverschrijdend seksueel gedrag voor alle organisaties die preventie-initiatieven nemen. Dit bevordert afstemming, overleg en samenwerking tussen de verschillende actoren. Regionale goede praktijken en initiatieven worden gedeeld met de politie en sociale diensten om een geïntegreerde aanpak van preventie en slachtofferbescherming te waarborgen.

Wallonië

In Wallonië bestaan er overleg- en uitwisselingsplatformen op lokaal en nationaal niveau om de coördinatie tussen politie en parket te versterken. De evaluatie van COL 4/2006 is uitgevoerd en de resultaten zullen in rekening worden gebracht voor eventuele aanpassingen, zodat het beleid operationeel en wettelijk relevant blijft.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In Brussel is de lijst van contactpersonen en goede praktijken ook geïntegreerd in de SharePoint van de politie en deze wordt regelmatig bijgewerkt, waardoor politieagenten en referentiemagistraten toegang hebben tot betrouwbare, gecentraliseerde informatie. De integratie van deze lijst met maatschappelijk werkers en preventieplatformen versterkt de coherentie van de interventies in het gewest.

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden over de verschillende initiatieven en heeft nog volgende aanbevelingen:

1. Systematische en continue updates: Zorg dat de lijst van contactpersonen en goede praktijken volledig en up-to-date blijft, inclusief nieuwe initiatieven en wijzigingen in de wetgeving.
2. Universele toegang: Breid de toegang tot SharePoint uit naar alle relevante politie- en parketdiensten om effectieve toepassing in alle arrondissementen en diensten te garanderen.
3. Regelmatige evaluatie: Volg en evalueer de impact van de verspreiding van deze informatie op de kwaliteit van slachtofferopvang en de samenwerking tussen diensten.
4. Versterking van intersectorale samenwerking: Onderhoud en ontwikkel de samenwerking met verenigingen, sociale diensten en preventieplatformen om een geïntegreerde en coherente aanpak op nationaal en regionaal niveau te waarborgen.
5. Bewustmaking en permanente opleiding: Integreer kennis over referentiecontacten en goede praktijken in politie- en magistrale opleidingen zodat personeel effectief slachtoffers kan doorverwijzen en kan samenwerken met gespecialiseerde diensten.

Maatregel 125: Inzetten op opleiding rond gendergerelateerd geweld van politiediensten, ter verbetering van de opvang/verhoor van slachtoffers van gendergerelateerd geweld.

Bevoegdheden: Minister van Binnenlandse Zaken Budget: Zonder budgetaire impact

In uitvoering

Samenvatting

In de praktijk zijn er belangrijke concrete stappen gezet richting uitvoering van deze maatregel: er wordt een nationale uitrol van opleidingen rond gendergerelateerd geweld georganiseerd via PAULO, met speciale modules over seksueel geweld en intrafamiliaal geweld, gekoppeld aan train-the-trainer-programma's en structurele inzet binnen politieopleidingen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op het federale niveau is de samenwerking met PAULO-Politieopleiding duidelijk geïmplementeerd. In februari 2026 gaf PAULO het startschot voor de nationale uitrol van opleidingen rond gendergerelateerd geweld, bestaande uit twee onderdelen: seksueel geweld en intrafamiliaal geweld. De uitrol startte met een mastertraineropleiding rond seksueel geweld, waarna gespecialiseerde opleiders worden gevormd die lokaal collega's trainen. Zo worden politieambtenaren geleidelijk geëquipeerd met uniforme en slachtoffergerichte kennis en vaardigheden.

Deze opleidingen zijn ontwikkeld in samenwerking met partners, waaronder het IGVM, en sluiten aan bij bredere beleidskaders, waaronder de Kadernota Integrale Veiligheid en het Nationaal Veiligheidsplan. De gefaseerde aanpak garandeert dat opleidingen systematisch worden uitgerold over het hele land, met aandacht voor juridische updates zoals aanpassingen aan het nieuwe Strafwetboek.

Binnen PAULO worden zowel basisopleidingen als functionele en voortgezette opleidingen georganiseerd waar politiepersoneel kan deelnemen aan gespecialiseerde modules die aansluiten bij de praktijksituaties waarin agenten te maken krijgen met gendergerelateerd en intrafamiliaal geweld.

Vlaanderen

In Vlaanderen worden de opleidingen rond genderspecifiek en intrafamiliaal geweld ook lokaal en regionaal aangeboden binnen politie- en opleidingscentra (zoals lokale politiescholen en regionale bijscholingen), die aansluiten bij de nationale PAULO-initiatieven. Deze opleidingen worden aangevuld met regionale initiatieven zoals opleidingen door Campus Vesta en andere politieondersteunende instellingen, die expliciet ingaan op de aanpak van intrafamiliaal geweld, de toepassing van COL-richtlijnen en de rol van eerste aanspreekpunten.

Wallonië

In Wallonië zijn politieacademies en opleidingsinstellingen betrokken bij het geven van opleidingen rond intrafamiliaal en gendergerelateerd geweld, zowel binnen de politieopleiding als via regionale initiatieven en bijscholingen. Er worden praktische modules aangeboden waarin politiepersoneel leert omgaan met signalen van intrafamiliaal geweld en de rol van wetgeving (bijv. COL-circulaires) binnen interventies.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Ook in het BHG zijn er opleidingsinitiatieven rond gendergerelateerd geweld gekoppeld aan politie- en veiligheidsonderwijs en sensibiliseringscampagnes. Deze opleidingen vullen de federale PAULO-initiatieven aan door lokale context en partners mee te nemen in trainingsprogramma's en samenwerken met regionale welzijns- en veiligheidsactoren.

Aanbevelingen

Het Platform en beleidsactoren erkennen dat de herziening van de opleiding van politiepersoneel rond gendergerelateerd geweld in uitvoering is, maar benadrukken dat er nood blijft aan verdere verfijning en verankering. De volgende aanbevelingen worden naar voren gebracht:

1. Volledige nationale uitrol en uniformiteit: Zorg dat de herziening van de basisopleidingen, functionele opleidingen en voortgezette opleidingen via PAULO daadwerkelijk in alle politiezones en voor alle niveaus van politiepersoneel wordt geïmplementeerd, zodat er een uniforme aanpak rond gendergerelateerd en intrafamiliaal geweld ontstaat.
2. Monitoring en evaluatie: Ontwikkel duidelijke indicatoren en evaluatiecriteria om de effectiviteit van deze opleidingen te meten — niet alleen in aantallen deelnemers, maar ook in impact op de politiewerking en slachtofferbejegening.
3. Verankering in de basisopleiding: Zorg ervoor dat modules rond gendergerelateerd en intrafamiliaal geweld structureel deel uitmaken van de basispolitiezorgopleiding en niet alleen als aanvullende training, zodat elke politieschool deze competenties systematisch kan aanleren.
4. Inhoudelijke actualisering: Houd de opleidingsinhoud up-to-date met de recente wetswijzigingen, de Istanbul-Conventie en aanbevelingen van Europese monitoringorganen om te garanderen dat politiepersoneel effectief kan inspelen op hedendaagse vormen van geweld.
5. Samenwerking met maatschappelijke organisaties: Blijf maatschappelijke expertise betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van opleidingen, onder meer door ervaringsdeskundigen en gespecialiseerde partners te integreren in het trainingsaanbod.
6. Toegankelijkheid en continuïteit: Zorg voor eenvoudige toegang tot opleidingsmateriaal, digitale platformen zoals SharePoint en vervolgopleidingen zodat politiemedewerkers doorheen hun hele loopbaan kunnen bijscholen en specialiseren.

Maatregel 126: Hervorming van het Strafwetboek om slachtoffers van seksueel geweld beter te beschermen en daders adequater te bestraffen (begrip "instemming", strengere straffen, alternatieve straffen, enz.).

Bevoegdheden: Minister van Justitie. In samenwerking met de Gemeenschappen: Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: Geen budgettaire gevolgen

Uitgevoerd

Samenvatting

De wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek betreffende het seksueel strafrecht trad in werking op 1 juni 2022. Seksuele misdrijven worden sindsdien ondergebracht in een nieuw hoofdstuk: “Misdrijven tegen de seksuele integriteit, het seksuele zelfbeschikkingsrecht en de goede zeden”. Het begrip toestemming wordt expliciet gedefinieerd in artikel 417/5, waarbij wordt verduidelijkt dat toestemming niet kan worden afgeleid uit het ontbreken van verzet, en waarin specifieke situaties worden opgesomd waarin geen sprake is van toestemming.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau is de hervorming van het Strafwetboek seksueel strafrecht volledig doorgevoerd. De wet van 21 maart 2022 werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 30 maart 2022 en trad in werking op 1 juni 2022. Deze hervorming herstructureert het seksueel strafrecht volledig en introduceert een nieuw juridisch kader voor de bescherming van slachtoffers en de bestraffing van daders.

Belangrijke elementen zijn:

1. Seksuele misdrijven worden niet langer geclassificeerd als misdrijven tegen de “orde van de familie of de goede zeden”.
2. Het begrip toestemming wordt centraal gesteld en juridisch uitgewerkt.
3. Mogelijkheid tot strengere straffen en alternatieve straffen is voorzien.
4. De wet vormt de basis voor verdere opname in het nieuwe Strafwetboek, via de wet van 29 februari 2024 tot invoering van Boek 2, die op 8 april 2026 in werking zal treden.

Deze hervorming wordt ondersteund door federale richtlijnen en opleiding van magistraten en politie, zodat de nieuwe definities en procedures correct toegepast worden in de praktijk.

Vlaanderen

In Vlaanderen wordt de hervorming van het seksueel strafrecht verder geconcretiseerd met de bestaande opleidingstrajecten van politie en justitie rond seksuele delicten, inclusief de modules van PAULO en gespecialiseerde opleidingen voor zedeninspecteurs. Door de herstructurering

van het Strafwetboek worden regionale politiediensten en parketten verplicht om nieuwe procedures toe te passen bij meldingen van seksueel geweld en het betrekken van slachtoffers.

Wallonië

In Wallonië wordt de toepassing van de hervorming eveneens verzekerd via regionale parketten en politieacademies, die hun interne richtlijnen en opleidingen hebben aangepast aan het nieuwe hoofdstuk over seksuele integriteit. Daarnaast ondersteunen welzijns- en slachtofferorganisaties de correcte toepassing van de nieuwe wet, met name op het vlak van slachtofferbegeleiding en informatieverstrekking.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG zijn de hervormingen geïntegreerd binnen EVA-cellen, parketten en politie. Deze instellingen passen de nieuwe definities toe bij het registreren en onderzoeken van seksuele misdrijven. De opleidingen en sensibilisering van politie en magistraten zijn aangepast aan de wet van 21 maart 2022.

Aanbevelingen

Het Platform erkent dat de formele hervorming van het Strafwetboek een belangrijke stap vooruit is voor de bescherming van slachtoffers en de sanctionering van daders. De maatregel is formeel uitgevoerd, maar het maatschappelijk middenveld dringt aan op continue opvolging, evaluatie en capaciteitsopbouw om de impact van de hervorming volledig te realiseren. Tegelijkertijd wordt benadrukt dat de effectieve implementatie en toepassing cruciaal zijn:

1. Monitoring en evaluatie van de toepassing: Voer systematische evaluaties uit om te controleren of het nieuwe juridisch kader correct wordt toegepast door politie, parketten en rechtbanken.
2. Opleiding en sensibilisering: Zorg voor continue training van politie, magistraten en advocaten over het nieuwe begrip “toestemming” en de procedures rond seksuele delicten.
3. Slachtoffergerichte procedures: Houd toezicht op de toepassing van maatregelen die slachtoffers beschermen, zoals snelle doorverwijzing naar gespecialiseerde diensten, opvang en begeleiding.
4. Regionale coherentie: Stimuleer een uniforme toepassing van de hervorming over Vlaanderen, Wallonië en Brussel, zodat slachtoffers overal dezelfde rechten en bescherming genieten.
5. Communicatie en informatievoorziening: Maak het nieuwe juridisch kader duidelijk toegankelijk voor slachtoffers, advocaten, politie en maatschappelijke organisaties, inclusief praktische handleidingen en richtlijnen.

Maatregel 127: Bij de expertencommissie advies inwinnen over feminicide en de mogelijke opneming ervan in het Strafwetboek.

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Budget: Geen budgettaire gevolgen

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel is gerealiseerd. Via het inwinnen van advies werd het duidelijk dat opname in het Strafwetboek niet de meest geschikte aanpak was. In plaats daarvan werd voorgesteld een aparte wet te ontwikkelen (de Stopfeminicide wet, 13 juli 2023).

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau werd maatregel 127 uitgevoerd via de expertencommissie strafrecht, die advies gaf over de aanpak van feminicide. De experts concludeerden dat de zichtbaarheid en registratie van vrouwenmoord beter gerealiseerd kan worden via specifieke wetgeving en niet door opname in het Strafwetboek.

Dit leidde tot de ontwikkeling van de #StopFeminicide-wet, die expliciet feminicide, gendergerelateerde moord en het voorafgaand geweld behandelt. De wet biedt een coherent kader voor preventie, opsporing, bestraffing en slachtofferbescherming, en voorziet in een reeks maatregelen die verder gaan dan alleen strafrechtelijke definities.

Vlaanderen

In Vlaanderen waren er initiatieven rond gendergerelateerd geweld en slachtoffersondersteuning, zoals sensibilisering, opvangstructuren en samenwerking met lokale politie en welzijnsdiensten. De #StopFeminicide-wet versterkt regionale inspanningen door een duidelijk nationaal kader te bieden voor identificatie, rapportering en preventie van feminicide.

Wallonië

Wallonië kan met de federale wet nu een uniforme basis toepassen voor regionale preventie en interventie. Parketten en welzijnsdiensten kunnen de nieuwe definities en maatregelen gebruiken om systematisch cases te registreren, slachtoffers te ondersteunen en daders adequaat te sanctioneren.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG zullen de EVA-cellen, parketten en politie de nieuwe wet toepassen bij incidenten die kunnen leiden tot feminicide en bij gendergerelateerd geweld. Ook hier ondersteunt de wet een uniforme aanpak in registratie, opvolging en preventie van gendergerelateerd geweld.

Aanbevelingen

Het Platform erkent dat maatregel 127 formeel is uitgevoerd, met concrete resultaten in de vorm van de #StopFeminicide-wet. Tegelijkertijd benadrukt het Platform de nood aan:

1. Monitoring en rapportage: Systematisch bijhouden van alle feminicides, inclusief statistieken en analyse van trends.
2. Opleiding en sensibilisering: Politie, magistraten, welzijnsdiensten en maatschappelijke organisaties trainen over de nieuwe wet en de toepassing ervan.
3. Slachtoffergerichte aanpak: Waarborgen dat slachtoffers en betrokkenen snel toegang hebben tot gespecialiseerde hulp en bescherming.
4. Regionale afstemming: Sterke samenwerking tussen federale en regionale actoren om een coherente implementatie in Vlaanderen, Wallonië en Brussel te garanderen.
5. Publieke bewustwording: Communicatiecampagnes en educatie rond feminicide versterken, zodat zowel burgers als professionals de signalen herkennen en gepast kunnen reageren.

Kortom, maatregel 127 is uitgevoerd door advies in te winnen bij experten en het parlementaire proces te vertalen in een concrete wetgeving (#StopFeminicide), maar de effectiviteit hangt af van verdere implementatie, monitoring en capaciteitsopbouw.

Maatregel 128: Het College van procureurs-generaal uitnodigen tot optimalisering van COL 20/2020 met het oog op de veralgemening van de praktijk van "herbezoek" door de politiediensten in zaken van partnergeweld, na de coronascrisis, afhankelijk van het resultaat van de evaluatie van de toepassing ervan.

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken Budget: Geen budgettaire gevolgen

Uitgevoerd

Samenvatting

De evaluatie van de COL 20/2020 werd uitgevoerd binnen het Expertisenetwerk Misdrijven tegen Personen van het College van procureurs-generaal. Er werden vragenlijsten opgesteld en verspreid onder de betrokken actoren. De resultaten werden geanalyseerd door de Steundienst van het Openbaar Ministerie, in samenwerking met de Directie-generaal Strafrechtelijk Beleid (DGWL) en het FOD Justitie.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau coördineerde het College van procureurs-generaal de evaluatie van de COL 20/2020. De concrete stappen die werden uitgevoerd omvatten:

Opstellen en verspreiden van vragenlijsten aan gerechtelijke en politie actoren.
Analyse van de antwoorden door de Steundienst van het Openbaar Ministerie, in samenwerking met DGWL en het FOD Justitie.
Samenstellen van de resultaten en identificeren van mogelijke verbeterpunten voor de implementatie van de “herbezoeken”.

Deze aanpak garandeert dat de aanbeveling om de praktijk te veralgemenen gebaseerd is op feitelijke gegevens en een analyse van de huidige werkwijzen. De volledige en systematische toepassing in alle politiezones hangt echter af van de implementatie van de definitieve aanbevelingen.

Vlaanderen

In Vlaanderen is de praktijk van het “herbezoek” al geïntegreerd in bepaalde pilootzones, vooral na de beperkingen door de pandemie. Lokale politieagenten zijn gesensibiliseerd voor het belang van deze opvolgingsbezoeken bij slachtoffers van partnergeweld, om de veiligheid en de effectiviteit van beschermingsmaatregelen te controleren. De federale evaluatie zal dienen om deze praktijk te standaardiseren in alle Vlaamse politiezones.

Wallonië

In Wallonië hebben enkele politiezones de praktijk van het “herbezoek” ook getest. De resultaten van de evaluatie van COL 20/2020 zullen helpen om deze werkwijzen te

harmoniseren en uit te rollen over het volledige Waalse grondgebied, waardoor een uniforme aanpak van postinterventie-opvolging bij partnergeweld wordt gegarandeerd.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG passen de politie en de EVA-cellen al occasionele opvolgingsbezoeken toe in gevallen van partnergeweld. De federale evaluatie zal als basis dienen om deze praktijk in alle Brusselse gemeenten te versterken en systematiseren, in samenwerking met het College van procureurs-generaal en de lokale parketten.

Aanbevelingen

Het Platform erkent dat maatregel 128 gedeeltelijk is uitgevoerd dankzij de evaluatie van de COL 20/2020. Om de impact te maximaliseren, formuleert het Platform de volgende aanbevelingen:

1. Veralgemening van de praktijk: Zorg dat het “herbezoek” systematisch wordt toegepast in alle politiezones, met duidelijke en uniforme procedures.
2. Continue opvolging en evaluatie: Implementeer een opvolgingsmechanisme voor de herbezoeken om hun frequentie, effectiviteit en impact op de veiligheid van slachtoffers te meten.
3. Opleiding van personeel: Sensibiliseer en train politieagenten in de uitvoering van herbezoeken, met nadruk op veiligheid, vertrouwelijkheid en slachtofferbescherming.
4. Coördinatie met het gerechtelijk systeem: Zorg dat de aanbevelingen van het College van Procureurs-generaal worden geïntegreerd in lokale procedures en dat parketten actief samenwerken met de politiediensten.
5. Communicatie en verspreiding van best practices: Verspreid de resultaten van de evaluatie en de aanbevelingen naar alle politiezones om nationale uniformiteit en de adoptie van best practices te bevorderen.

Maatregel 129: Het College van procureurs-generaal uitnodigen tot de evaluatie en eventuele herziening van de omzendbrief over genitale verminking, gedwongen huwelijken en eergerelateerd geweld (COL 6/2017).

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken Budget: Geen budgettaire gevolgen

Niet uitgevoerd

Samenvatting

Er heeft geen formele, afgeronde herziening van de omzendbrief plaatsgevonden door het College van procureurs-generaal. Wel zijn er stappen gezet richting evaluatie en versterking van de toepassing van COL 6/2017.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het jaarverslag 2022 van het IGVM vermeldt ook dat men, los van het Justitie-traject, een evaluatie heeft opgestart van de toepassing van COL 6/2017 in samenwerking met organisaties, met onder andere GAMS en Voix des femmes, die actief zijn rond eergerelateerd geweld, vrouwelijke genitale verminking en gedwongen huwelijken. Deze evaluatie richt zich vooral op de sterke en zwakke punten in de praktijk en de (on)bekendheid van de omzendbrief op lokaal niveau.

Hoewel deze evaluaties zijn uitgevoerd, is er geen definitieve, herziene versie van COL 6/2017 vastgelegd of gepubliceerd in opvolging van deze evaluaties.

De beleidsactiviteit rond COL 6/2017 blijft wel actief: vanwege de expliciete aanbevelingen in evaluatierapporten, en de rol van COL 6/2017 als richtlijn voor politie en justitie, is de omzendbrief nog steeds van toepassing, ook al wordt dit nog te weinig gedaan.

Vlaanderen

In Vlaanderen hebben politiediensten en justitiële actoren vormingen en sensibilisering georganiseerd rond COL 6/2017, met aandacht voor begrippen als gedwongen huwelijken en vrouwelijke genitale verminking. Dit maakt deel uit van de uitvoering van de omzendbrief en sluit aan bij de evaluatie van haar toepassing.

Deze regionale opleidingen en sensibiliseringsinitiatieven kunnen worden gezien als praktische uitwerkingen van COL 6/2017.

Wallonië

In Wallonië zijn er regionale politieacademies en parketten betrokken bij de toepassing van de omzendbrief en de richtlijnen rond eergerelateerd geweld, gedwongen huwelijken en vrouwelijke genitale verminking zoals vastgelegd in de oorspronkelijke COL-tekst.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt COL 6/2017 gebruikt als richtlijn bij de aanpak van de daarin beschreven geweldsvormen. Regionale opleidingen en samenwerking met organisaties zoals INTACT zijn gericht op de toepassing van de omzendbrief.

Aanbevelingen

Deze maatregel is niet uitgevoerd. Er zijn evaluaties van COL 6/2017 uitgevoerd via het Openbaar Ministerie, het College van procureurs-generaal en externe partners zoals IGVM het maatschappelijk middenveld. Er zijn concrete aanbevelingen geformuleerd over mogelijke herzieningen, inclusief het expliciet opnemen van ambtenaren van de burgerlijke stand bij de toepassing.

Er is echter geen formele evaluatie en herziening van de omzendbrief door het College van procureurs-generaal uitgevoerd. De omzendbrief COL 6/2017 blijft ongewijzigd in gebruik en wordt nog steeds (onvoldoende) gehanteerd als beleidsinstrument voor politie en justitie.

Het Platform beveelt een formele evaluatie en herziening aan van de COL 6/2017.

Maatregel 130: De evaluatie van het proefproject "mobiel stalkingalarm" analyseren indien het doeltreffend wordt geacht, een invoering ervan op het hele grondgebied overwegen.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Minister van Justitie Minister van Binnenlandse Zaken In samenwerking met de Gemeenschappen Vlaams minister van Justitie en Handhaving Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Justitiehuizen
Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 4 - jan 2021

Uitgevoerd

Samenvatting

Maatregel 130 is grotendeels uitgevoerd, met een afgeronde evaluatie, een goedgekeurd kader (COL 3/2023) en een geleidelijke uitrol in de praktijk. De volledige effectiviteit zal afhangen van verdere nationale uitrol, continue monitoring, opleiding van betrokken actoren en structurele integratie in de politiezones en EVA-cellen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau coördineerde het IGVM de evaluatie van de uitbreiding van het pilootproject naar Oost- en West-Vlaanderen (juni 2022 – februari 2023, € 29.040). Het nationaal begeleidingscomité bleef actief om de implementatie te monitoren en actoren te coördineren. De goedkeuring van COL 3/2023 zorgde voor een gemeenschappelijk kader dat correcte toepassing van het MSA en goede coördinatie tussen politie, parketten en andere betrokken diensten garandeert. Informatiesessies, opleidingen en praktische implementatie van het MSA zijn gestart in verschillende arrondissementen, met een gefaseerde uitbreiding gepland tot 2025.

Vlaanderen

In Vlaanderen werd het pilootproject in Oost- en West-Vlaanderen uitgebreid in 2022, gevolgd door studiedagen over stalking en het gebruik van het MSA, georganiseerd door het IGVM in samenwerking met de lokale politie en het parket. Politiezones nemen geleidelijk deel aan de uitrol, waarbij uniform gebruik van het systeem en correcte doorverwijzing van slachtoffers centraal staan. In Wallonië zijn enkele politiezones voorbereid op aansluiting bij de nationale implementatie, waarbij politie en parketten de federale richtlijnen en het kader van COL 3/2023 kunnen volgen voor opleiding, coördinatie en toepassing.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Ook in het BHG zal het MSA geïntegreerd worden binnen EVA-cellen en politieacties rond stalking en partnergeweld, gebruikmakend van federale richtlijnen en coördinatie door het IGVM, hoewel specifieke implementatiestappen in Brussel nog in voorbereiding zijn. Zo ontstaat een samenhangend nationaal kader waarbij de federale evaluatie, de richtlijnen van COL 3/2023 en regionale initiatieven samenkomen om stalking effectief te bestrijden en slachtoffers te beschermen.

Aanbevelingen

Hoewel maatregel 130 in principe is uitgevoerd, benadrukt het Platform enkele aandachtspunten om de impact te maximaliseren:

1. Volledige nationale implementatie: Zorg dat het MSA systematisch beschikbaar is in alle politiezones, inclusief duidelijke protocollen voor actoren en slachtoffers.
2. Monitoring en evaluatie: Voer doorlopende evaluaties uit van het gebruik, de effectiviteit en de impact van het MSA, inclusief statistieken over meldingen en resultaten van interventies.
3. Opleiding en capaciteitsopbouw: Train politie, parketten en andere betrokken diensten continu, inclusief opfrissessies, praktijkvoorbeelden en coördinatievaardigheden.
4. Slachtoffergerichte toepassing: Garandeer dat slachtoffers snel toegang hebben tot het MSA, dat hun veiligheid gecontroleerd wordt, en dat er correcte doorverwijzing naar ondersteuning voorzien is.
5. Regionale coherentie en samenwerking: Stimuleer afstemming tussen federale en regionale actoren zodat procedures uniform en coherent zijn in Vlaanderen, Wallonië en Brussel.
6. Communicatie en bewustwording: Informeer slachtoffers, burgers en professionele partners over het MSA en de mogelijkheden van het systeem om stalking te bestrijden en veiligheid te waarborgen.

Maatregel 131: Er wordt een specifieke gedragstraining rond intrafamiliaal geweld voorzien die rechters kunnen opleggen als voorwaarde bij bijvoorbeeld een probatiestraf of een voorwaardelijke invrijheidstelling.

Bevoegdheden: Vlaams minister van Justitie en Handhaving Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Er bestaan functionele, gerechtelijk inzetbare gedragstrainingen rond intrafamiliaal geweld in zowel de Franse Gemeenschap (via vzw Praxis) als in Vlaanderen (via justitiehuizen). Deze opleidingen worden effectief gebruikt binnen gerechtelijke mandaten en zijn operationeel over een groot deel van het grondgebied.Tegelijkertijd blijft er ruimte voor verbetering: de vraag overstijgt het huidige aanbod, vooral in de FWB, en volledige nationale uniformiteit en capaciteit is nog niet gerealiseerd.

Analyse per niveau

Vlaanderen

In Vlaanderen kunnen justitiabelen binnen de justitiehuizen doorverwezen worden naar een gedragstraining. Het huidige aanbod bestaat uit acht modules, waaronder een specifieke module voor intrafamiliaal geweld (IFG). De training richt zich op het verwerven van inzicht in eigen denken en handelen, het opnemen van verantwoordelijkheid voor eigen gedrag en het ontwikkelen van gedragsalternatieven.

Op basis van een evaluatieonderzoek werd de training inhoudelijk bijgestuurd. Vanaf 2026 wordt gewerkt met een combinatie van groeps- en individuele sessies, verspreid over een langere periode zodat deelnemers de kans krijgen om de aangeleerde vaardigheden onder begeleiding in de praktijk te brengen. Het Vlaams budget voor deze training bedraagt ongeveer € 500.000. Deze aanpak versterkt de effectiviteit van de maatregel en sluit aan bij de intenties van rechters en justitiële mandaten.

Wallonië

In de Franse Gemeenschap van België wordt de maatregel uitgevoerd via vzw Praxis, die door de Algemene Administratie van de Justitiehuizen (AGMJ) wordt gesubsidieerd. Praxis organiseert sociaal-educatieve groepsopleidingen voor plegers van partnergeweld en intrafamiliaal geweld, zowel in gesloten als open groepen. Gesloten groepen blijven qua samenstelling gelijk, terwijl open groepen gedurende het hele jaar in roulatie nieuwe justitiabelen kunnen opvangen.

De doorverwijzing naar de opleiding kan plaatsvinden binnen verschillende gerechtelijke mandaten: bemiddeling en maatregelen, probatie, autonome probatiestraffen, elektronisch toezicht en voorwaardelijke invrijheidstelling. Het traject van 45 uur omvat een individueel intakegesprek en een afsluitend gesprek. Gedurende de hele training wordt gewerkt aan

responsabilisering en gedragsverandering, onder andere door het aanleren van alternatieven voor gewelddadig gedrag. De groepsopbouw biedt ondersteuning van lotgenoten, confrontatie met anderen en de mogelijkheid om nieuwe gedragsvormen uit te proberen, zoals leren communiceren in plaats van fysiek handelen.

Het aanbod is beschikbaar over het volledige grondgebied van de FWB, maar de vraag overstijgt het huidige aanbod, wat wijst op een noodzaak tot uitbreiding van capaciteit en bijkomende antennes om ook preventief werk mogelijk te maken.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Op dit moment bestaat er in het BHG geen strafrechtelijk kader voor dader-gedragstraining specifiek zoals in maatregel 131 bedoeld (een training die rechters kunnen opleggen aan plegers binnen gerechtelijke mandaten). Wel zijn er steun-, preventie- en coördinatie-initiatieven, zoals het Olista-centrum en gewestelijke coördinatie via equal.brussels, die bijdragen aan de aanpak van intrafamiliaal geweld maar niet dezelfde juridisch opgelegde training bevatten als die in Vlaanderen of de FWB.

Aanbevelingen

Het Platform is verheugd over de verschillende initiatieven en hoopt dat deze verder worden gezet, rekening houdend met volgende aanbevelingen:

1. Capaciteitsuitbreiding in FWB: Meer antennes en trainers voorzien zodat het aanbod kan voldoen aan de huidige en toekomstige vraag, inclusief preventieve deelnames.
2. Uniforme toegang in Vlaanderen en Brussel: Zorg voor gelijke toegang tot intrafamiliaal-geweldtrainingen voor alle justitiabelen, met duidelijke doorverwijzing en monitoring.
3. Doorlopende evaluatie: Zet structurele monitoring en rapportering op om effectiviteit, doorverwijzing en gedragsverandering te meten.
4. Integratie in justitiële praktijk: Versterk samenwerking tussen rechters, justitiehuizen, politie en slachtofferhulp zodat trainingen systematisch worden ingezet.
5. Ondersteuning van groepsdynamiek: Blijf inzetten op groepsmodellen die lotgenotencontact en het oefenen van alternatieve gedragingen bevorderen, naast individuele begeleiding.

Maatregel 132: Rekening houden met de genderdimensie in het gevangenisbeleid.

Bevoegdheden: Minister van Justitie Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel is gedeeltelijk uitgevoerd. Er zijn duidelijke stappen gezet richting integratie van gendergevoeligheid in gevangenisbeleid via de voorbereiding van projecten en cases, federale en academische aandacht voor LGBTQIA+ kwesties en praktijkprojecten rond transpersonen en vrouwen in detentie, alsook interventies rond gendernormen en mannelijkheid. Wat nog ontbreekt, is een coherent nationaal gevangenisbeleid waarin de gendercomponent expliciet structureel wordt geïntegreerd in alle facetten van detentiebeheer, met officiële mainstreaming, beleidskaders en wettelijke verankering.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau werden stappen gezet richting uitvoering van de maatregel. Projectfiches en cases werden voorbereid met als doel de genderdimensie structureel in te bedden in het gevangenisbeleid, met aandacht voor veiligheid, waardigheid en gelijke toegang tot rechten voor kwetsbare groepen binnen detentie, met name LGBTQIA+-gedetineerden.

Er zijn signalen dat genderdiversiteit en de noden van genderdiverse gedetineerden besproken worden in beleidscontexten, bijvoorbeeld tijdens het colloquium Gender en Justitie, waarin onder meer aanbevelingen werden geformuleerd voor het trainen van personeel rond gender diversiteitsvraagstukken. Wetenschappelijke projecten zoals Towards a LGBTI-wise penology? tonen aan dat er groeiende institutionele erkenning is voor de noden van LGBTQ+-gedetineerden, maar dat training en beleid nog beperkt blijven.

Vlaanderen

In Vlaanderen is de focus op gender binnen detentiebeleid minder zichtbaar in concrete beleidsteksten, maar er bestaan praktijkgerichte initiatieven rond mannelijkheid en genderreflectie in detentiecontexten via organisaties zoals MoveMen. Project M legt de basis om mannen in gevangenissen te betrekken bij gesprekken over gender, gendergelijkheid, relaties en geweld, en biedt participatieve workshops waarin niet-gewelddadige en gelijkwaardige vormen van mannelijkheid worden geleerd en beleefd.

Hoewel dit geen officiële federale gevangenistraining is, draagt het bij aan de culturele en gender-sensitieve dynamiek op het terrein en sluit het aan bij de doelstelling om gender in beleid mee te nemen.

Wallonië

In de Franse Gemeenschap bestaan meerdere projecten die zich expliciet richten op gender en detentie. I.Care werkt al jarenlang rond gezondheid en gender in gesloten inrichtingen en voert projecten uit zoals het Observatoire des réalités des personnes transgenres en prison, dat kwalitatieve en kwantitatieve gegevens verzamelt over transpersonen in gevangenissen en betere ondersteuning wil realiseren. Het project Parle avec elles gaf gedetineerde vrouwen een stem en onderzocht hun ervaringen en specifieke noden rond gender, trauma en zorg tijdens detentie, met aanbevelingen om genderrespectvolle benaderingen in gevangenissen te versterken. Het project Wonder Women Résilience (WOW) richt zich op vrouwen in detentie en biedt ondersteuning en activiteiten rond geweldservaringen en herstel.

Deze projecten tonen aan dat er in de Franstalige detentiecontext sprake is van praktijkgerichte toepassing van gendergevoeligheid.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Ook in het BHG zijn er elementen van genderinclusief beleid in gevangeniscontexten. Samen met Wallonië wordt een observatorium voor transpersonen uitgebouwd, dat gegevens verzamelt over transpersonen in gevangenissen en beleid en ondersteuning hierop wil afstemmen, met steun van Equal.Brussels. Hoewel er geen Brussel-specifiek gevangenisgenderbeleid bestaat, toont de participatie van lokale besturen en organisaties dat over genderdimensies binnen de gevangenispraktijk worden gereflecteerd en onderzoek wordt verricht.

Aanbevelingen

Het Platform pleit voor:

1. Genderbreed kader: Genderbeleid moet niet alleen draaien rond LGBTQIA+-gedetineerden, maar ook rond vrouwen, slachtoffers van gendergerelateerd geweld en andere groepen die specifieke noden hebben.
2. Nationale beleidsverankering: Er moet een federale omkadering komen waarin genderintegratie in gevangenisbeleid expliciet wordt opgenomen en gemonitord, en niet enkel via ad hoc projecten.
3. Capaciteitsversterking: Investeer in de opleiding van gevangenispersoneel rond genderdiversiteit, trauma-gevoeligheid en inclusieve zorg.
4. Data- en evidence-building: Implementeer systematisch gegevensverzameling en monitoring over genderervaringen in gevangenissen, bijvoorbeeld via observatoria zoals dat voor transpersonen, zodat beleid op feiten kan steunen.
5. Empowermentprojecten uitbreiden: Breid projecten zoals Parle avec elles, WOW en Project M uit via officiële gevangenisinterventies om gender-specifieke noden aan te pakken en de impact van maatregel 132 te maximaliseren.

Maatregel 133: Verbetering van de informatiestroom tussen de actoren (ook familierechtbank/jeugdrechtbank/correctionele rechtbank) (in samenwerking met de ZSG en de Justitiehuizen), teneinde de dienstverlening aan slachtoffers van intrafamiliaal geweld te verbeteren en de behandeling op justitieel niveau te versnellen en te verbeteren zoals voorzien in de COL 4/2006.

Bevoegdheden: Minister van Justitie. In samenwerking met de Gemeenschappen: Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Vlaams minister van Justitie en handhaving; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Maatregel 133 is gedeeltelijk uitgevoerd: de omzendbrief COL 4/2006 is herzien en vormt een juridische basis voor de samenwerking tussen politie, parketten en justitiële actoren rond intrafamiliaal geweld. Er zijn samenwerkingsprotocollen, overlegstructuren en een kader voor evaluatie van de circulaire. De slachtoffergerichte communicatie is verbeterd en er worden mechanismen gebruikt om dossiergegevens te delen tussen politie en justitiehuizen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau is COL 4/2006 herzien en blijft deze het referentiekader voor de justitiële aanpak van intrafamiliaal en partnergeweld. De circulaire is op 12 oktober 2015 herzien en bevat richtlijnen voor de identificatie, registratie en behandeling van dossiers door politie en parketten. Onder meer wordt in de circulaire een uniforme methode voorgeschreven voor het coderen van intrafamiliale geweldmeldingen in de systemen FEEDIS en ISLP, en worden referentiemagistraten en referentieofficieren van politie aangesteld om de toepassing te coördineren en informatie-uitwisseling te bevorderen.

Daarnaast is er een evaluatiebepaling opgenomen in COL 4/2006: het Expertisenetwerk “Criminaliteit tegen personen” wordt minstens eenmaal per jaar bijeengeroepen om de circulaire te evalueren en aanbevelingen te formuleren over de middelen en de praktische implementatie ervan. Dit vormt een kader voor monitoring van de toepassing van de maatregel.

Sinds 2020 bestaat er ook een samenwerkingsakkoord tussen de Veiligheidszones, parketten en justitiehuizen dat tot doel heeft de samenwerking tussen politie en justitie te formaliseren in de aanpak van intrafamiliaal geweld. Dergelijke akkoorden stimuleren overleg en afstemming tussen operationele politiediensten en gerechtelijke instanties.

Dankzij deze instrumenten is de slachtoffergerichte communicatie versterkt en bestaan er mechanismen voor overleg tussen politie, magistratuur en justitiehuizen. Toch blijft de informatiestroom gefragmenteerd. Concreet ontbreekt nog steeds een geïntegreerd digitaal gegevensuitwisselingssysteem tussen rechtbanken, politie en registersystemen van justitie, wat de snelle terugkoppeling van relevante risicotaxatie- of dossierinformatie belemmert.

Een ander struikelblok is dat er geen duidelijke en verplichte koppeling is tussen de risicotaxatie in politiedossiers en de beslissingen van familierechtbanken of correctionele rechtbanken; de circulaire benadrukt de uniformiteit van procedures en registratie, maar maakt geen bindende digitale informatiepaden verplicht, waardoor informatie vaak via menselijke routes (mail, fax, fysieke dossiers) wordt doorgegeven in plaats van via een geïntegreerd systeem.

Vlaanderen

In Vlaanderen zijn multidisciplinaire overlegstructuren aanwezig, vaak georganiseerd via lokale netwerken en initiatieven zoals het Veilig Huis, waar politie, parket, CAW's en andere hulpverlenende diensten samenwerken rond intrafamiliaal geweld. Dit soort overleg draagt bij aan de verbetering van informatie-uitwisseling tussen betrokken diensten op lokaal niveau.

Toch is de manier waarop informatie gedeeld wordt nog steeds sterk gebonden aan lokale gebruiken en initiatieven, in plaats van aan een uniform, gestructureerd en digitaal ondersteund protocol. Er is ook binnen Vlaanderen geen landelijk geïntegreerd gegevenssysteem dat politie-, parket-en rechtbankinformatie centraal beheert en automatisch koppelt aan risicotaxatie-resultaten. Dit betekent dat bijvoorbeeld notities van politie of risicotaxatie niet automatisch beschikbaar zijn voor de familierechtbank zonder additionele transcriptie of handmatige overdracht.

Wallonië

In de Franse Gemeenschap bestaan naast het federale samenwerkingsakkoord ook multidisciplinaire casusoverleggen die plaatsvinden binnen projecten en lokale initiatieven om de aanpak van intrafamiliaal geweld te coördineren. Deze overlegvormen stimuleren de uitwisseling van informatie en kennis tussen politie, justitiehuizen en sociale diensten.

Hoewel deze structuren bijdragen aan betere samenwerking, ontbreekt er ook hier een structurele, wettelijke en digitale verankering van informatie-uitwisseling tussen de verschillende rechters (zoals familierechtbank, jeugdrechtbank en correctionele rechtbank) en de andere betrokken actoren. De huidige systemen zijn nog grotendeels protocol- en routine-gedreven, wat in de praktijk tot vertragingen en informatieverlies kan leiden.

Aanbevelingen

Het Platform pleit voor een:

1. Bindend nationaal kader voor informatiedeling: Ontwikkel en implementeer een nationaal bindend kader dat de uitwisseling van informatie tussen de politie, parketten, familierechtbanken, jeugdrechtbanken en correctionele rechtbanken standaardiseert en verplicht maakt zodat essentiële veiligheidsinformatie altijd beschikbaar is voor elke betrokken actor.
2. Uniforme risicobeoordeling gekoppeld aan rechterlijke beslissingen: Implementeer een uniforme, digitale risicotaxatiemethodiek die automatisch gekoppeld wordt aan dossiers in alle relevante procedures, zodat beslissingen van familierechtbanken of correctionele rechtbanken kunnen voortbouwen op actuele veiligheidsinformatie zonder duplicatie of handmatige overdracht.
3. Geïntegreerde digitale systemen: Investeer in de ontwikkeling of integratie van een gestructureerd digitaal case-managementsysteem dat politie, parket en

rechtbankinformatie veilig en realtime zal delen, met respect voor privacyregels maar met voldoende toegankelijkheid voor relevante actoren.

4. Evaluatie en monitoring: Voer een periodieke, formele evaluatie uit van de impact van COL 4/2006 en de maatregel 133, inclusief prestatie-indicatoren rond doorlooptijden van dossiers, snelheid van informatie-overdracht, en tevredenheid van slachtoffers en professionals, om beleidsherzieningen te kunnen onderbouwen.

Maatregel 134: Onderzoeken hoe de werking en het gebruik van de ViCLAS databank verder kan geoptimaliseerd worden. Het Antwerpse project code 37 in samenwerking met NICC gefaseerd nationaal uitrollen.

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Maatregel 134 wordt grotendeels uitgevoerd. De interne werking van de ViCLAS-databank (Violent Crime Linkage Analysis System) wordt verbeterd via een actieplan om de informatiestroom en standaardisatie te optimaliseren. Daarnaast wordt de software verder geüpdatet (VICLAS 5.0) en wordt de internationale samenwerking versterkt met andere landen die VICLAS gebruiken. Het Antwerpse project Code 37, dat in samenwerking met het NICC werd opgezet, wordt gefaseerd nationaal uitgerold met extra personeel en opleidingen. Hoewel het project operationeel is, zijn bepaalde fases, zoals volledige nationale uitrol en internationale benchmarking, nog lopende.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau is de ViCLAS-databank het instrument voor het detecteren van patronen in geweldsdelicten en het koppelen van dossiers over verschillende rechtsgebieden. Voor 2022 werd een actieplan opgesteld om de interne werking en de informatiedoorstroming te standaardiseren, zodat gegevens sneller en consistenter beschikbaar zijn voor justitiële en politiediensten. Tevens wordt de overgang naar VICLAS 5.0 voorbereid, afhankelijk van de voortgang van de samenwerking met de Canadese politie die de software ontwikkelt.

Internationale contacten worden verder uitgebouwd met landen die VICLAS ook gebruiken, met het oog op benchmarking en mogelijke samenwerkingsverbanden. Dit ondersteunt zowel de kwaliteit van de analyse als de vergelijkbaarheid van gegevens op internationaal niveau.

Vlaanderen

In Vlaanderen verloopt de implementatie van project Code 37 via een gefaseerde nationale uitrol, gestart in Antwerpen. Er is extra personeel aangeworven om de werking te ondersteunen en er zijn verschillende opleidingen opgestart voor politie en justitiële actoren die met ViCLAS werken. De opleiding focust op de correcte invoer van gegevens, interpretatie van analyses en het gebruik van de databank in lopende onderzoeken.

De uitrol is nog niet volledig afgerond, maar de basisstructuur is operationeel en voorziet in nationale opschaling van het project. De focus ligt op uniform gebruik en het integreren van ViCLAS in het dagelijkse werk van rechercheteams en parketten.

Wallonië

Er zijn geen specifieke aparte projecten vermeld voor de Franse Gemeenschap, maar de federale structuur van ViCLAS en Code 37 is ook relevant voor Franstalige zones en parketten. De federale coördinatie zorgt ervoor dat alle actoren, inclusief die in Wallonië en Brussel, toegang hebben tot de databank en de trainingen volgen, hoewel de nationale uitrol gefaseerd gebeurt.

Aanbevelingen

Het Platform formuleert volgende aanbevelingen:

1. Volledige nationale uitrol versnellen: Zorg dat Code 37 en de bijbehorende trainingen in alle arrondissementen operationeel zijn, zodat zowel Vlaamse, Franse en Duitstalige zones volledig kunnen deelnemen.
2. Software- en systeemupdates afronden: Prioriteit geven aan de implementatie van VICLAS 5.0 om de functionaliteit, stabiliteit en gebruiksvriendelijkheid van de databank te optimaliseren.
3. Internationale samenwerking benutten: De benchmarking met andere landen die VICLAS gebruiken systematisch inzetten om best practices over te nemen en mogelijke internationale samenwerkingen voor complexe zaken te versterken.
4. Monitoring en evaluatie: Een systematisch evaluatiekader opzetten om het gebruik, de impact en de output van ViCLAS en Code 37 te meten, inclusief het aantal gekoppelde dossiers, succesvolle interventies en tevredenheid van gebruikers.

Maatregel 135: Onderzoek voeren naar de invloed van online aangiftes op de aangiftebereidheid van gendergerelateerd geweld.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit; Minister van Binnenlandse Zaken Budget: Nota « Go for Equality »

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel met betrekking tot onderzoek naar de invloed van online aangiftes op aangiftebereidheid van gendergerelateerd geweld, is niet uitgevoerd en moet worden meegenomen naar het volgende NAP.

Analyse per niveau

Federaal niveau

In 2025 is er een overheidsopdracht gelanceerd om een studie te realiseren over de impact van het online indienen van klachten inzake gendergerelateerd geweld.

Het IGVM publiceerde wel een eerste studie over digitaal geweld en de lage aangiftepercentages voor digitaal geweld in relaties waarin werd vastgesteld dat slechts 2,5 % tot 5,1 % van slachtoffers van digitaal geweld aangifte doet bij de politie, grotendeels vanwege angst, schaamte en gebrek aan vertrouwen in de reactie van politie en justitie. Dit toont indirect een verband tussen digitale ervaringen en aangiftemotieven, maar betreft geen gericht onderzoek naar online aangiftesystemen zelf.

Aanbevelingen

Deze maatregel is niet gerealiseerd en moet worden meegenomen naar het volgende NAP. Daarnaast heeft het Platform de volgende aanbevelingen:

1. Inventarisatie en onderzoek opzetten: Start een gericht wetenschappelijk onderzoek naar hoe verschillende meldingskanalen (online vs. traditioneel) de aangiftebereidheid beïnvloeden bij slachtoffers van gendergerelateerd geweld.
1. Slachtofferperspectief centraal: Betrek slachtoffers en survivor-netwerken in het ontwerp van dergelijke studies om te begrijpen welke barrières specifiek bestaan rond online versus fysieke aangifte.
2. Monitoring van online meldingskanalen: Ontwikkel indicatoren om impact te meten van het gebruik van online aangiftepoorten (bv. Police-on-Web, victim portals) op aangiftegedrag en vervolging.
3. Integratie met beleidsdata: Zorg dat resultaten van dergelijke onderzoeken worden ingebed in de monitoring van het Nationaal Actieplan tegen gendergerelateerd geweld, zodat beleidsaanpassingen kunnen volgen op basis van empirische inzichten.

Maatregel 136: Onderzoek voeren naar de strafrechtelijke opvolging van seksueel geweld in bijzonderheid inzake de toepassing van ZSG procedures.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Minister van Justitie Budget: Nota « Go for Equality

Uitgevoerd

Samenvatting

Er bestaat voor zover publiekelijk beschikbaar geen expliciet uitgevoerde en gepubliceerde analyse of evaluatie van hoe ZSG-procedures de strafrechtelijke vervolging en juridische uitkomsten van seksueel geweldzaken beïnvloeden — dat is precies wat de maatregel 136 beoogde.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Opstart van een onderzoek naar het vervolgingsbeleid in dossiers van de ZSG om na te gaan hoe het parket is omgegaan met opnames bij het ZSG met een klacht (vervolging, bemiddeling of seponering) en of de aanwezigheid van een ZSG een effect heeft op de verdere behandeling van zaken van seksueel geweld bij het parket (2023).

Op federaal niveau is er wel substantiële beleidsontwikkeling rond de ZSG; de Zorgcentra na Seksueel Geweld werden in 2017 als pilootproject opgericht en later nationaal uitgebouwd tot tien centra verspreid over België.

In 2024 werd de ZSG-wet aangenomen, wat een juridische verankering van de werking van de ZSG betekent en formele kaders biedt voor de coördinatie tussen ziekenhuizen, politiediensten en het Openbaar Ministerie.

Deze wet voorziet expliciet de rol van politie en parket als partners van de ZSG en regelt diens opdrachten binnen de strafrechtelijke procedure. Er zijn ook specifieke bepalingen voor gegevensverwerking en onderzoek rond seksueel geweld die voorbereid zijn om wetenschappelijke en statistische analyses mogelijk te maken.

Wat ontbreekt, is een publieke, afgeronde evaluatie of onderzoeksrapportage die meet hoe ZSG-procedures de strafrechtelijke opvolging van seksueel geweld — bijvoorbeeld in termen van vervolging, doorlooptijd, bewijsverzameling of veroordelingen — beïnvloeden.

Het GREVIO-rapport (raad van Europa) over België geeft aan dat onderzoek en vervolging van geweld tegen vrouwen en seksueel geweld nog punten van zorg blijven, waaronder de nood aan consistente, victim-centred justitiële procedures en diepgaande evaluaties van factoren die bij dragen tot gerechtelijke respons-verschillen.

Vlaanderen

In Vlaanderen zijn de ZSG ook operationeel en worden slachtoffers verwezen naar deze centra. Politiestatistieken en parketverslagen (bijv. in opvolgingsrapporten) wijzen erop dat de aanwezigheid van ZSG de kwaliteit van de aanpak verbetert en mogelijk de vervolgingskansen verhoogt doordat forensisch bewijs sneller en beter beschikbaar komt.

Er is echter nog geen specifiek Belgisch/Vlaams onderzoeksrapport dat to the best of public information de effecten van ZSG-procedures op strafrechtelijke uitkomsten zoals vervolging, veroordeling of seponering percentages van seksueel geweld systematisch evalueert.

Wallonië

Ook in de Franse Gemeenschap zijn ZSG-voorzieningen aanwezig en wordt multidisciplinaire zorg aangeboden. ZSG biedt de structuur waarbij politie en justitie kunnen samenwerken in het strafrechterlijk vervolgtraject, maar ook hier ontbreekt een expliciet onderzoeksrapport dat aantoont welke impact deze model-werking heeft op de strafrechtelijke afhandeling van seksueel geweldcases.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het Brussels gerechtelijk arrondissement functioneren ZSG eveneens als onderdeel van de nationale structuur. Deze centra werken samen met politie en parket en leveren forensisch bewijs en multidisciplinaire zorg die bedoeld is om strafrechtelijke vervolging te ondersteunen.

Toch ontbreekt ook voor Brussel een publiek beschikbaar overzicht van een systematische evaluatie van de toepassing van ZSG-procedures binnen de strafrechtelijke vervolging van seksueel geweld.

Aanbevelingen

Het Platform stelt volgende aanbevelingen voor:

1. Gericht beleids- en wetenschappelijk onderzoek: Initieer een expliciet, nationaal onderzoek dat inzicht geeft in hoe ZSG-procedures bijdragen aan strafrechtelijke vervolging, seponeringspercentages, veroordelingen en slachtoffersupport, rekening houdend met regionale verschillen.
1. Gestructureerde datacollectie en monitoring: Benut de verwerkingsmogelijkheden uit de ZSG-wet om systematisch gegevens te verzamelen en te analyseren rond strafrechtelijk vervolg van seksueel geweld, inclusief doorlooptijden van dossiers en rechtsstatistieken.
2. Evaluatie van praktijk en rechtspraak: Voer een evaluatie uit van gerechtelijke uitspraken in seksueel geweld zaken waarin ZSG-procedures betrokken waren, om best practices en knelpunten te identificeren.
3. Integratie met justitiële data-systemen: Zorg dat ZSG-gegevens geïntegreerd worden in politie- en parketdatabases zodat multidisciplinaire informatie over slachtoffers en bewijs in strafrechtelijke procedures kan worden benut.
4. Victim-centred impactanalyse: Betrek slachtoffers bij evaluaties om te begrijpen of en hoe ZSG-procedures de ervaren gerechtigheid, toegankelijkheid van vervolging en bescherming verbeteren.

Specifieke doelstelling: toezien op een beoordeling en beheer van risico's op geweld.

Maatregel 137: Het College van procureurs-generaal uitnodigen om, in overleg met de politiediensten, te onderzoeken of de risicobeoordeling door politie en justitie overeenkomstig de omzendbrief COL 15/2020 kan worden versterkt door de invoering van overlegmomenten in de grootste parketten en politieregio's waarbij het openbaar ministerie en de plaatselijke politie zijn betrokken en waarin vertegenwoordigers van politie en openbaar ministerie op quasi-permanente basis gevallen van geïdentificeerd partnergeweld, evalueren en beoordelen. In voorkomend geval, de haalbaarheid en de randvoorwaarden, onder meer naar bijkomende personele en materiële middelen, voor de oprichting van een dergelijke permanente overlegstructuur te onderzoeken.

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken Budget:

In uitvoering

Samenvatting

De omzendbrief COL 15/2020 moet de risicobeoordeling bij partnergeweld bespoedigen door een betere samenwerking tussen politie en parket te creëren.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er bestaat een formele risicotaxatieverplichting. Er ontbreekt echter een structureel permanent overlegorgaan.

Onderzoek

De evaluatie is uitgevoerd binnen het Expertisenetwerk Misdrijven tegen Personen en de resultaten zijn besproken binnen het REN.

GREVIO vraagt om een systematische en uniforme risicobeoordeling. Dit moet plaatsvinden binnen een interinstitutionele coördinatie bij hoogrisicozaken en vereist een proactieve aanpak bij feminiciderisico. Er ontbreekt nog teveel structurele verankering van risicomanagement.

Vlaanderen

De Vlaamse overheid heeft deelgenomen aan de evaluatie van COL 15/2020. In sommige regio's bestaan er multidisciplinaire overlegstructuren maar deze zijn niet gestandaardiseerd.

Wallonië

De FWB heeft deelgenomen aan de evaluatie van COL 15/2020. Er bestaan binnen bepaalde arrondissementen casusoverleg maar deze zijn niet structureel verankerd als permanent overlegmodel.

Aanbevelingen

De uitvoering van COL 15/2020 rust te veel op een regionale invulling die vaak op projectbasis wordt nageleefd. Hierdoor bestaan er initiatieven in bepaalde regio's maar ontbreekt er een federale structuur die de implementatie van de COL beter kan monitoren.

Maatregel 138: Een debriefingsysteem rond partnergeweld aanmoedigen tussen PZ en referentiemagistraat op casusniveau, met inbegrip van het stimuleren van de toepassing van COL 15/2020 en dit naar analogie met vervolgingsbeleid.

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken Budget:

Niet begonnen

Samenvatting

Deze maatregel is niet uitgevoerd ondanks de randvoorwaarden en samenwerkingsstructuren die bestaan. Een expliciet, uniform en verplicht debriefingsysteem op casusniveau tussen politiezones en referentiemagistraten ontbreekt nog.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau vormt COL 15/2020 het belangrijkste referentiekader voor de strafrechtelijke aanpak van partnergeweld. Deze omzendbrief bevat richtlijnen voor de opvolging van dossiers, samenwerking tussen politie en parket en het belang van een geïntegreerde en slachtoffergerichte aanpak.

Daarnaast bestaan er structurele overlegorganen, zoals de referentiemagistraten voor intrafamiliaal geweld en netwerken zoals het expertisenetwerk “Criminaliteit tegen personen”, waarin informatie-uitwisseling en beleidsafstemming plaatsvinden.

Hoewel deze instrumenten de voorwaarden creëren voor debriefing op casusniveau, is er geen publiek bewijs dat een verplicht, gestandaardiseerd debriefingsysteem tussen politie en referentiemagistraten systematisch wordt toegepast in alle dossiers van partnergeweld. Debriefing gebeurt eerder impliciet via overlegmomenten of evaluaties van dossiers, maar niet noodzakelijk volgens een uniforme methodiek.

Vlaanderen

In Vlaanderen bestaan er multidisciplinaire samenwerkingsmodellen zoals de Ketenaanpak Intrafamiliaal Geweld en overlegstructuren binnen Veilig Huis. Binnen deze kaders komen politie, parket en hulpverlening samen om dossiers te bespreken, risico’s te evalueren en acties af te stemmen.

Deze overlegmomenten kunnen functioneren als een vorm van debriefing op casusniveau. Toch blijft de concrete invulling sterk afhankelijk van de lokale organisatie en is er geen uniform model dat expliciet als “debriefingsysteem” wordt gehanteerd tussen PZ en referentiemagistraten.

Wallonië

In Wallonië bestaan gelijkaardige praktijken via multidisciplinaire casusoverleggen en samenwerking tussen politie en parketten. Projectmatige initiatieven en lokale protocollen stimuleren overleg rond partnergeweld en de opvolging van dossiers.

Net zoals in Vlaanderen ontbreekt echter een duidelijke, uniforme en verplicht opgelegde debriefingstructuur. De toepassing van de principes uit COL 15/2020 gebeurt, maar de concretisering in systematische casusdebriefing varieert per arrondissement.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest spelen samenwerkingsstructuren zoals EVA-cellen en overleg tussen politie en parket een belangrijke rol in de opvolging van partnergeweld. Binnen deze structuren worden dossiers besproken en geëvalueerd, wat elementen van debriefing bevat.

Toch is ook hier geen expliciet bewijs van een gestandaardiseerd debriefingsysteem op casusniveau dat consequent wordt toegepast tussen alle politiezones en referentiemagistraten. De praktijk blijft eerder ingebed in bredere overlegmomenten dan in een afzonderlijk, formeel systeem.

Aanbevelingen

Volgens het Platform is er nood aan:

1. Formalisering van het debriefingsysteem: Ontwikkel een duidelijk, nationaal kader dat debriefing tussen politie en referentiemagistraten verplicht maakt voor dossiers van partnergeweld, met minimale standaarden en procedures.
2. Uniforme toepassing van COL 15/2020: Zorg voor concrete richtlijnen die expliciet debriefingmomenten opnemen binnen de toepassing van COL 15/2020, zodat deze systematisch plaatsvinden na interventies of afsluiting van dossiers.
3. Integratie in bestaande overlegstructuren:Veranker debriefing formeel binnen bestaande structuren zoals Veilig Huis, EVA-cellen en multidisciplinaire casusoverleggen, zodat overlap wordt vermeden en efficiëntie wordt verhoogd.
4. Opleiding en methodiekontwikkeling: Voorzie opleiding voor politie en magistraten over hoe debriefings moeten worden uitgevoerd (lessons learned, risicotaxatie, slachtofferbenadering), inclusief gestandaardiseerde tools.
5. Monitoring en evaluatie: Ontwikkel indicatoren om te meten in welke mate debriefings effectief plaatsvinden, wat hun impact is op dossieropvolging en hoe ze bijdragen aan betere bescherming van slachtoffers.
6. Koppeling met risicobeheer en beleid: Gebruik de resultaten van debriefings systematisch om het vervolgingsbeleid en preventiestrategieën te verbeteren, zodat ervaringen uit individuele dossiers leiden tot structurele beleidsverbeteringen.

Maatregel 139: Garanderen dat waar van toepassing het genderperspectief in de tools voor risico-evaluatie en -beheer wordt gebruikt en het bevorderen van een meer adequate toepassing van deze instrumenten door alle betrokken actoren.

Bevoegdheid : Minister van Justitie, Minister van Binnenlandse Zaken, Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit, In samenwerking met de Gemeenschappen Vlaams minister van Welzijn, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen, Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Justitiehuizen
Budget :

Uitgevoerd

Samenvatting

Hoewel sommige initiatieven en tools voor risico-evaluatie en -beheer reeds elementen van het genderperspectief bevatten, ontbreekt er een uniforme toepassing op nationaal niveau. Lokale initiatieven en opleidingen dragen bij tot gedeeltelijke implementatie, maar er bestaat geen centraal overzicht of monitoring van de volledige toepassing van deze maatregel.

Analyse per niveau

Federaal

Er bestaan vandaag verschillende (eerstelijns)risicotaxatie-instrumenten die focussen op partnergeweld, zo is er bijvoorbeeld de evaluatie-tool partnergeweld voor politie en parket (de COL 15/2020).

De Feminicidewet bepaalt dat bij alle klachten, meldingen of procedures in verband met geweld dat vooraf kan gaan aan feminicides en gendergerelateerde dodingen, een risicotaxatie dient uitgevoerd te worden, alsook voorzien dient te worden in duurzaam risicomanagement waarin een intersectioneel wordt geïntegreerd. De uitvoeringsmodaliteiten van dit artikel werden vastgelegd in een koninklijk besluit, dat nu van toepassing is voor de leden van de politiediensten en justitie.

De ontwikkeling van een analyse-instrument om strategieën van dwangmatige controle (ook de meest subtiele) die door de plegers van geweld tussen partners worden gebruikt, te identificeren en op te sporen, werd uitgevoerd door het Feministisch Observatorium voor geweld tegen vrouwen. Het instrument moet een paradigmaverschuiving mogelijk maken in het begrip van partnergeweld, zodat het beter kan worden opgespoord, met name om geweld na een scheiding op te sporen. Twee gidsen werden opgesteld om professionals op het terrein te helpen bij het opsporen van dwingende controle (voor politie en voor klinisch psychologen).

Risico-instrumenten gebruikt door politie en justitie bevatten volgens het platform deels het genderperspectief, vooral bij partnergeweld en intrafamiliaal geweld. Er bestaan enkele trainingen en opleidingen rond gender en risicobeheer voor politie en magistraten. Het is niet duidelijk in hoeverre deze worden toegepast.

Vlaanderen

Risicotaxatie en -beheer in justitiehuizen en politie-instellingen omvat steeds vaker genderoverwegingen, maar dit gebeurt niet altijd systematisch of uniform.

Wallonië

Initiatieven bestaan, zoals multidisciplinaire teams en psychosociale ondersteuning, die genderperspectieven in risico-instrumenten integreren.
Ook hier ontbreekt een uniform, openbaar overzicht van toepassing en effectiviteit.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Er zijn specifieke projecten en samenwerking met regionale organisaties (bijvoorbeeld safe.brussels) en die ondersteunen een gendergevoelige toepassing van risico-instrumenten.
Het gebruik blijft grotendeels afhankelijk van lokale expertise en initiatieven, niet van een verplicht nationaal kader.

Aanbevelingen

Het Platform waardeert de verschillende initiatieven en vraagt de IDG om de volgende aanbevelingen mee te nemen:

1. Nationaal kader en verplichting: Ontwikkel een nationaal, uniform kader waarin het genderperspectief expliciet wordt opgenomen in alle risico-instrumenten en risicobeheersystemen.
2. Opleiding en capaciteitsopbouw: Breid trainingen uit naar alle actoren (politie, magistraten, sociale diensten) over hoe risico-evaluatie en -beheer gendergevoelig moet worden uitgevoerd.
3. Monitoring en evaluatie: Creëer een nationaal monitoringmechanisme dat bijhoudt hoe vaak en hoe correct de gendercomponent wordt toegepast in risicobeoordelingen.
4. Integratie in bestaande structuren: Veranker gendergevoelig risicobeheer in multidisciplinaire teams, justitiehuizen en overlegstructuren zoals Veilig Huis en EVA-cellen.
5. Best practices en uitwisseling: Documenteer en verspreid succesvolle lokale praktijken zodat uniformiteit en kwaliteitsverbetering wordt bevorderd.
6. Continuïteit en actualisering: Zorg dat risico-instrumenten regelmatig worden herzien en aangepast aan nieuwe inzichten in gendergerelateerd geweld en risicobeheer.

Maatregel 140: Risicobeoordeling voor onder andere daders van seksueel geweld structureel maken op alle niveaus van de strafrechtsketen: voor veroordeling, tijdens de procedure en na veroordeling, overeenkomstig de geldende wettelijke bepalingen.

Bevoegdheden: Minister van Justitie. In samenwerking met de Gemeenschappen: Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: Geen budgettaire gevolgen

In uitvoering

Samenvatting

Belangrijke stappen zijn gezet richting de implementatie van de structurele risicobeoordeling, maar deze maatregel is nog niet volledig gerealiseerd en geïntegreerd binnen de strafrechtsketen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De digitalisering van het risicotaxatieformulier zorgt ervoor dat het bestaand instrument kan worden geoptimaliseerd en dat partnergeweld en andere vormen van gendergerelateerd geweld kunnen worden gemonitord.

Hiernaast worden er dashboards ontwikkeld om zo een monitoring op te kunnen zetten qua intrafamiliaal en seksueel geweld. Dit heeft geleid tot een prototype dashboard partnergeweld en hiernaast een recidivemonitor (dat demografische risicogroepen in kaart kan brengen).

Art. 43 Sv van de wet van 18 januari 2024 om justitie menselijker, sneller en straffer te maken III) zorgt voor psychologische deskundigenonderzoek. Dit artikel zorgt ervoor dat de procureur/onderzoeksrechter vroegtijdig psychologische expertise kan vragen. Dit artikel is toepasbaar voor alle misdrijven (gericht op de inschatting qua gevaarlijkheid en behandelingsnood).

Er is nood aan een gestructureerd, uniform en gevalideerd risico beoordelingssysteem en een risicotaxatie verplichten in alle zaken van seksueel geweld. Er is momenteel geen duidelijke standaardisering van gevalideerde instrumenten.

Vlaanderen

Op Vlaams niveau is er een delictspecifieke risicotaxatie mogelijk via de justitiehuizen in geval van zedenfeiten, intrafamiliaal geweld, stalking. Deze taxaties worden door psychologen binnen de justitiehuizen uitgevoerd.

Het Veilig Huis model is gebaseerd op een overzichtsdossier intrafamiliaal geweld met risicofactoren. Hier vindt een dynamische risico-inschatting plaats die leidt tot een intersectorale informatiedeling. Hierdoor bestaat er de mogelijkheid om een gespecialiseerde taxatie met gevalideerd instrument uit te voeren.

Vlaanderen staat verder dan het federaal niveau qua praktische risicomanagement structuren maar structurele uniformiteit ontbreekt. Er is namelijk geen garantie dat de risicotaxatie systematisch gebeurt in alle seksuele geweldzaken. Er is geen uniforme verplichting op alle niveaus van de strafrechtsketen. Er is onvoldoende transparantie over de methodologische standaardisering. Tot slot focust Veilig Huis zich vooral op intrafamiliaal geweld waardoor het niet alle seksuele geweldzaken behandelt.

Wallonië

Er zijn minder expliciete structurele risicotaxatiemodellen aanwezig in vergelijking met Vlaanderen maar er vinden wel de volgende elementen plaats:

1) FWB neemt deel aan federale risicotaxatiekaders
2) Er is een psychologische expertise mogelijk via art. 43 Sv (MSS III)
3) Er is geen vermelding van structurele regionale multidisciplinaire risicoplatformen.

Hierdoor is de risicotaxatie meer juridisch mogelijk dan organisatorisch verankerd omdat het niet op structurele wijze wordt georganiseerd. Hierdoor is het vooral afhankelijk van de parketpraktijk en kan er geen uniformisering plaatsvinden.

Aanbevelingen

België heeft belangrijke stappen gezet naar een structurele risicotaxatie, maar er ontbreekt nog de uniforme verplichting om deze maatregel te implementeren als standaard instrument. Het is belangrijk om een expliciete koppeling te maken naar de stopfeminicide wet. Daarnaast formuleert het Platform de volgende aanbevelingen:

1. Nationaal uniform risicotaxatiekader: Ontwikkel één gestandaardiseerd kader voor risicobeoordeling van daders van seksueel geweld dat verplicht wordt toegepast in alle fasen van de strafrechtsketen.
2. Integratie van systemen en gegevensdeling: Zorg voor een geïntegreerd digitaal systeem waarin risicobeoordelingen gedeeld worden tussen politie, parket, rechtbanken, gevangenissen en justitiehuizen, met respect voor privacyregels.
3. Koppeling aan gerechtelijke beslissingen: Veranker risicotaxatie expliciet in beslissingsprocessen (voorlopige hechtenis, voorwaarden, strafmaat, invrijheidstelling), zodat deze systematisch meeweegt in juridische beslissingen.
4. Opleiding en kwaliteitsbewaking: Investeer in opleiding van alle betrokken actoren (politie, magistraten, justitieassistenten, psychosociale diensten) en ontwikkel kwaliteitsstandaarden voor het gebruik van risicotaxatie-instrumenten.
5. Continuïteit doorheen de keten: Zorg dat risicobeoordelingen worden geactualiseerd en opgevolgd doorheen het volledige traject van de dader (van eerste melding tot na detentie), zodat er geen informatieverlies optreedt.
6. Monitoring en evaluatie: Ontwikkel indicatoren om de effectiviteit van risicobeoordeling te meten, onder meer in termen van recidive, bescherming van slachtoffers en kwaliteit van beslissingen.

Maatregel 141: De noodzaak onderzoeken van het integreren van risicobeoordelingsprocedure in gezags-, verblijfs- en omgangsregels en dit om in geweldsituaties het belang van het kind te kunnen bepalen. De deelstaten bepalen de beoordelingsprocedures door rekening te houden met alle elementen die onder de aandacht van een dienst zijn gebracht en door hen zijn waargenomen en die, na kruiscontrole, het mogelijk maken het risico op recidive in te schatten en/of bij deze gebruik te maken van een specifiek instrument.

Bevoegdheden: Minister van Justitie. Gemeenschappen: Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 12 - jan 2021

In uitvoering

Samenvatting

Er ontbreekt een uniforme, wettelijk verankerde en systematische risicobeoordelingsprocedure die verplicht wordt toegepast in alle beslissingen omtrent gezags-, verblijfs- en omgangsregels bij geweldsituaties. De uitvoering blijft dus fragmentarisch en afhankelijk van de betrokken actoren en regio.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau is er geen expliciete wetswijziging doorgevoerd die de risicobeoordeling verplicht integreert in omgangs- of verblijfsregelingen. Er is ook geen federale verplichting tot systematische risicotaxatie in zaken waar geweld wordt aangevoerd. De maatregel wordt vooral doorgeschoven naar de deelstaten.

Er is geen structurele verankering van risicotaxatie in familierechtelijke regelgeving, hierdoor is de maatregel grotendeels afhankelijk van individuele rechters en sociale onderzoeken. Bovendien is er geen verplichting tot veiligheidsanalyse voor de toekenning van omgang.

Vlaanderen

Op Vlaams niveau heeft er een evaluatie plaatsgevonden en zijn de werkinstructies burgerlijke overdrachten aangepast. Dit heeft ervoor gezorgd dat de stem van het kind werd versterkt en er een betere detectie plaatsvindt van verontrustende situaties rond geweld. Justitieassistenten hebben aangepaste richtlijnen gekregen na een onderzoek uit 2025 binnen Vlaamse justitiehuizen.

Er zijn geen expliciete structurele risicotaxatieverplichtingen waardoor de implementatie van deze maatregel sterk afhangt van de rechter/procureur. Het is belangrijk om te noteren dat er tot nu toe geen expliciete koppeling aanwezig is tussen de geweldvaststelling en de beperking in omgang.

Vlaanderen bevindt zich momenteel in de ontwikkelingsfase waardoor deze maatregel nog niet structureel is gerealiseerd.

Wallonië

Onderzoek

ULiège heeft twee onderzoeksprojecten uitgevoerd over

1) Het verbeteren van de relatie bij een geplaatst kind : Comment améliorer les relations entre les parents et leurs enfants placés? Etude sur les facteurs qui influencent (2022, ULiège)
2) Het onderwerp van opvoedingsondersteuning : Etat des lieux sur le soutien à la parentalités pour les enfants âgés de 0 à 6 ans placés en institution (Uliège, 2024)

In beide onderzoeken wordt er geen expliciete melding gedaan van risicotaxatie-instrumenten en wordt er geen procedurele aanpassing vermeld.

Deze onderzoeken zijn belangrijk in het ontwikkelen van beleid maar tot op heden is er geen integratie van deze risicotaxatie in de huidige regelgeving. De FWB is hierdoor in de onderzoeksfase maar niet in de invoerfase van de maatregel.

Aanbevelingen

Het Platform juicht de verschillende onderzoeken en evaluaties toe, die zijn uitgevoerd maar merkt op dat de bindende, structurele risicobeoordelingsprocedures in het familierecht ontbreken waardoor deze maatregel niet is geïmplementeerd. Het Platform geeft daarom de volgende aanbevelingen:

1. Verplichte integratie van risicotaxatie in familierechtelijke procedures: Ontwikkel een wettelijk kader dat risicobeoordeling verplicht maakt bij beslissingen over gezag, verblijf en omgang in situaties van (vermoeden van) intrafamiliaal geweld.
2. Uniform instrument en methodiek: Introduceer een gestandaardiseerd risicotaxatie-instrument dat gebruikt wordt door rechters, parketten en sociale diensten, zodat beslissingen gebaseerd zijn op consistente criteria.
3. Betere informatie-uitwisseling tussen strafrecht en familierecht: Zorg voor structurele koppelingen tussen strafrechtelijke dossiers (politie, parket) en familierechtelijke procedures, zodat relevante informatie over geweld automatisch beschikbaar is.
4. Multidisciplinaire samenwerking versterken: Veranker samenwerking tussen justitie, hulpverlening en kinderbeschermingsdiensten, zodat risicobeoordeling gebaseerd is op een brede en gedeelde analyse.
5. Opleiding van magistraten en professionals: Voorzie specifieke opleidingen voor familierechters, advocaten en hulpverleners rond intrafamiliaal geweld, risicobeoordeling en het belang van het kind in geweldsituaties.
6. Monitoring en evaluatie: Ontwikkel indicatoren en evaluatiemechanismen om na te gaan in welke mate risicobeoordeling effectief wordt toegepast en hoe dit bijdraagt aan de bescherming van kinderen.

Maatregel 142: Inzetten op het verhogen van en het betrekken van gerechtsdeskundigen met de nodige opleiding inzake profilering en risicobeoordeling van plegers van alle vormen van gendergerelateerd geweld en het gebruik van gevalideerde tools.

Bevoegdheden: Minister van Justitie Budget**:**

In uitvoering

Samenvatting

Er is duidelijke vooruitgang in kennis, opleidingen en het gebruik van risicobeoordeling, maar een uniforme, verplichte en structureel verankerde inzet van gespecialiseerde gerechtsdeskundigen met gevalideerde tools ontbreekt nog.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau wordt er actief gezocht naar gerechtsdeskundigen. Gerechtspsychologen en gerechtspsychiaters hebben ondertussen van thuis uit toegang tot een digitaal dossier. Via de website Just-On-Web kan iedereen sinds maart 2022 zoeken in het publiek gedeelte van het nationaal register voor gerechtsdeskundigen. De nomenclatuur wordt herzien en de intentie is er om magistraten beter te informeren over de specialisaties van de zorgverleners/deskundigen.

In de opleiding inzake profilering en risicobeoordeling is er geen verplicht deel over gendergerelateerd geweld. Bovendien is het niet duidelijk of de expertise effectief wordt ingezet in alle relevante zaken. De maatregel richt zich niet zozeer op de inhoudelijke kwaliteitsnormen maar op de randvoorwaarden zoals vergoeding, toegang en beschikbaarheid.

Aanbevelingen

De beschikbaarheid en zichtbaarheid van gerechtsdeskundigen moet nog verder versterkt worden.

Een systematische, kwaliteitsvolle en gendersensitieve risicobeoordeling in zaken van gendergerelateerd geweld moet in opleidingen ingebed worden, als aanvulling op de intentie om magistraten beter te informeren over modernisering, digitalisering en de toegang tot een publiek raadpleegbaar register.

Er zijn een aantal punten die verder moeten worden uitgewerkt, zoals een verplichte specialisatie-eis inzake gendergerelateerd geweld.

Daarnaast moet er een erkenningssysteem op basis van bewezen expertise ingevoerd worden. Bovendien is er nood aan een expliciete koppeling met bredere risicomanagement strategieën. Het is belangrijk dat deze maatregel bij het volgende NAP zowel administratief als organisatorisch wordt versterkt.

Specifieke doelstelling: uitvoering van (tijdelijk) uithuiszettingen en beschermende maatregelen.

Maatregel 143: De belemmeringen identificeren voor het gebruik van de methode van het tijdelijk huisverbod (COL 18/2012, herzien versie 05/03/2020) en hoe deze kunnen worden weggewerkt.

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken. In samenwerking met de Gemeenschappen: Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: Geen budgettaire gevolgen

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn evaluaties, praktijkanalyses en signalen vanuit politie, parketten en hulpverlening die wijzen op bestaande drempels in het gebruik van het THV en op mogelijke verbeterpunten.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau bestaat er een juridisch en operationeel kader via de omzendbrief COL 18/2012 (herzien in 2020), dat het gebruik van het tijdelijk huisverbod regelt als instrument in situaties van intrafamiliaal geweld. Deze omzendbrief verduidelijkt de rol van politie en parket en de voorwaarden waaronder een huisverbod kan worden opgelegd.

Er zijn aanwijzingen dat de toepassing van het THV in de praktijk geëvalueerd werd via overlegstructuren (zoals expertisenetwerken binnen het College van procureurs-generaal) en via input van actoren. Daarbij worden regelmatig terugkerende knelpunten gesignaleerd, zoals:

1) terughoudendheid bij politie of parket om het instrument toe te passen,
2) praktische en logistieke drempels (opvang van de dader, opvolging van het verbod),
3) beperkte kennis of opleiding rond het instrument,
4) nood aan betere afstemming met hulpverlening en risicotaxatie.

Hoewel deze knelpunten bekend zijn binnen het beleid en de praktijk, is er geen duidelijke publieke bevestiging van een globale, systematische analyse op nationaal niveau die expliciet werd uitgevoerd in het kader van deze maatregel, noch van een concreet actieplan dat alle geïdentificeerde barrières structureel wegwerkt.

Vlaanderen

In Vlaanderen wordt het tijdelijk huisverbod toegepast binnen de bredere ketenaanpak intrafamiliaal geweld en binnen structuren zoals het Veilig Huis. Hier wordt het THV vaak gekoppeld aan multidisciplinaire opvolging, wat de effectiviteit kan verhogen.

Tegelijkertijd wijzen praktijkervaringen erop dat het gebruik van het THV nog varieert tussen politiezones en arrondissementen. De toepassing is dus deels afhankelijk van lokale kennis, ervaring en samenwerking met hulpverlening. Evaluaties op lokaal of projectniveau dragen bij aan inzicht in belemmeringen, maar er is geen uniform Vlaams kader dat alle drempels systematisch oplijst en aanpakt.

Wallonië

In de Franse Gemeenschap wordt het THV eveneens toegepast binnen gerechtelijke en hulpverleningscontexten. Er zijn samenwerkingen tussen politie, parketten en sociale diensten die bijdragen aan de uitvoering.

Net zoals in Vlaanderen zijn er signalen van praktische en organisatorische drempels, bijvoorbeeld rond opvolging en begeleiding van betrokkenen. Hoewel deze knelpunten besproken worden binnen overlegstructuren, ontbreekt ook hier een publiek beschikbare, systematische analyse die alle belemmeringen bundelt en vertaalt naar structurele hervormingen.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG wordt het tijdelijk huisverbod toegepast binnen de werking van politie en parketten en vaak gekoppeld aan initiatieven zoals de EVA-cellen. Deze multidisciplinaire aanpak kan bijdragen aan een betere toepassing en opvolging.

Toch blijft ook hier de toepassing afhankelijk van lokale praktijken en beschikbare middelen. Er is geen duidelijke indicatie van een Brussels-specifieke, systematische analyse van belemmeringen in het gebruik van het THV, noch van een geïntegreerd plan om deze op gewestniveau weg te werken.

Aanbevelingen

Het Platform pleit voor:

1. Nationale, systematische analyse: Voer een grondige en publiek toegankelijke analyse uit van alle belemmeringen in het gebruik van het tijdelijk huisverbod, gebaseerd op input van politie, parketten, hulpverlening en slachtoffers.
2. Uniforme richtlijnen en toepassing: Zorg voor duidelijke en bindende richtlijnen zodat het THV op een uniforme manier wordt toegepast in alle politiezones en arrondissementen.
3. Opleiding en sensibilisering: Versterk de opleiding van politie en magistraten over het gebruik, de meerwaarde en de praktische toepassing van het THV.
4. Verbeterde samenwerking met hulpverlening: Zorg voor structurele samenwerking met opvang- en begeleidingsdiensten, zodat zowel slachtoffers als daders adequaat worden opgevolgd na oplegging van een huisverbod.
5. Logistieke en praktische ondersteuning: Voorzie oplossingen voor praktische drempels, zoals opvang voor de uithuisgeplaatste persoon en duidelijke opvolgingsmechanismen.

6. Monitoring en evaluatie: Ontwikkel indicatoren om het gebruik en de effectiviteit van het THV systematisch te monitoren, inclusief herhaling van geweld en bescherming van slachtoffers.

Maatregel 144: Inspanningen leveren om slachtoffers van wie de pleger een tijdelijk huisverbod of uithuiszetting heeft gekregen beter te beschermen (bv. door middel van instrumenten zoals een mobiel stalkingalarm voor slachtoffers, een enkelband voor elektronisch toezicht met een alarm voor de pleger als hij in de buurt van de woonplaats komt, enz.)

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken. In samenwerking met de Gemeenschappen: Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn belangrijke stappen gezet om slachtoffers van plegers van intrafamiliaal en partnergeweld beter te beschermen nadat een tijdelijk huisverbod of uithuiszetting is opgelegd. Tegelijk bestaan er nog pilootprojecten en verkennende initiatieven rond elektronische enkelbanden met verboden zones, maar een volledig geïntegreerd en systematisch beschermingspakket voor alle slachtoffers is nog niet overal operationeel.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau is het Mobiel StalkingAlarm (MSA) sinds 2023 nationaal ingevoerd, waardoor de maatregel in belangrijke mate wordt gerealiseerd. Het MSA is gebaseerd op de gemeenschappelijke omzendbrief COL 03/2023, ondertekend door de federale minister van Justitie, de minister van Binnenlandse Zaken, de staatssecretaris voor gendergelijkheid en het College van procureurs-generaal. Deze omzendbrief biedt een beleidskader voor de uniforme toepassing van het MSA in alle arrondissementen, met informatie-uitwisseling, opleiding en coördinatie tussen politie, parketten en andere betrokken diensten.

Het MSA maakt het mogelijk om situaties van stalking en contact-inbreuken systematisch te volgen, wat direct bijdraagt aan de bescherming van slachtoffers die te maken hebben met tijdelijke huisverboden of uithuiszettingen. Het bevat een centrale meld- en opvolgstructuur waarmee overtredingen en risico’s sneller kunnen worden gedetecteerd en opgevolgd.

Daarnaast zijn er federale discussies en verkennende stappen rond elektronische beschermingsmiddelen (bijv. enkelbanden met verboden zones-functionaliteit) om daders te volgen en contact met slachtoffers te beperken, waarbij ook gedacht wordt aan victim-alert-functionaliteit (bijv. signalering aan het slachtoffer wanneer de dader te dicht in de buurt komt). Dit wordt verder ontwikkeld in samenwerking tussen het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht (VCET), justitiehuizen en federale actoren.

Vlaanderen

In Vlaanderen wordt de maatregel concreet uitgewerkt via de volgende initiatieven:

Het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht (VCET) en de justitiehuizen zijn gestart met de uitrol van een slachtofferapplicatie (vanaf voorjaar 2024). Hierbij draagt niet alleen de dader een elektronische enkelband, maar ontvangt ook het slachtoffer een device waarmee overtredingen (bijvoorbeeld van contact- of afstandsverboden) onmiddellijk kunnen worden gedetecteerd. Dit moet leiden tot snellere interventies door politie en parket en biedt extra bescherming.
Het MSA wordt lokaal ondersteund door multidisciplinaire overlegstructuren zoals Veilig Huis en regionale politiezones, die slachtoffers verder doorverwijzen naar hulpverlening, opvang en ondersteuning.

Deze trajecten tonen aan dat Vlaanderen concrete stappen zet in het operationaliseren van beschermingsmaatregelen zodra er een huisverbod of uithuiszetting wordt uitgesproken.

Wallonië

In de Franse Gemeenschap wordt het nationale kader van het MSA eveneens geïmplementeerd. De betrokken politiezones , parketten en hulpverleningsdiensten passen het Mobiel StalkingAlarm toe in hun arrondissementen en werken samen met lokale hulporganisaties om slachtoffers te beschermen.

Daarnaast zijn er overwegingen rond pilootprojecten met elektronische enkelbanden en verboden zones (bijv. binnen de FWB), waarin wordt onderzocht hoe dergelijke technologieën kunnen bijdragen aan een veilige opvolging van gerechtelijke maatregelen. Dit geeft aan dat de Franse Gemeenschap mee nadenkt over innovatieve beschermingsmaatregelen, maar dat deze nog niet op grote schaal operationeel zijn.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG wordt het MSA toegepast via de nationale omzendbrief en de samenwerking tussen politie, parket en maatschappelijke partners zoals safe.brussels en EVA-cellen. Daders met tijdelijke huisverboden worden opgespoord en opgevolgd via de structuur van het Mobiel StalkingAlarm.

Voor wat betreft elektronische enkelbanden en aanvullende beschermingsmiddelen (zoals forbidden-zone monitoring met victim-alert), bevindt Brussel zich nog in de fase van exploratie en afstemming tussen beleidsinstanties, justitiehuizen en partners, met het oog op eventuele pilootprojecten.

Aanbevelingen

De maatregel is gedeeltelijk uitgevoerd. De nationale invoering van het Mobiel StalkingAlarm (MSA) sinds 2023 vormt een belangrijke operationele realisatie die slachtoffers van intrafamiliaal geweld beter kan beschermen na een tijdelijk huisverbod of uithuiszetting. De uitrol van een slachtofferapplicatie gekoppeld aan elektronische enkelbanden in Vlaanderen versterkt deze bescherming verder. Toch zijn aanvullende technologieën zoals elektronische enkelbanden met verboden zones en victim-alert-functionaliteit nog in ontwikkeling of in de testfase, waardoor een volledig geïntegreerd beschermingspakket nog niet overal systematisch beschikbaar is. Het Platform heeft de volgende aanbevelingen:

1. Volledige nationale uitrol en uniformiteit: Zorg dat de toepassing van het MSA en alle aanvullende beschermingsmiddelen uniform en gegarandeerd zijn in alle politiezones en arrondissementen in België.
2. Versterking van elektronische bescherming: Versnel de uitrol van elektronische beschermingsmiddelen (zoals verboden-zones-enkelbanden met victim-alert) op nationaal niveau, met duidelijke protocollen voor gebruik, opvolging en privacybescherming.
3. Training en awareness: Bied uitgebreide training aan politie, parket, hulpverleners en justitie om deze technologieën correct te gebruiken en slachtoffers er effectief mee te ondersteunen.
4. Integratie in bredere hulpverlening: Veranker het gebruik van MSA en elektronische bescherming in een multidisciplinaire context, inclusief psychosociale hulp, opvang en juridische ondersteuning.
5. Monitoring en evaluatie: Stel prestatie-indicatoren op (aantal overtredingen, interventies, slachtoffertevredenheid) en voer periodieke evaluaties uit om de effectiviteit van deze maatregelen te beoordelen.
6. Slachtoffergerichte communicatiestrategie: Ontwikkel heldere communicatietools voor slachtoffers zodat zij begrijpen hoe ze beschermd worden, wat deze technologieën betekenen en hoe ze actief kunnen deelnemen aan hun eigen veiligheid.

Maatregel 145: Initiatieven nemen om de politie en het openbaar ministerie beter bekend te maken met het tijdelijk huisverbod (COL 18/2012, herziene versie 05/03/2020).

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken Budget: Geen budgettaire gevolgen

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn concrete stappen gezet rond evaluatie, informatieverspreiding en integratie van richtlijnen over tijdelijk huisverbod in interne systemen. Toch lijkt er geen volledig uniforme, structurele en systematische opleidings- en sensibiliseringscampagne te bestaan die in alle politiezones en parketten gegarandeerd wordt toegepast.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau werd de evaluatie van de COL 18/2012 (herziene versie 2020) uitgevoerd binnen het Expertisenetwerk Misdrijven tegen Personen van het College van procureurs-generaal.

Daarnaast zijn de richtlijnen rond het tijdelijk huisverbod geïntegreerd in de interne informatiesystemen van de politie, concreet via de SharePoint-omgeving (Wikipol), met aandacht voor arrondissementale specifieke richtlijnen van de parketten.

Vlaanderen

In Vlaanderen zijn politiezones, zoals andere zones, via Wikipol geïnformeerd over de richtlijnen rond het tijdelijk huisverbod, en werken politie, parket en justitiehuizen samen volgens de kaders van de COL. Daarnaast zijn er binnen multidisciplinaire overlegstructuren (zoals het Veilig Huis en lokale casusoverleggen) momenten waarop procedures zoals het huisverbod expliciet worden besproken en toegepast, wat bijdraagt aan brede bekendheid.

Er is eveneens aandacht voor opleiding en sensibilisering, maar deze gebeurt doorgaans lokaal of regionaal, zonder dat er voor zover publiekelijk bekend een uniform, landelijk scholingsprogramma is rond de toepassing van COL 18/2012 dat door alle politiezones en parketten verplicht wordt gevolgd.

Wallonië

Ook in de Franse Gemeenschap zijn de richtlijnen rond het tijdelijk huisverbod toegankelijk en worden ze toegepast binnen parketten, politie en justitiehuizen. De integratie in interne systemen zoals Wikipol zorgt ervoor dat politiemensen en magistraten bronnen kunnen raadplegen. De evaluatie via het REN Misdrijven tegen Personen draagt bij aan bewustwording onder actoren die betrokken zijn bij de strafrechtelijke aanpak van partner- en intrafamiliaal geweld.

Toch is er geen overzichtelijke, publiek beschikbare campagne of scholingsprogramma bekend dat expliciet gericht is op het systematisch bekendmaken en trainen rond COL 18/2012 binnen alle Franstalige politiezones en parketten.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG worden COL-richtlijnen ook geïntegreerd in de politiedocumentatie en interne systemen. Binnen overlegstructuren zoals de EVA-cellen en multidisciplinaire casusbesprekingen worden instrumenten zoals het tijdelijk huisverbod regelmatig behandeld, wat bijdraagt aan verspreiding van kennis en toepassing.

Toch ontbreekt ook hier een volledig gecoördineerd, structureel implementatie- en opleidingsprogramma dat uniform wordt ingezet over alle arrondissementen.

Aanbevelingen

Er zijn duidelijke stappen gezet om politie en openbaar ministerie beter bekend te maken met het tijdelijke huisverbod. Wat nog ontbreekt, is een eenduidig, uniform, verplicht en structureel scholings- en disseminatie programma dat bijvoorbeeld onderdeel is van nationale opleidingen voor politie, magistratuur en justitie, en dat in alle zones en arrondissementen gegarandeerd wordt toegepast. Het maatschappelijk middenveld raadt daarom aan:

1. Nationaal scholingsprogramma rond COL 18/201: Ontwikkel een verplicht, nationaal kader voor opleiding en permanente vorming met modules over het tijdelijk huisverbod, bestemd voor politie, parket, magistraten en hulpverleners.
2. Gestructureerde e-learning en certificering: Maak gebruik van digitale opleidingen en e-learning die systematisch gevolgd en gecertificeerd worden, gekoppeld aan beroepsprofielen.
3. Regionale en lokale training uitbreiden: Organiseer regelmatige regionale trainingen en casusbesprekingen rond toepassing van COL 18/2012, zodat ook lokale actoren (BV's wijkinspecteurs) goed op de hoogte zijn van procedures.
4. Monitoring van toepassing en impact: Stel indicatoren op om te meten in welke mate politie en parket COL 18/2012 correct toepassen en of de kennis en toepassing verbeteren na opleidingen.
5. Communicatie naar slachtoffers: Ontwikkel communicatiemateriaal dat slachtoffers informeert over wat een tijdelijk huisverbod inhoudt, hoe het wordt toegepast en welke ondersteuning beschikbaar is.

Maatregel 146: Verbetering indien mogelijk van het verzamelen van gegevens over het tijdelijk huisverbod.

Bevoegdheden: Minister van Justitie. In samenwerking met de Gemeenschappen: Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget: Geen budgettaire gevolgen

Uitgevoerd

Samenvatting

Er zijn duidelijke inspanningen geleverd om gegevensverzameling rond het gebruik van het tijdelijk huisverbod te verbeteren, met onder meer evaluaties, interne registratie via politie- en parketsystemen en integratie van richtlijnen in digitale platforms. Tegelijk ontbreken er publiek beschikbare, coherente en systematische gegevenssets of monitoringrapporten die laten zien hoe volledig en consistent deze dataverzameling gebeurt en hoe de behaalde gegevens gebruikt worden om beleid en praktijk te sturen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau zijn er stappen gezet om de registratie en opvolging van tijdelijke huisverboden te verbeteren:

De COL 18/2012 (herziene versie 05/03/2020) vormt het juridische kader dat onder meer uniform coderen, registreren en rapporteren van tijdelijke huisverboden aanmoedigt.
De evaluatie van deze circulaire via het Expertisenetwerk Misdrijven tegen Personen van het College van procureurs-generaal omvatte onder meer het verzamelen van ervaringen en knelpunten rond de toepassing van het THV in de praktijk. Vragenlijsten werden verspreid onder politie en parket om gegevens te verzamelen over de praktische toepassing, registratie en uitdagingen van het instrument.

De richtlijnen rond het tijdelijk huisverbod zijn geïntegreerd in de SharePoint-omgeving van de politie (Wikipol). Dit maakt dat politiediensten toegang hebben tot uniforme richtlijnen en procedures, en dat de basisgegevens rond THV-registratie toegankelijk zijn via interne kanalen.

Er zijn interne mechanismen binnen politie- en parketnetwerken om THV-gegevens op te nemen in operationele systemen (zoals FEEDIS/ISLP voor geweldsincidenten), maar deze systemen zijn primair operationeel en niet altijd ontworpen voor statistische rapportage.

Er bestaat echter geen volledig publiek, nationaal dashboard of structureel statistisch rapport dat de data rond THV-toepassing systematisch presenteert (bijvoorbeeld hoeveel THV’s er zijn uitgesproken, wat de regionale verschillen zijn, wat de herhalingspercentages zijn, of hoe de gegevens evolueren in de tijd).

Vlaanderen

In Vlaanderen is er binnen politie en justitiehuizen aandacht voor het documenteren en registreren van tijdelijke huisverboden via interne systemen en dataplatforms. Lokale overlegstructuren zoals Veilig Huis en multidisciplinaire casusbesprekingen dragen bij aan contextuele gegevensverzameling rond de toepassing van THV in dossiers.

Regionale politiezones rapporteren vaak hun cijfers en ervaringen binnen interne overlegplatforms en samenwerkingsovereenkomsten. Toch blijft het format van gegevensverzameling niet volledig uniform tussen zones en is er geen centrale publieke rapportage waarin Vlaamse THV-data expliciet worden uitgezet.

Wallonië

In de Franse Gemeenschap worden THV's eveneens geregistreerd binnen interne databases van politie en parket. De integratie van richtlijnen in interne systemen bevordert dat incidenten met huisverboden correct worden gecodeerd en geregistreerd.

Er zijn gesprekken en initiatieven rond het delen van data tussen politie, parket en hulpverlening om de toepassing van het THV in kaart te brengen, maar er ontbreekt een nationale of gewestelijke, publiek beschikbare dataset of statistische rapportage die het verzamelen van deze data structureel en transparant maakt.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden THV's opgenomen in de politiedossiers en ook in overlegstructuren zoals de EVA-cellen en multidisciplinaire comités. Politie, parket en maatschappelijke partners werken samen rond de registratie en opvolging van huisverboden.

Desondanks ontbreekt ook voor Brussel een uniform openbaar statistisch overzicht van THV's of geaggregeerde data over hun toepassing. De dataverzameling blijft grotendeels binnen interne diensten en is niet systematisch gepubliceerd.

Aanbevelingen

Er zijn duidelijke stappen gezet om gegevens over het tijdelijk huisverbod te verzamelen en te integreren in interne systemen en processen. De evaluatie van de bijbehorende circulaire, de opname van richtlijnen in interne informatieplatforms en de registratie in operationele systemen dragen bij aan een betere informatiepositie. Maar er ontbreekt een uniforme, landelijke, publiek beschikbare en statistisch systematische aanpak van gegevensverzameling rond THV's — inclusief transparante indicatoren, statistische dashboards of jaarlijkse rapporten — die beleidsmakers en maatschappelijke partners een duidelijk beeld geven van toepassing, effectiviteit en evolutie van tijdelijke huisverboden in België. Het Platform geeft de volgende aanbevelingen:

1. Nationaal statistisch dashboard: Ontwikkel een publiek toegankelijk dashboard met actuele cijfers over het gebruik van tijdelijke huisverboden (aantal, regio's, evolutie in tijd, herhaling van geweld, m/v als slachtoffers en daders).

2. Uniforme registratienormen: Stel nationale normen op voor de registratie van THV's zodat gegevens consistent en vergelijkbaar zijn over alle politiezones en arrondissementen.
3. Richtlijn voor data-uitwisseling: Veranker in richtlijnen voor politie en parket hoe data rond THV's systematisch gedeeld moet worden met justitiehuizen en hulpverlening.
4. Jaarlijkse rapportage: Publiceer jaarlijks een statistisch rapport dat de toepassing en trends rond tijdelijke huisverboden analyseert, inclusief aanbevelingen voor beleid.
5. Koppeling met slachtofferdata: Zorg dat gegevens over THV's gelinkt worden aan informatie over slachtofferveiligheid (bijv. herhaald geweld, gebruik van beschermingsmiddelen) om de effectiviteit te kunnen beoordelen.

Specifieke doelstelling: de rechten en belangen van slachtoffers beschermen.

Maatregel 147: Analyseren hoe familierechtbanken omgaan met dossiers van partnergeweld en hoe zij hun beslissingen inzake gezag, verblijf en omgang met (potentiële) situaties van partnergeweld motiveren.

Bevoegdheden: Minister van Justitie Budget: Nota « Go for Equality »

Niet begonnen

Samenvatting

Deze maatregel is niet uitgevoerd omdat volgens het College van hoven en rechtbanken de magistratuur zijn onafhankelijkheid dient te behouden.

Aanbevelingen

Het Platform deelt volgende aanbevelingen:

1. Nationaal empirisch onderzoek: Start een uitgebreid, landelijk onderzoek waarin rechterlijke motiveringen van familierechtbanken in partnergeweldzaken systematisch worden geanalyseerd, bijvoorbeeld door een steekproef van vonnissen te bestuderen.
2. Vergelijkende analyse over regio's: Vergelijk beslissingen en motiveringen tussen Vlaanderen, Wallonië en Brussel om regionale verschillen en best practices bloot te leggen.
3. Integratie met rechtspraakdatabanken: Stimuleer het gebruik van juridische databanken waarin rechterlijke motiveringen systematisch en transparant toegankelijk zijn, zodat onderzoekers en beleidsmakers trends kunnen analyseren.
4. Training voor rechters: Versterk opleiding voor familierechters rond gendergerelateerd geweld, risicobeoordeling en slachtoffergeoriënteerde motivatie, zodat beslissingen expliciet rekening houden met veiligheid van kinderen en slachtoffers.
5. Transparante publicatie van motiveringen: Moedig gemeenschappelijke richtlijnen aan voor duidelijke, slachtoffer georiënteerde motiveringspraktijken in vonnissen van partnergeweld gerelateerde familiale zaken.
6. Monitoring en evaluatie: Ontwikkel indicatoren om te monitoren hoe consistent en effectief familierechtbanken omgaan met partnergeweld in hun motiveringen, zodat het beleid kan worden bijgestuurd.

Maatregel 148: Evalueren van hoe psychisch geweld beter kan worden gedetecteerd, onderzocht, vervolgd en bestraft.

Bevoegdheden: Minister van Justitie Minister van Binnenlandse Zaken Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn belangrijke stappen gezet inzake psychisch geweld, met name op wetgevend niveau via het nieuwe Strafwetboek en via de evaluatie van omzendbrieven (zoals COL 4/2006). Deze ontwikkelingen tonen aan dat er aandacht is voor de juridische en operationele context rond psychisch geweld. Toch is er geen volledig geïntegreerde, systematische en expliciete evaluatie/publicatie van hoe psychisch geweld in de praktijk wordt opgespoord, onderzocht, vervolgd en bestraft, noch een eindrapport dat de effectiviteit van maatregelen en knelpunten op dit terrein duidelijk in kaart brengt.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau is de meest zichtbare ontwikkeling in het kader van psychisch geweld de invoering van het nieuwe Strafwetboek (wet van 29 februari 2024, in werking op 8 april 2026). Deze hervorming bevat belangrijke wijzigingen die de juridische basis voor het adresseren van psychisch geweld breder en explicieter maken:

- Integriteitsaantasting van de tweede en derde graad omvat nu uitdrukkelijk psychisch letsel, waardoor ook niet-fysieke gevolgen van geweld juridisch strafbaar kunnen zijn.
- De definitie van gewelddaden is verruimd. De vroegere formulering van “slagen en verwondingen” (die een fysiek component impliceert) is geschrapt, wat de deur opent voor vervolging van niet-fysieke vormen van geweld.
- Artikel 79, 2° van het nieuwe Strafwetboek bevat een hernieuwde en uitgebreide definitie van kwetsbaarheid, relevant voor de beoordeling van geweld tegen specifieke groepen.
- Voor bepaalde feiten zoals intimidatie en laster/belediging zijn er verzwarende omstandigheden uitgewerkt wanneer deze worden gepleegd tegen personen in een kwetsbare situatie.

Deze aanpassingen geven indicaties dat het strafrecht meer ruimte creëert om psychisch geweld te benaderen en te bestraffen, ook zonder fysieke component.

Toch zijn er enkele significante beperkingen:

- Termen zoals coercive control (dwangmatige of dwingende controle), die vaak centraal staan in de academische en hulpverleningsdefinitie van psychisch en relationeel geweld, komen niet expliciet voor in het nieuwe Strafwetboek.
- Hoewel de juridische basis is aangevuld, is de praktische toepassing, opsporing en vervolging van psychisch geweld niet expliciet geëvalueerd of geanalyseerd in een publiek rapport binnen het Nationaal Actieplan 2021-2025.

- Er lijkt geen afgerond en publiek beschikbaar impact- of evaluatierapport te bestaan dat beschrijft hoe opsporingsdiensten, parketten en rechtbanken in de praktijk omgaan met psychisch geweld in strafzaken (zoals detectie, bewijsvoering, vervolgingsbeslissingen, veroordelingen).

Daarnaast is de omzendbrief COL 4/2006 (rond intrafamiliaal geweld, inclusief partnergeweld) geëvalueerd, en op basis daarvan worden aanpassingen geïmplementeerd om vervolgingen te verbeteren. De evaluatie omvat input van politie- en parketdiensten over knelpunten in de aanpak van geweldsdelicten, wat mogelijk ook implicaties heeft voor de behandeling van psychisch geweld, maar het betreft geen specifieke, op psychisch geweld gerichte standaardanalyse.

Er ontbreekt momenteel een volledige, systematische evaluatie en publicatie van hoe psychisch geweld in de praktijk wordt gedetecteerd, onderzocht, vervolgd en bestraft — met bijvoorbeeld cijfers, procesanalyses of aanbevelingen voor verbetering.

Aanbevelingen

Om deze maatregel volledig te realiseren geeft het Plateform de volgende aanbevelingen:

1. Operationeel onderzoek naar opsporing en bewijsvoering: Start een openbaar en multidisciplinair onderzoek naar hoe psychisch geweld wordt opgespoord en bewezen binnen politie- en parketonderzoeken.
2. Analyse van vervolgingspraktijken en rechtspraak: Verzamel en analyseer gegevens over vervolgingsbeslissingen en vonnissen in zaken met psychisch geweld om trends, lacunes en best practices te identificeren.
3. Invoering van definities zoals coercive control: Overweeg expliciete opname of toelichting van concepten zoals coercive control in juridische richtlijnen en opleidingen om breed erkende vormen van psychisch geweld te omvatten.
4. Training en awareness bij opsporingsinstanties: Ontwikkel gerichte opleidingen voor politie, magistraten en justitiehuizen rond psychisch geweld, bewijsvoering en slachtoffergerichte benaderingen.
5. Monitoring en impactrapportage: Stel indicatoren vast (bijv. frequentie van aanklachten, vervolgingen en veroordelingen, doorlooptijden, recidive, m/v) en publiceer jaarlijkse rapporten over de strafrechtelijke behandeling van psychisch geweld.
6. Slachtoffergerichte begeleiding in strafprocedures: Veranker mechanismen om slachtoffers van psychisch geweld actief te ondersteunen tijdens het strafproces (juridische bijstand, psychosociale hulp, bescherming).

Maatregel 149: Het huidige wetgevingskader inzake de verblijfsregeling, omgangsrecht en bepaling van het ouderlijk gezag en de toepassing ervan, analyseren en evalueren om na te gaan of bij het bepalen van de verblijfsregeling en het omgangsrecht voor kinderen, met inbegrip van gelijkmatig verdeeld verblijf, expliciet rekening wordt gehouden met incidenten van partnergeweld en zo nodig mogelijkheden nagaan om wetgeving zodanig te wijzigen of aan te vullen.

Bevoegdheden: Minister van Justitie. In samenwerking met de Gemeenschappen: Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget:

Niet begonnen

Samenvatting

Volgens het College van hoven en rechtbanken kan deze maatregel over de evaluatie van het wetgevingskader inzake de verblijfsregeling en het omgangsrecht voor kinderen niet worden uitgevoerd, gezien de onafhankelijkheid van de magistratuur.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er is geen publiek, uitgebreid evaluatierapport van federaal niveau dat specifiek aantoont of en hoe het huidige Belgische familierecht deze maatregel implementeert of erin tekortschiet. Er zijn wel een aantal studies (zowel door overheid, IGVM als academisch) die aantonen dat partnergeweld en risico's voor kinderen aandachtspunten zijn bij familierechtelijke beslissingen.

Vlaanderen

In Vlaanderen zijn er verschillende beleidsdocumenten en analyses over de impact van geweld op kinderen, onder meer binnen de Ketenaanpak Intrafamiliaal Geweld en de regionale uitvoering van familierechtelijke en hulpverleningsmaatregelen. Toch ontbreekt er een uniforme Vlaamse evaluatierapportage die systematisch de wetgeving rond verblijfsregeling en omgangsrecht beoordeelt met expliciete koppeling aan partnergeweld en de interpretatie daarvan in rechterlijke beslissingen.

Wallonië

In de Franse Gemeenschap wordt eveneens aandacht besteed aan de bescherming van kinderen in contexten van geweld via multidisciplinaire praktijken en samenwerking tussen politie, parketten, hulpverlening en jeugdrechtbanken. Toch ontbreekt een volledig en publiek evaluatierapport dat objectief analyseert of de wetgeving expliciet rekening houdt met partnergeweld bij verblijfs- en omgangsbepalingen, en wat eventuele lacunes zijn.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Ook in Brussel wordt via organisaties zoals safe.brussels en via multidisciplinaire samenwerkingsverbanden gewerkt aan de bescherming van kinderen en gezinsleden in situaties van geweld. Politie, parketten en familierechtbanken delen informatie en voeren overleg met het oog op risicovermindering.

Aanbevelingen

Maatregel 149 is grotendeels in uitvoering gebracht in de vorm van beleidsoverwegingen, juridische reflecties en deelanalyses, maar er is geen expliciet, uniform en publiek uitgevoerd evaluatierapport dat concreet aangeeft hoe het huidige Belgische wettelijk kader partnergeweld verwerkt binnen beslissingen over verblijf, omgang en ouderlijk gezag.
Het Platform geeft de volgende aanbevelingen:

1. Nationaal evaluatierapport opstellen: Initieer een publiek en uitgebreid evaluatierapport dat onderzoekt of en hoe het huidige wettelijk kader expliciet rekening houdt met partnergeweld bij beslissingen rond verblijfsregeling, omgangsrecht en ouderlijk gezag, inclusief best practices, lacunes en aanbevelingen.
2. Data-gebaseerde analyse van rechterlijke motiveringen: Verzamel en analyseer rechterlijke motiveringen in familierechtbanken om te beoordelen of partnergeweld effectief wordt meegenomen in beslissingen over kinderen en welke factoren dit beïnvloeden.
3. Uniforme richtlijnen voor rechtbanken: Ontwikkel nationale richtlijnen voor familierechters die expliciet invulling geven aan hoe partnergeweld moet worden meegewogen in beslissingen rond gezag, verblijf en omgang, met aandacht voor risicobeoordeling en slachtofferveiligheid.
4. Vorming en kennisdeling voor magistraten: Versterk opleiding en bijscholing voor familierechters en betrokken juridische professionals rond de impact van partnergeweld op kinderen en methoden om dit systematisch mee te nemen in beslissingen.
5. Monitoring en evaluatie in de tijd: Stel indicatoren en evaluatiecriteria op om systematisch te monitoren hoe beslissingen in familierechtelijke zaken partnergeweld integreren — en benut deze gegevens om beleid te verfijnen.

Maatregel 150: Onderzoeken hoe een wettelijke regeling kan worden uitgewerkt in samenwerking met de Gemeenschappen, met het oog op de ontwikkeling van een duurzame gezinsbegeleiding onder gerechtelijk mandaat uitgevoerd door de diensten aangeduid voor het voeren van maatschappelijke onderzoeken, die zowel een preventieve functie op het vlak van sociale ondersteuning kan hebben als een controlefunctie die de rechtbanken toelaat, om indien nodig, tijdig in te grijpen.

Bevoegdheden: Minister van Justitie. In samenwerking met de Gemeenschappen: Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Vlaams minister van Welzijn; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Maatregel 150 is gedeeltelijk uitgevoerd in de zin dat er beleidsanalyses, overlegstructuren en praktijkervaringen zijn verzameld rond multidisciplinaire begeleiding van gezinnen en de rol van maatschappelijke onderzoeken in gerechtelijke contexten.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau is er geen afgewerkt wetgevend voorstel bekend dat rechtstreeks voortvloeit uit maatregel 150. Wel zijn er beleidsstudies, analyses binnen interdepartementale werkgroepen en evaluaties van bestaande praktijken waarin de mogelijkheden van geïntegreerde en duurzame gezinsbegeleiding in een juridische context worden onderzocht. Dit betreft bijvoorbeeld:

- De rol van maatschappelijke onderzoeken uitgevoerd door diensten aangeduid door justitiehuizen, bedoeld als instrument om multidisciplinaire informatie te verzamelen over gezinsdynamiek, risico's voor kinderen en de behoeften aan ondersteuning.
- Besprekingen in overlegfora, werkgroepen en expertisenetwerken rond betere samenwerking tussen politie, parket, justitiehuizen en welzijnsdiensten bij complexe gezinsdossiers.
- Beleidsteksten rond de ketenaanpak intrafamiliaal geweld, die impliciet verwijzen naar het belang van coherente begeleiding van gezinnen en integrale risicobeoordeling.

Deze analyses en overlegtrajecten hebben echter niet geleid tot een uitgewerkt, nationaal wetgevend voorstel waarin de verantwoordelijkheden, procedures, kwaliteitscriteria en toezichtmechanismen voor een duurzame gezinsbegeleiding onder gerechtelijk mandaat zijn vastgelegd.

Vlaanderen

In Vlaanderen is er significante aandacht voor geïntegreerde hulpverlening en gezinsbegeleiding, zeker binnen structuren zoals:

- Veilig Huis en andere multidisciplinaire netwerken waarin politie, parket, welzijnsdiensten en kinderbescherming samenwerken rond complexe gezinsdossiers.
- Justitiehuizen waar maatschappelijke diensten worden ingezet voor onderzoeken, begeleiding en opvolging van personen binnen gerechtelijke mandaten (bijv. probatie, elektronische monitoring, hulpverlening).

Ook in Vlaanderen zijn er beleidsstukken, rapporten en regionale evaluaties die het belang van duurzame gezinsbegeleiding erkennen, maar er is geen uniform wettelijk kader dat de verplichting tot gerechtelijke begeleiding op zich structureel regelt.

Wallonië

In de Franse Gemeenschap bestaan eveneens multidisciplinaire initiatieven om gezinnen in moeilijke situaties te begeleiden, vaak in samenwerking met:

- Jeugdrechterlijke diensten en services d'aide à la jeunesse
- Justitiehuizen en gemandateerde diensten voor onderzoek en begeleiding
- Multidisciplinaire cellen rond intrafamiliaal geweld

Er lopen projecten en overlegmechanismen om te onderzoeken hoe deze diensten beter kunnen worden geïntegreerd in juridische trajecten, maar er zijn geen afgeronde wetsvoorstellen of bindende reglementeringen voor een structureel, onder gerechtelijk toezicht staand gezinsbegeleidingssysteem publiekelijk bekend.

Brussel Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG zijn er samenwerkingsverbanden tussen politie, parket, hulpverlening en jeugdrechterlijke actoren die multidisciplinaire begeleiding en opvolging van gezinnen bevorderen. Organisaties zoals safe.brussels werken mee aan integrale lokale aanpakken.

Toch blijft het ook hier bij lokale initiatieven zonder dat er een uniform wettelijk kader is dat de ontwikkeling van een onder gerechtelijk mandaat staande gezinsbegeleiding vastlegt.

Aanbevelingen

Wat nog ontbreekt is een duidelijk, uniform uitgewerkt wettelijk voorstel dat precies regelt hoe een duurzame gezinsbegeleiding onder gerechtelijk mandaat moet worden georganiseerd, gefinancierd, gemonitord en geëvalueerd. Het Platform geeft hiervoor de volgende aanbevelingen:

1. Wetgevend voorstel ontwikkelen: Ontwikkel en open een consultatie over een duidelijk wetgevend voorstel dat de structuur, taken en verantwoordelijkheden van gezinsbegeleiding onder gerechtelijk mandaat vastlegt, in samenwerking met de Gemeenschappen.

2. Afstemming met bestaande instrumenten: Zorg dat dit nieuwe kader aansluit bij bestaande justitiehuizen, Veilig Huis-structuren, jeugdrechterlijke diensten en interventies rond intrafamiliaal geweld, zodat er geen parallelle systemen ontstaan.
3. Definitie van mandaten en competentie: Formuleer heldere mandaten voor maatschappelijke diensten, met opgenomen bevoegdheden voor preventieve ondersteuning én controlefuncties die rechters in staat stellen tijdig in te grijpen.
4. Monitoring en kwaliteitsgaranties: Voorzie mechanismen voor monitoring, evaluatie en kwaliteitscontrole om de effectiviteit van gezinsbegeleiding te waarborgen, inclusief feedback van slachtoffers, slachtoffers/jongeren en juridische actoren.
5. Financiering en middelen: Zorg voor structurele financiering, voldoende personeel en opleiding om deze nieuwe wettelijke regeling degelijk te implementeren.
6. Regionale en communautaire coherentie: Stimuleer coördinatie tussen federale en communautaire beleidsniveaus zodat de regeling uniform wordt toegepast over Vlaanderen, Wallonië en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, rekening houdend met specifieke regionale welzijnsdiensten.

Maatregel 151: Verder onderzoek naar het gebruik in rechtbanken en gerechtshoven van het begrip ouderverstoting en het verband met (ex-)partnergeweld, en dit overeenkomstig de aanbevelingen van GREVIO.

Bevoegdheden: Minister van Justitie. In samenwerking met de Gemeenschappen; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Het IGVM heeft een rapportage over de huidige stand van zaken omtrent het begrip ouderverstoting gepubliceerd. Het is echter niet duidelijk of dit rapport nu daadwerkelijk wordt meegenomen door justitie.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Het IGVM heeft een rapport uitgebracht over ouderverstoting (contactbreuk tussen ouder en kind). Deze literatuurstudie beoogt om:

1. de wetenschappelijke kennis omtrent de problematiek van contactbreuk tussen ouder en kind na scheiding bij actoren uit het beleid en werkveld te vergroten;
2. aanbevelingen die in de literatuur geformuleerd werden op basis van wetenschappelijke inzichten samen te brengen en;
3. deze onderzoeksresultaten en aanbevelingen te kaderen in de context van partnergeweld.

Het is echter onduidelijk in hoeverre deze kennis is meegenomen binnen de magistratuur.

Maatschappelijk middenveld

In Wallonië zijn er verschillende initiatieven zoals La Clinique du Lien, die zich richten op complexe familiale relaties, ouder-kind dynamieken na scheiding en situaties van conflict en intrafamiliaal geweld. Deze thema's sluiten rechtstreeks aan bij vraagstukken rond ouderverstoting, verstoorde hechtingsrelaties en spanningen tussen ouders en kinderen in een gerechtelijke context. Vanuit die invalshoek levert de organisatie waardevolle klinische en psychosociale inzichten die kunnen bijdragen aan een beter begrip van hoe ouderverstoting in de praktijk wordt ervaren en geïnterpreteerd.

Het is ook belangrijk om het Verdrag van Istanbul hier toe te passen en hiervoor de richtlijnen van GREVIO mee te nemen. GREVIO benadrukt dat bij beslissingen over ouderlijk gezag, verblijfsregeling en omgangsrecht incidenten van partnergeweld systematisch en prioritair moeten worden meegenomen, waarbij de veiligheid van het kind en van de betrokken ouder centraal staat. Tegelijk waarschuwt GREVIO voor het gebruik van juridische of psychosociale concepten die het risico inhouden om geweld te minimaliseren of onzichtbaar te maken. In de praktijk kan het begrip ouderverstoting soms op die manier worden ingezet, waardoor meldingen van geweld worden gerelativeerd of ondermijnd.

Het is essentieel dat magistraten, advocaten en gerechtsdeskundigen voldoende worden opgeleid in de dynamieken van partnergeweld, coercive control en de impact daarvan op kinderen. Het is belangrijk dat gerechtelijke beslissingen gebaseerd moeten zijn op wetenschappelijk onderbouwde kaders, en niet op controversiële of onvoldoende gevalideerde concepten. Dit impliceert dat het gebruik van het begrip ouderverstoting kritisch moet worden benaderd en duidelijk gekaderd, zodat het belang en de veiligheid van het kind en de betrokken ouder steeds voorop blijven staan.

Aanbevelingen

Het Platform is tevreden over het onderzoek dat gepubliceerd is door het IGVM en hoopt dat dit een impact zal hebben zowel op justitieel niveau als op ruimer beleidsniveau. Naast het belang om initiatieven zoals La Clinique du Lien verder te ontwikkelen en hun expertise mee te nemen in het beleid (zowel op nationaal als op regionaal niveau) formuleert het Platform de volgende aanbevelingen:

1) Integratie van GREVIO-aanbevelingen in richtlijnen: Vertaal internationale aanbevelingen naar concrete nationale richtlijnen voor magistraten, zodat het risico wordt vermeden dat het concept ouderverstoting wordt gebruikt op een manier die geweld minimaliseert of onzichtbaar maakt.
2) Ontwikkeling van duidelijke definities en kaders: Werk met wetenschappelijke experten aan een duidelijk, afgebakend en evidence-based kader rond ouderverstoting, inclusief de relatie tot intrafamiliaal geweld, zodat misinterpretatie en oneigenlijk gebruik worden vermeden.
3) Opleiding van magistraten en professionals: Voorzie gespecialiseerde opleidingen voor rechters, advocaten, gerechtsdeskundigen en hulpverleners over: de dynamieken van partnergeweld en coercive control; de complexiteit van ouderverstoting; het risico op secundaire victimisatie bij foutieve interpretaties.
4) Versterken van multidisciplinaire expertise: Stimuleer samenwerking tussen justitie, geestelijke gezondheidszorg en hulpverlening bij complexe dossiers, zodat beslissingen gebaseerd zijn op een brede en onderbouwde analyse van gezinssituaties.
5) Monitoring en rapportering: Ontwikkel indicatoren en een structureel monitoringmechanisme om op te volgen hoe ouderverstoting in de praktijk wordt toegepast en welke impact dit heeft op de beslissingen rond verblijf en omgang; de veiligheid van slachtoffers; het welzijn van kinderen.
6) Slachtoffer- en kindperspectief centraal stellen: Zorg dat onderzoek en beleid expliciet vertrekken vanuit de ervaringen van slachtoffers en kinderen, zodat hun veiligheid en rechten prioritair blijven in elke interpretatie van ouderverstoting.

Deze aanbevelingen zijn essentieel om te vermijden dat het begrip ouderverstoting verkeerd wordt toegepast en om te garanderen dat gerechtelijke beslissingen in de eerste plaats de veiligheid en het welzijn van slachtoffers en kinderen beschermen.

Maatregel 152: Nagaan of het Strafwetboek zodanig kan worden aangepast dat geweld in aanwezigheid van een kind als een verzwarende omstandigheid wordt erkend.

Bevoegdheden: Minister van Justitie Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Er zijn duidelijke stappen gezet om verzwarende omstandigheden beter te definiëren, onder meer in functie van kwetsbaarheid van slachtoffers/kinderen.

De wet van 21 maart 2022 tot hervorming van het seksueel strafrecht voerde dit reeds als verzwarende factor in voor wat betreft seksuele misdrijven. De wet 18 januari 2024 om justitie menselijker, sneller en straffer te maken, heeft deze verzwarende factor verder ingevoerd voor een aantal andere misdrijven, conform wat is voorzien in het Verdrag van Istanbul (zwangerschapsafbreking, gedwongen huwelijk, gedwongen, wettelijke samenwoning, doodslag, slagen en verwondingen gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer, vrouwelijke genitale verminking, slagen en verwondingen gepleegd in het kader van intrafamiliaal geweld, foltering, onmenselijke behandeling en onterende behandeling, belaging.

In het nieuwe Strafwetboek is deze verzwarende factor ook opgenomen bij de bovenvermelde misdrijven.

Toch is er geen expliciete, algemene en systematische bepaling ingevoerd die geweld gepleegd in aanwezigheid van een kind als afzonderlijke verzwarende omstandigheid erkent. De doelstelling van de maatregel is dus slechts gedeeltelijk gerealiseerd.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau is de belangrijkste ontwikkeling de hervorming van het Strafwetboek (wet van 29 februari 2024, in werking op 8 april 2026). Deze hervorming bevat elementen die relevant zijn voor de bescherming van kinderen in geweldcontexten. Zo wordt de notie “kwetsbaarheid” uitgebreid in artikel 79, waardoor bepaalde categorieën slachtoffers – waaronder kinderen – beter beschermd kunnen worden en in sommige gevallen aanleiding geven tot verzwarende omstandigheden.

Daarnaast voorziet het nieuwe Strafwetboek in verzwarende omstandigheden wanneer feiten worden gepleegd ten aanzien van kwetsbare personen, en wordt de definitie van geweld verbreed zodat ook niet-fysieke vormen (zoals psychisch geweld) onder het toepassingsgebied vallen. Dit creëert indirect ruimte om situaties waarin kinderen betrokken zijn of aanwezig zijn bij geweld zwaarder te beoordelen.

Toch ontbreekt een expliciete en autonome strafverzwarende omstandigheid die systematisch van toepassing is wanneer geweld plaatsvindt in aanwezigheid van een kind. Er is evenmin een publiek beschikbaar evaluatie- of onderzoeksrapport dat analyseert in welke mate rechters vandaag al rekening houden met deze factor in hun motivering of straftoemeting.

Vlaanderen

In Vlaanderen wordt binnen beleid en praktijk sterk erkend dat kinderen die getuige zijn van intrafamiliaal geweld zelf als slachtoffers moeten worden beschouwd. Dit komt onder meer tot uiting in de ketenaanpak intrafamiliaal geweld en in multidisciplinaire samenwerkingen zoals Veilig Huis, waar expliciet aandacht wordt besteed aan de impact van geweld op kinderen.

Hoewel deze beleidsvisie duidelijk aanwezig is, vertaalt ze zich niet rechtstreeks in een strafrechtelijke norm die geweld in aanwezigheid van een kind automatisch als verzwarende omstandigheid kwalificeert, gezien deze norm niet in het Strafwetboek is opgenomen. De erkenning blijft dus voornamelijk beleidsmatig en hulpverleningsgericht, eerder dan juridisch verankerd.

Wallonië

Ook in de Franse Gemeenschap is er binnen hulpverlening, jeugdbescherming en multidisciplinaire samenwerking aandacht voor kinderen als indirecte slachtoffers van partner- en intrafamiliaal geweld. Initiatieven binnen jeugdhulp en samenwerking met justitie benadrukken het belang van bescherming en begeleiding van kinderen in geweldsituaties.

Net zoals in Vlaanderen erkent de praktijk de problematiek, maar de juridische vertaling blijft beperkt en niet uniform.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG wordt via samenwerkingsstructuren en veiligheidsbeleid eveneens aandacht besteed aan de bescherming van kinderen in situaties van intrafamiliaal geweld. Politie, parketten en hulpverleningsdiensten werken samen in multidisciplinaire contexten om risico's voor kinderen beter te detecteren en aan te pakken.

Ook hier geldt echter dat deze aandacht niet gepaard gaat met een expliciete strafrechtelijke bepaling die geweld in aanwezigheid van een kind als afzonderlijke verzwarende omstandigheid vastlegt, gezien dit federale materie is De toepassing blijft afhankelijk van interpretatie door magistraten en van bestaande algemene bepalingen rond kwetsbaarheid.

Aanbevelingen

Het Platform stelt vast dat er belangrijke stappen zijn gezet, maar dat een duidelijke juridische verankering ontbreekt. Daarom worden volgende aanbevelingen geformuleerd:

1. Expliciete wettelijke verankering: Neem in het Strafwetboek een duidelijke bepaling op die geweld gepleegd in aanwezigheid van een kind systematisch erkent als verzwarende omstandigheid.
2. Duidelijke richtlijnen voor magistraten: Ontwikkel richtlijnen die verduidelijken hoe de aanwezigheid van een kind moet worden meegenomen in de straftoemeting en motivering van vonnissen.

3. Erkenning van kinderen als slachtoffers: Veranker in wetgeving en praktijk dat kinderen die getuige zijn van geweld als rechtstreekse slachtoffers worden beschouwd, met bijhorende rechten op bescherming en ondersteuning.
4. Opleiding en sensibilisering: Voorzie gerichte opleidingen voor magistraten, politie en hulpverleners over de impact van geweld op kinderen en het belang van deze factor in gerechtelijke beslissingen.
5. Monitoring en onderzoek: Voer systematisch onderzoek naar hoe vaak en op welke manier de aanwezigheid van kinderen wordt meegenomen in strafzaken, en publiceer hierover periodieke rapporten.
6. Integratie met hulpverlening: Zorg voor een sterke koppeling tussen strafrechtelijke procedures en jeugdhulp, zodat de bescherming van het kind onmiddellijk wordt meegenomen wanneer geweld wordt vastgesteld.

Deze aanbevelingen zijn essentieel om ervoor te zorgen dat de aanwezigheid van kinderen bij geweld niet louter impliciet wordt meegewogen, maar expliciet en consequent wordt erkend als een verzwarende factor in het strafrecht.

Maatregel 153: Blijvende aandacht hebben voor het gegeven dat bij het gebruik van het verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen en de naleving van voorwaarden in gevallen van gendergerelateerd geweld de rechten, de behoeften en de veiligheid van de slachtoffers worden geëerbiedigd.

Bevoegdheden: Minister van Justitie Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Er is in België toenemende aandacht voor een slachtoffergerichte benadering binnen het strafrecht, ook in situaties waarin de strafvordering kan vervallen door het naleven van voorwaarden. Toch ontbreekt een expliciet, uniform en afdwingbaar kader dat systematisch garandeert dat de rechten, behoeften en veiligheid van slachtoffers van gendergerelateerd geweld in al deze procedures centraal staan en effectief worden opgevolgd.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Dit heeft te maken met de Wet van 6 november 2022 teneinde te waarborgen dat de slachtoffers van geweld vooraf hebben ingestemd met een bemiddeling, een verzoening of een verwijzing naar een kamer voor minnelijke schikking.

Op federaal niveau zijn er verschillende instrumenten en beleidsontwikkelingen die bijdragen aan een meer slachtoffergerichte strafrechtsketen. Omzendbrieven zoals COL 4/2006 (intrafamiliaal geweld) en andere richtlijnen rond slachtofferbejegening benadrukken het belang van bescherming, informatie en opvolging van slachtoffers. Daarnaast wordt binnen het strafrecht steeds vaker gebruikgemaakt van alternatieve maatregelen zoals probatie, bemiddeling of voorwaarden bij opschorting en uitstel, waarbij ook aandacht wordt gevraagd voor de positie van het slachtoffer.

Er zijn eveneens samenwerkingsmechanismen met slachtofferhulp en initiatieven zoals de Zorgcentra na Seksueel Geweld (ZSG), die een meer geïntegreerde en victim-centred aanpak ondersteunen. In theorie moeten magistraten bij beslissingen over het verval van de strafvordering rekening houden met de veiligheid en belangen van het slachtoffer.

Toch zijn er belangrijke lacunes. Er bestaat geen specifiek juridisch of beleidskader dat expliciet regelt hoe de rechten en veiligheid van slachtoffers moeten worden gewaarborgd wanneer de strafvordering vervalt door naleving van voorwaarden. Ook ontbreekt systematische monitoring of evaluatie van de impact van dergelijke beslissingen op slachtoffers, bijvoorbeeld in termen van veiligheid, recidive of tevredenheid. De toepassing blijft daardoor afhankelijk van individuele magistraten en lokale praktijken.

Vlaanderen

In Vlaanderen wordt binnen justitiehuizen en hulpverlening sterk ingezet op begeleiding van daders onder voorwaarden (zoals probatie en voorwaarden bij strafuitvoering), vaak gekoppeld aan gedragstrainingen rond intrafamiliaal geweld. Tegelijk is er via slachtofferhulp en de ketenaanpakken aandacht voor de noden van slachtoffers.

Multidisciplinaire structuren zoals Veilig Huis dragen bij aan een betere afstemming tussen daderbegeleiding en slachtofferbescherming. In deze context kan informatie-uitwisseling bijdragen aan het bewaken van de veiligheid van slachtoffers wanneer daders voorwaarden naleven.

Desondanks is er geen uniform mechanisme dat garandeert dat slachtoffers systematisch worden betrokken, geïnformeerd of beschermd bij beslissingen over het verval van de strafvordering. De praktijk varieert en is vaak afhankelijk van lokale samenwerking en individuele inschattingen.

Wallonië

In de Franse Gemeenschap bestaan gelijkaardige praktijken waarbij alternatieve gerechtelijke maatregelen worden toegepast, onder meer via justitiehuizen en organisaties die daderbegeleiding aanbieden. Er is ook aandacht voor slachtofferbegeleiding en samenwerking tussen actoren.

Net zoals in Vlaanderen ontbreekt echter een structureel en expliciet kader dat waarborgt dat de rechten en veiligheid van slachtoffers centraal staan in alle beslissingen die kunnen leiden tot het verval van de strafvordering. De mate waarin slachtoffers worden betrokken of beschermd verschilt naargelang de context en de betrokken actoren.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG wordt binnen multidisciplinaire structuren en samenwerkingen tussen politie, parket, justitiehuizen en hulpverlening eveneens aandacht besteed aan zowel daderbegeleiding als slachtofferbescherming. Initiatieven rond intrafamiliaal geweld en partnergeweld proberen een evenwicht te vinden tussen beide.

Toch geldt ook hier dat er geen expliciet, uniform kader bestaat dat systematisch de rechten en veiligheid van slachtoffers garandeert bij het toepassen van mechanismen die kunnen leiden tot het verval van de strafvordering. De praktijk blijft afhankelijk van casusoverleg en individuele beoordeling.

Aanbevelingen

Het Platform erkent de bestaande inspanningen, maar benadrukt dat bijkomende stappen nodig zijn om deze maatregel volledig te realiseren:

1. Verplicht slachtofferperspectief in beslissingen: Veranker wettelijk dat bij elke beslissing tot verval van strafvordering door voorwaarden een expliciete toets gebeurt van de veiligheid, rechten en noden van het slachtoffer.

2. Systematische risicobeoordeling: Maak een actuele risicotaxatie verplicht vóór en tijdens de uitvoering van voorwaarden, met bijzondere aandacht voor recidiverisico en slachtofferrisico.
3. Recht op informatie en betrokkenheid: Garandeer dat slachtoffers systematisch worden geïnformeerd en, waar passend, gehoord bij beslissingen over alternatieve maatregelen en voorwaarden.
4. Monitoring en evaluatie: Ontwikkel indicatoren en verzamel data over het gebruik van deze mechanismen in zaken van gendergerelateerd geweld en hun impact op slachtoffers (veiligheid, herhaling, tevredenheid).
5. Multidisciplinaire opvolging: Versterk de samenwerking tussen justitie, politie, justitiehuizen en slachtofferhulp om de naleving van voorwaarden te koppelen aan continue opvolging van de veiligheid van slachtoffers.
6. Opleiding van magistraten en actoren: Voorzie gerichte opleiding rond gendergerelateerd geweld, victim-centred justice en de risico's van secundaire victimisatie bij alternatieve afhandelingsmechanismen.

Deze aanbevelingen zijn essentieel om ervoor te zorgen dat alternatieve strafrechtelijke trajecten niet ten koste gaan van de bescherming en rechten van slachtoffers, maar net bijdragen aan hun veiligheid en herstel.

Maatregel 154: Investeer in de centralisering van de behandeling van gespecialiseerde kwesties zoals gendergerelateerd geweld door de verbetering van het casusoverleg en/of de ketenaanpak van dergelijk geweld via samenwerking tussen stakeholders.

Bevoegdheden: Minister van Justitie. Gemeenschappen: Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Kinderzaken en Vrouwenrechten Budget: Nota « Go for Equality »

Uitgevoerd

Samenvatting

Er zijn duidelijke stappen gezet om gespecialiseerde kwesties rond gendergerelateerd geweld beter te centraliseren door het verbeteren van casusoverleg en de ketenaanpak. Toch ontbreekt er een volledig uniform, structureel en systematisch kader dat garandeert dat alle gespecialiseerde dossiers over gendergerelateerd geweld op een centrale en coherente manier worden behandeld. Het huidige systeem is nog sterk afhankelijk van regionale initiatieven, beschikbare middelen en de betrokkenheid van stakeholders.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau ondersteunen richtlijnen en beleidsdocumenten initiatieven zoals de ketenaanpak Intrafamiliaal Geweld en nationale protocollen rond partnergeweld en seksueel geweld. De federale overheid stimuleert overleg tussen stakeholders via Expertisenetwerken, multidisciplinaire fora en periodieke evaluaties. Dit versterkt de centralisering van kennis en coördinatie tussen actoren, maar er ontbreekt een wettelijk of bindend nationaal kader dat alle gespecialiseerde kwesties uniform centraliseert en structureel opvolgt.

Vlaanderen

In Vlaanderen zijn verschillende multidisciplinaire structuren actief. Het Veilig Huis en lokale casusoverleggen voor intrafamiliaal geweld zorgen voor samenwerking tussen politie, parket, justitiehuizen en hulpverleners. Justitiehuizen gebruiken maatschappelijke diensten en multidisciplinaire teams om gespecialiseerde begeleiding en monitoring te bieden.

Deze initiatieven verbeteren de coördinatie en kennisdeling, maar er is geen uniform, wettelijk kader dat systematisch garandeert dat alle gevallen van gendergerelateerd geweld via deze structuren worden behandeld. De toepassing blijft lokaal of regionaal afhankelijk van middelen en betrokken stakeholders. Er is wel een algemeen decretaal kader rond casusoverleg en ketenaanpak, in de context van artikel 458ter Strafwetboek.

Wallonië

In de Franse Gemeenschap bestaan soortgelijke multidisciplinaire initiatieven, waaronder samenwerking tussen justitiehuizen, gespecialiseerde hulpverleningsdiensten en multidisciplinaire cellen rond intrafamiliaal en partnergeweld. Projecten zoals La Clinique du Lien bieden klinische expertise en ondersteunen de uitwisseling van kennis en casuservaringen.

Toch ontbreekt er ook hier een structureel, uniform (en nationaal) kader dat de centralisatie van gespecialiseerde dossiers verplicht maakt. De bestaande aanpak is afhankelijk van lokale initiatieven en het engagement van individuele stakeholders.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG wordt via samenwerking tussen politie, parket, hulpverleningsdiensten en justitiehuizen gewerkt aan een betere coördinatie van gespecialiseerde dossiers. Initiatieven zoals safe.brussels zorgen voor multidisciplinaire begeleiding en uitwisseling van kennis, wat bijdraagt aan centralisatie van bepaalde complexe dossiers. Voor multidisciplinaire casusbesprekingen werkt de CASJ (Centres d'Action Sociale et Justice) samen met de politie en het parket. Hiernaast spelen de EVA-cellen ook een rol tussen het parket en de politie bij partnergewelddossiers.

Echter, ook in het BHG ontbreekt een volledig uniform en structureel mechanisme dat alle gespecialiseerde kwesties rond gendergerelateerd geweld systematisch centraliseert en opvolgt.

Aanbevelingen

Het Platform erkent de vooruitgang, maar beveelt het volgende aan om de maatregel volledig te realiseren:

1. Nationaal, bindend kader: Ontwikkel een wettelijk kader dat verplicht stelt dat alle gespecialiseerde kwesties van gendergerelateerd geweld worden behandeld via gecoördineerde, multidisciplinaire structuren.
2. Uniforme casusoverlegstructuren: Standaardiseer overlegstructuren en procedures, zodat alle regio's dezelfde aanpak hanteren en kennis systematisch wordt gedeeld.
3. Multidisciplinaire samenwerking versterken: Zorg dat politie, parket, justitiehuizen, Veilig Huizen, gespecialiseerde hulpverleningsdiensten en klinische centra zoals La Clinique du Lien structureel samenwerken rond complexe dossiers.
4. Monitoring en evaluatie: Implementeer indicatoren om de effectiviteit van centralisatie en samenwerking te meten en rapporteer jaarlijks over resultaten, knelpunten en verbeterpunten.
5. Opleiding van professionals: Voorzie opleidingen voor magistraten, gerechtsdeskundigen en hulpverleners over de gecoördineerde behandeling van gespecialiseerde dossiers, inclusief kennis van gendergerelateerd geweld, risico's en best practices.
6. Toegankelijkheid en continuïteit: Zorg dat expertise en casusoverleg over alle regio's beschikbaar is, zodat slachtoffers consistente en deskundige opvolging krijgen, ongeacht locatie.

Maatregel 155: De openbare ministeries versterken door extra personeel aan te werven voor de behandeling van gevallen van gendergerelateerd geweld (criminologen).

Bevoegdheden: Minister van Justitie Budget: Gepland budget

Uitgevoerd

Samenvatting

Er zijn op verschillende niveaus investeringen en aanwervingen gebeurd om de capaciteit van parketten en justitiehuizen te verhogen, onder meer met functies gericht op gendergerelateerd en intrafamiliaal geweld. Er is echter geen openbaar, nationaal overzicht beschikbaar dat aantoont dat deze aanwervingen structureel, uniform en specifiek voor gendergerelateerd geweld zijn uitgevoerd zoals de maatregel oorspronkelijk formuleert.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau zijn er verschillende initiatieven die indirect verband houden met deze maatregel. Zo zijn er aanwervingen en capaciteitsverhogingen doorgevoerd binnen parketten en justitiehuizen om complexe dossiers, waaronder intrafamiliaal en seksueel geweld, efficiënter te behandelen. Dit omvat vaak juridisch personeel, sociaal-juridische medewerkers en soms criminologische expertise binnen multidisciplinaire teams. Bepaalde parketten hebben gespecialiseerde teams of referenten die zich vooral toespitsen op geweldsdelicten, maar deze zijn niet altijd expliciet als “criminologen voor gendergerelateerd geweld” benoemd of aangewezen. Er bestaat geen centraal, publiek monitoringsrapport dat kwantificeert hoeveel extra personeel specifiek voor gendergerelateerd geweld is aangeworven of geïmplementeerd op federaal niveau.

Vlaanderen

In Vlaanderen zijn er signalen dat parketten en justitiehuizen extra personeelscapaciteit inzetten, waaronder multidisciplinaire teams binnen justitiehuizen waarin maatschappelijk werkers, gedragsdeskundigen en soms criminologisch geschoolden participeren bij de behandeling van intrafamiliaal en gendergerelateerd geweld. Regionale initiatieven creëren extra steunfuncties, bijvoorbeeld voor slachtofferopvolging of complexe dossiers. Het is echter niet publiek gedocumenteerd in welke mate deze functies specifiek zijn ingevoerd als gevolg van maatregel 155 en in welke mate ze juridisch of organisatorisch verankerd zijn als “criminologen voor gendergerelateerd geweld”.

Wallonië

In de Franse Gemeenschap zijn er eveneens positieve ontwikkelingen. Bevoegde diensten binnen justitiehuizen en parketten hebben aanvullende personeelsmiddelen om complexe dossiers aan te pakken. Multidisciplinaire teams beschikken vaak over verschillende profielen, waaronder psychosociale deskundigen, gedragsdeskundigen en in sommige gevallen

personeelsleden met een achtergrond in criminologie. Toch ontbreekt ook hier een publiek, uniform overzicht dat aantoont dat deze versterking rechtstreeks voortvloeit uit maatregel 155.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG zijn er specifieke initiatieven om capaciteit uit te breiden en expertise te integreren binnen gerechtelijke afdelingen. Specialisatie binnen lokale parketten rond partnergeweld, intrafamiliaal geweld en andere geweldsdomeinen wordt ondersteund door samenwerking met regionale organisaties zoals safe.brussels.

Aanbevelingen

Maatregel 155 is gedeeltelijk gerealiseerd, maar niet in de expliciete, uniforme en aantoonbare vorm zoals oorspronkelijk geformuleerd. Het Platform heeft daarom de volgende aanbevelingen:

1. Transparantie in aanwervingsgegevens: Publiceer een overzicht van aanwervingen en capaciteitsuitbreidingen binnen parketten en justitiehuizen, met vermelding van functies die expliciet te maken hebben met gendergerelateerd geweld.
2. Doelgerichte aanwervingsplannen: Ontwikkel en financier een plan om specifieke functies, zoals criminologen met expertise in gendergerelateerd en intrafamiliaal geweld, structureel in te voeren in alle parketten.
3. Nationaal kader voor personeelsuitbreiding: Creëer een uniform, nationaal kader dat bepaalt hoeveel en welke gespecialiseerde expertise nodig is om gendergerelateerd geweld systematisch te kunnen behandelen.
4. Monitoring en evaluatie: Ontwikkel indicatoren om de impact van extra personeel in dossiers van gendergerelateerd geweld te meten, bijvoorbeeld doorlooptijden, kwaliteitsverbetering en slachtoffertevredenheid.
5. Opleiding en specialisatieprogramma's: Combineer aanwervingen met gerichte specialisatie en opleidingen rond gendergerelateerd geweld, zodat extra personeel niet alleen toevoegt in kwantiteit maar ook in kwaliteit.
6. Samenwerking met academische partners: Werk samen met universiteiten en onderzoeksinstellingen om carrières en opleidingen te koppelen aan actuele kennis over gendergerelateerd geweld en criminologische behandelingen.

Maatregel 156: De toegang tot de Commissie voor Financiële Hulp aan Slachtoffers van Opzettelijke Gewelddaden en aan de Occasionele Redders vereenvoudigen, en de doorlooptijd verbeteren, opdat dit ook de situatie van slachtoffers van gendergerelateerd geweld die hier nood aan hebben ten goede komt.

Bevoegdheden: Minister van Justitie Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 5 - jan 2021

Uitgevoerd

Samenvatting

Er zijn stappen genomen om de toegang tot de Commissie voor Financiële Hulp aan Slachtoffers van Opzettelijke Gewelddaden en aan de Occasionele Redders (CFH) te vereenvoudigen en de doorlooptijd te verbeteren. Er blijft echter discussie over administratieve drempels en de praktische snelheid van uitbetaling, en het doel van vlotte, snelle en brede toegankelijkheid voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld is nog niet volledig gerealiseerd.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De Commissie voor Financiële Hulp (CFH) is een federaal orgaan dat sinds 1975 bestaat om financiële compensatie te verlenen aan slachtoffers van opzettelijke geweldsdelicten en redders die zich in specifieke omstandigheden hebben ingezet. De CFH biedt o.a. vergoedingen voor materiële en immateriële schade, evenals tussenkomst in medische kosten of verlies van inkomen.

Op federaal niveau zijn in recente jaren verschillende maatregelen genomen om de werking van de CFH toegankelijker te maken:

1. Digitalisering van aanvraagprocedures: er zijn initiatieven om de aanvraagformulieren en het indienen van bewijsstukken eenvoudiger te maken, onder andere via online kanalen en betere digitale informatie.
2. Versnelde procedures voor bepaalde categorieën slachtoffers, waaronder slachtoffers van ernstig geweld: dit moet de doorlooptijd inkorten tussen aanvraag en beslissing.
3. Communicatie en informatiecampagnes rond bestaande rechten, met betere informatiefiches op federaal platformen (zoals Justitie en het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen).

Deze stappen verbeteren de toegankelijkheid voor slachtoffers, inclusief slachtoffers van gendergerelateerd geweld, maar er is geen duidelijk nationaal stappenplan dat specifiek aantoont dat deze hervormingen rechtstreeks en structureel voortkomen uit maatregel 156. De verbetering blijft eerder pragmatisch dan juridisch verplichtend.

Vlaanderen

In Vlaanderen zijn er initiatieven om slachtoffers van geweld te verwijzen naar beschikbare rechtsstatelijke en federale compensatieregelingen, waaronder de CFH:

1. Slachtofferhulpverlening & Zorgnetwerken verwijzen actief slachtoffers door naar de CFH indien relevante schade aanwezig is.
2. Informatiesessies in het kader van gendergerelateerd geweld (bijv. binnen Veilig Huis of justitiehuizen) bevatten vaak modules over rechten, schadevergoedingen en beschikbare ondersteuning.
3. Deze inspanningen verhogen de zichtbaarheid van de CFH voor slachtoffers en professionals. Toch blijft de praktische ervaring bij slachtoffers soms dat de doorlooptijd traag is of dat het verzamelen van bewijsstukken administratief belastend kan zijn.

Wallonië

In de Franse Gemeenschap wordt de CFH actief gepromoot via slachtofferhulporganisaties, parketten en multidisciplinaire structuren. Verenigingen die werken rond partnergeweld en intrafamiliaal geweld (zoals CPAV's, Centre d'aide à la victime) informeren slachtoffers over hun recht op financiële hulp en helpen bij het aanvraagproces.

Desalniettemin ervaren slachtoffers en hulpverleners in de praktijk dat:

1. de doorlooptijd nog steeds lang kan zijn, vooral in complexe dossiers;
2. de drempels bij bewijsvoering en procedurele formaliteiten soms als belemmerend worden ervaren;
3. er behoefte is aan gerichte begeleiding binnen de CFH-procedures specifiek voor geweldcontexten zoals gendergerelateerd geweld.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG is er overleg tussen slachtofferhulp, politie en parket om slachtoffers van geweld (met inbegrip van gendergerelateerd geweld) te koppelen aan de CFH. Regionale structuren zoals safe.brussels zorgen voor informatieverstrekking en ondersteunen slachtoffers bij de eerste stappen van een aanvraag. Ook hier geldt dat de praktische doorlooptijd en administratieve vereisten voor slachtoffers als knelpunt worden ervaren. Er is geen publiek bewijs dat deze regionaal gesignaleerde knelpunten systematisch worden opgevolgd of opgelost binnen een nationaal traject.

Aanbevelingen

Er ontbreekt een uniform, verplicht en toetsbaar verbetertraject, waardoor slachtoffers nog steeds administratieve drempels, vertraagde procedures en moeilijkheden bij bewijsvoering ervaren. De maatregel is dus in uitvoering, maar niet volledig gerealiseerd met zichtbare, systematische en meetbare verbeteringen specifiek gericht op gendergerelateerd geweld. Daarom pleit het Platform voor:

1. Eenduidige, digitale aanvraagprocedures: Maak het volledige aanvraagproces voor CFH volledig digitaal en gebruiksvriendelijk, met concrete ondersteuning voor slachtoffers (in meerdere talen).

2. Snellere doorlooptijden: Stel tijdslimieten voor de behandeling van aanvragen in, met een versneld traject voor ernstige geweldsdelicten, inclusief gendergerelateerd geweld.
3. Proactieve begeleiding: Zorg dat slachtofferhulporganisaties, politie en parket proactief assisteren bij het verzamelen van bewijsstukken en het invullen van aanvragen, met speciale aandacht voor kwetsbare groepen.
4. Monitoring en rapportering: Ontwikkel indicatoren voor de CFH (aantal aanvragen, gemiddelde doorlooptijd, afwijzingspercentages) en publiceer regelmatig een verslag dat ook uitsplitsing maakt voor gendergerelateerd geweld.
5. Communicatie op maat: Lanceer gerichte informatiecampagnes over de CFH specifiek voor slachtoffers van partner- en intrafamiliaal geweld, in samenwerking met regionale diensten zoals Veilig Huis, safe.brussels en CPAV's.
6. Evaluatie van drempels en knelpunten: Voer gestructureerde evaluaties uit onder slachtoffers en hulpverleners om te identificeren waar administratieve barrières bestaan en hoe deze kunnen worden weggenomen.

Maatregel 157: Samenwerken met telecomoperatoren om ervoor te zorgen dat oproepen naar hulplijnen of meldpunten niet op de rekening worden vermeld, om zo het slachtoffer van gendergerelateerd geweld te beschermen.

Bevoegdheden: Minister van Telecommunicatie Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel over de samenwerking tussen telecomoperatoren en hulplijnen is gedeeltelijk uitgevoerd.

Analyse per niveau

Vlaanderen

Hulplijn 1712 is een gratis, anonieme hulplijn, waardoor het nummer nooit op de telefoonrekening van de contractnemer verschijnt. Bijkomend werd beslist dat vanaf 1 april 2024 hulplijn 1712 beschouwd wordt als een noodnummer op afstand.

Aanbevelingen

Het Platform stelt voor om een stand van zaken over de samenwerking tussen telecomoperatoren en hulplijnen/meldpunten waarbij oproepen niet op de rekening worden vermeld publiek toegankelijk te maken.

Maatregel 158: De procedures analyseren om de vertrouwelijkheid van locaties van geheime opvangcentra voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld te handhaven.

Bevoegdheden: Gemeenschappen en Gewesten: Vlaams minister van Welzijn; Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Huisvesting en Gelijke Kansen; Minister van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, belast met Sociale Actie; Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Waals minister van Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke Kansen. In samenwerking met de Minister van Justitie
Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 7 - jan 2021

In uitvoering

Samenvatting

Er bestaan procedures en richtlijnen om de vertrouwelijkheid van locaties van geheime opvangcentra voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld te beschermen, en deze worden in de praktijk toegepast door hulpdiensten, overheidsinstanties en politiepartners. Er is echter geen publiek, systematisch evaluatierapport beschikbaar dat aantoonbaar aantoont dat er een afgerond, gecoördineerd nationaal onderzoek is uitgevoerd met specifieke aanpassingen of verbeteringen van de procedures zoals bedoeld door deze maatregel.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau is er geen openbaar gemaakte analyse die richtlijnen voor de geheimhouding van opvanglocaties van slachtoffers van gendergerelateerd geweld in kaart brengt. Wel zijn er bestaande protocollen en regelgeving (via bijvoorbeeld het ministerie van Justitie, een aanbeveling van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen en relevante omzendbrieven) die de vertrouwelijkheid van slachtoffers en de bescherming van gevoelige informatie benadrukken.

De Belgische wetgeving en privacyregels (zoals de GDPR/AVG) eisen dat persoonsgegevens en locaties van slachtoffers op passende wijze worden beschermd. In de praktijk betekent dit dat de adresgegevens van opvangcentra en informatie over de verblijfplaatsen van slachtoffers niet openbaar worden gemaakt, en dat hulpverlenende diensten strikte vertrouwelijkheidsnormen respecteren. Er zijn federale richtlijnen die de integratie van veiligheid en bescherming voorschrijven, maar geen specifiek publiek evaluatiedocument dat de procedures zelf analyseert in het kader van maatregel 158.

Vlaanderen

In Vlaanderen worden de procedures voor het beschermen van locaties van geheime opvangcentra expliciet gehanteerd door organisaties die slachtoffers begeleiden. Centra zoals CAW's, hulplijn 1712 en Veilig Huis werken met strikte vertrouwelijkheidsprotocollen om te verzekeren dat adressen van opvangplaatsen niet gelekt worden, ook niet binnen interne rapportages of dossiers die tussen partners worden uitgewisseld. Opleidingen rond informatiedeling bevatten modules over hoe om te gaan met vertrouwelijke locatiegegevens.

Regionale overlegstructuren zijn daarentegen vooral gericht op de effectieve bescherming van slachtoffers en het coördineren van zorg, en minder op een publieke analyse van de onderliggende procedures.

Wallonië

Ook in de Franse Gemeenschap worden vertrouwelijkheidsprocedures strikt gevolgd door diensten die geheime opvang aanbieden. Organisaties en centra die werken rond partnergeweld en intrafamiliaal geweld hanteren interne veiligheidsprotocollen, ondersteund door justitiehuizen en slachtofferondersteunende diensten. De adressen van opvangplaatsen en de identiteit van bewoners worden als strikt vertrouwelijk behandeld, met beperkte interne toegang tot deze informatie. Er is evenwel geen openbaar, uitgebreid onderzoek dat specifiek de procedures analyseert die bedoeld zijn om de vertrouwelijkheid van deze locaties te garanderen in het kader van maatregel 158.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG worden, net als in de andere regio's, opvangstructuren en diensten die slachtoffers van gendergerelateerd geweld huisvesten beschermd door interne vertrouwelijkheidsmaatregelen. Overlegstructuren zoals EVA-cellen en multidisciplinaire casusbesprekingen beschermen adressen en gevoelige informatie binnen de betrokken ketenpartners. Ook in Brussel is er geen publiek gedocumenteerd evaluatierapport dat specifiek de procedures rond geheimhouding van opvanglocaties heeft geanalyseerd of verder ontwikkeld als resultaat van deze maatregel.

Aanbevelingen

De vertrouwelijkheid van locaties van geheime opvangcentra voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld wordt in de praktijk beschermd door bestaande protocollen, interne richtlijnen en de toepassing van privacywetgeving. Er is echter geen duidelijk publiek beschikbaar, systematisch uitgewerkt evaluatierapport of beleidsdocument dat expliciet en volledig de procedures analyseert en indien nodig verbetert zoals bedoeld in de maatregel. Het Platform stelt daarom het volgende voor:

1. Ontwikkel een publiek evaluatiedocument: voeg een officiële analyse toe die expliciet de procedures rond de vertrouwelijkheid van geheime opvanglocaties in kaart brengt en beoordeelt waar verbeterpunten liggen.
2. Versterk training en bewustwording: zorg dat politie, hulpverlenende diensten, justitiehuizen en andere relevante actoren systematisch worden getraind over protocollen rond de bescherming van vertrouwelijke locaties en gegevens.
3. Formuleer uniforme richtlijnen: werk aan een uniforme set van procedures voor alle regio's om de vertrouwelijkheid van opvangplaatsen te borgen, waarbij duidelijke standaarden worden vastgelegd.
4. Monitoring en compliance: ontwikkel monitoringmechanismen om na te gaan of vertrouwelijkheidsmaatregelen effectief worden nageleefd en waar lacunes ontstaan in de informatiestromen.
5. Privacy by design: integreer privacybescherming en locatiediscretie expliciet in alle systemen die gegevens van slachtoffers verwerken, zodat technische oplossingen standaard bijdragen aan bescherming.

Maatregel 159: In samenwerking met alle betrokken stakeholders de haalbaarheid bestuderen om in de bestaande verordeningen en circulaires over gendergerelateerd geweld de modaliteiten op te nemen voor de systematische vatting van de dienst slachtofferonthaal van de justitiehuizen.

Bevoegdheden: Minister van Justitie; Minister van Binnenlandse Zaken. Gemeenschappen: Minister van de Franse Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen; Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Kinderzaken en Vrouwenrechten; Vlaams minister van Justitie en Handhaving; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel is gedeeltelijk uitgevoerd: er zijn verkennende stappen gezet en overlegmomenten geweest binnen justitiehuizen, slachtofferhulp, parketten en andere stakeholders om de rol van slachtofferonthaal beter te definiëren. Er bestaat echter geen publiek, afgerond beleidsdocument waarin deze haalbaarheidsstudie formeel is opgenomen in een normatieve wijziging van de relevante verordeningen of circulaires.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er is geen openbaar nationaal beleidsdocument dat expliciet verklaart dat de bestaande omzendbrieven en verordeningen over gendergerelateerd geweld formeel zijn aangepast om de systematische vatting van de dienst slachtofferonthaal van justitiehuizen te verankeren. Wel zijn er federale overlegstructuren en werkgroepen waarin de rol van slachtofferonthaal wordt besproken, bijvoorbeeld binnen Expertisenetwerken rond misdrijven tegen personen of in de context van de ketenaanpak intrafamiliaal geweld. In de praktijk verwijzen omzendbrieven zoals COL 4/2006 en andere richtlijnen expliciet naar slachtoffergerichte communicatie en verwijzing naar hulpdiensten, maar een expliciete haalbaarheidsstudie of wettelijke wijziging die de systematische inzet van slachtofferonthaal binnen justitiehuizen vastlegt ontbreekt vooralsnog als publiek instrument.

Vlaanderen

In Vlaanderen is er binnen de justitiehuizen en slachtofferhulp overleg over de rol van de dienst slachtofferonthaal bij de behandeling van gendergerelateerde en intrafamiliale gewelddossiers. Justitiehuizen werken samen met externe hulpverleningsdiensten (zoals CAW's, 1712) om slachtoffers te informeren, door te verwijzen en te ondersteunen vanaf het eerste contact tot tijdens de procedure. Deze samenwerking gebeurt in de praktijk door regionale en lokale afspraken, maar er is geen uniforme opname van deze modaliteiten in Vlaamse verordeningen of richtlijnen over gendergerelateerd geweld die expliciet is goedgekeurd als gevolg van de

studie die maatregel 159 vooropstelt. De gesprekken en protocollen zijn eerder pragmatisch en case-by-case dan normatief vastgelegd.

Wallonië

In de Franse Gemeenschap bestaan overlegstructuren tussen justitiehuizen, slachtofferhulporganisaties, politie en parket, waarin de rol van slachtofferonthaal in gendergerelateerde dossiers regelmatig betrokken wordt. Diensten zoals de Centres de Prévention et d'Aide aux Victimes (CPAV) en andere slachtofferhulppartners zijn geïntegreerd in de doorverwijzing en opvang van slachtoffers. Ondanks deze samenwerking is er geen formeel, publiek gevalideerd wijzigingsvoorstel of circulaire die structureel de systematische betrokkenheid van slachtofferonthaal bij gendergerelateerd geweld in de regelgeving heeft vastgelegd. Er is dus geen formele opname in verordeningen of omzendbrieven gerealiseerd.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het BHG is er eenzelfde dynamiek van samenwerking tussen politie, parket, justitiehuizen, hulpverleningsdiensten en slachtofferonthaaldiensten (bijvoorbeeld via safe.brussels en multidisciplinaire casusoverleggen). Deze samenwerking draagt bij aan de praktische betrokkenheid van slachtofferonthaal bij de behandeling van gendergerelateerde zaken. Toch ontbreekt ook hier een formeel besluit, circulairewijziging of verordening die duidelijk definieert dat de dienst slachtofferonthaal van justitiehuizen systematisch moet worden ingeschakeld in alle relevante dossiers volgens de intentie van maatregel 159.

Aanbevelingen

Er bestaat overleg, samenwerking en maatschappelijke aandacht voor de rol van slachtofferonthaal bij gendergerelateerd geweld en dit wordt toegepast in justitiële praktijken. Er is echter geen publiek en uniform beleidsdocument of wijziging van verordeningen/omzendbrieven dat formeel de resultaten van een haalbaarheidsstudie en de verankering van systematische slachtofferonthaalparticipatie vastlegt zoals de maatregel voorschrijft.

Het Platform formuleert volgende aanbevelingen:

1. Voer een expliciete haalbaarheidsstudie uit en publiceer deze, met input van justitiehuizen, politie, parket, slachtofferhulp en externe experts, om te bepalen hoe slachtofferonthaal systematisch in verordeningen en circulaires kan worden opgenomen.
2. Werk aan concrete aanpassingen van de relevante omzendbrieven (zoals COL 4/2006) om de rol en timing van de dienst slachtofferonthaal in gendergerelateerde dossiers expliciet te verankeren.
3. Ontwikkel een uniforme richtlijn of protocol voor alle justitiehuizen waarin de stappen en verantwoordelijkheden van slachtofferonthaal in elk gendergerelateerd gewelddossier worden beschreven.
4. Monitor de toepassing van slachtofferonthaalmodaliteiten in praktijk en breng regelmatig verslag uit over resultaten, knelpunten en best practices.
5. Stimuleer opleiding en awareness bij magistraten, parketpersoneel en politie over het belang van vroege en systematische verwijzing naar slachtofferonthaal.

Deze aanbevelingen kunnen helpen om de uitvoering van maatregel 159 te voltooien met duidelijke, normatieve verankering in de juridische en administratieve kaders.

Maatregel 160: Ervoor zorgen dat een bewustmakingsmodule over de mechanismen en gevolgen van partnergeweld wordt opgenomen in de verplichte opleiding van magistraten, in overleg met het IGO, en, in overleg met de Bemiddelingscommissie, in de opleiding van bemiddelaars in familiezaken.

Bevoegdheden: Minister van Justitie Budget: CIM DDF/IMC VR – Fiche 18 - jan 2021

In uitvoering

Samenvatting

Maatregel 160 heeft tot doel een bewustmakingsmodule over de mechanismen en gevolgen van partnergeweld op te nemen in de verplichte opleidingen van magistraten en bemiddelaars in familierecht, in overleg met het IGO en de Bemiddelingscommissie. Dit moet bijdragen aan een betere kennis en sensibilisering van professionals die beslissingen nemen in familierechtelijke contexten.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Voor wat betreft de magistratuur werd een verplichte basisopleiding en grondige opleiding seksueel en intrafamiliaal geweld voor bepaalde functies binnen de magistratuur wettelijk ingeschreven in het Gerechtelijk Wetboek door de wet van 31 juli 2020 houdende diverse dringende bepalingen inzake justitie.

Voor wat betreft de opleiding van bemiddelaars in familiezaken werd in overleg met de Federale Bemiddelingscommissie, en meer bepaald de vaste commissie voor de erkenning van opleidingen en de opvolging van de permanente vorming, onderzocht op welke wijze en in welke mate dergelijke module in de opleiding kan worden geïntegreerd.

Op federaal niveau is er ook overleg geweest tussen het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding (IGO) en beleidsinstanties om partnergeweld expliciet op te nemen in de kerncurricula van magistraten. Er zijn modules ontwikkeld over de dynamiek van partnergeweld, de impact op slachtoffers en kinderen, en het herkennen van risicofactoren. De toepassing ervan binnen de verplichte opleiding wordt momenteel gefaseerd uitgerold, maar er is geen publiek rapport dat volledig aangeeft in welke mate alle magistraten deze module reeds hebben gevolgd.

Maatschappelijk middenveld

Het maatschappelijk middenveld, waaronder organisaties die expertise hebben in partnergeweld en intrafamiliale conflicten, zoals La Clinique du Lien, wordt geraadpleegd voor inhoudelijke input en casusvoorbeelden. Voor bemiddelaars in familierecht verloopt de integratie van de module in overleg met de Bemiddelingscommissie. Ook hier bestaat nog geen uniform toezicht of evaluatie van de impact van de opleiding op de praktijk van bemiddelaars.

Aanbevelingen

De maatregel is gedeeltelijk uitgevoerd: de inhoudelijke modules bestaan en worden gefaseerd in opleidingen geïntegreerd. Wat nog ontbreekt, is een volledige systematische evaluatie en monitoring van de deelname en het effect van deze opleiding op de praktijk van magistraten en bemiddelaars.

Daarom stelt het Platform het volgende voor:

1. Verplichte opname van de module voor alle magistraten en bemiddelaars met bewijs van deelname.
2. Periodieke evaluatie van de impact van de module op de praktijk, bijvoorbeeld via surveys of praktijkobservaties.
3. Verdere samenwerking met maatschappelijke organisaties om actuele kennis en cases te integreren in de opleidingen.
4. Regionale en nationale verspreiding van best practices die voortkomen uit de toepassing van de opleiding.

Pijler 6: Ervoor zorgen dat in het asiel- en migratiebeleid rekening wordt gehouden met gendergerelateerd geweld.

Specifieke doelstelling: verbetering van de verblijfsstatus van slachtoffers van gendergerelateerd geweld die in het kader van gezinshereniging verblijven.

Maatregel 161: De mogelijkheid onderzoeken, binnen het kader voorzien door het federale Regeerakkoord, om de vreemdelingenwet te wijzigen om de status van slachtoffers van intrafamiliaal geweld met een verblijfsrecht op basis van gezinshereniging te verbeteren.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget: Geen budgettaire gevolgen

In uitvoering

Samenvatting

De IDG schuift een analyse naar voren van de Vreemdelingenwet van 1980 die is uitgevoerd waarbij de zwakke punten en leemten zijn vastgesteld zodat deze geoptimaliseerd kunnen worden op federaal niveau.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Een grondige analyse van de Vreemdelingenwet van 15/12/1980 heeft plaatsgevonden waarbij rekening werd gehouden met de internationale verdragen (zowel het EVRM als het Verdrag van Istanbul alsook nationale en Europese rechterlijke instanties).

Maatschappelijk middenveld

Daarnaast werd er ook een aantal deskundigen (23 in totaal) samengebracht in een expertengroep. Binnen deze groep was het vaak moeilijk om tot een overeenkomst te komen waardoor sommige leden er ook zijn uitgetreden. Tevens werd het voorstel van 2023 - 2024 niet geaccepteerd door de experten waardoor het werk teruggegeven is aan de verschillende kabinetten.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat de samenwerking tussen de overheid en de verschillende deskundigen wat betreft de maatschappelijke ontwikkelingen die de afgelopen decennia hebben plaatsgevonden, wordt verdergezet en dit meer bepaald over het thema vreemdelingenwet en de status van slachtoffers van intrafamiliaal geweld met een verblijfsrecht op basis van gezinshereniging.

Maatregel 162: De procedure en praktijk van de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) verduidelijken voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld met verblijf op basis van gezinshereniging door middel van een publieke omzendbrief.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget: Geen budgettaire gevolgen

Uitgevoerd

Samenvatting

Het IDG bevestigt dat de omzendbrief bestaat en dat deze is aangepast aan de huidige rechtspraak.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Een omzendbrief is afgerond en aangepast aan de huidige rechtspraak.

Maatschappelijk middenveld

Door middel van bevraging (een kort onderzoek) bij verschillende organisaties die werken met vrouwen die in België verblijven met een verblijfsvergunning op basis van gezinshereniging, bleek dat de meeste slachtoffers niet op de hoogte waren van deze uitzonderingsprocedure en verklaarden dat de slachtoffers nog steeds geen aangifte durven te doen uit angst hun verblijfsvergunning te verliezen.

Aanbevelingen

Na een audit bij instanties die werken met slachtoffers van intrafamiliaal geweld met een verblijfsvergunning op basis van gezinshereniging, dringt het Platform er bij de regering op aan om deze informatieprocedure te blijven verspreiden en promoten, zodat slachtoffers aangifte durven kunnen doen en de Belgische autoriteiten de daders vervolgens voor de rechter kunnen brengen.

Maatregel 163: Standaardisering van de verschillende regelingen op grond waarvan slachtoffer zijn van familiaal geweld hun verblijfsvergunning kunnen behouden in het kader van gezinshereniging.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget: Geen budgettaire gevolgen

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel (wet van 15/12/1980) wordt, volgens het document ‘stand van zaken augustus 2025’ nog geanalyseerd om zo de verschillen tussen de bepalingen vast te stellen en deze tot op zekere hoogte te harmoniseren.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Deze maatregel (wet van 15/12/1980) wordt, volgens het document ‘stand van zaken augustus 2025', nog geanalyseerd om zo de verschillen tussen de bepalingen vast te stellen en deze tot op zekere hoogte te harmoniseren.

Maatschappelijk middenveld

Het Platform verwijst naar de aanbevelingen in zijn tussentijds rapport , p.20:

Citaat:

Maar deze bescherming geldt niet voor alle slachtoffers van huiselijk geweld en er is geen wetsontwerp om deze bescherming uit te breiden, ondanks de aanbevelingen van GREVIO aan België om “zijn immigratiewetgeving en -beleid grondig te herzien om ze in overeenstemming te brengen met de verplichtingen van artikel 59”. *Slachtoffers van intrafamiliaal geweld die bescherming nodig hebben maar die niet onder de beschermingsclausules vallen, kunnen een verblijfsvergunning aanvragen op basis van artikel 9bis van de Vreemdelingenwet. Deze bepaling biedt echter geen garantie op een effectieve bescherming voor vrouwen zonder papieren die slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld.*

Aanbevelingen

Het Platform vraagt daarnaast om informatiecampagnes te voorzien zodat slachtoffers van intrafamiliaal geweld weten wat hun rechten zijn. Dit moet zowel gebeuren door sensibiliseringscampagnes voor het groter publiek alsook voor professionals (NGO’s, magistraten, advocaten, etc.).

Daarnaast herhaalt het Platform de aanbevelingen die zijn voorgesteld tijdens de tussentijdse rapportage (tussentijds rapport, p. 20, p. 21):

Citaat:

> Voorzie een uitbreiding van de bescherming tegen geweld naar buitenlandse slachtoffers die er momenteel geen beroep op kunnen doen, d.w.z.:

- o Familieleden van een Europees of Belgisch onderdaan die zelf Europees burger zijn;
- o Gezinsleden van een onderdaan van een derde land die voor een beperkte periode in het land verblijft en geen recht heeft op internationale bescherming;
- o Personen die houder zijn van een attest van immatriculatie in afwachting van een beslissing over hun aanvraag tot gezinshereniging met een Belg of een Europeaan;
- o Slachtoffers van wie het familielid aan het einde van het verblijf is (overlijden of vertrek).

> De verblijfswetgeving in overeenstemming brengen met de uitspraak van het Grondwettelijk Hof van 7 februari 2019 door artikel 42quater te wijzigen, waardoor de voorwaarde dat men over voldoende middelen moet beschikken om de verblijfplaats op grond van huiselijk geweld te behouden, komt te vervallen.

> België moet in de verblijfswetgeving een duidelijk kader opnemen om verschillen in behandeling te vermijden bij het in aanmerking nemen van “bewijzen” van geweld. Slachtoffers moeten voldoende tijd (drie tot zes maanden bvb) krijgen om de nodige bewijzen te verzamelen of om gehoord te worden.

> België moet een gereguleerde en veilige klachtenprocedure invoeren waardoor elk slachtoffer, ongeacht de verblijfsstatus, zelfs bij onwettig verblijf, een klacht kan indienen bij de politie en deze kan laten registreren.

> België moet alle slachtoffers een verblijfplaats garanderen en ervoor zorgen dat slachtoffers gratis toegang hebben tot opvangcentra, ongeacht hun toestand of status.

>De wettelijke verplichting van politieagenten om contact op te nemen met de Dienst Vreemdelingenzaken wanneer een slachtoffer met precair verblijf zich aanmeldt, ondermijnt alle maatregelen van het NAP gericht op slachtoffers beter te ondersteunen.

Maatregel 164: Verbeteren van de communicatie tussen de politie en het Bureau Gezinshereniging van DVZ met betrekking tot slachtoffers van intrafamiliaal geweld door middel van het optimaliseren van het gebruik van de bestaande signaleringsfiche.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie; Minister van Binnenlandse Zaken Budget: Geen budgettaire gevolgen

In uitvoering

Samenvatting

De signaliseringsfiche intrafamiliaal geweld bestaat maar wordt nog niet systematisch toegepast waardoor de DVZ weinig meldingen ontvangt.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Alhoewel de signaliseringsfiche beschikbaar is voor de politie blijkt uit een rondvraag van het Platform NAP dat velen deze niet gebruiken, anderen zijn er niet van op de hoogte. Dit komt overeen met de vaststelling van het IDG in het ‘stand van zaken augustus 2025’ document. Hier wordt aangegeven dat de DVZ weinig meldingen van de politie ontvangt.

Maatschappelijk middenveld

Uit bevragingen van individuele politie-inspecteurs, zelfs met een expertise in IFG, blijkt dat er weinigen echt kennis hebben van het meldingsformulier voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld die verblijfsrecht genieten op basis van gezinshereniging.

Dit merken we ook op bij de begeleiding van slachtoffers en hun terughoudendheid om klacht in te dienen. Extra communicatie hierover naar alle betrokken actoren blijft dus nodig.

Aanbevelingen

Het Platform vraagt om deze maatregel verder door te voeren door de signaliseringsfiche die dient ingevuld te worden indien er sprake is van intrafamiliaal geweld systematisch in te vullen en door te geven aan het DVZ. Dit betekent concreet dat dit document aan bod moet komen op de verschillende niveaus, zowel tijdens de basistraining als tijdens andere informatievoorziening momenten.

Specifieke doelstelling: Gendergevoelige richtlijnen, procedures en ondersteuningsdiensten invoeren in de asielprocedures.

Maatregel 165: Voortzetting van het specialisatieprogramma voor het team van protection officers dat belast is met de behandeling van genderzaken.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel over de voortzetting van het specialisatieprogramma voor het team protection officers, belast met behandeling van genderzaken, is uitgevoerd door middel van verschillende opleidingen over trauma-sensitiviteit, interculturaliteit en een opleiding over non-binariteit.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Deze maatregel is uitgevoerd door middel van een opleiding rond genderidentiteit die werd georganiseerd in december 2022 voor nieuwe leden van het protection officers team. Deze werd herhaald in 2023 en in 2024 werd hiernaast ook een opleiding gender en culturele aspecten georganiseerd en een opleiding rond trauma-sensitief werken. In 2025 werd er tevens een getuigenis-, informatie- en bewustmaking sessie over non-binariteit georganiseerd.

Maatschappelijk middenveld

De maatregel wordt effectief voortgezet binnen het CGVS als onderdeel van een breder competentieontwikkelingsplan. Er werden gespecialiseerde opleidingen georganiseerd voor protection officers die genderdossiers behandelen, met aandacht voor:

1) trauma-sensitief werken en communicatie met slachtoffers van seksueel geweld,
2) het belang van consent en het vermijden van hertraumatisering tijdens het gehoor,
3) interculturele en gendergevoelige benadering van asieldossiers.

De opleiding werd positief geëvalueerd en als relevant beschouwd, met suggesties om deze uit te breiden naar alle protection officers. Er is ook aandacht voor bijkomende kwetsbaarheden en samenwerking met andere gespecialiseerde opleidingen (zoals rond procedurele noden en gender).

De gender-PO's behandelen een beperkt aantal dossiers (ongeveer 44 per jaar), maar er is nog capaciteit om dit uit te breiden. Tegelijk blijft de organisatie flexibiliteit behouden in de toewijzing van dossiers afhankelijk van complexiteit en kwetsbaarheid. De maatregel wordt dus beschouwd als een structureel lopend opleidings- en specialisatiebeleid, al blijft verdere uitbreiding en veralgemening naar alle PO's een aandachtspunt.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat de trainingen uitgebreid worden naar alle PO's zodat de neurologische en psychologische consequenties van trauma beter bekend zullen zijn.

De verschillende opleidingen, zoals ook die van de bijzondere procedurele noden, moeten verder uitgebreid worden naar de andere PO's zodat de gendermainstreaming doorgevoerd wordt. Bovendien mag dit niet eenmalig plaatsvinden maar dient dit regelmatig herhaald en verdiept te worden.

Er dient een garantie te komen dat een gender PO zich zal ontfermen over gendergerelateerd geweld dossiers.

Maatregel 166: De controle van de kwaliteit van de behandeling van de dossiers op basis van gendergerelateerde gronden actief blijven bewaken.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel over de controle van de kwaliteit van de behandeling van de dossiers op basis van gendergerelateerde gronden, is omzeggens niet uitgevoerd. De controles zijn niet genderspecifiek en vinden per dossier plaats.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De zeer specifieke kwaliteitscontrole van de behandeling van dossiers op basis van gendergerelateerde motieven werd bij het CGVS stopgezet.

Maatschappelijk middenveld

De kwaliteitscontrole van dossiers op basis van gendergerelateerde gronden is niet structureel uitgevoerd in de afgelopen periode.

De specifieke monitoring werd in 2022 stopgezet door de hoge instroom van asielaanvragen en de noodzaak om de achterstand weg te werken. Hoewel er interne controlemechanismen bestaan (via supervisie van leidinggevenden op alle dossiers), is er geen systematische externe of thematische kwaliteitscontrole specifiek voor genderdossiers.

Volgens recente updates is het de bedoeling om deze kwaliteitsmonitoring opnieuw op te starten, maar dit is nog niet volledig gerealiseerd.

Er blijven bovendien belangrijke aandachtspunten:

1. gender- en SOGI-gerelateerde stereotypen blijven voorkomen in beslissingen,
2. niet alle slachtoffers van seksueel of gendergerelateerd geweld worden consequent gehoord of correct benaderd tijdens de procedure,
3. er zijn signalen van onvoldoende traumagevoelige aanpak in bepaalde dossiers,
4. de impact van deze tekortkomingen op de kwaliteit van beslissingen blijft merkbaar,
5. gelijkaardige problemen worden ook vastgesteld bij het RvV.

Hoewel er bereidheid tot dialoog en verbetering is, blijft er een duidelijke nood aan structurele kwaliteitscontrole en training om stereotypering en inconsistente besluitvorming te verminderen.

Aanbevelingen

Na navraag bij verschillende organisaties omtrent de huidige stand van zaken zijn er een aantal observaties die zorgwekkend zijn. Het is belangrijk dat de controle van deze dossiers rekening houdt met de volgende aanbevelingen:

1. De kwaliteit van de controle moet verder worden aangescherpt en een gendersensitief kader moet worden aangenomen.
2. Er zijn momenteel nog veel problemen omtrent stereotypen en deze te doorbreken.
3. De gendersensitieve- en traumatraining moeten verder uitgebreid worden.
4. Op langere termijn moet een structurele opleiding voor eerstelijnswerkers ontwikkeld worden.
5. Een verdere analyse van gendergerelateerd geweld is noodzakelijk om ook slachtoffers van prostitie en LGBTQIA+ slachtoffers beter te kunnen begeleiden.

Maatregel 167: Aandacht blijven hebben voor de genderdimensie bij de opstelling van de lijst van "veilige landen van herkomst".

Bevoegdheden: Alle leden van de federale regering Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Volgens de IDG is deze maatregel uitgevoerd en is de lijst in juli 2023 geüpdatet.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Een update is ook gedaan op 19 april 2024 waarin een aantal landen zijn toegevoegd aan deze lijst.

Maatschappelijk middenveld

In 2024 stelden minister Hadja Lahbib en staatssecretaris Nicole de Moor een Koninklijk Besluit op, zodat er een aantal landen worden toegevoegd aan de 'lijst veilige landen van herkomst. Het blijkt echter dat op internationaal vlak deze landen als onveilig worden beschouwd.

Land	Belgische lijst	Internationaal advies
Albanië	Veilig land	GREVIO publishes its first thematic report on Albania - Istanbul Convention Action against violence against women and domestic violence
Bosnië-Herzegovina	Veilig land	GREVIO publishes its report on Bosnia and Herzegovina - Istanbul Convention Action against violence against women and domestic violence Gender-Based Violence in Bosnia and Herzegovina: The Silence That Endangers Lives | UNICEF
India	Veilig land	Violence against women in India: Comprehensive care for survivors - PMC Republic of India's Compliance with the International Covenant on Civil and Political Rights: LGBTQ+ Human Rights
Kosovo	Veilig land	UNWOMEN_GEF_ENG.pdf
Noord-Macedonië	Veilig land	GREVIO publishes its baseline evaluation report on North Macedonia - Istanbul Convention Action against violence against women and domestic violence

		“No excuse” for not protecting girls against gender-based violence LGBTIQ Survey-Country factsheet-North Macedonia
Moldavië	Veilig land	Republic of Moldova - Istanbul Convention Action against violence against women and domestic violence Ending Violence against Women | UN Women – Europe and Central Asia
Montenegro	Veilig land	GREVIO publishes its first thematic report on Montenegro - Istanbul Convention Action against violence against women and domestic violence
Servië	Veilig land	Serbia - Istanbul Convention Action against violence against women and domestic violence

Aanbevelingen

De IDG heeft in zijn rapportage aangegeven dat deze lijsten niet vaak moeten worden nagekeken. Het Platform laat dankzij een kort onderzoek zien dat er grote discrepanties zijn tussen de Belgische richtlijnen omtrent veiligheid in landen en de internationale richtlijnen (zowel op Europees als op VN niveau zien we dat verschillende rapportages aantonen dat er sprake is van gendergerelateerd geweld in de desbetreffende landen). Het Hof van Justitie heeft herhaald tijdens de zitting van 4 oktober 2024 dat de kwalificatie van veilig land alleen maar kan worden toegekend indien het hele grondgebied veilig is.

Specifieke doelstelling: opvang van en tegemoetkoming aan de specifieke behoefte van migranten die te maken hebben met gendergerelateerd geweld.

Maatregel 168: De veiligheid van vrouwen en LGBTQI+-personen in en rond de opvangcentra van Fedasil te allen tijde waarborgen, ook in tijden van crisis. Hier wordt ook rekening mee gehouden bij het inrichten en de indeling van het opvangcentrum.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn een aantal stappen in de goede richting gezet. Het is belangrijk dat er verder wordt gewerkt aan het consolideren van de kennis rondom LGBTQIA+ personen en hun veiligheid.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De IDG rapporteert dat er in 2023 een actieplan is opgesteld met betrekking tot de veiligheidsrisico's in de opvangstructuur. Hierin wordt verduidelijkt dat er preventieve maatregelen zijn tegen gendergerelateerd geweld en seksueel geweld.

In 2023 - 2024 heeft het CADAL (Centre d'accueil pour Demandeurs d'Asile) zijn deuren geopend. Het gaat om een veilige en inclusieve opvangstructuur die materiële hulp, psychosociale begeleiding en juridische en medische oriëntering biedt.

In 2024 heeft FEDASIL een expertiseconventie afgesloten met het Rainbow Refugee Committee. Deze conventie heeft als doel om ondersteuning te bieden aan LGBTQIA+ bewoners die zich vanwege hun gender- en/of seksuele geaardheid onveilig voelen in opvangstructuren. Hiernaast wordt ook het personeel gesensibiliseerd over LGBTQIA+ issues.

Op het vormingsplatform van Fedasil is sinds 2024 - 2025 de e-learning "Safe space for LGBT+ applicants" ontwikkeld om het personeel te sensibiliseren over gender-, seksuele en seksediversiteit. Daarnaast is ook een toolbox ontwikkeld, door çavaria & prisme, voor professionals die werkzaam zijn in de asielopvang.

Maatschappelijk middenveld

De IDG heeft een lijst met maatregelen gegeven waarin er in de meerderheid van de gevallen niet expliciet werd vermeld of het om LGBTQIA+ mensen ging of om algemene gendermainstreaming maatregelen. Hierdoor is het moeilijk om te toetsen hoe en in hoeverre LGBTQIA+ mensen in bescherming worden genomen binnen de verschillende centra van Fedasil.

Vrouwen, en meer specifiek moeders, blijven zich onveilig voelen in de grote collectieve opvangcentra. Kleinere, plaatselijke opvanginitiatieven blijven daarom de voorkeur genieten, ondanks de politieke tendens om dit aantal af te bouwen.

Aanbevelingen

De huidige e-learning en de trainer-for-trainer learning programs moeten verder uitgebreid worden zodat een groter deel van de medewerkers die te maken hebben met LGBTQIA+ vluchtelingen hierover kunnen leren (maatregel 166). Daarnaast moet het worden meegenomen in de gender mainstreaming praktijken en hierbij expliciet vermeld worden.

De veiligheid voor vrouwen en kinderen binnen het opvangnetwerk blijft een belangrijk werkpunt.

Maatregel 169: Gendergerelateerd geweld structureel opnemen in het opleidingsplan van personeel van de opvangcentra van Fedasil.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

De IDG rapporteert dat er bij Fedasil twee modules beschikbaar zijn rond ‘Kwetsbaarheden en en weerbaarheid” waarin mensenhandel en gendergerelateerd geweld worden toegelicht.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Fedasil heeft een e-learning rond ‘Kwetsbaarheden en weerbaarheid’ ter beschikking gesteld. Twee types van kwetsbaarheden worden meer in detail toegelicht: gendergerelateerd geweld en mensenhandel.

Maatschappelijk middenveld

Het maatschappelijk middenveld en het Platform hopen dat deze modules regelmatig worden bijgewerkt en dat het een terugkomende training wordt. Veel beginnende medewerkers worden niet van het bestaan ervan op de hoogte gesteld, waardoor deze niet ten volle worden gebruikt.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat deze modules regelmatig worden bijgewerkt en dat de e-learning Kwetsbaarheden en weerbaarheid een terugkomende training wordt met aandacht voor gendergerelateerd geweld en mensenhandel.

De kwetsbaarheid van vrouwen en kinderen binnen de opvang blijft een belangrijk aandachtspunt.

Maatregel 170: Nagaan hoe de opvang en verzorging van kinderen (voornamelijk bij moeders ligt) in opvangcentra kan worden verbeterd om de positie van vrouwen slachtoffers van gende-gerelateerd geweld die internationale bescherming zoeken te versterken.

Bevoegdheden: Gemeenschappen: Minister van de Franse Gemeenschap, belast met Kinderzaken en Vrouwenrechten; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Jeugdhulp en Justitiehuizen. In samenwerking met de Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget:

In uitvoering

Samenvatting

De IDG rapporteert dat er een partnerschap tussen de ONE en het Rode Kruis België plaatsvindt om crêcheruimtes en andere initiatieven te stimuleren in de opvangcentra.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Oprichting van crêcheruimtes, huiswerkscholen en andere initiatieven in verschillende opvangcentra. Deze partnerschappen vinden plaats tussen de ONE, het Rode Kruis België alsook met lokale partners zoals bijvoorbeeld gemeenten.

Maatschappelijk middenveld

Het Platform hoopt dat dit beleid op federaal niveau verder wordt uitgewerkt. De huidige voorziene structuren zijn te afhankelijk van lokale actoren waardoor er geen algemeen beleid is. Bovendien betreurt het platform de huidige bezuinigingen binnen de ONE en andere maatschappelijke actoren waardoor er een risico bestaat dat kinderen geen toegang meer zullen hebben tot de nodige opvang.

Aanbevelingen

Het Platform juicht de verschillende lokale initiatieven toe en hoopt dat de verschillende lokale maatregelen worden meegenomen om de opvang en verzorging van kinderen in de opvangcentra te verbeteren om de positie van vrouwen slachtoffers van gender-gerelateerd geweld die internationale bescherming zoeken te versterken.

Maatregel 171: Bij projectoproepen van Fedasil aandacht besteden aan de genderdimensie.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Na overleg met het IGVM in 2022 voegde Fedasil een verplichte clausule toe aan projectoproepen (AMIF en nationaal) om gendergelijkheid en genderperspectief systematisch te integreren. Deze verplichting geldt ook voor expertise conventies met organisaties/projecten die onmisbaar zijn voor een goed beheer van het opvangnetwerk

Analyse per niveau

Federaal niveau

In 2022 hebben het IGVM en Fedasil overeengekomen dat het genderperspectief alsook een gendermainstreaming moet worden meegenomen in het beleid van Fedasil inzake projectoproepen (AMIF en nationaal).

Maatschappelijk middenveld

Volgens bronnen binnen Fedasil mist er een overkoepelende aanpak en wordt alles op een ad hoc manier aangepakt. Daarnaast zijn er weinig procedures die ingezet kunnen worden waardoor het bijvoorbeeld moeilijk is om een beeld te hebben van incidenten ten aanzien van LGBTQIA+ personen. Een van de manieren om minderheden toch te beschermen is door ze tijdelijk een medische kamer toe te wijzen om ze in veiligheid te brengen. Anderen kunnen als koppel dezelfde kamer delen, maar dit leidt vaak tot verhoogde zichtbaarheid.

Er zijn ook goede elementen zoals bijvoorbeeld het centrum op Linkeroever, dat bekendstaat als LGBTQIA+ centrum. Het is interessant om vast te stellen dat het centrum zo is gegroeid, en dat het niet om een beleidsmatige keuze gaat. Transpersonen worden vaak opgevangen in LOI's. Dit is eerder een gewoonte en geen officieel beleid. In het Arizona akkoord staat het initiatief om de LOI's af te bouwen. De verzoekers worden bijgevolg opgevangen in collectieve opvangcentra waar de situatie alleen maar verslechtert.

Het is moeilijk om gender mainstreaming toe te passen met de huidige druk op de opvangcrisis aangezien er een hoge druk ligt op het aantal beschikbare plaatsen. Alles zit vol waardoor er steeds minder mogelijkheden zijn. Bovendien leidt dit bij transfers vaak niet tot een betere situatie.

De verschillende trainingsmogelijkheden blijken ook vaak niet voldoende doorgevoerd te zijn waardoor er de nodige frustraties ontstaan. Er ontbreekt een overkoepeling tussen de verschillende trainingen
(1) ter plaatse: de training over non-binariteit lijkt niet te passen binnen de huidige gender mainstreaming, waardoor het niet op de juiste manier is ontvangen noch geïntegreerd kon worden.

(2) train the trainer: Er is nog geen duidelijkheid over wie de trainer is en hoe de trainingen zullen verlopen. Er moeten andere dingen zoals tijd, personeelsverloop en andere elementen geprioriteerd worden.
(3) e-learning: deze tool is ontwikkeld.

De twee groepen die moeten worden opgeleid, het personeel en de bewoners, zijn nog niet altijd op de hoogte van deze opleidingsmogelijkheden. Het is lastig om andere bewoners te sensibiliseren omdat het integratietraject alleen maar tijdens de asielprocedure plaatsvindt. Het personeel kampt zelf vaak nog met vooroordelen die nog niet voldoende zijn gedeconstrueerd.

De kwetsbaarheid van LGBTQIA+ personen wordt breed erkend, maar er zijn niet voldoende middelen om deze systematisch in bescherming te nemen indien nodig.

Aanbevelingen

Het Platform formuleert volgende aanbevelingen:

1) Ontwikkel een overkoepelende beleidsaanpak door duidelijke richtlijnen en procedures rond opvang en bescherming van LGBTQIA+ personen te gebruiken.
2) Creëer een centraal incidentenregister om beter zicht te krijgen op discriminatie en geweld.
3) Versterk beschermingsmaatregelen door structurele mogelijkheden voor veilige huisvesting (bijvoorbeeld medische kamers of aparte ruimtes) i.p.v. tijdelijke ad-hoc oplossingen te hebben.
4) Zorg voor beleid i.p.v. gewoontes (zoals bij opvang van transpersonen in LOI's).
   Houd rekening met de kwetsbaarheid van LGBTQIA+ personen bij transfers om herhaaldelijke verplaatsingen naar onveilige situaties te vermijden.
5) Maak training structureel en samenhangend door gendergerelateerd geweld in alle trainingsvormen (ter plaatse, train-the-trainer, e-learning) in één coherent plan te implementeren. Zorg dat zowel personeel als bewoners effectief toegang hebben tot en gebruik maken van trainingen.
6) Zet gender mainstreaming door, ondanks de opvangdruk.
7) Veranker gender- en diversiteitsbeleid structureel, ook in crisissituaties met plaatstekort.
8) Investeer in extra middelen en personeel om de systematische bescherming van LGBTQIA+ personen en vrouwen mogelijk te maken.

Maatregel 172: In de statistieken over incidenten in de opvangcentra van Fedasil opsplitsing mogelijk maken voor gendergerelateerd geweld.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Verschillende werkgroepen hebben plaatsgevonden en in 2025 is er een nota opgesteld inzake administratieve data met betrekking tot gendergerelateerd geweld voor de herwerking van de incidentenfiche.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Momenteel worden statistieken niet op geslacht gesplitst waardoor gevallen van gendergerelateerd geweld moeilijk te kwantificeren zijn. De gendercoördinatie van Fedasil stelde in 2025 een nota op inzake administratieve data met betrekking tot gendergerelateerd geweld voor de herwerking van de incidentenfiche van Fedasil

De aanpassing van de gendergerelateerde incidentencategorieën vereist de indiensttreding van Fedasil's nieuwe Projectmanager Incidenten en de opvolging van de werkzaamheden van EIGE, in het kader van Art. 44 van de Richtlijn (EU) 2024/1385 van het Europees parlement en de Raad van 14 mei 2024 ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld.

Maatschappelijk middenveld

Momenteel is het nog niet mogelijk om incidenten te rapporteren op basis van genderidentiteit. Hetzelfde geldt voor incidenten gelinkt aan LGBTQIA+ mensen.

Aanbevelingen

De IDG heeft in zijn rapportage laten zien dat er stappen zijn gezet inzake statistieken over incidenten in opvangcentra. Het Platform hoopt dat deze stappen verder worden gezet in de komende maanden om zo spoedig zicht te krijgen op gendergerelateerde geweldincidenten.

Maatregel 173: Een gende coördinator aanduiden binnen de DVZ en Fedasil.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie
Budget: Nota « Go for Equality »

Uitgevoerd

Samenvatting

In 2021 zijn er twee parttime gendercoördinatoren binnen Fedasil benoemd. Daarnaast is er een interne coördinatiestructuur opgericht, de Taskforce Gender Mainstreaming, bestaand uit vertegenwoordigers van de verschillende diensten van het Agentschap.

Analyse per niveau

Er is een gendercoördinator binnen de DVZ benoemd en een werkgroep Gender Mainstreaming Coördinatie (GMC) opgericht.

In 2021 zijn er twee parttime gendercoördinatoren binnen Fedasil aangesteld. Daarnaast is er een interne coördinatiestructuur opgericht, de Taskforce Gender Mainstreaming, bestaand uit vertegenwoordigers van de verschillende diensten van het Agentschap.

Aanbevelingen

Deze gendercoördinatoren vormen een goed aanspreekpunt voor het middenveld dus raadt het Platform aan deze te behouden.

Maatregel 174: Een uitwisseling organiseren tussen de opvangcentra van Fedasil om goede praktijken te delen met betrekking tot gendergerelateerd geweld.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Een uitwisseling heeft plaatsgevonden in het kader van de ontwikkeling van het handelingsprotocol seksueel grensoverschrijdend gedrag in de opvangcentra.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Deze maatregel is nog niet uitgevoerd.

Maatschappelijk middenveld

Hoewel er meerdere actieplannen, maatregelen en protocollen zijn opgesteld door Fedasil, zien we in de praktijk nog veel gendergerelateerde incidenten in de opvangcentra. Aangezien Fedasil hier geen cijfers over bijhouden, vallen deze echter niet te kwantificeren en zijn we afhankelijk van de input door middenveldorganisaties die verzoekers regelmatig bijstaan. We ontvingen de feedback dat de opleidingen voor het personeel hieromtrent vaak eenmalig worden gegeven en niet structureel worden georganiseerd. Door het verloop van personeel gaat de expertise dan telkens weer verloren. Er ontbreekt een overkoepelende aanpak, in de plaats handelen medewerkers van opvangcentra vaak ad hoc en schieten ze vaak te kort bij het preventief handelen en correct reageren omdat ze moeten roeien met de riemen die ze hebben.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat deze maatregel nog wordt uitgevoerd om zo de nodige best practices met elkaar uit te kunnen wisselen, rekening houdend met wat er zich in de huidige maatschappij en de anti-genderbewegingen afspeelt.

Het maatschappelijk middenveld stelt voor dat deze structuur/uitwisseling om het halfjaar samenkomt en ook de nodige outreach doet naar het middenveld, zodat er ook met het middenveld wordt nagedacht over de manier waarop vrouwen, kinderen en LGBTQIA+ mensen beter kunnen worden opgevangen.

Maatregel 175: Het CGVS zet verder in op projecten van vorming van tolken, vorming over gendergerelateerde aspecten inbegrepen.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget: Nota « Go for Equality »

Uitgevoerd

Samenvatting

Verschillende projecten vinden plaats om tolken de nodige tools te geven om met gendergerelateerd geweld om te gaan.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er loopt een project om de kwaliteit van de tolken voor het CVGS te verbeteren door onder andere opleidingen te bieden aan de tolken. Er is een opleiding georganiseerd tussen december 2023 en januari 2024 genaamd “Tolken in het kader van gendergerelateerde asielverhalen”. 80 tolken hebben hieraan deelgenomen.

Maatschappelijk middenveld

Het Platform is tevreden met de verschillende opleidingen die worden gegeven. Er ontbreken echter data omtrent de impact van deze trainingen. Binnen de sector zien we nog steeds regelmatig slachtoffers die niet begrepen worden door de aanwezige tolken waardoor er een deel van hun verhaal wegvalt.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat de overheid een onderzoek zal laten uitvoeren over de impact van deze opleidingen op de vrouwen die in hun dossier de gendergerelateerde geweld component aanwezig hebben. Het Platform stelt ook voor dat de trainingen gegeven blijven worden zodat ook nieuwe tolken hiervan kunnen gebruikmaken, en tolken met meer ervaring up to date getraind blijven.

Specifieke doelstelling: Rekening houden met personen zonder wettig verblijf die het slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld.

Maatregel 176: Communicatie tussen de politie en DVZ verbeteren opdat, wanneer de politie voldoet aan haar wettelijke verplichting om DVZ op de hoogte te brengen dat een persoon zonder wettig verblijf is aangetroffen, de politie steeds duidelijk vermeldt dat het gaat om een slachtoffer van (seksueel) geweld dat aangifte doet. Dit om te verzekeren dat DVZ hiermee rekening kan houden bij het opvolgen van de melding en hier het gepaste gevolg aan kan geven.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie ; Minister van Binnenlandse Zaken Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

De IDG heeft de maatregel uitgevoerd door het administratief rapport aan te passen voor de melding van de aanwezigheid van een (mogelijk) illegaal verblijvende vreemdeling, zodat op de melding duidelijk kan worden aangegeven of de illegaal verblijvende persoon een slachtoffer is.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er is een aanpassing gebeurd van het elektronisch administratief verslag (RAAVIS - TARAP) zodat alle politiezones en -directies de nieuwe versie sinds eind 2022 gebruiken. Het proces-verbaal in kwestie is een administratief verslag (“RAAVIS”) dat door de politie wordt opgesteld bij een controle van een persoon die illegaal of zonder verblijfsvergunning in het land verblijft. Sinds eind 2023 zijn de volgende twee vragen toegevoegd aan het administratieve proces-verbaal van de politiecontrole: “Is de betrokkene slachtoffer van een misdrijf?” + “Dient betrokkene een klacht in?”

Maatschappelijk middenveld

Vanuit verschillende politiezones heeft het Platform te horen gekregen dat er geen rekening wordt gehouden met deze maatregel. Hierdoor zijn mensen zonder wettige verblijfsvergunning vaak bang om klacht in te dienen tegen gendergerelateerd geweld.

Dit concludeert het Platform ook dankzij de vele negatieve antwoorden dat het gekregen heeft van organisaties die werken met slachtoffers van gendergerelateerd geweld die zonder verblijfsvergunning in België verblijven.

Aanbevelingen

Het is essentieel dat de politie doorgaat met het invoeren en toepassen van deze maatregel door de nodige informatie aan zijn personeelsleden te verschaffen.

Maatregel 177: In het kader van de adviezen gegeven aan slachtoffers, de praktijk van de DVZ beter kenbaar maken dat indien een bevel om het grondgebied te verlaten (BGV) wordt uitgevaardigd ten aanzien van een persoon zonder verblijfstitel die klacht neerlegt wegens partnergeweld, er in de regel geen vasthouding zal volgen.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget:

In uitvoering

Samenvatting

De overheid tracht in te zetten op betere informatieverstrekking aan slachtoffers: de praktijk van de Dienst Vreemdelingenzaken dient immers duidelijker te worden gecommuniceerd, met name dat wanneer een persoon zonder verblijfsrecht een klacht neerlegt wegens partnergeweld en een bevel om het grondgebied te verlaten ontvangt, in de regel geen vasthouding volgt.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De overheid doet dit door te communiceren met verschillende kanalen zoals Myria, Agentschap Integratie in Inburgering en het maatschappelijk middenveld.

Maatschappelijk middenveld

Gezien maatregel 176 niet op systematische manier wordt toegepast is het niet bekend bij het maatschappelijk middenveld of maatregel 177 toegepast kan worden.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat deze maatregel verder wordt uitgevoerd tijdens het volgende NAP zodat er harmonisatie plaatsvindt van praktijken in het kader van adviezen geven aan slachtoffers, de praktijk van DVZ beter kenbaar maken dat indien een bevel om het grondgebied te verlaten (BGV) wordt uitgevaardigd ten aanzien van een persoon zonder verblijfstitel die klacht neerlegt wegens partnergeweld, er in de regel geen vasthouding zal volgen.

Maatregel 178: De opvang van slachtoffers zonder papieren in de ZSG vergemakkelijken: ervoor zorgen dat het personeel van het ZSG geen identiteitskaart nodig heeft voor toegang tot zorg en begeleiding. Op grote schaal communiceren over deze toegankelijkheid, met name via partnerschappen met de actoren op het terrein die in contact staan met mensen zonder papieren.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn een aantal cruciale stappen gezet in de juiste richting om de ZSG's toegankelijker te maken voor kwetsbare personen. Zie ook maatregel 113.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Bij maatregel 113 geeft de rapportage van de IDG aan dat in 2022 de thema's multiculturaliteit in de zorgcontext en werken met tolken en interculturele bemiddelaars centraal stonden. In 2023 werden informatieve video's gemaakt voor ZSG medewerkers (onder andere over mensen in onwettig/precair verblijf). Dit gebeurde in samenwerking met Payoke en Pag-asa. In 2024 werd er rekening gehouden met doelgroepen met een verhoogde kwetsbaarheid tijdens de nieuwe bekendmakingscampagne. Dit gebeurde door middel van het ontwikkelen van aangepast materiaal samen met de stakeholders. Tot slot hebben de ZSG's contact met externe partners om problemen te identificeren en om de opvang van slachtoffers te verbeteren.

Maatschappelijk middenveld

Citaat : *Het zijn de kleine details die ervoor zorgen dat mensen zich gezien en gehoord voelen*.

De naamsbekendheid blijft lastig te toetsen. Een van de ZSG's noteert dat er in zeven jaar tijd maar een persoon zonder geldige verblijfsvergunning naar hun centrum is gekomen. Een ander ZSG heeft twee personen over de vloer gehad, deze werden in beide gevallen begeleid door hulporganisaties. Er is ook al iemand met de politie binnengebracht, maar het verhoor ging lastig omdat er eerst naar een tolk gezocht moest worden. Hierdoor is de hulpverlening eveneens moeilijk, vooral omdat er weinig/geen zicht is op wat er daarna gebeurt. Het is niet evident om ze op te volgen voor verdere begeleiding. In Brussel is de situatie anders omdat er een samenwerking plaatsvindt met de Humanitaire HUB. Toch blijven er een aantal drempels :

1) Naamsbekendheid
2) Vervoer naar een ZSG
3) De taalbarrière
4) Het financiële plaatje

Er zijn ook goede ontwikkelingen zoals het creëren van een brochure en een visitekaartje.

Daarnaast vinden ook de nodige trainingen plaats (IGVM, Dokters van de Wereld en Payoke) waardoor het personeel beter getraind is om mensen zonder wettig verblijf te ontvangen.

Naast vluchtelingen is het ook belangrijk om te weten dat andere groepen met tijdelijke papieren (zoals studenten) het lastig vinden om naar een ZSG te gaan, onder andere uit angst dat ze hun verblijfsstatus zullen verliezen of dat ze geen kans maken op een baan na het indienen van een klacht (naast het feit dat ze bang zijn dat ze niet geloofd worden).

Tot slot worden er tal van ad hoc projecten opgericht die ervoor zorgen dat andere gemeenschappen via de bekende kanalen kunnen worden bereikt. Zo worden sommige gemeenschappen via de kinderarts / Kind en Gezin bereikt, wordt er rekening gehouden met de verschillende religieuze kalenders en een betere toegankelijkheid geboden voor mensen met een fysieke beperking. Het is belangrijk dat dit soort best practices met elkaar gedeeld worden.

Aanbevelingen

Het is belangrijk dat de ZSG de mogelijkheid krijgen om uit te breiden met een mobiel team zodat slachtoffers uit gemarginaliseerde gemeenschappen ook de kans krijgen om een beroep te doen op de ZSG.

Daarnaast blijft het noodzakelijk om betere oplossingen te vinden voor de vertaling. Er is momenteel geen geharmoniseerd beleid.

De angstcultuur voor de politie moet in kaart worden gebracht en moet niet uit het oog verloren worden. Door het toepassen van maatregel 176 kan er al een bres worden geslagen ten aanzien van het negatieve imago van de politie. Daarnaast is het belangrijk dat er campagnes worden gevoerd om mensen erop te wijzen dat een klacht indienen niet verplicht is.

Slachtoffers die een klacht wensen in te dienen moeten hierna wettelijk beschermd worden. Deze uitbreiding zorgt ervoor dat plegers geen vrije hand meer hebben.

Maatregel 179: Een effectieve bescherming garanderen aan meisjes die in hun land van oorsprong het risico lopen op genitale verminking, alsook hun recht op respect voor hun familieleven met hun ouders daadwerkelijk waarborgen, en daarbij terdege rekening houden met het hoger belang van het kind.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Een wetswijziging werd goedgekeurd waardoor een afgeleid verblijfsrecht is voorzien voor de ouders van minderjarige erkende vluchtelingen.

Analyse per niveau

Maatschappelijk middenveld

Het Platform heeft de wetswijziging gelezen en heeft reserves bij het uitvoeren van deze wet.

Op 01/09/2024 is de wet van 10/03/2024 in werking getreden die het afgeleid recht op verblijf invoert voor ouders van een minderjarige vluchteling.

Deze uitbreiding is vooral bedoeld voor ouders die hun niet-besneden dochter proberen te beschermen tegen vrouwelijke genitale verminking maar die zelf in eigen hoofde geen actuele vrees voor vervolging hebben kunnen aantonen.

De volgende voorwaarden moeten worden vervuld:

- De minderjarige kreeg internationale bescherming;
- Het kind is niet gehuwd en verblijft in België onder het gezag van één of beide ouders;
- De ouder(s) en het kind leven samen in België.
    - Deze voorwaarde is vatbaar voor kritiek omdat deze strijdig zou zijn met de rechtspraak van het HvJ.
- Het kind is nog minderjarig op de datum van de aanvraag door de ouder(s):
    - Hierin verschilt deze voorwaarde met die voor ouders van een NBMV wat opnieuw vatbaar is voor kritiek vanwege de rechtspraak van het HVJ.
- **De familiebanden bestonden al in het land van herkomst.**

Deze laatste voorwaarde zou geïnterpreteerd kunnen worden dat de ouders van een kind dat in België is geboren en vervolgens als vluchteling wordt erkend, nog steeds een regularisatieaanvraag moeten indienen. DVZ bevestigt een dergelijke interpretatie te zullen hanteren ondanks kritiek dat hiermee de doelstelling van de wetgever om in het belang van het kind te handelen niet zal worden gerespecteerd.

Bron: 20250423_PV_réunion_contact_-_contactvergadering.pdf

Art. 4. g. van de wet van 10 maart 24 tot wijziging van de toegangsvoorwaarden tot het afgeleide verblijfsstatuut voor ouders van kinderen die als vluchteling zijn erkend, in werking getreden op 1/9/24, legt de vereiste op dat de familiale band reeds moet bestaan in het land van herkomst. Moeten de ouders van kinderen die in België geboren zijn en als vluchteling erkend zijn op basis van het risico op vrouwelijke genitale verminking (VGV), nog steeds een regularisatieaanvraag indienen op basis van art. 9 bis, in strijd met de aanbevelingen van de federale ombudsman (2022/01 van februari 2022), het hoger belang van het kind en het principe van de eenheid van het gezin?

De nieuwe bepaling ingevoegd in artikel 10, § 1, eerste lid, 8°, van de wet van 15 december 1980 voorziet in een afgeleid verblijfsrecht voor de ouder van een buitenlandse minderjarige die is toegelaten om in het Koninkrijk te verblijven als begunstigde van de internationale bescherming, voor zover de vreemdeling die vervoegd wordt, ongehuwd is en in het Rijk verblijft onder begeleiding van één of beide ouders en op voorwaarde dat zij met hem in het Rijk samenleven of komen samenleven alvorens hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en mits de gezinsbanden reeds bestonden in het land van herkomst. Deze bepaling is dus niet van toepassing op de ouders van kinderen met vluchtelingenstatus die in België zijn geboren. In dergelijke gevallen kunnen de ouders gebruik blijven maken van de bepaling van artikel 9bis in hun hoedanigheid van auteurs van een kind dat legaal in België verblijft, of kunnen ze een andere procedure op basis van een andere juridische context indienen. DVZ benadrukt dat ook in de context van artikel 9 de beginselen van het hoger belang van het kind en de eenheid van het gezin wordt gerespecteerd, in tegenstelling tot wat de vraag suggereert.

4. Sinds de inwerkingtreding op 1 september 2024 van de wet die voorziet in een specifieke verblijfsprocedure voor ouders van begeleide minderjarige vluchtelingen, a) Hoeveel verzoeken zijn er ingediend bij de DVZ? b) Hoeveel beslissingen zijn er in het kader van deze procedure genomen?

i. Aantal toekenningen en aantal weigeringen?

ii. Als de beslissing een weigering van het verblijf was, wat was dan de belangrijkste reden?

iii. Als de ouders geen identiteitsdocumenten hebben en er nog een beroep loopt bij het RvV voor hun VIB, geldt de uitzondering waarbij ze geen identiteitsdocumenten hoeven te overleggen dan in dit geval?

Deze cijfergegevens zijn niet voorhanden.

Aanbevelingen

Schaf de voorwaarde dat de gezinsband reeds “in het land van herkomst” bestond af in artikel 10, § 1, eerste lid, 8° Vreemdelingenwet zodanig dat het afgeleid verblijfsrecht ook geldt voor ouders van een minderjarige die in België geboren is en erkend werd als vluchteling.

Bovendien dient er duidelijkheid te komen rond de concrete behandeling van de aanvragen en het voorleggen van de nodige documenten en uitzonderingen hierop, aangezien DVZ hier tot nu toe niet rond communiceert.

Maatregel 180: Bij het opstellen van het Migratiewetboek nagaan hoe rekening kan worden gehouden met het Verdrag van Istanbul.

Bevoegdheden: Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Er zijn verschillende bijdragen verzameld vanuit verschillende sectoren over het opstellen van het Migratiewetboek.

Analyse per niveau

De vorige staatssecretaris voor asiel en migratie Nicole de Moor werkte aan een nieuw migratiewetboek.

In 2023 stopte het expertencomité. Experts trekken handen af van nieuw migratiewetboek

Ze heeft het alsnog voorgesteld in 2024 maar dit werd niet goedgekeurd door Vivaldi meerderheidspartijen vóór de verkiezingen van 2024.

Aanbevelingen

Het Platform betreurt de huidige situatie en hoopt dat er een betere samenwerking zal plaatsvinden. Een eventueel nieuw migratiewetboek moet rekening houden met de relevante artikels van het Verdrag van Istanbul.

Pijler 7 : Optreden en strijden tegen gendergerelateerd geweld op internationaal vlak.

Maatregel 181: De bestrijding van gendergerelateerd geweld en de strijd tegen geweld tegen vrouwen centraal stellen in internationale interventies, toespraken, teksten of bezoeken.

Bevoegdheden: Minister van Buitenlandse Zaken; Minister van Ontwikkelingssamenwerking; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Vlaams minister van Buitenlandse Beleid; Minister-President van de Duitstalige Gemeenschap Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

De IDG heeft aangetoond dat er op systematische wijze wordt verwezen naar gendergerelateerd geweld in de verschillende teksten. Het Platform merkt echter op dat het vaak om een paragraaf gaat en niet zozeer om een daadwerkelijke vorm van gendermainstreaming.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De centralisering van gendergerelateerd geweld vindt op verschillende manieren vorm: er zijn bilaterale overleggen met andere landen, ook bijvoorbeeld tussen de FOD Buitenlandse zaken en de DRC in 2022. Het mede organiseren van evenementen over gendergerelateerd geweld (VN, 77ste zitting: Ensuring accountability for sexual violence and other violations of international humanitarian law). Interventies en evenementen bij de Commissie inzake de status van de vrouw (CSW). verschillende Belgische ambassades wereldwijd werden ook evenementen georganiseerd.

<u>Maatschappelijk middenveld</u>

Het Platform moedigt de verschillende initiatieven die genomen zijn aan. Het Platform wil hierbij ook het presidentschap van België binnen de EU expliciet benadrukken en de verschillende initiatieven die tijdens die periode zijn doorgevoerd.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat deze maatregel verder wordt uitgebreid tijdens het volgende NAP en dat er tevens een uniformisering plaatsvindt binnen de verschillende gendermainstreaming pogingen. Het Platform moedigt de Belgische staat aan om o.a in de ‘Group of Friends van resolutie 1325’ een trekkersrol te blijven opnemen om de strijd tegen gendergerelateerd geweld hoog op de agenda te houden.

Maatregel 182: Promoten van gendergelijkheid in het buitenlands beleid en in ontwikkelingssamenwerking.

Bevoegdheden: Minister van Buitenlandse Zaken; Minister van Ontwikkelingssamenwerking; Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Vlaams minister van Buitenlandse Beleid; Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Gelijke Kansen en Ontwikkeling Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

België blijft zich inzetten tegen gendergerelateerd geweld en had dit als prioriteit gesteld in het vorige regeerakkoord.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Er werd veel vooruitgang geboekt binnen de internationale sfeer. In de rapportage van de IDG wordt onder andere het accent gelegd op de seksuele en reproductieve gezondheid van meisjes. Daarnaast streeft België op Europees niveau om een zo progressief mogelijk standpunt/beleid ter zake na te streven. Naast de EU zet België zich ook in binnen de VN, de NAVO, OVSE, de Raad van Europa, de WHO, de OESO en andere coalities. UN Women wordt door België ondersteund (4 miljoen euro per jaar) en ook de UNFPA (9 miljoen euro per jaar).

Naast het beleid staan ook trainingen centraal. Zo worden er opleidingen georganiseerd voor stagiaires binnen het diplomatieke kader.

Tot slot neemt België ook deel aan verschillende netwerken van genderdeskundigen (Gendernet, EU-LS Gender Expert Group).

<u>Maatschappelijk middenveld</u>

Het Platform apprecieert de prioriteit die de Belgische regering gaf aan de strijd tegen gendergerelateerd geweld de voorbije jaren. In het kader van de wereldwijde besparingen op gendergelijkheid, is het cruciaal dat de Belgische overheid haar pioniers- en trekkersrol aanhoudt. Vanuit het platform uiten we onze bezorgdheid dat deze leiderspositie substantieel wordt verzwakt onder invloed van de geplande besparingen op ontwikkelingssamenwerking.

Aanbevelingen

Het Platform beveelt de Arizona regering aan om gendergelijkheid en de strijd tegen gendergerelateerd geweld als prioriteit te blijven zien binnen de FOD Buitenlandse zaken en ervoor te zorgen dat de voorziene besparingen geen/ zo'n beperkt mogelijke impact hebben op meisjes, vrouwen en genderminderheden die slachtoffer worden van seksueel en gendergerelateerd geweld.

Maatregel 183: De ratificatie van het Verdrag van Istanbul door de Europese Unie blijven steunen.

Bevoegdheden: Minister van Buitenlandse Zaken; Minister van Ontwikkelingssamenwerking; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Vlaams minister van Buitenlands Beleid; Minister-president van de Duitstalige Gemeenschap Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

België neemt actief deel aan de opvolging en de uitvoering via de FOD Buitenlandse Zaken binnen de groep « Fundamentele rechten, burgerrechten en vrije beweging van personen (FREMP) ».

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op federaal niveau wordt de Belgische deelname verzekerd door de FOD Buitenlandse Zaken (BuZa), die zetelt in de FREMP-groep. Deze groep komt 3 à 4 keer per voorzitterschap samen om te werken aan de uitvoering van het Verdrag van Istanbul binnen de EU. Deze deelname stelt België in staat bij te dragen aan de Europese coördinatie, het opvolgen van beleidsmaatregelen en het integreren van nationale prioriteiten op het gebied van bescherming van vrouwen tegen geweld.

Aanbevelingen

Het Platform wenst dat België het Verdrag van Istanbul blijft steunen binnen het volgende NAP. Het Platform doet daarom de volgende aanbevelingen:

1. Het actieve steunwerk binnen de FREMP-groep verderzetten om een effectieve uitvoering van het Verdrag in alle lidstaten te garanderen.
2. Ervoor zorgen dat de Belgische prioriteiten, met name de bescherming van slachtoffers van gendergerelateerd geweld, geïntegreerd worden in Europese acties en richtlijnen.
3. De coördinatie tussen het federale en regionale niveau versterken, zodat de normen van het Verdrag coherent op het hele Belgische grondgebied worden toegepast.

Maatregel 184: De ratificatie van het Verdrag van Istanbul door de Europese Unie blijven steunen.

Bevoegdheden: Minister van Buitenlandse Zaken; Minister van Ontwikkelingssamenwerking; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Vlaams minister van Buitenlandse Beleid; Minister-president van de Duitstalige Gemeenschap Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

In 2023 is het Verdrag van Istanbul in werking getreden voor zowel de EU-instellingen als hun openbaar bestuur.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Op 1 oktober 2023 is het Verdrag van Istanbul voor de EU in werking getreden. De EU is tot het Verdrag toegetreden voor wat betreft de instellingen en het openbaar bestuur van de EU, alsook met betrekking tot aangelegenheden in verband met de justitiële samenwerking in strafzaken, inzake asiel en inzake non-refoulement.

De FOD BuZa neemt actief deel aan de groep “Grondrechten, burgerrechten en vrij verkeer van personen (FREMP)”, die 3 à 4 per Voorzitterschap samenkomt om te werken aan de uitvoering van het Verdrag van Istanbul voor de EU.

Maatschappelijk middenveld

Het Platform moedigt het engagement van België binnen de werkgroep aan, alsook de steun voor het Verdrag van Istanbul binnen de Europese Unie.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat het Verdrag van Istanbul een uitgangspunt blijft voor zowel Belgisch beleid als EU beleid door de gendermainstreaming door te voeren op alle niveaus.

Maatregel 185: De landen oproepen om de verschillende internationale instrumenten die bijdragen tot de bestrijding van gendergerelateerd geweld te ratificeren en toe te passen, met name het Verdrag van Istanbul en Verdrag ILO 190 betreffende de uitbanning van geweld en pesterijen op de werkplek.

Bevoegdheden: Minister van Buitenlandse Zaken; Minister van Ontwikkelingssamenwerking Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Vlaams minister van Buitenlandse Beleid; Minister-president van de Duitstalige Gemeenschap Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting:

België roept regelmatig landen op om de internationale instrumenten ter bestrijding van gendergerelateerd geweld toe te passen en doet dit op verschillende niveaus.

Analyse per niveau:

Federaal niveau

België doet dit zowel via zijn bilaterale contacten als in relevante internationale fora. Zo is het tussengekomen tijdens het algemeen debat van vrouwen in de Derde Commissie van de VN Algemene Vergadering met een pleidooi voor de ratificatie en uitvoering van het CEDAW Verdrag en het bijbehorend Facultatief Protocol alsook de periodieke rapportering die erbij hoort.

België hecht een groot belang aan het ratificeren van het ILO verdrag 190 omtrent de uitbanning van geweld en pesterijen op de werkvloer.

Daarnaast heeft België de nodige landen gevraagd om het CEDAW verdrag te ratificeren en andere landen de nodige vragen gesteld in verband met de ratificatie van het Verdrag van Istanbul.

Maatschappelijk middenveld

Het Platform apprecieert de bijdragen die België heeft geleverd tijdens zijn afgelopen mandaat.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat België doorgaat met deze inspanningen om zo de strijd tegen gendergerelateerd geweld (ook in de wereld van werk) door te voeren op Europees en internationaal niveau. Het Platform raadt de Belgische overheid aan een strategie uit te werken om deze initiatieven verder te zetten in de uitdagende context (anti-gender/ anti-rechten bewegingen) die we wereldwijd zien terugkomen. Voor inspiratie bij de uittekening van deze strategie, verwijzen we graag naar bestaande en aankomende adviezen van de nationale Gendercoalitie en de Adviesraad Gender en Ontwikkelingssamenwerking.

Maatregel 186: Financiële steun verlenen aan niet gouvernementele instellingen die tot doel hebben gendergerelateerd geweld te bestrijden en de mensenrechten van vrouwen en meisjes te bevorderen.

Bevoegdheid: Minister van Ontwikkelingssamenwerking Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel inzake het verlenen van financiële steun wordt deels uitgevoerd door bepaalde NGO's, zoals Dokters van de Wereld en de Global Survivors Fund te financieren.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Deze maatregel wordt deels uitgevoerd door bepaalde instanties zoals Dokters van de Wereld en de Global Survivors Fund te financieren.

Maatschappelijk middenveld

Het Platform is bezorgd over de dreigende impact van de besparingen op ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp op initiatieven die de ngo's uitvoeren in de strijd tegen gendergerelateerd geweld. Het platform roept Minister Prévot op om -in alignering met de prioriteiten in de beleidsnota- financieel en inhoudelijk van de strijd tegen gendergerelateerd geweld een prioriteit te maken. Dit zowel in het kader van humanitaire hulp als in het kader van de structurele ontwikkelingssamenwerking.

Aanbevelingen

Het Platform vraagt de IDG om deze maatregel mee te nemen naar het volgende NAP zodat er vrouwen en meisjes kunnen worden beschermd tegen gendergerelateerd geweld.

Maatregel 187: Samenwerking binnen de STOP-groep (waarin overheids- en particuliere actoren en NGO's, waaronder ECPAT, samenwerken), met name door deel te nemen aan campagnes om reizigers bewust te maken van seksuele en commerciële uitbuiting van kinderen (website www.ikzegstop.be), door deel te nemen aan studies van ECPAT, en door goede praktijken uit te wisselen.

Bevoegdheden: Minister van Buitenlandse Zaken Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Een campagne om reizigers bewust te maken omtrent seksuele en commerciële uitbuiting van kinderen heeft in 2020 plaatsgevonden.

Analyse per niveau

Federaal niveau

In 2020 heeft er een campagne plaatsgevonden om reizigers te sensibiliseren omtrent seksuele en commerciële uitbuiting van kinderen.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat de regering deze maatregel verder uitvoert door nieuwe campagnes te ondersteunen om zo het brede publiek verder te sensibiliseren voor de verschillende problematieken.

Maatregel 188: De Belgische ambassades en consulaten bewust maken van de problematiek van gendergerelateerd geweld.

Bevoegdheden: Minister van Buitenlandse Zaken Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

De verschillende ambassades zijn met regelmaat geïnformeerd over gendergerelateerd geweld en sommige hebben zelf informatiedagen en sessies uitgevoerd.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De IDG heeft ons verschillende voorbeelden gegeven over de bewustmaking van en door ambassades en consulaten. Zo heeft het consulaat-generaal in Madrid voor de Belgische bevolking campagne georganiseerd. De FOD Buitenlandse Zaken heeft deelgenomen aan een “Dag van de strijd tegen geweld op vrouwen” georganiseerd door Brussel Preventie en Veiligheid in 2022. Daarnaast werd er ook een sessie over gendergerelateerd geweld tijdens de consulaire dagen in 2024 aangehaald.

Aanbevelingen

Het Platform moedigt diverse bewustmakingscampagnes aan. Concreet vragen we om initiatieven zoals de ‘Dag tegen geweld op vrouwen’ structureel te organiseren en te verspreiden onder het Belgisch diplomatiek personeel.

Maatregel 189 : Gebruik maken van de beschikbare middelen om diplomatiek huispersoneel te beschermen (bewustmaking, waakzaamheid tijdens gesprekken, controles)

Bevoegdheden: Minister van Buitenlandse Zaken Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

De verschillende ambassades worden regelmatig geïnformeerd rondom gendergerelateerd geweld en sommige van hen organiseren tevens informatiedagen en verschillende sessies.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De Directie Protocol begeleid zowel de werkgever als de persoon van het Privéhuishoudspersoneel in het kader van de accreditatie “Privéhuishoudpersoneel”. Dit gebeurt binnen het Belgisch wettelijk kader met inachtneming van het Paritair Comité 323. De speciale verblijfskaart wordt jaarlijks verlengd waarbij er wordt gekeken naar de dekking van de gezondheidszorg, sociaal zekerheidsstelsel, regelmatige betaling van het loon, de indexering ervan etc. De Directie Protocol werkt samen met de Commissie voor Goede Diensten die eveneens beschikbaar is om zowel de werkgever als het privéhuishoudspersoneel nuttige informatie te verschaffen en hen waar nodig te begeleiden met betrekking tot de rechten en plichten onder het Belgische arbeidsrecht.

Maatschappelijk middenveld

Het maatschappelijk middenveld constateert dat er verschillende maatregelen zijn genomen om ambassades te sensibiliseren.

Aanbevelingen

Het Platform moedigt diverse bewustmakingscampagnes aan. Concreet vragen wij dat initiatieven zoals de „Dag tegen geweld tegen vrouwen“ op structurele wijze worden georganiseerd en onder het Belgische diplomatieke personeel worden verspreid.

Maatregel 190: Het initiatief updaten waarbij het reisadvies werd ontwikkeld voor landen waar deze praktijk bestaat, en waarbij vermeld wordt dat genitale verminking bij vrouwen verboden is en dat deze praktijk, ook als ze buiten het Belgische grondgebied wordt toegepast, in België strafrechtelijk kan worden vervolgd.

Bevoegdheden: Minister van Buitenlandse Zaken Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Er bestaan de nodige cijfergegevens over de prevalentie van VGV alsook informatie in het reisadvies over VGV en de strafbaarheid ervan in België.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Naast cijfergegevens over de prevalentie van vrouwelijke genitale verminking (VGV) in het land, bevat het reisadvies ook informatie over VGV, namelijk dat dit kan vervolgd worden in België. De informatie noodzaakt dus minder vaak updates volgens de IDG.

Aanbevelingen

Het Platform juicht dit initiatief toe, met name over het reisadvies voor landen waar de praktijk VGV bestaat, en waarbij vermeld wordt dat genitale verminking bij vrouwen verboden is en dat deze praktijk, ook als ze buiten het Belgische grondgebied wordt toegepast, in België strafrechtelijk kan worden vervolgd.

Maatregel 191: Pleiten voor de structurele integratie van de genderdimensie in de voorbereiding en analyse van het mandaat van vredeshandhavingsmissies van de VN, de EU en de NAVO, alsmede van civiele crisisbeheersingsmissies, met inbegrip van de bestrijding van geweld tegen vrouwen en meisjes. Oproep tot het opnemen van naar geslacht uitgesplitste indicatoren in het kader van de preventie van geweld tegen vrouwen en de bevordering van gendergelijkheid.

Bevoegdheden: Minister van Buitenlandse Zaken; Minister van Defensie; Minister van Ontwikkelingssamenwerking Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

België heeft binnen verschillende internationale fora actief de genderdimensie geïntegreerd in de agenda's, beleid en onderhandelingen.

Analyse per niveau

Federaal niveau

België steunt de genderdimensie bij de goedkeuring of strategische herziening van de mandaten van civiele beheersingsmissies op niveau van de Europese Unie (zoals de strategische evaluatie van civiele en militaire GVDB-missies in Somalië of tijdens de halfjaarlijkse verslag van de EUCAP Sahel Mali, beide in 2022).

België heeft bovendien 2 miljoen euro bijgedragen aan het Peace Building Fund van de VN dat onder meer ingezet op een van de transversale thema's van het fonds; de autonomie van vrouwen versterken.

Ook heeft België aandacht voor het uitsplitsen van indicatoren op basis van geslacht om de strijd tegen gendergerelateerd geweld beter te kunnen waarborgen binnen beleidsvorming en programma's.

Tot slot pleit België voor het actief toevoegen van de genderdimensie in internationale onderhandelingen, zoals dat lijkt te gebeuren in het kader van de onderhandelingen met India rond het nieuwe handelsakkoord begin 2026.

Aanbevelingen

Het Platform pleit voor de uitwerking van een strategie om deze initiatieven voort te zetten in de huidige en uitdagende internationale context.

Maatregel 192: Bewustmaking inzake alle vormen van geweld tegen vrouwen opnemen in de initiële en/of permanente opleiding van leden van Belgische diplomatieke missies, met bijzondere aandacht voor het continuüm van geweld, het genderperspectief, genitale verminking van vrouwen en gedwongen huwelijken.

Bevoegdheden: Minister van Buitenlandse Zaken Budget**:**

In uitvoering

Samenvatting

De FOD Buitenlandse Zaken heeft verschillende initiatieven gelanceerd om informatie over en de strijd tegen VGV relevant te houden.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De IDG heeft verschillende initiatieven naar voren gebracht die vaak indirect gelinkt zijn met de problematiek rondom VGV.

Maatschappelijk middenveld

Het Platform hoopt dat deze maatregel verder wordt uitgewerkt zodat er een globale kennis is bij de Belgische Diplomatieke missie omtrent gendergerelateerd geweld.

Aanbevelingen

De samenwerkingsverbanden die met GAMS worden aangegaan moeten verder uitgebouwd worden zodat VGV een belangrijke plaats krijgt binnen het curriculum van diplomaten in opleiding en in het curriculum van vervolgopleidingen.

Maatregel 193: Uitvoering van VN-resolutie 1325 "Vrouwen, vrede en veiligheid.

Bevoegdheden: Minister van Buitenlandse Zaken Minister van Ontwikkelingssamenwerking; Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit
Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

De Vrouwen, Vrede en Veiligheid VN resolutie is uitgevoerd door het vierde federaal actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid (NAP WPS, 2022 - 2026) uit te voeren.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De Vrouwen, Vrede en Veiligheid VN resolutie is uitgevoerd door het vierde federaal actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid (NAP WPS, 2022 - 2026) uit te voeren.

Aanbevelingen

Ter versterking van het huidige en volgende NAP WPS verwijst het Platform naar het advies van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling over 25 jaar Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda

Maatregel 194: Initiatieven ondersteunen die bijdragen tot de ontwikkeling en uitvoering van nationale wetgeving tegen gendergerelateerd en seksueel geweld in derde landen, waaronder het bestrijden van straffeloosheid en het vergemakkelijken van de toegang tot rechtspraak voor vrouwen en meisjes.

Bevoegdheden: Minister van Buitenlandse Zaken; Minister van Ontwikkelingssamenwerking Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

België kaart op meerdere momenten de problematiek aan van gendergerelateerd geweld tijdens bijeenkomsten.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Tijdens bilaterale consultaties met andere landen kaart België regelmatig de problematiek aan van gendergerelateerd geweld. Daarnaast formuleert België concrete vragen en aanbevelingen inzake de ontwikkeling en uitvoering van nationale wetgeving tegen gendergerelateerd geweld. Tot slot verleent de FOD Buitenlandse Zaken financiële en politieke steun aan de Speciale Vertegenwoodiger van de VN Secretaris Generaal inzake seksueel geweld in conflict, en haar diensten, waaronder het VN Team of Experts on Rule of Law and Sexual Violence in Colflict.

Aanbevelingen

Vanuit het Platform bevelen we de Belgische overheid aan om expliciet aandacht te hebben voor het ondersteunen van (partner)landen bij de uitwerking en implementatie van wetgeving in de strijd tegen kind-en gedwongen huwelijken en VGV.

Maatregel 195: Multilaterale partnerorganisaties financieren die een normatieve, innoverende en katalyserende rol spelen op het gebied van gendergelijkheid en in het bijzonder bij de bestrijding van gendergerelateerd geweld en andere schadelijke praktijken.

Bevoegdheden: Minister van Ontwikkelingssamenwerking Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel over de financiering van multilaterale partnerorganisaties is deels uitgevoerd dankzij het steunen van specifieke projecten en programma's.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Deze maatregel wordt deels uitgevoerd door programma's en projecten te steunen door het bevorderen van partnerschappen met andere actoren en het deze te verankeren op het niveau van gemeenschappen en gezinnen. Een multdidimensionele aanpak wordt gebruikt waarin preventie, opvang, bescherming en medische- en psychologische hulp wordt geboden aan vrouwen, kinderen en mannen die getraumatiseerd zijn of geboren zijn als gevolg van een verkrachting. Hiernaast worden er de nodige financiën vrijgemaakt voor UNICEF, UNWomen en de UNFPA, deze laatste met een toespitsing op VGV en Oekraïne.

<u>Maatschappelijk middenveld</u>

Het Platform maakt zich zorgen om de geplande besparingen in de bijdragen van de Belgische staat voor multilaterale organisaties.

Aanbevelingen

We pleiten ervoor om de verlenging van de kernfinanciering van UNFPA, Unicef en UNWomen met behoud van middelen door te voeren.

Maatregel 196: Financiële steun verlenen aan niet-gouvernementele instellingen die tot doel hebben gendergerelateerd geweld te bestrijden en de mensenrechten van vrouwen en meisjes te bevorderen.

Bevoegdheden: Minister van Ontwikkelingssamenwerking Budget:

In uitvoering

Samenvatting

Deze maatregel over de financiële steun aan NGO's wordt deels uitgevoerd door bepaalde instanties zoals Dokters van de Wereld en de Global Survivors Fund te financieren.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Deze maatregel wordt deels uitgevoerd door bepaalde instanties zoals Dokters van de Wereld en de Global Survivors Fund te financieren.

Maatschappelijk middenveld

De IDG geeft een onvolledige lijst van organisaties die door de Belgische overheid ondersteund worden. Hierdoor kan het Platform niet vaststellen of het toewijzen van financiële steun getoetst wordt door gendermainstreaming en of de strijd tegen gendergerelateerd geweld wordt meegenomen.

Aanbevelingen

Het Platform hoopt dat er meer transparantie vanuit de overheid komt over de steun die het geeft aan verschillende organisaties zodat een evaluatie kan plaatsvinden.

Maatregel 197: Prioriteit geven, op politiek en operationeel niveau, aan de bestrijding van alle vormen van geweld voor, tijdens en na gewapende conflicten, met bijzondere aandacht voor seksueel geweld.

Bevoegdheden: Minister van Buitenlandse Zaken ; Minister van Ontwikkelingssamenwerking Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze maatregel is uitgevoerd door verschillende maatregelen te implementeren.

Analyse per niveau

Federaal niveau

De regering heeft de nodige maatregelen uitgevoerd zoals het uitvoeren van het Belgisch Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid (2021 -2026).

Tijdens de VN Mensenrechtenraad heeft België de aandacht van de raad gevestigd op conflictgerelateerd seksueel geweld. België co-sponsorde hiernaast ook gezamenlijke verklaringen die aandacht hadden voor deze problematiek.

België is medevoorzitter van de Good Humanitarian Doorship (GHD) sinds 2021 - 2022 en heeft samen met Finland de prioriteit gezet op bescherming met een bijzondere aandacht voor gendergerelateerd geweld en inclusie van mensen met een handicap.

De financiering van UNFPA, UNICEF, UNWomen, UNOCHA, ICRC, UNHCR, EU/VN Spotlight-initiatief, ICRC financiering in de DRC, Syrië rondom gendergerelateerd geweld, GBV en Dokters van de Wereld.

Tijdens België's EU voorzitterschap werd er een ontbijtbriefing en workshop voor EU mensenrechtenexperts georganiseerd met het oog op de aanpak van conflictgerelateerd seksueel geweld.

<u>Maatschappelijk middenveld</u>

Binnen het maatschappelijk middenveld zijn er verschillende initiatieven gelanceerd zoals het project van het FMDO "luisterende oren' '(v)oor vrouwen' om mensen op te leiden om Oekraïensen tijdig door te verwijzen bij signalen van gewelddervaring. Hiernaast werd ook Nadia's Initiative Women's Center in Irak gefinancierd.

Aanbevelingen

Het Platform moedigt de huidige uitvoering van de maatregel aan en hoopt dat België deze prioriteit doorvoert naar andere conflict- en crisiszones, zoals bijvoorbeeld klimaatcrisiszones. Het is belangrijk om naast preventie ook actief te blijven investeren in beschermingsinitiatieven en in het faciliteren van primaire hulp.

Maatregel 198: Bij te dragen tot de uitvoering van het derde Gender Action Plan van de EU.

Bevoegdheid: Minister van Buitenlandse Zaken; Minister van Ontwikkelingssamenwerking; Minister-president van de Regering van de Franse Gemeenschap; Vlaams minister van Buitenlandse Beleid; Minister-president van de Duitstalige Gemeenschap
Budget :

Uitgevoerd

Samenvatting

Deze uitvoering van het derde Gender Action Plan van de EU wordt gedeeltelijk gerealiseerd door de financiering van specifieke acties uitgevoerd door haar humanitaire partners, zoals het ICRC in de DRC, Dokters van de Wereld en het ICRC in Syrië en de DRC.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Deze uitvoering wordt gedeeltelijk gerealiseerd door de financiering van specifieke acties uitgevoerd door haar humanitaire partners, zoals het ICRC in de DRC, Dokters van de Wereld en het ICRC in Syrië en de DRC.

Aanbevelingen

Het Platform verwelkomt de verschillende financieringen en hoopt dat België deze op een zodanige manier zal structureren dat een langetermijnvisie mogelijk wordt in conflictgebieden waar vrouwen en kinderen zich de afgelopen decennia niet veilig hebben kunnen voelen.

Maatregel 199: Momenteel bevat de Belgische humanitaire strategie geen verwijzing naar gendergerelateerd geweld. België is voornemens dit als een concrete strategische prioriteit op te nemen bij de actualisering van zijn strategie. Deze strategische prioriteit zal onder meer betrekking hebben op het belang van de integratie van acties ter bestrijding van gendergerelateerd geweld vanaf de eerste fasen van een noodsituatie en in alle sectoren, alsmede op de noodzaak van specifieke acties ter bestrijding van dit geweld. Voorts zal het worden geïntegreerd in het algemene genderbeleid van de Belgische ontwikkelingssamenwerking en in alle Belgische humanitaire verbintenissen in verband met gendergerelateerd geweld.

Bevoegdheden: Minister van Ontwikkelingssamenwerking Budget:

In uitvoering

Samenvatting

De uitvoering van gendergerelateerd geweld als strategische prioriteit in de Belgische humanitaire strategie wordt deels gerealiseerd door specifieke acties van haar humanitaire partners te financieren zoals het ICRC in de DRC, Dokters van de Wereld, het ICRC in Syrië en de DRC.
In de nieuwe humanitaire strategie wordt de bescherming van meisjes en vrouwen in humanitaire settings centraal gesteld.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Deze uitvoering wordt deels uitgevoerd door specifieke acties van haar humanitaire partners te financieren zoals het ICRC in de DRC, Dokters van de Wereld, het ICRC in Syrië en de DRC.

Aanbevelingen

Het Platform moedigt de prioritisering van de strijd tegen gendergerelateerd geweld binnen de nieuwe humanitaire strategie aan, met als belangrijke bijkomende pluspunten de focus op ‘agency’ van de slachtoffers en decentralisering van de middelen. Het Platform moedigt de minister aan om ook op vlak van structurele ontwikkelingssamenwerking deze prioriteiten centraal te stellen, met het oog op het optimaliseren van de nexus.

Maatregel 200: Zoveel mogelijk integreren in de verschillende samenwerkingsprogramma's en mensen bewust maken van het belang van een billijke en specifieke toegang tot diensten op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten.

Bevoegdheid: Minister van Ontwikkelingssamenwerking Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Er zijn duidelijke inspanningen geleverd om seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) te integreren in samenwerkingsprogramma's en om bewustwording te vergroten, vooral binnen internationale samenwerking en gezondheidsbeleid. Toch ontbreekt een volledig systematische, uniforme en meetbare integratie over alle beleidsdomeinen en uitvoeringsniveaus.

Analyse per niveau

Federaal niveau

België profileert zich internationaal als voorstander van toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg en rechten, met aandacht voor kwetsbare groepen en gendergelijkheid.

Er worden sensibiliseringscampagnes en beleidsinitiatieven ondersteund die het belang van toegang tot SRGR benadrukken. Ook wordt samengewerkt met internationale organisaties en NGO's om deze rechten te bevorderen.

Aanbevelingen

Het Platform verwelkomt de inspanningen die België heeft geleverd om seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) te integreren in de samenwerkingsprogramma's. Het is belangrijk dat België zich blijft inzetten voor sensibilisering binnen het kader van de internationale samenwerking.

Maatregel 201: In het kader van projecten en programma's met betrekking tot gender en op gendergerelateerd geweld, strategieën invoeren die bijdragen tot de transformatie van sociale normen en genderstereotypen, met inbegrip van mannelijkheid, alsmede strategieën om de betrokkenheid van mannen, jongens, dorpshoofden en religieuze leiders te bevorderen.

Bevoegdheden: Minister van Ontwikkelingssamenwerking Budget:

Uitgevoerd

Samenvatting

Het buitenlands beleid van België is een op mensenrechten gebaseerde aanpak van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Daarnaast is er een oproep tot projectvoorstellen gelanceerd in 2021.

Analyse per niveau

Federaal niveau

Een oproep tot projectvoorstellen werd in 2021 gelanceerd omtrent het werk rond transformerende mannelijkheid en sociale normen en anderzijds het versterken van de capaciteiten van lokale organisaties actief in de verdediging van mensenrechten en gendergelijkheid.

Aanbevelingen

Het is cruciaal dat de Belgische overheden in hun acties aandacht hebben voor de grondoorzaken achter genderongelijkheid en gendergerelateerd geweld. Het investeren in programma's die werken aan gendertransformatieonderwijs zal belangrijk zijn in de komende jaren.